

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Grafik Tasarımı Anasanat Dalı

YÜKSEKÖĞRETİMDE GRAFİK TASARIM EĞİTİMİ VE BİR MODEL ÖNERİSİ

Sanatta Yeterlilik Tezi

Orhan SEVİNDİK
135602111

Danışman: Yrd.Doç.Dr. Gülsüm Gülnaz GÜLTEKİN

İstanbul, 2016

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Grafik Tasarımı Anasanat Dalı

YÜKSEKÖĞRETİMDE GRAFİK TASARIM EĞİTİMİ VE BİR MODEL ÖNERİSİ

Sanatta Yeterlilik Tezi

Tezi Hazırlayan: **Orhan SEVİNDİK**

YEMİN METNİ

Sanatta Yeterlilik/Doktora tezi olarak sunduğum **“Yükseköğretimde Grafik Tasarım Eğitimi ve Bir Model Önerisi”** başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

28.06.2016
Orhan SEVİNDİK

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
DOKTORA SINAV TUTANAĞI

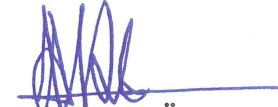
28/06/2016

Enstitümüz Grafik Tasarımı Sanatta Yeterlik programı öğrencilerinden **135602111** numaralı **Orhan SEVİNDİK** "İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**Yükseköğretimde Grafik Tasarım Eğitimi ve Bir Model Önerisi**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun **01.06.2016** tarih ve **2016/09** sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 48. maddesi gereğince (**30**) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında **oyçokluğu/oybirliği** ile **Kabul/Red veya Düzeltme** kararı verilmiştir.

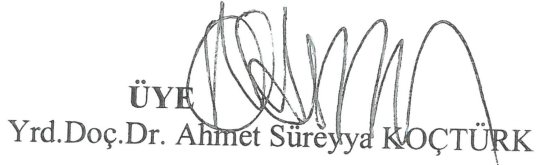
İşbu tutanak, 3 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Yrd.Doç. Dr. Gülsüm Gülnaz GÜLTEKİN

ÜYE
Prof. Dr. Mehmet OKTAV

ÜYE
Yrd.Doç.Dr. Ahmet Süreyya KOÇTÜRK

ÜYE
Yrd.Doç.Dr. Nilüfer YEŞİLYURT

ÜYE
Prof.Dr. Selahattin GANİZ

ÖZET

YÜKSEKÖĞRETİMDE GRAFİK TASARIM EĞİTİMİ VE BİR MODEL ÖNERİSİ

Orhan SEVİNDİK

Sanatta Yeterlilik Tezi, Grafik Tasarımı Anasanat Dalı

Danışman: Yrd.Doç.Dr. Gülsüm Gülnaz GÜLTEKİN

Haziran, 2016 – 295 sayfa

Grafik tasarım, sanat ile endüstrinin kesiştiği bir noktada durduğu için oldukça özel bir konuma sahiptir. Grafik tasarımın özel oluşu, grafik tasarım eğitimi de özel kılmıştır. Özellikle Sanayi Devrimi ile gerçek anlamda hayat bulan grafik tasarım, insanları etkilemedeki en önemli araç olma özelliğini hala korumaktadır. Grafik tasarım eğitiminin Türkiye’deki konumuna bakıldığında 100 yılı aşan bir geçmişe sahip olduğu görülecektir. Köklü bir geçmişe sahip olmasına rağmen özellikle yükseköğretim düzeyindeki grafik tasarım eğitiminin durumu az sayıda bilimsel araştırmaya konu olmuştur. Bu çalışma, Türkiye’deki eğitim sisteminin her kademesinde yer alan grafik tasarım eğitiminin nicel ve nitel durumunu ortaya koymaya çalışarak, önlisans düzeyinde yürütülen grafik tasarım eğitimine odaklanmıştır. Öncelikle önlisans düzeyinde eğitim veren tüm üniversite programları; içerik, amaç, Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS), teorik ve uygulamalı ders yükü kriterlerine göre değerlendirilmiştir. Ardından grafik tasarım sektörünün tarafları olan akademisyen, sektör çalışanı ve sektör işletme sahiplerine yönelik anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca dünyanın çeşitli ülkelerindeki önlisans grafik tasarım eğitim programları incelenmiştir. İçerik karşılaştırma, anket uygulaması ve diğer ülke örneklerinin incelenmesiyle ortaya çıkan bulgular ışığında sektör çalışanları ve akademisyen temsilcileriyle derinlemesine görüşmeler yapılmış ve yeni bir müfredata altyapı oluşturmak üzere taslak dersler listelenmiştir. Son olarak gerçekleştirilen bir günlük çalıştay ile ders isimleri netleştirilerek, önlisans düzeyi için grafik tasarım program önerisi taslağı geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Meslek yüksekokulu, önlisans, grafik tasarım programı, grafik tasarım

ABSTRACT

GRAPHIC DESIGN EDUCATION IN HIGHER EDUCATION AND A MODEL PORPOSAL

Orhan SEVİNDİK

Proficiency in Art Thesis, Department of Graphic Design

Supervisor: Assist.Prof.Dr. Gülsüm Gülnaz GÜLTEKİN

June, 2016 – 295 pages

Graphic design has a quite special position and it is intersection between industry and art. Graphic design feature is the most important tool and it influences people since industrial revaluation. When we look at the position of graphic design education it is more then 100 years process. This study focuses on all levels of the education system is Turkey and focuses on graphic design education of quantative and qualitative method. First of all education university program and contents and aims are analyzed accondure to European Credit Transfer System (ECTS). Subsequently the graphic design sector is analyzed accondre to the new akademik sektr an quantionaire is applied in thes stduy in addition graphic design degree in vocational schools are analyzed in varians contries education comparisans of contens, ourvey occupations and other countries are anlyzed. Workers of the sectors and academic are interviewed by the renearder and draft lesson one listed in order to new curriculum. Finaly paren of the subjects are clarified by means of workshop and graphic design proporsal draft is developed.

Key Words: Vocational School, graphic design program, graphic design

ÖNSÖZ

Günümüzde sanat ile endüstrinin kesiştiği bir noktada duran grafik tasarım meslek alanında nitelikli eleman yetiştirme serüveni 100 yılı aşan köklü bir geçmişe sahiptir. Bununla birlikte ülkemizde grafik tasarımcı yetiştiren eğitim kurumlarının yapısı, özellikleri, mezunların nitelikleri, iş piyasası ile bağlantıları üzerine yeterli araştırma –geliştirme çalışmasının bulunmadığı gözlenmektedir. Özellikle yükseköğretim düzeyindeki grafik tasarım eğitiminin; müfredat, mezun, akademisyen ve sektör bazlı değerlendirilerek ihtiyaçlara uygun yeni düzenlemelerin ortak akıl ile yapılması son derece önemlidir. Bu çalışmada, genel olarak Türkiye’deki eğitim sisteminin her kademesinde yer alan grafik tasarım eğitiminin nicel ve nitel durumu incelenmiş; önlisans düzeyinde yürütülen grafik tasarım eğitimine yönelik kapsamlı bir araştırma yapılmıştır. Sektör çalışanları ve akademisyenlerin temsilcileriyle derinlemesine görüşmeler yapılmış ve bir günlük çalıştay düzenlenmiştir. Araştırma bulgularına dayalı olarak önlisans düzeyindeki grafik tasarım programları için bir model önerisi ortaya konulmaya çalışılmıştır (EK1).

Bu çalışmada, yoğun ve yorulmak nedir bilmeden yürüttüğü gönülden çalışmalarından bana zaman ayırarak yol gösteren, ışık olan ve her zaman ‘Hayırlısı’ kelimesinde bulduğumuz değerli tez danışmanım Yard.Doç.Dr. G.Gülnaz GÜLTEKİN’e; ilgi ve desteği için teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca, giriştiğim işi yapabileceğime inanarak motive olmamı sağlayan, Öğr.Gör. Akif Kemal KARATEPE’ye, Öğr.Gör. Taragay AYÇE’ye ve gece derslerinden çıkışta yürüdüğümüz yol boyunca tezimin geliştirilmesine katkı veren Öğr.Gör. Alpaslan DOĞAN’a teşekkür ediyorum. Son olarak bugünlere gelmemde büyük fedakarlıklar gösteren, emek veren ve bana inanan aileme şükranlarımı sunuyorum.

‘Yürüyüş ödüldür insana...’

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ.....	III
KISALTMALAR LİSTESİ.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	XI
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XVII
EKLER LİSTESİ.....	XVIII

1.BÖLÜM GİRİŞ

1.1. Genel Çerçeve.....	1
1.2. Amaç.....	4
1.3. Hedefler.....	4
1.4. Kapsam.....	5
1.5. Sınırlıklar.....	5
1.6. Araştırmanın Önemi.....	6
1.7. Araştırmanın Yöntemi.....	6

2.BÖLÜM DÜNYADA VE ÜLKEMİZDE ÖNLİSANS PROGRAMLARI

2.1. Yükseköğretimin Kısa Tarihi.....	9
2.2. Dünyada Önlisans Eğitim.....	17
2.2.1. Önlisans Türleri.....	19
2.2.1.1. Üniversite Bağlantılı Önlisans Uygulamaları.....	19
2.2.1.2. Orta Öğretim Bağlantılı Önlisans Uygulamaları.....	20
2.2.1.3. Bağlantısız Önlisans Uygulamaları.....	21
2.2.1.4. Program Çeşitlerine Göre Önlisans Uygulamaları.....	22
2.3. Türkiye’de Önlisans Eğitiminin Tarihi Gelişimi.....	25

2.3.1. Planlı Dönem Öncesi Çalışmalar	27
2.3.2. Planlı Dönem Sonrası Çalışmalar	28
2.3.2.1. 1982 Yılı Öncesi Çalışmalar	28
2.3.2.2. 1982-2000 Yılı Arası Çalışmalar.....	29
2.3.2.3. 2000 Yılı Sonrası Çalışmalar (İKMEP ve Diğerleri)	30

3.BÖLÜM

GRAFİK TASARIM EĞİTİMİNE VE SEKTÖRÜNE GENEL BAKIŞ

3.1. Sanat, Tasarım ve Grafik Tasarım	39
3.2. Dünden Bugüne Grafik Tasarım ve Uygulama Alanları.....	41
3.2.1. Masaüstü Yayıncılık (MÜY) Öncesi	41
3.2.2. Masaüstü Yayıncılık (MÜY) Sonrası	43
3.4. Türkiye’de Grafik Tasarım Eğitiminin Gelişimi.....	45
3.4.1. Cumhuriyet Öncesi Grafik Tasarım Eğitimi.....	45
3.4.2. Cumhuriyet Sonrası Grafik Tasarım Eğitimi.....	46
3.5. Türkiye’de Grafik Tasarım Eğitimine Kurumsal Bakış.....	48
3.5.1. Ortaöğretim Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi	48
3.5.2. Yükseköğretim Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi	52
3.5.2.1. Grafik Tasarım Önlisans Eğitimi	52
3.5.2.2. Grafik Tasarım Lisans Eğitimi	57
3.5.2.3. Grafik Tasarım Lisansüstü (Y. Lisans, S. Yeterlilik/Doktora) Eğitimi.....	64
3.5.3. Yetişkinlere Yönelik Grafik Tasarım Eğitimi Kursları	69
3.5.3.1. Halk Eğitim ve Mesleki Eğitim Merkezleri Grafik Tasarım Eğitimi Kursları	70
3.5.3.2. Türkiye İş Kurumu Merkezli Grafik Tasarım Eğitimi Kursları...	71
3.5.3.3. Diğer Devlet Kurumları Tarafından Düzenlenen Grafik Tasarım Eğitimi Kursları	73
3.5.3.4. Özel Kurslar Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi	75
3.6. Türkiye’de Grafik Tasarım Sektörüne Genel Bakış.....	76
3.7. Çeşitli Ülkelerdeki Önlisans Grafik Tasarım Eğitimi.....	79
3.7.1. Amerika Birleşik Devletleri’nde Grafik Tasarım Önlisans Eğitimi	80

3.7.1.1. Amerika Birleşik Devletlerinde Eğitim Yapısı	80
3.7.1.2. Amerika Birleşik Devletlerinde Önlisans Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi	82
3.7.2. İngiltere’de Önlisans Grafik Tasarım Eğitimi	84
3.7.2.1. İngiltere Devletinin Eğitim Yapısı	84
3.7.2.2. İngiltere Devleti’nde Önlisans Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi	86
3.7.3. Hindistan Devleti’nde Önlisans Grafik Tasarım Eğitimi	88
3.7.3.1. Hindistan Devleti’nin Eğitim Yapısı	88
3.7.3.2. Hindistan Devleti’nde Önlisans Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi	90
3.7.4. Malezya Devleti’nde Önlisans Grafik Tasarım Eğitimi	91
3.7.4.1. Malezya Devleti’nin Eğitim Yapısı	91
3.7.4.2. Malezya Devleti’nde Önlisans Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi	92

4.BÖLÜM

TÜRKİYE’DE ÖNLİSANS DÜZEYİNDE GRAFİK TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ VE GRAFİK TASARIM ÖNLİSANS PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

4.1. Yöntem	95
4.1.1. Evren ve Örneklem	95
4.1.2. Verilerin Toplanması ve Analizi	95
4.1.2.1. Anket Formları	95
4.1.2.2. İçerik Değerlendirme	97
4.2. Grafik Tasarım Eğitimi Taraflarına İlişkin Anket Bulguları	97
4.2.1. Güvenilirlik ve Geçerlilik Değerlendirmesi	97
4.2.2. Grupları Tanımlayan Bulgular	98
4.2.3. Tek Bir Gruba Özgü Bulgular	102
4.2.4. Önlisans Öğrencilerinin Sahip Olmaları Gerekten Becerilere İlişkin Bulgular	104
4.2.4.1. Önlisans Mezunlarının Belirli Bir Alanda Uzmanlaşmasına Yönelik Paydaş Görüşleri	104

4.2.4.2. Önlisans Mezunlarının Geniş Tabanlı Eğitim Almasına Yönelik Paydaş Görüşleri	105
4.2.4.3. Önlisans Mezunlarının İleri Düzey Bilgisayar Destekli Tasarım Becerisi Kazanmasına Yönelik Paydaş Görüşleri.....	106
4.2.4.4. Önlisans Mezunlarının Geleneksel Yolla Tasarım Yapmalarına Yönelik Paydaş Görüşleri	106
4.2.4.5. Önlisans Mezunlarının Baskı ve Malzemelerine Yönelik Bilgi Sahibi Olmaları Hakkında Paydaş Görüşleri	107
4.2.5. Eğitim Faaliyetlerini Yürüten Akademisyenlerin Sektör Deneyimine İlişkin Bulgular	108
4.2.6. Önlisans Düzeyindeki Eğitimin Eksenine İlişkin Bulgular	109
4.2.7. Önlisans Öğrencileri Dışında Kalanlara Yönelik Faaliyetlere İlişkin Bulgular	112
4.2.8. Önlisans Eğitimindeki Eğitim Ağırlıklandırılmasına İlişkin Bulgular	116
4.2.9. Önlisans Mezunlarının Unvanı ve Lisans Mezunlarından Farkı İle İlgili Bulgular.....	117
4.2.10. Önlisans Eğitiminin Sorunları İle İlgili Bulgular	119
4.2.11. Grafik Tasarım Alanının Sorunları İle İlgili Bulgular	121
4.3. Grafik Tasarım Önlisans Programlarına İlişkin Bulgular	123
4.3.1. Ders Müfredatlarına İlişkin Bulgular.....	124
4.3.1.1. Zorunlu Yükseköğretim Kurumu Dersleri	125
4.3.1.2. Temel Alan (Tasarım) Dersleri	126
4.3.1.3. Mesleki Alan (Grafik Tasarım) Dersleri	148
4.3.1.4. Mesleki Uzmanlık Dersleri	193
4.3.1.5. Yetkinlik Dersleri	205

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. ABD, İngiltere, Hindistan ve Malezya’da Grafik Tasarım Önlisans Programlarıyla İlgili Genel Sonuç ve Sonuç ve Değerlendirme.....	208
5.2. Paydaşlara Uygulanan Anket Bulguları İle İlgili Genel Sonuç ve Değerlendirmeye Dayalı Öneriler	209

5.3. Türkiye’deki Önlisans Grafik Tasarım Programlarının Müfredatları Hakkında	
Genel Sonuç ve Değerlendirmeye Dayalı Öneriler.....	212
KAYNAKÇA	214
EKLER	235
Ek 1 - İş Piyasası İhtiyaçlarını Gözetken Bir Grafik Tasarım Önlisans Program Önerisi	235
Ek 2 - Derinlemesine Görüşme Sonucu Oluşan Muhtemel Ders Listesi....	245
Ek 3 - Akademisyen Anket Soruları	246
Ek 4 - İşletme Sahibi Anket Soruları	254
Ek 5 - Sektör Çalışan Anket Soruları.....	263
ÖZGEÇMİŞ	271

KISALTMALAR LİSTESİ

AKTS	: Avrupa Kredi Transfer Sistemi
ETCS	: European Credit Transfer System
MYO	: Meslek Yüksekokulu
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development
ISCED	: International Standard Classification of Education
IUT	: Institut Universitaires de Technologie
YAY-KUR	: Yaygın Eğitim Kurumu
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
TYYÇ	: Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AD	: Amerikan Doları
İKMEP	: İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
IPA	: Instrument for Pre-Accession / Katılım Öncesi Mali Yardım
UYÇ	: Ulusal Yeterlilik Çerçevesi
QF-EHEA	: Qualifications Frameworks in the European Higher Education Area Avrupa Yüksek Eğitim Alanı Kalite Çerçevesi
EQF-LLL	: European Qualifications Framework for Lifelong Learning Avrupa Yaşam boyu Öğrenim Yeterlilikler Çerçevesi
FTF	: First Things First / İlk Önce Öncelikler
ICOGRADA	: International Council of Graphic Design Associations
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
AB	: Avrupa Birliği
MEDA	: Mediterranean Economic Development Area
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
İŞKRUR	: Türkiye İş Kurumu
MEK	: Mesleki Eğitim Kursları
İEP	: İşbaşı Eğitim Projesi
UMEM	: Uzmanlaşmış Mesleki Eğitim Projesi

TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
İSMEK	: İstanbul Mesleki Eğitim Kursları
NACE	: Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflaması
AAS	: Associate of Applied Degree
HNC	: Higher National Certificate
HND	: Higher National Diploma
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
PMR	: Alt Öğretim Değerlendirme Sınavı
SPM	: Malezya Eğitim Sertifikasına
3D	: 3 Boyutlu

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: ISCED 2011 Eğitim Ana Sınıflandırması.....	12
Tablo 2: Bazı Ülkelerin Eğitim Sistemlerinin ISCED Sınıflandırmasına Göre Dağılımı	14
Tablo 3: Bazı Ülkelerdeki Yükseköğretim Brüt Okullaşma Oranları (1980-2011).	15
Tablo 4: Bazı Ülkelerdeki Yükseköğretim Öğrenci Sayıları ve Oranlar (2000-2011)	16
Tablo 5: Bazı Ülkelerdeki ISCED Sistemine Göre Yükseköğretimdeki Değişim Oranları (1995-2012).....	18
Tablo 6: 1952-1982 Yılları Arasında Türkiye'deki Yükseköğretim Sistemleri ve Sayıları	29
Tablo 7: Meslek Yüksekokullarındaki Öğrenci Sayıları (2000-2015).....	31
Tablo 8: Meslek Yüksekokullarındaki Öğrenci Sayıları (2000-2015).....	32
Tablo 9: TYYÇ Düzeyler için Toplam Kredi (AKTS) ve Öğrenci Çalışma Yüğü Aralıkları	35
Tablo 10: TYYÇ 5. Düzey Yeterlilikleri	36
Tablo 11: MEB Grafik Dalı Öğrenci, Öğretmen, Kurum Sayıları (2010-2015).....	50
Tablo 12: Grafik Tasarım Eğitiminin Genel Eğitim, Ortaöğretim ve Mesleki Teknik Eğitim İçindeki Oranları (2010-2015).....	51
Tablo 13: Grafik Tasarım Programı Önlisans Öğrenci Sayıları (2010-2015).....	53
Tablo 14: Önlisans Grafik Tasarım Programı Öğretim Elemanı Sayıları (2014-2015)	54
Tablo 15: Önlisans Grafik Tasarım Programı Bulunan Devlet Üniversiteleri.....	55
Tablo 16: Önlisans Grafik Tasarım Programı Bulunan Vakıf Üniversiteleri	56
Tablo 17: Önlisans Grafik Tasarım Programı Bulunan Vakıf Meslek Yüksekokulları.....	57
Tablo 18: Lisans Düzeyi TYYÇ Yeterlilik Tanımları	59

Tablo 19: Fakültelerdeki Çeşitli İsimlerle Bölüm Sayıları	61
Tablo 20: Grafik ve Görsel İletişim Eğitimi veren Akademisyen Sayıları (2015) ...	62
Tablo 21: Grafik ve Görsel İletişim Alanlarında Okuyan Öğrenci Sayıları (2010-2015)	63
Tablo 22: Türk Yükseköğretim Sistemi'nde Lisansüstü Eğitim	64
Tablo 23: Grafik Tasarım Lisansüstü Eğitim Durumu (2015)	66
Tablo 24: Düzeylerine Göre Lisansüstü Eğitim Çalışmaları	67
Tablo 25: Sanat ve Tasarım Lisansüstü Öğrenci Sayıları	68
Tablo 26: Sanat Alanı ve Tasarım Alt Dalının Genel Eğitimdeki Oranı	68
Tablo 27: MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Merkezlerdeki Grafik Tasarım Açılan Kurs ve Kursiyer Sayıları (2009-2015)	71
Tablo 28: İŞKUR Tarafından Düzenlenen Kurs Türleri ve Sayıları (2013-2015)....	72
Tablo 29: UMEM Beceri'10 Projesi Kapsamında Gerçekleşen Grafik Tasarım Kursları	74
Tablo 30: İSMEK Grafik Tasarım Temelli Kurslarındaki Öğrenci Sayıları (2009- 2015)	75
Tablo 31: NACE Rev.2 Sınıflandırmasına Göre Grafik Tasarım Sektörü.....	77
Tablo 32: Grafik Tasarım Bağlantılı Sektör Cirosu (2009-2013)	78
Tablo 33: Grafik Tasarım Bağlantılı Sektör Çalışan Sayıları (2009-2013)	78
Tablo 34: Grafik Tasarım Bağlantılı Sektör İşletme Sayıları (2009-2013)	79
Tablo 35: Amerika Birleşik Devletleri'nde AAS Diploma Düzeyi Grafik Tasarım Eğitimi	83
Tablo 36: Birleşik Krallık Devleti HND Düzeyi Grafik Tasarım Eğitimi	87
Tablo 37: Hindistan Devletinde AS Düzeyi Grafik Tasarım Eğitimi	90
Tablo 38: Malezya Devletinde STPM/A-Level/UCE Düzeyi Grafik Tasarım Eğitimi	93
Tablo 39: Cronbach's Alpha Güvenilirlik Aralıkları	98
Tablo 40: Anket Soruları Güvenilirlik Sonuçları	98

Tablo 41: Sektör Çalışanlarının Demografik Özellikleri	99
Tablo 42: Sektör Çalışanlarının Unvan ve Deneyim Durumları.....	100
Tablo 43: Sektör İşletmelerinin Çalışan Sayılarına Göre Büyüklükleri	101
Tablo 44: Akademisyenleri Tanımlayıcı Bilgiler.....	101
Tablo 45: İşverenlerin İşe Alım Kriterleri.....	102
Tablo 46: İşletmelerin Önümüzdeki 5 Yıl (2015-2020) için Muhtemel Eleman İhtiyacı	103
Tablo 47: Çalışanların İhtiyaç Duyduğu Eğitim	104
Tablo 48: Önlisans Mezunlarının Uzmanlaşma Durumu.....	105
Tablo 49: Önlisans Mezunlarının Geniş Tabanlı Eğitim Alması Durumu.....	105
Tablo 50: Önlisans Mezunlarının İleri Düzey Bilgisayar Destekli Tasarım Beceri Durumu	106
Tablo 51: Önlisans Mezunlarının Geleneksel Yolla Tasarım Yapma Durumu	106
Tablo 52: Önlisans Mezunlarının Baskı ve Malzemeleri Bilgi Sahibi Olma Durumu.....	107
Tablo 53: Önlisans Eğitim Faaliyetini Yürüten Akademisyenlerin Sektör Deneyimi Durumu	108
Tablo 54: Eğitim Faaliyetlerini Yürüten Akademisyenlerin Sektörle Deneyim Süresi	109
Tablo 55: Önlisans Grafik Tasarım Eğitiminin Ekseni (Kendini Keşfetmesi)	109
Tablo 56: Önlisans Grafik Tasarım Eğitiminin Ekseni (Sektöre Uyum).....	110
Tablo 57: Önlisans Grafik Tasarım Eğitiminin Ekseni (Öğrenmeyi Öğrenme)	110
Tablo 58: Önlisans Grafik Tasarım Eğitiminin Ekseni (Teknolojiye Uyum ve Kullanım Becerisi).....	111
Tablo 59: Önlisans Grafik Tasarım Eğitiminin Ekseni (Grafik Tasarım Kültürü ve Bakışı).....	112
Tablo 60: Önlisans Grafik Tasarım Programlarının Öğrenciler Dışındaki Kesimlere Yönelik Faaliyetlerde Bulunma Durumu	113

Tablo 61: Grafik Tasarım Programlarının Diğer Tarafllara Eğitimleri (Sertifika) ..	113
Tablo 62: Grafik Tasarım Programlarının Diğer Tarafllara Eğitimleri (Hizmet İçi Eğitim).....	114
Tablo 63: Grafik Tasarım Programlarının Diğer Tarafllara Eğitimleri (Seminer)...	115
Tablo 64: Grafik Tasarım Programlarının Diğer Tarafllara Eğitimleri (Çalıştay)...	115
Tablo 65: Grafik Tasarım Programlarının Diğer Tarafllara Eğitimleri (Atölye Çalışmaları)	116
Tablo 66: Grafik Tasarım Programlarındaki Eğitimin Ağırlığı	117
Tablo 67: Önlisans Grafik Tasarım Mezunlarının Unvanı.....	118
Tablo 68: Önlisans ile Lisans Grafik Tasarım Eğitimi Arasındaki Fark.....	118
Tablo 69: Üniversite-Sektör İletişiminin Yol Açtığı Sorunlar.....	119
Tablo 70: Eğitim Kurumlarının Teknolojinin Gerisinde Kalma Durumu.....	120
Tablo 71: Öğrencilerin Gerekli Yeterlilik Kazanmadan Mezun Olma Durumları .	120
Tablo 72: Öğretim Elemanlarının Sektörel Deneyim Durumu	121
Tablo 73: Grafik Tasarımın Türkiye’de Hakkettiği Değeri Görme Durumu.....	121
Tablo 74: Grafik Tasarım Eğitiminin En Önemli Sorunu.....	122
Tablo 75: Vakıf Üniversiteleri Bünyesindeki Grafik Tasarım Programları.....	122
Tablo 76: Grafik Tasarım Programlarındaki Ders Sayıları.....	123
Tablo 77: Grafik Tasarım Programlarındaki Zorunlu/Seçmeli Ders Oranları	124
Tablo 78: Çağdaş Sanat Eleştirisi/Yorumu Dersi Bilgileri	126
Tablo 79: Desen 1 ve 2 Dersi Bilgileri.....	127
Tablo 80: Estetik Dersi Bilgileri	130
Tablo 81: Perspektif Dersi Bilgileri	131
Tablo 82: Reklamcılık Dersi Bilgileri.....	133
Tablo 83: Renk Bilgisi Dersi Bilgileri	134
Tablo 84: Sanat Kavramı Dersi Bilgileri.....	135
Tablo 85: Sanat Tarihi 1 ve 2 Dersi Bilgileri	136
Tablo 86: Temel Sanat Eğitimi 1-2 ve Temel Tasarım 1-2 Dersi Bilgileri.....	138

Tablo 87: Temel Fotoğraf 1-2 Dersi Bilgileri	142
Tablo 88: Türk Sanat Tarihi Dersi Bilgileri	145
Tablo 89: Yaratıcı Fikir Geliştirme Dersi Bilgileri	147
Tablo 90: Afiş Tasarımı Dersi Bilgileri	148
Tablo 91: Amblem ve Logo Uygulamaları Dersi Bilgileri	149
Tablo 92: Basım Teknikleri Dersi Bilgileri.....	150
Tablo 93: Baskıya Hazırlık Dersi Bilgileri	152
Tablo 94: Bilgisayar Destekli Görüntü İşleme/Görüntü Düzenleme Dersi Bilgileri.....	153
Tablo 95: Bilgisayar Destekli Sayfa Tasarımı Dersi Bilgileri	155
Tablo 96: Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım Dersi Bilgileri	156
Tablo 97: Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım 2 Dersi Bilgileri	158
Tablo 98: Bilgisayar Destekli Grafik Tasarım 3 Dersi Bilgileri	159
Tablo 99: Ciltleme Teknikleri Dersi Bilgileri.....	160
Tablo 100: Görsel Algılama Dersi Bilgileri.....	160
Tablo 101: Görsel İletişim Dersi Bilgileri.....	161
Tablo 102: Görsel Tasarım 1 Dersi Bilgileri.....	163
Tablo 103: Görsel Tasarım 2 Dersi Bilgileri.....	165
Tablo 104: Görsel Tasarım 3 Dersi Bilgileri.....	167
Tablo 105: Grafik Desen Dersi Bilgileri	168
Tablo 106: Grafik Sanat(1) Tarihi Dersi Bilgileri.....	170
Tablo 107: Grafik Tasarım 1 Dersi Bilgileri	172
Tablo 108: Grafik Tasarım 2 Dersi Bilgileri.....	173
Tablo 109: Grafik Tasarım 3 Dersi Bilgileri	174
Tablo 110: Grafik Tasarım 4 Dersi Bilgileri.....	175
Tablo 111: Grafik Üretim Teknikleri Dersi Bilgileri	176
Tablo 112: İllüstrasyon Dersi Bilgileri (1 ve 2 Dahil)	177

Tablo 113: Kurumsal Kimlik Tasarımı Dersi Bilgileri	180
Tablo 114: Masaüstü Yayıncılık Dersi Bilgileri	181
Tablo 115: Matbaa Terminolojisi Dersi Bilgileri.....	182
Tablo 116: Meslek Hesaplamaları Dersi Bilgileri.....	183
Tablo 117: Paket Program Kullanımı Dersi Bilgileri.....	184
Tablo 118: Portfolyo Dersi Bilgileri	185
Tablo 119: Reklam Grafiği Dersi Bilgileri	186
Tablo 120: Storyboard Dersi Bilgileri.....	186
Tablo 121: Temel Grafik Tasarım Dersi Bilgileri.....	187
Tablo 122: Tipografi/Yazı ve Tipografi Dersi Bilgileri.....	188
Tablo 123: Yayım/n Grafiği Dersi Bilgileri.....	191
Tablo 124: 3D Modelleme ve Animasyon Dersi Bilgileri	194
Tablo 125: Ambalaj Tasarımı 1 ve 2 Dersi Bilgileri.....	195
Tablo 126: Animasyon 1 ve 2 Dersi Bilgileri	197
Tablo 127: Multimedya 1 ve 2 Dersi Bilgileri	199
Tablo 128: Özgün Baskı 1 ve 2 Dersi Bilgileri.....	200
Tablo 129: Reklam Fotoğrafçılığı Dersi Bilgileri.....	202
Tablo 130: Web Tasarımı 1 ve 2 Dersi Bilgileri.....	203
Tablo 131: Yetkinlik Dersleri (Genel)	206
Tablo 132: Yıllara Göre NACE Koduna göre Grafik Sektörü İstihdam durumu ..	237
Tablo 133: Grafik Tasarım Programı Önlisans Öğrenci Sayıları.....	237
Tablo 134: Derslerin Alt Alanlara Göre Ayrılması.....	240
Tablo 135: Dönemlik Ders Programı	242
Tablo 136: Program Ön Koşul Dersleri	243

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Üniversite Bağlantılı Önlisans Uygulamaları.....	20
Şekil 2: Ortaöğretim Bağlantılı Önlisans Uygulamaları.....	20
Şekil 3: Paralel Kuruluş Önlisans Uygulamaları.....	21
Şekil 4: Tek Geçit Önlisans Uygulamaları	22
Şekil 5: Tek Amaçlı Önlisans Uygulamaları	23
Şekil 6: Çok Amaçlı Önlisans Uygulamaları.....	24
Şekil 7: Genel Meslek Piramidi	26
Şekil 8: Bilgi ve Beceri Analizi (YÖK, 2006).....	27
Şekil 9: TYYÇ Yeterlilik Profilleri	34
Şekil 10: MEB Ortaöğretim Genel Yapısı.....	49
Şekil 11: Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları (2010-2015).....	51
Şekil 12: Yüksek Lisans Düzeyi Genel Süreçleri.....	65
Şekil 13: Doktora/Sanatta Yeterlilik Genel Düzeyi Süreçleri	65
Şekil 14: Amerika Birleşik Devletleri'nin Eğitimi Yapısı	81
Şekil 15: Birleşik Krallık (İngiltere) Eğitimi Yapısı	85
Şekil 16: Hindistan Devleti Eğitimi Yapısı (EP, 2011:3-4; daaddelhi.org)	89
Şekil 17: Malezya Devleti Eğitimi Yapısı (mfuc.org).....	92

EKLER LİSTESİ

Ek 1: İş Piyasası İhtiyaçlarını Gözeten Bir Grafik Tasarım Önlisans Program Önerisi	235
Ek 2: Derinlemesine Görüşme Sonucu Oluşan Muhtamel Ders Listesi.....	245
Ek 3: Akademisyen Anket Soruları.....	246
Ek 4: İşletme Sahibi Anket Soruları.....	254
Ek 5: Sektör Çalışan Anket Soruları	263

1.BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Genel Çerçeve

Toplumunu şekillendiren ve olumlu yönde geliştiren en önemli faktörlerden biri eğitimidir. İnsanlığın tarihi gelişim süreçleri incelendiğinde bir tür ayrıcalık olarak kabul edilen eğitim, sanayinin gelişmesine paralel olarak önemini arttırmış ve ön planda olmaya başlamıştır (Genç ve Eryaman, 2007). Öte yandan 21. Yüzyılın en önemli simgesi olan teknolojinin üst düzey kullanımı, eğitimi önemli ve olmazsa olmaz bir gereklilik haline getirmiştir. Yaşanan hızlı değişim ve dönüşüm süreçlerinden yüksek öğretim de payına düşeni almıştır. Yükseköğretim, günümüzde bilgi üreten yapısının yanına, bilgiyi aktaran ve insanların beceri kazanmasına olanak tanıyan bir boyut da eklemiştir (Gür, 2012:32-37).

Her alanda olduğu gibi tasarım ve ilişkili olduğu tüm sektörler de teknolojinin getirisiyle yaşanan değişim sürecinden etkilenmiştir. Tasarımın en önemli özelliği olan “biricik olma” kavramı, anlam kaymasına uğrayarak tüm bireylerin “biricik olması” halini almıştır. Böylece toplumları oluşturan insanların kendilerini önemli ve özel hissetmelerini sağlamak ana amaç haline gelmiştir (Sevim, 2010).

Genelde tasarımın, özelde grafik tasarımın yukarıda bahsedilen dönüşüm sürecinden doğrudan etkileniyor olması; grafik tasarım eğitiminin de gözden geçirilmesini gündeme getirmiştir. Grafik tasarım eğitimi alanındaki en güncel sorun; tasarım kaygısı ön planda olan eğitim anlayışı ile eğitimi alan bireylerin meslek kazanma ve iş bulma kaygısının çatışma halinde oluşudur. Yapılan literatür taramalarında konuyla ilgili olarak sınırlı sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Aşağıda konuyla ilgili yapılan bilimsel çalışmalar ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Önal ve Akpınar tarafından 2007 yılında gerçekleştirilen araştırmada, grafik tasarım programında okuyan öğrencilerin, aldıkları eğitim hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Araştırma, öğrencilerin grafik tasarım programlarını çeşitli açılardan (amaç, içerik, sunum, donanım, staj ve teknik geziler) yetersiz bulduklarını ortaya koymaktadır. Söz konusu araştırmaya göre grafik tasarım programında okuyan öğrenciler, eğitim-öğretim faaliyetlerinde geleneksel yöntemle eğitimin hakim olduğunu, öğrencinin edilgen bir yapıda olduğunu söylemişlerdir. Çalışmada, öğrenciler açısından grafik tasarım programlarında yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinin yetersiz olduğu belirtilmektedir (Önal e Akpınar, 2007).

Grafik tasarım programlarına yönelik olarak Polat ve arkadaşları tarafından 2015 yılında gerçekleştirilmiş olan bir araştırma grafik tasarım programından mezun olan öğrencilerin aldıkları eğitimi ve istihdam edilme durumlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular vakıf ve devlet meslek yüksekokulu grafik tasarım programı mezunlarına odaklanmıştır. Yapılan çalışmada mezunların %30 gibi oldukça büyük bir kısmının işsiz olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca araştırma kapsamında öğrencilerin aldıkları eğitimi yeterli görme durumlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında, öğrencilerin eğitimi vasat buldukları görülmektedir (Polat, Sağocak ve Ayçe, 2015).

Konuyla ilgili forum sitelerinde grafik tasarım alanı çalışanlarının grafik tasarım eğitiminin ve mesleğinin içerik yapısı konusuna yoğun bir tartışma içerisinde oldukları görülmektedir. Tartışmanın ana ekseninde grafik tasarım eğitiminin müfredat açısından grafik tasarım alanına özgü bir yapıya kavuşturulması konusu yer almaktadır. Özellikle resim alanının grafik tasarım eğitimi ve ders müfredatlarını olumsuz etkilediği görüşü dile getirilmektedir (grafikerler.org).

Bir diğer sorun ise, farklı kurumlarda, belirli dönemlerde alanla ilgili isim değişikliklerinin yapılmış olmasıdır. Teknolojik gelişmeler nedeniyle program adlarının değişmesi gerekli olsa da; uygulamada isimleri farklı ama içerikleri ve müfredatları birbirine benzeyen eğitim programlarının ortaya çıkmış olması sorgulanması gerekli bir husustur.

Sarıkavak, ‘Grafik Tasarım Eğitiminin Geleceğine Bir Bakış’ isimli makalesinde grafik tasarımın tarihsel gelişim sürecine değinerek, günümüzdeki grafik tasarım eğitiminin teknolojik değişim karşısında yetersiz kaldığını vurgulamıştır. Sarıkavak, grafik tasarımın teknolojik ve toplumsal değişim sonucunda ortaya çıkan paradigmlar doğrultusunda iletişim ile etkileşime girerek yeni bir ortam oluşturmasının gerekliliğini savunmaktadır. İletişim ile grafik tasarım arasındaki melezleşmenin oluşmasında, yerleşmiş kalıp yargıların ve grafik tasarım alanıyla bağlantısı düşük bazı akademisyenlerin engel teşkil ettiğine işaret eden Sarıkavak; derslerin konu alanının uzmanı olmayan kişilerce veriliyor olmasını eleştirmektedir. Ayrıca, eğitimlerin çağa ve grafik tasarım sektörüne uyumsuzluğuna değinen Sarıkavak, teknolojik gelişmelerle göbekten bağlı olan grafik tasarım alanının ders içeriklerinin de acilen güncellenmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Sarıkavak, günümüzde temel tasarım derslerinin bile bilgisayar ortamında gerçekleştirilmesi gerektiğini savunmaktadır (Sarıkavak, 2012).

Ertürk ise 2014 yılında yayımladığı ‘Grafik Tasarımdan İletişim Tasarımına: Görsel İletişim Tasarımı Bölümleri’nin Durumu’ başlıklı çalışmasında grafik tasarım alanındaki eğitime verilen isimleri kronolojik açıdan incelemiş ve eğitim içeriklerinin aslında aynı kaldığı vurgusunu yapmıştır. Ertürk çalışmasında ayrıca; grafik tasarım alanı ile eğitim kurumları arasındaki iletişim eksikliği, akademisyenlerin yetersizliği ve dünya konjktüründeki değişimin Türkiye’ye ismen yansıtılmış olsa bile eğitim içeriklerinde gerekli değişimin olmadığını belirtmektedir (Ertürk, 2014).

Bütün bunların yanında, 2010 yılında Türk Tasarım Danışma Konseyi’nin çalışmalarıyla başlanan ve 2 Kasım 2014 tarihli Resmi Gazetede Yayımlanan ‘Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2016’ Türkiye’deki tasarım alanına bütüncül bir bakış sergilemektedir. Strateji belgesinde, eğitim ile ilgili sorunlar ve ilgili taraflar arasındaki işbirliği ve koordinasyon eksikliğinin tasarım alanının zayıf yanları arasında olduğu belirtilmektedir. Strateji belgesinde zayıf yönler arasında yer alan eğitim ile ilgili sorunlar; mesleki eğitimin yetersizliği, eğitimin yeterli nitelikte olmayışı, plansız açılan eğitim programlarının varlığı ve Türkiye’nin her bölgesinde tasarım eğitim-öğretiminin eşdeğerde olmadığı alt başlıklarına ayrılmıştır. İşbirliği ve koordinasyon sorunları ise sanayici-tasarımcı işbirliğinin yapılmaması, ortak çalışma kültürümüzün olmaması, üniversite-sanayi işbirliğinin yeterli düzeyde olmaması alt başlıklarına yer verilmektedir. Strateji belgesi kapsamında 5 hedef belirlenmiş olup belirlenen üçüncü hedef eğitim ile ilgili yapılacak faaliyetleri kapsamaktadır. Hedef üç kapsamında yer alan Faaliyet 4 ise ‘Meslek Yüksekokullarının tasarım bölümlerinin isimlerinin ve müfredatlarının geçirilmesi’ olarak belirlenmiştir. Ancak henüz Hedef 3 Faaliyet 4 ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır (Resmi Gazete, 02.11.2014).

Yaşanan süreci göz önünde bulundurduğumuzda - Türkiye özelinde- grafik tasarım eğitiminin tüm kademelerindeki durumunu gösterir bir perspektifin çıkarılarak mevcut durumun bir fotoğrafının çekilmesi paydaşlara bütüncül bir bakış açısı sunması bakımından önemlidir. Bunun yanında eğitimin şekillenmesinde en önemli etken olan, mezunlara istihdam yaratan ilgili sektör yapısının da ortaya

konulması, eğitim müfredatlarının ihtiyaçlara uygun olarak yeniden düzenlenmesine rehberlik edecektir.

Türk Eğitim Sistemi'nin her kademesindeki grafik tasarım eğitimi programlarına yönelik öneri niteliğinde müfredat hazırlama çalışmalarının gerçekleştirilmesi tek bir tez çalışması kapsamında olanaklı olmadığından ve araştırmacının ilgili bir önlisans programında öğretim elemanı olarak birikimini sürece aktarma olanağına sahip olması nedeniyle bir model önerisi, alana katkı vermesi ümidiyle önlisans düzeyi (5. Seviye meslek elemanı) için hazırlanmıştır (EK1).

1.2. Amaç

Bir önceki bölümde ana hatlarıyla çerçevesi çizilen tez çalışması kapsamında önlisans düzeyinde grafik tasarım eğitiminin durumunun incelenmesi ve paydaşların görüşleri alınarak bir model önerisinin geliştirilmesi, çalışmasının ana amacını oluşturmaktadır.

Ana amaca zemin oluşturmak ve çalışmayı desteklemek üzere belirlenen alt amaçlar ise aşağıda sıralanmıştır.

- Türk Eğitim Sisteminde grafik tasarım eğitiminin mevcut durum analizinin yapılması.
- Tespit edilen mevcut durum doğrultusunda, dünya perspektifini de dikkate alarak önlisans düzeyi için iş piyasasının nitelikli işgücü ihtiyacını karşılayacak ve istihdamı arttıracak bir grafik tasarım eğitim modelinin geliştirilmesi.

1.3. Hedefler

Tezin amaçları doğrultusunda aşağıdaki hedefler belirlenmiştir;

- Türkiye'de grafik tasarım alanında önlisans ve lisans düzeyinde eğitim veren öğretim elemanlarının, yürütülen grafik tasarım eğitimi hakkındaki görüşlerini ortaya koymak.
- Türkiye'de grafik tasarım alanında çalışanların, yükseköğretim düzeyinde verilen eğitime ilişkin görüşlerini belirlemek.
- Diğer ülkelerdeki yükseköğretim önlisans düzeyinde yürütülen grafik tasarım eğitim programlarını ve uygulama süreçlerini çeşitli değişkenler (yasal, yapısal, içerik vb.) açısından incelemek.

- Türkiye’de yüksek öğretim kapsamında yürütülen önlisans grafik tasarım eğitim içeriklerini (AKTS, kredi, ders türü vb.) üniversite bazlı karşılaştırmak.
- Grafik tasarım mezunlarının istihdam edildiği tasarım ve basım-yayıncılık sektörüne yönelik iş piyasası ihtiyaç analizi yaparak, ihtiyaç duyulan işgücünün nitelik ve sayılarını yordamak.
- Meslek yüksekokullarının gelişim sürecini de değerlendirerek meslek yüksekokullarındaki mevcut durumu incelemek
- Sektör çalışanları arasından on yıllık deneyimi olan 5 kişi ve konu alanından 3 akademisyen ile yüzyüze derinlemesine görüşmeler yapmak.
- Elde edilen bulgular ve ihtiyaçlar doğrultusunda yükseköğretim önlisans düzeyi için grafik tasarım eğitim model önerisi hazırlamak (EK1).

1.4. Kapsam

Tez çalışması ana hatlarıyla aşağıdaki kapsam ve içerikte olması planlanmıştır;

- Meslek yüksekokullarının gelişim aşamaları incelenerek sınıflandırılmasının yapılması.
- Türkiye’deki eğitim yapılanması ve beceri kazandırmayla ilgili yaşanan süreçlerin eğitim düzeylerine göre irdelenmesi. Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi ve mesleki yeterlilik süreçlerinin incelenmesi.
- Grafik tasarım eğitiminin Türkiye’de geçirdiği süreçler, tarihçesi ve günümüzdeki durumunun ortaya konulması.
- Dünyada yüksek öğretimde önlisans düzeyinde yürütülen grafik tasarım eğitim-öğretimi uygulamalarının incelenmesi ve değerlendirilmesi.
- Grafik tasarım eğitimi paydaşlarının (çalışan, işveren, akademisyen) grafik tasarım eğitiminin durumuna bakış açılarının tespit edilmesi.
- Sektör çalışanlarından 5 kişi ve akademisyenlerden 3 kişi ile derinlemesine gözlem ve 1 günlük çalıştay yapılması
- Amaçlar, hedefler ve elde edilen bulgulara dayalı olarak ihtiyaçlar doğrultusunda Yükseköğretim için önlisans düzeyine uygun grafik tasarım eğitim programı modelinin kurgulanması (EK1).

1.5. Sınırlıklar

Çalışmanın sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için bilinçli olarak bir dizi sınırlama getirilmiştir. Ancak araştırmacı tarafından kasıtlı olarak ortaya konulmasa

da sürecin ve durumun getirdiği öngörülemeyen sınırlılıklar da mevcuttur. Çalışmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir:

- Sanal ortamda kullanılan çeşitli arama motorlarında ve kütüphanelerin kataloglarında gerçekleştirilen aramalarda Türkçe ve İngilizce olarak kullanılan '*grafik*', '*tasarım*', '*grafik tasarım*', '*önlisans*', '*myo*', '*yükseköğretim*', '*grafik tarihi*', '*yeterlilik*', '*yetkinlik*', '*görsel iletişim tasarımı*', '*program*' ve '*müfredat*' kelimeleriyle,
- Yukarıda bahsedilen kelimelerle yapılan aramalar sonucunda ortaya çıkan her türlü veriyi (kitap, makale, bildiri, tez, rapor, strateji belgesi vb.) hazırlayanların konuyu ele alış açılarıyla,
- Araştırmanın anket ya da yüzyüze görüşme yoluyla veri toplanması süreçlerinde grafik tasarım ve görsel iletişim tasarımı ile ilgili eğitim veren öğretim elemanları, sektör çalışanları ve alanla ilgili ticari faaliyet yürüten işletme sahiplerinin görüşleriyle,
- Grafik tasarım eğitimi model önerisi önlisans düzeyiyle, sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Önemi

Araştırma grafik tasarım eğitiminin genelde tüm Türkiye'de yürütülen, özelde ise yükseköğretim önlisans programları düzeyinde yürütülen grafik tasarım eğitimlerine bütüncül bir bakış açısı sunması; ayrıca ülkemiz iş piyasalarının ihtiyaç duyduğu niteliklere sahip 5. Seviye grafik tasarımcı yetiştirmeye yönelik bir model önerisi sunması açısından önemlidir.

1.7. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın veri toplama sürecinde hem nitel, hem de nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda bir yandan gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanılırken; diğer yandan nicel araştırma yöntemlerinden betimsel yöntem ile grafik tasarım alanındaki (akademisyen, çalışan ve işveren) paydaşlara yönelik olarak üç ayrı anket ile mevcut durumu saptamaya yönelik veriler toplanmış, analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Literatür taraması yoluyla sınırlılıklarda belirtilen anahtar kelimelerle yapılan taramalar sonucunda ortaya çıkan veriler çeşitli şekillerde (özetlenerek, alıntı ve atıf yapılarak vb) tez kapsamında kullanılmıştır. Bu çerçevede öncelikle konu alanıyla

ilgili literatür taranarak Türkiye'deki grafik tasarım eğitimine ilişkin sorunlar hakkındaki mevcut araştırmalar incelenmiş ve araştırmanın kavramsal çerçevesine katkı sağlanmıştır. Araştırma kapsamında ayrıca, çeşitli kamu kurum ve kuruluşları (TÜİK, MEB, İşKUR vb.) ile iletişime geçilerek araştırma raporunda kullanılmak üzere istatistiki veri setleri elde edilmiştir (Bölüm 3.6).

Araştırmada kullanılan diğer bir niteliksel yöntem ise içerik analizidir. Dünyadaki ve ölkemizdeki önlisans eğitimi uygulamaları içerik analizi yoluyla derinlemesine incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Diğer ölkelerdeki uygulamalarla ilgili ayrıntılı bilgi bölüm 3.7'de yer almaktadır.

Ölkemizdeki önlisans grafik tasarım programlarının içerikleri; AKTS değer, teorik ve uygulama ders yükü, amaç ve içerik gibi çeşitli kriterlere göre ders bazında karşılaştırılırken; derslerin sınıflandırılmasında Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi kriterleri baz alınmıştır. (Bölüm 4.3).

Araştırma kapsamındaki grafik tasarım alanının paydaşları olan işveren, çalışan ve akademisyenlere yönelik anket uygulamasında elde edilen bulgular, SPSS istatistik programı kullanılarak frekans ve yüzdeler bağlamında değerlendirilmiştir. Ayrıca anketlerin güvenilirlik durumunu ortaya koymak üzere Cronbach's Alpha hesaplanması gerçekleştirilmiştir (Bölüm 4.1 ve 4.2).

Model önerisinin geliştirilmesi sürecinde yüz yüze derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Derinlemesine görüşmeler için seçilen sektör temsilcilerinin nitelikleri ile ilgili bilgiler EK1'de yer almaktadır.

2.BÖLÜM

DÜNYADA VE ÜLKEMİZDE ÖNLİSANS PROGRAMLARI

Bilgi çağı ile birlikte, baş döndürücü bir hızla ortaya çıkan yeni fikirler, uygulamalar ve teknolojiler insanın yaşantısını ciddi yönde değiştirerek, her defasında hem kişiyi hem de yaşantısını yeniden dönüştürmüştür (Bahşi, 2011). Hızlı değişim ve dönüşüm; ülkeler ve topluluklar (Avrupa Birliği gibi) açısından, ortaya çıkan bilgi birikimini vatandaşlarına aktarımı konusunu ciddi bir mesele haline getirmiştir. (Kalkınma Planı, 2014; Gümüsoğlu ve Ünal, 2010).

Herhangi bir iş alanında, iş ile ilgili faaliyetleri yürütebilmek için gerekli geniş tabanlı bilgi donanımı ve iş ile ilgili gerekli beceri ve yeterlilikler, vatandaşların eğitiminde ön plana çıkan konu başlıklarından birini oluşturur (Elmacı, Poyraz ve Çalık, 1999; Tanrısever ve Erişen, 2009). Dolayısıyla bireyin eğitimi ve özellikle bir meslekle ilgili gerekli, bilgi, beceri ve yeterliliklerin bireye kazandırılması hayati öneme sahip hale gelmiştir. Çünkü bireyin yaşayabilmesi (dolayısıyla devletlerin yaşayabilmesi) ekonomik anlamda gelir getirici faaliyetlerin düzgün bir şekilde yürütülmesi ile mümkün olabilmektedir. Böylece çalışarak artı ürün ortaya çıkaran birey, bunun karşılığında aldığı bedel ile döngüyü sağlamış olur (Yıldız, Sönmez ve Ciloşoğlu, 2015).

Bireylerin bir meslekle ilgili gerekli donanıma (bilgi, beceri, yetkinlik) sahip olmaları için oluşturulan eğitim yapılanmasına ‘Mesleki ve Teknik Eğitim denilmektedir (Başkan, 2001; Uçar ve Özerbaş, 2013). Terim, genel bir ismi ifade eder. Sistemin içerisinde, ortaöğretim, yükseköğretim ve yaşamboyu/yaygın öğretim olmak üzere üç düzey bulunmaktadır. Her bir aşama birbirini takip eden ve birbirini tamamlayan parçalar halindedir. Ancak uygulama boyutuna geçildiğinde her üç düzeyin, çeşitli faktörlere bağlı olarak istenilen pürüzsüz geçişi sağlamadığını/sağlayamadığını rahatlıkla söylemek mümkündür (Odabaşı, 2013).

Mesleki ve teknik eğitim yapılanması içerisindeki her düzey önemli olmakla birlikte, yükseköğretimin içinde yer alan kısa süreli eğitim-öğretim faaliyetleri, bireye bir meslek kazandırma noktasında önemli ve kendine özgü bir yere sahiptir (Kavak, 1998). Zira, işletmelerin ürünlerini ya da hizmetlerini çok hızlı bir şekilde müşteriye ulaştırma zorunlulukları, tüm süreci yürütecek ve sürekli değişen teknolojiyi kullanabilen işgücünün hızlı bir şekilde teminini zorunlu kılmaktadır.

Bu bölümde, ana hatlarıyla yükseköğretim sisteminin oluşum sürecinden bahsedilecektir. Ayrıca dünya genelinde tercih edilen önlisans eğitim türlerinin sınıflandırılması yapılarak, Türkiye'deki önlisans (Meslek Yüksekokulu) eğitiminin tarihi gelişim süreci anlatılacaktır.

2.1. Yükseköğretimin Kısa Tarihi

Yükseköğretim sisteminin oluşum köklerinin, Eflatun'nun Academia ya da Aristo'nun Lyceum okullarına kadar gittiğini söylemek pek de yanıltıcı olmayacaktır (Gürüz, 2003:1-4). Çünkü her iki okul/ekol; belirli öğreticiler eşliğinde, bireylerin dini, politik ve siyasi baskılardan uzakta, özgür düşünceyi teşvik eden ve şüpheli bir sorguyla bilgiye ulaşma isteğini kamçılayan yapılarıyla günümüz üniversitelerinin prensip kabul ettikleri düşünce özgürlüğünün mayasını oluştururlar. '*Üniversite*' kelimesinin kökeni ise; Latince topluluk ve lonca anlamına gelen '*universitas*' kelimesinden gelir (Çetinsaya, 2014:21-22).

Günümüz üniversitelerinin yapısal oluşum süreçleri tarihi olarak incelendiğinde karşımıza üç önemli kırılma noktası çıkar (Arap, 2010). Üniversite oluşum sürecindeki ilk önemli dönemeç, Ortaçağ Avrupa'sında Kilise merkezli üniversitelerdir. Zaman dilimi olarak 12-15. Yüzyılları arasında kapsayan bu dönemde, üniversiteler öğrenci (Bologna Üniversitesi-1088) ya da öğretmen (Paris Üniversitesi-Yaklaşık 1150) loncalarının gölgesinde faaliyetlerini yürütmüşlerdir (Çetinsaya, 2014:23-25). Belirtilen dönemde üniversiteler, bir taraftan Kutsal Roma İmparatorluğu'nun, diğer taraftan ise dini otoritenin en üst düzeydeki temsilcisi konumunda bulunan Papalık etkisinde kalarak eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütmüşlerdir (Tekeli, 2000). İkinci önemli kırılma ise 16. Yüzyılda Kilise'nin azalan etkisiyle ortaya çıkan boşluğu dolduran Ulus devletlerin şekillendirdikleri üniversite yapılanmalarıdır. Ulus Devletlerin etkisindeki üniversiteler artık, bir önceki dönemde olduğu gibi ruhban sınıfından çok, devletlerin ihtiyacı olan bürokratların yetiştirildiği kurumlar halini alır (Gürüz ve Diğerleri, 1994:6-16). Bu aşamada üniversite artık sadece asillerin ve zenginlerin çocuklarının eğitim aldığı bir yapılanmaya dönüşerek ulus devletlerin çıkarlarına hizmet eder hale gelmiştir (Gürüz, 2003:3-6).

Günümüzdeki biçimiyle 19. Yüzyıl başında ortaya çıktığı kabul edilen ilk üniversite; Wilhelm von Humbolt tarafından kurulan Berlin Üniversitesi'dir.

Humbolt tarafından kurulan üniversitenin daha önceki üniversitelerden ayrılan en önemli özelliği, araştırma odaklı bir yapılanma etrafında şekillenmiş olmasıdır (Kerr, 2001). Humbolt, kurumsal açıdan özerk, çeşitli özgürlükleri bünyesinde barındıran, billurlaştırılmış bilimin izinde bir üniversite ütopyasıyla yola çıkmıştır. Endüstri Devrimi ile birlikte Humbolt tarafından çizilen üniversite yapısı, artık tamamen teknolojik gelişmeler karşısında oldukça hassas ve araştırma temelinde var bulan bir yapıya kavuşur (Wisseme, 2009:8-11).

Yükseköğretimin ayrıcalık hakkı olma özelliğinden çıkmasını sağlayan en önemli etkenlerden ilki Sanayi Devrimi'dir. Devrim ile birlikte sanayi kuruluşlarının büyük üretim tesislerinde ihtiyaç duydukları kalifiye elemanlar, çıraklık sistemi içerisinde yetiştirilmesi mümkün hale gelmiştir (Uçar ve Özerbaş, 2013). Dolayısıyla yükseköğretim kurumları yapısal olarak değişerek, sadece bilgi araştıran değil; aynı zamanda bilgiyi öğreten ve o bilgi ile ilgili yeterlilikleri de kazandıran bir hüviyet kazanmıştır. Üniversitelerdeki eğitimin geniş halk kitlelerine ulaşır hale gelmesindeki bir diğer etken ise Amerika'da ortaya çıkan üniversite tipidir. Amerikan üniversiteleri bir yandan Humbolt üniversite tipinden etkilenirken, diğer yandan geniş halk kitlelerine de yükseköğretim fırsatını sunarak kendine özgü bir sentez oluşturmuştur (Kerr, 2001).

Konuyu Kerr'in sözleriyle özetleyecek olursak; "Yüksek öğretim geleneksel olarak, toplumun elit kesimine hizmet etmek amacıyla kurulmuş, sonra orta tabakaya da hizmet götürmeye başlamış; günümüzde ise artık kişilerin sosyal ve ekonomik özgeçmişlerine bakmaksızın herkese hizmet eder duruma gelmiştir (Kavak, 1999:8-9).

Yukarıda belirtilen süreç ve gelişmeler ışığında yüksek öğretimin toplumun tüm kesimine hitap eden bir yapıya kavuşmasını sağlayan faktörleri üç ana başlık altında toplayabiliriz.

- 1- İnsan hayatının uzamasına bağlı olarak öğrenim görme ihtiyacı içindeki birey sayısının artması
- 2- İnsanın bireysel farklılıklarının ayırdına varılması ve bireysel farklılıkları besleyen bir yapıya ihtiyaç duyulması

- 3- Hem üretim aşamasında hem de kullanım aşamasında, hızlı gelişen teknolojiye uyumlu kalifiye insan gücüne duyulan ihtiyacın artması (Karasar, 1981:10-22).

Ulus devletlerin varlığını sürdürme gayretinin bir ürünü olarak sistematik hale getirilen ve belli bir yaşa kadar zorunlu kılınan eğitim yapılanmasının, zaman içinde bir dizi alt basamaklara ayrılma zorunluluğu ortaya çıkmıştır (OECD, 2014). Eğitimin kalite açısından sınıflandırılması çalışmalarının en sistematik halini 1997 yılında yayınlanan ve kısa adı ISCED (International Standard Classification of Education) olan eğitimin uluslararası sınıflandırılması olarak kabul etmek mümkündür. Sınıflandırma yapısı, okul öncesi eğitiminden başlayarak lisansüstü eğitim düzeyine kadar eğitim düzeylerini tanımlamaktadır. Her bir basamağın kendine özgü özellikleri bulunmaktadır. ISCED sistemi, 2011 yılında, gelişen teknoloji ışığında yeniden revize edilmiş olmasına rağmen; teknolojinin hızlı değişiminin etkisi ile 2015 yılında yeniden revizyonu tartışılmaya başlanmıştır. ISCED sınıflandırması içinde yer alan basamaklar ve basamakların özelliklerini gösterir veriler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: ISCED 2011 Eğitim Ana Sınıflandırması*

Temel Kriterler	ISCED Sınıflandırması (ve alt sınıflandırma)
Okulöncesi Eğitim	ISCED 0 <i>Temel Eğitim Birinci Aşaması</i>
İlköğretim	ISCED 1 <i>Temel Eğitim İkinci Aşaması</i>
Alt Ortaöğretim	ISCED 2 <i>ISCED 2A: Akademik eğitime devam edenlerin alt sınıfıdır. Bir sonraki aşama ISCED3A aşamasıdır.</i> <i>ISCED 2B: Yoğun mesleki beceri eğitimin alındığı alt sınıfıdır. Bir sonraki aşama ISCED3B aşamasıdır.</i> <i>ISCED 2C: Eğitim sonrası bireyin doğrudan işgücü piyasasına dahil olduğu alt sınıfıdır.</i>
Ortaöğretim	ISCED 3 <i>ISCED 3A: Üniversite için öğrenci hazırlandığı alt sınıfıdır. ISCED 5A aşamasına hazırlık.</i> <i>ISCED 3B: Herhangi bir mesleğe giriş üzerine eğitim alt sınıfıdır. ISCED 5B aşamasına hazırlık..</i> <i>ISCED 3C: Eğitim sonrası bireyin doğrudan işgücü piyasasına dahil olduğu alt sınıfıdır. Üçüncü aşama eğitime dahil olmayanların devam ettiği aşamadır.</i>
Ortaöğretim sonrası	ISCED 4 <i>ISCED 4A: Mesleki ve Teknik eğitim tabanlı üniversiteye öğrenci hazırlık aşaması.</i> <i>ISCED 4B: İşgücü piyasası için bireyin hazırlanması aşaması.</i>
Yükseköğretim	ISCED 5 (5A ve 5B alt sınıfları. Ayrıntılı bilgi aşağıda)
Yükseköğretim tip A Birinci Aşama/Lisans Diploması	ISCED 5A Yükseköğretimde birinci daire. Eğitim süresi 4 yıl olan lisans eğitimleri
Yükseköğretim tip B Kısa Süreli Birinci Aşama/Önlisans Diploması	ISCED 5B Yükseköğretimde ikinci daire. Eğitim süresi 2 yıl olan kısa süreli önlisans eğitimleri.
Uzmanlaşmış Araştırma Programları	ISCED 6 Yüksek lisans ve doktora seviyesi

*Education at a Glance 2014, OECD Indicators, October 2014

Tablo 1 incelendiğinde; yükseköğretimin ISCED 5 düzeyi ile başladığı görülmektedir. ISCED 5 sınıflandırması ise kendi içinde iki kategoriye ayrılır. Sınıflandırmanın 5A kategorisi ortaöğretim sonrasında öğrencilerin 4 yıllık eğitim sonrasında lisans düzeyinde diploma aldıkları alt aşamadır. Aynı sınıflandırma içinde yer alan 5B alt sınıflandırması ise; 4 yıllık eğitimin kapsadığı ama daha kısa süreli eğitim olarak tabir edilen önlisans düzeyi eğitimlerini ifade eder. Önlisans düzeyinde eğitim veren 5B alt sınıfının eğitim süresi 2 yıl olarak öngörülmüştür. Birey, dört yıllık eğitimini tamamlayarak 5A düzeyine ulaşabileceği gibi yükseköğretiminin ikinci yılında önlisans diplomasını alarak 5B düzeyinde de geçebilir. Ancak 5B alt düzeyi bireyi daha üst bir eğitime götürmez. Birey, bir üst eğitime geçebilmesi için 5A alt sınıfının şartlarını yerine getirmesi esastır (Kirsch ve Beernaert, 2011:9-11).

Lisansüstü eğitimlerin karşılığı olan ISCED 6 seviyesi ise kendi içinde alt birimlere ayrıştırılmamıştır. Yüksek Lisans ve Doktora bir bütün olarak değerlendirilmiş ve uzmanlaşmış araştırma programları olarak tanımlanmıştır (Kirsch ve Beernaert, 2011:12-14).

Bazı ülkelerdeki genel eğitim sistemlerinin ISCED sistemine göre yüzdelerle dağılımını gösterir Tablo 2 aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2: Bazı Ülkelerin Eğitim Sistemlerinin ISCED Sınıflandırmasına Göre Dağılımı

Ülkeler	ISCED 0	ISCED 1	ISCED 3C	ISCED 3C/3B	ISCED 3A	ISCED 4	ISCED 5 Tip B	ISCED 5 Tip A	ISCED 6	Toplam	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
Avusturalya	6	18	a	14	16	5	11	29	1	100	
Avusturya	x(2)	16	1	47	6	10	7	13	x(8)	100	
Bulgaristan	12	16	a	10	24	3	17	18	1	100	
Kanada	3	8	a	x(5)	25	12	25	28	x(8)	100	
Danimarka	1	20	1	37	6	c	6	28	1	100	
Estonya	1	10	a	14	32	7	13	24	n	100	
Fillandiya	6	10	a	a	44	1	13	25	1	100	
Fransa	10	18	a	30	11	n	12	18	1	100	
Almanya	3	10	a	47	3	8	11	16	1	100	
Yunanistan	21	11	x(4)	7	27	8	9	17	n	100	
İrlanda	10	14	1	x(5)	21	13	15	24	1	100	
İsrail	10	6	a	7	31	a	14	31	1	100	
İtalya	10	32	1	8	33	1	n	15	n	100	
Japonya	x(5)	x(5)	x(5)	x(5)	53	a	20	26	x(8)	100	
Kore	8	10	a	x(5)	41	a	13	28	x(8)	100	
Meksika	39	23	a	5	14	a	1	17	x(8)	100	
Hollanda	8	19	x(4)	14	22	3	3	31	1	100	
Yeni Zellanda	x(2)	19	7	14	9	11	15	25	x(8)	100	
Norveç	n	18	a	27	13	4	2	36	1	100	
Portekiz	42	21	x(5)	x(5)	19	n	x(8)	16	3	100	
İspanya	17	29	a	9	14	n	10	22	1	100	
İsveç	4	9	a	x(5)	45	7	9	25	1	100	
İsviçre	3	9	2	39	5	6	11	23	3	100	
Türkiye	55	12	a	9	10	a	x(8)	15	x(8)	100	
Birleşik Krallık	n	9	13	30	7	a	10	30	1	100	
ABD	4	7	x(5)	x(5)	46	x(5)	10	31	1	100	
Arjantin	2	44	14	a	x(5)	28	a	x(8)	14	x(8)	100
Brezilya	40	15	x(5)	x(5)	32	a	x(8)	13	x(8)	100	
Çin	3	35	43	m	x(5)	14	5	x(8)	4	x(8)	100
Kolombiya	1	44	14	a	x(5)	22	a	x(8)	20	x(8)	100
Endonezya	1	56	16	a	x(5)	21	a	x(8)	8	x(8)	100
Litvanya	1	10	m	3	48	8	1	27	n	100	
Rusya Fed.	1	5	x(4)	19	21	x(4)	26	28	n	100	
S.Arabistan	4	33	18	a	x(5)	23	5	x(8)	21	x(8)	100

1. 2011 yılı bilgileridir. / 2. 2003 yılı bilgileridir. / 3. 2010 yılı bilgileridir. / 4. 2013 yılı bilgileridir.

a: İlgili düzeyde eğitim faaliyeti yok, **m:** Veri yok, **n:** tanımsız, **x():** Parantez içindeki rakamın yer aldığı ilgili ISCED seviyesine atıftır.

oecd.org

Ülkelerin genel eğitim yapıları, ISCED sistemi bağlamında değerlendirildiğinde büyük çoğunluğunda en büyük pay, ISCED 0 (okulöncesi) düzeyinde olduğu görülmektedir. Örneğin; Türkiye genel eğitim sistemindeki öğrencilerin %55'i okulöncesi (ISCED 0) düzeyinde yer alırken, aynı düzey; Litvanya, Rusya Federasyonu, Slovenya, Macaristan, Estonya ve Danimarka ülkelerinde %1 civarındadır. Ülkelerin genel eğitim sistemlerindeki ISCED 6 düzeyi oranının en yüksek olduğu ülkeler ise; %3 oranla İsviçre ve İspanya ülkeleridir.

Ülkelerin genel eğitim sistemlerindeki yükseköğretimin (ISCED 4+ ISCED 5) payına bakıldığında; en yüksek oranın %53 ile Kanada ve Rusya Federasyonu'nda olduğu görülmektedir. Yükseköğretimin eğitim sistemi içindeki en düşük oran; Çin (%4) ve Endonezya (%8) ülkelerine aittir. Türkiye'de ise genel eğitim içinde yükseköğretimin payı %15 düzeyinde seyretmektedir.

Yine yükseköğretim düzeyindeki eğitim sisteminin okullaşma oranını gösterir veriler Tablo 3'te yer almaktadır. Okullaşma oranı 1980 ile 2011 yılı arasındaki sayısal verilere göre oransal olarak değerlendirilmiştir (Çetinkaya, 2014:60-61).

Tablo 3: Bazı Ülkelerdeki Yükseköğretim Brüt Okullaşma Oranları (1980-2011)

Ülkeler	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2011
ABD	53,3	58,3	71,5	79,6	68,7	82,2	94,8	95,3
Rusya Fe.	45,1	52,1	54,7	42,7	55,4	72,2	75,8	v.y.
Japonya	31,2	29,0	29,7	39,9	48,7	55,4	59,7	59,9
İtalya	27,4	25,9	29,5	40,7	48,8	64,0	65,0	63,9
Fransa	25,0	29,1	37,1	50,2	53,8	55,2	56,7	57,1
Birleşik Krallık	18,7	21,3	26,6	47,9	58,3	58,7	59,7	61,2
Polonya	18,2	16,6	20,4	31,2	50,6	63,9	72,4	73,5
Güney Kore	12,8	31,6	36,8	48,9	78,8	93,5	103,1	100,8
Türkiye	6,4	8,4	13,0	20,0	25,0	31,9	55,4	60,7
Hindistan	5,0	5,8	5,9	5,5	9,4	10,8	17,9	23,3
Malezya	4,1	5,6	7,2	11,1	25,7	29,3	42,3	36,0

v.y.: veri yok / Kaynak: (Çetinkaya, 2014:60-61).

Yükseköğretim okullaşma oranlarının yıllara göre dağılımı incelendiğinde 1980 yılından 2011 yılına kadar geçen sürede, okullaşma oranının sistematik olarak arttığı ülke; Amerika Birleşik Devletidir. Öte yandan 1980 yılında 12,8 okullaşma oranına sahip olan Güney Kore devletinin 2011 yılında okullaşma oranının 100 puan üzerine çıktığı görülmektedir. Ayrıca, Türkiye'deki okullaşma oranına bakıldığında, 1980 yılında 6,4 düzeyindeki okullaşma oranı, 1990 yılında 13,0 oranına çıkmıştır. Türkiye'deki okullaşma oranı 2011 yılında ise 60,7 oranına yükselmiştir.

Bunun yanında, ülkelerdeki yükseköğretimdeki öğrenci sayıları ve öğrenci sayılarındaki büyüme oranları ile ilgili bilgiler ise Tablo 4'te yer almaktadır. Tabloda

yükseköğretim öğrenci sayıları 2000 yılı ile 2010 yılı arasındaki değişim üzerinden büyüme oranları şeklinde hesaplanmıştır.

Tablo 4: Bazı Ülkelerdeki Yükseköğretim Öğrenci Sayıları ve Oranlar (2000-2011)

Öğrenci Sayıları			Büyüme Oranı
Ülke	2000	2010	10 yılda (%)
Çin	7.364.111	31.046.735	322
Bangladeş	726.701	2.036.443	180
İran	1.404.880	3.790.859	170
Brezilya	2.781.328	6.552.707	136
Hindistan	9.404.460	20.740.740	121
Türkiye	1.594.462	3.529.334	121
Malezya	549.025	1.061.421	93
Endonezya	3.126.307	5.001.048	60
ABD	13.202.880	20.427.709	55
Avustralya	845.132	1.276.488	51
Rusya Fedarasyonu	6.331.324	9.330.115	47
Meksika	1.962.763	2.847.376	45
Ukrayna	1.811.538	2.635.004	45
Arjantin	1.766.933	2.520.985	43
Polonya	1.579.933	2.520.985	36
Birleşik Krallık	2.024.138	2.479.197	22
İtalya	1.770.002	1.980.399	12
Fransa	2.015.344	2.245.097	11
Güney Kore	3.003.498	3.269.509	9
İspanya	1.828.987	1.878.973	3
Japonya	3.982.069	3.836.314	-4

(Çetinkaya, 2014:62-63).

Bazı ülkelerdeki yükseköğretimdeki öğrenci sayılarının 2000 yılından 2010 yılına değişim oranlarına bakıldığında; en yüksek büyüme oranının %322 büyümeyle Çin'e ait olduğu görülmektedir. En düşük ve negatif yönde büyüme gösteren ülke ise Japonya (%-4) olmuştur. Japonya yükseköğretimi, 2000 yılından 2010 yılına gelinceye kadar geçen sürede 150 bin öğrenci kaybı yaşamıştır. Bu kaybın ülke nüfusunun yaşlanması ile bağlantılı olduğu söylenebilir. Diğer yandan, Türkiye'deki yükseköğretimdeki öğrenci sayılarının değişim oranı bakımından en yüksek altıncı ülke olduğu görülmektedir. Türkiye'deki büyüme oranı %121 seviyelerinde olup; öğrenci sayısı dört milyon sınırına yaklaşmıştır (Çetinkaya, 2014:62-63). Bazı ülkelerdeki yükseköğretim düzeyindeki öğrenci sayıları genel olarak incelendiğinde, toplumu oluşturan bireylerin yükseköğretime ilgisinin her geçen gün daha da arttığı rahatlıkla söylenebilir.

2.2. Dünyada Önlisans Eğitim

Önlisans uygulamalarının ana gayesi, hızlı değişim gösteren üretim ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu kalifiye elemanı kısa sürede ve donanımlı olarak yetiştirmektir. Böylece gerek ulusal, gerek uluslararası planda, işletmelerin ihtiyaç duyduğu kalifiye eleman ihtiyacı hızlı bir şekilde karşılanabilir (İşler ve Demir ve Üstün, 2012). Özellikle II. Dünya savaşından sonra ortaya çıkan yeni dengeler ve savaş sonucunda azalan işgücü etkisiyle birçok ülke, üniversiteler dışında değişik sektörlerin işgücü ihtiyaçlarını kısa sürede karşılayacak alternatif arayışına girmiş ve bunun sonucu olarak önlisans uygulamalarına ağırlık vermeye başlanmıştır. (Karasar, 1981:17)

Önlisans uygulamalarının tarihsel gelişim sürecine bakıldığında, zaman içinde pek çok ülkede birbirinden farklı önlisans uygulamalarının olduğu görülür. Bununla birlikte önlisans uygulamasının çeşidi ne olursa olsun, genel anlamda tüm önlisans uygulamaları 'Kısa Süreli Yükseköğretim/Short-Cycle Higher Education' olarak ifade edilir (Akyurt, 2009; Kirsch ve Beernaert, 2011:8-12). Önlisans uygulamalarının ISCED sistemine göre seviyesi; ISCED 5 düzeyidir. Düzey kendi içinde iki alt kola ayrılır. Düzeyin 5A kolu, bireyi bir üst eğitim düzeyi olan lisansüstü eğitim yapılanmasına taşıırken; 5B kolu bireyin sektörel işgücü girdisi olabilmesi için gerekli yetkinlikleri kazandıran bir arka plana sahiptir.

Süreçte 'ara eleman' olarak ifade edilen önlisans mezunu müstakbel çalışan, mühendis ile alt düzeydeki mavi yaka çalışan arasındaki köprü görevini üstlenir. Ara eleman, becerisiyle ön plana çıkan, bununla birlikte bilgi boyutunda da gerekli donanıma sahip nitelikli ve iş dışı yeterlilikleri de istenilen düzeyde olan kalifiye işgücüdür (Akyurt, 2009).

Bazı ülkelerdeki ISCED sistemine göre beşinci seviyedeki (Tip A ve Tip B) değişim oranları Tablo 5'te yer almaktadır. Tablo 5, 1995 yılından 2012 yılına geçen süredeki değişim oranlarını göstermektedir.

Tablo 5: Bazı Ülkelerdeki ISCED Sistemine Göre Yükseköğretimdeki Değişim Oranları (1995-2012)

	Yükseköğretim Tip A (1995)	Yükseköğretim Tip A (2012)	Yükseköğretim Tip B (1995)	Yükseköğretim Tip B (2012)
İzlanda	20,33	60,37	9,72	1,99
Yeni Zellanda	32,71	57,49	11,82	29,67
Polonya (1)	34,44	52,94		0,68
Avustralya (1), (2)	35,67	52,81		20,88
Danimarka	25,19	49,33	7,89	11,33
Fillandiya	21,11	47,06	34,09	0,01
İrlanda (1)	30,45	45,85	14,88	23,34
Netherlands	28,52	45,40		0,55
Japonya	25,44	45,13	30,06	24,61
Slovakya	15,01	44,40	0,71	1,01
Slovenya		44,53		20,14
Norveç	26,21	41,90	6,34	0,28
Portekiz	14,89	41,17	6,35	0,00
Litvanya		40,54		10,84
İsrail		40,50		
Çek Cumhuriyeti	12,59	39,80	6,38	5,02
Avusturya	9,74	39,01		12,01
İsveç	23,98	38,83		6,84
ABD	32,65	38,75	9,38	13,23
OECD ortalaması	20,16	37,31	10,51	10,73
Kanada (2)	27,16	35,24		17,64
Almanya	13,92	30,86	13,06	14,74
İsviçre	9,45	30,60	12,80	14,18
İspanya	24,17	29,00	1,93	20,12
Türkiye	5,96	27,21	2,24	18,83
İtalya (1)	19,01	26,13		0,41
Şili		23,14		24,79
Macaristan		22,64		7,88
Meksika		21,69		1,73

(1) 1995 yerine 2000 yılı verileri kullanılmıştır. / (2) 2012 yerine 2011 yılı verisi kullanılmıştır.

Kaynak:OECD

Tablo 5'e göre; Tip B ile ilgili en yüksek düşüş Fillandiya'da olmuştur. Ülkenin 1995 yılında Tip B öğrenci oranı %34 düzeyindeyken, 2012 yılında oran %0,01 düzeyine düşmüştür. En yüksek artışlardan birisi de Türkiye'de gözlenmektedir. Tip B eğitim yapılanmasının 1995 yılındaki Türkiye oranı %2,24 iken, oran 2012 yılında dokuz kat artarak %18,83 düzeyine ulaşmıştır. Tablodaki OECD ülkeleri ortalamalarına bakıldığında; A tipi eğitim %17 civarında artarken B tipi eğitim oranlarında neredeyse herhangi bir değişim olmamıştır. Ortaya çıkan veri bizlere, OECD ülkelerinde 1995 yılından 2012 yılına gelinceye kadar geçen süreçte, önlisans düzeyindeki eğitimde artış olmadığını göstermektedir. Öte yandan, OECD ülkeleri dışındaki ülkelerde B tipi eğitim yapılanmasının çok hızlı olmasa da belirli bir artış hızına sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Önlisans uygulamalarını değerli kılan en önemli faktör, önlisans uygulamalarının yapısal olarak birbirinden farklı bir çok amaca yönelik hizmet

edebilmesidir. Önlisans uygulamaları kısaca, “birlik içindeki çeşitlilik” şeklinde tanımlanabilir. Karasar’a göre; önlisans uygulamalarındaki birlik içindeki çeşitlilik, özellikle önlisans uygulamalarına, farklı türde ve farklı sürelerle sahip programlar, diplomalar, sertifikalar ve okullar arasında yatay-dikey geçişler, kurumlar arası organik bağlar kurmak gibi bir takım özellikler kazandırmaktadır (Karasar, 1981:18-21).

2.2.1. Önlisans Türleri

Önlisans uygulamalarının birden fazla fonksiyona sahip olması ve barındırdığı organik bağların varlığı, önlisans uygulamalarına bir takım amaçlar kazandırmıştır. Bu amaçlar;

- Yükseköğretimde, fırsat ve olanak eşitliğini her bireye sunmak,
- Yükseköğretim önünde yığılmaları önleyerek üniversiteler üzerindeki baskıyı azaltmak,
- Sektörlerin (hizmet, imalat, ticaret) ihtiyaç duyduğu ara insan gücünü karşılamak,
- Her bireyin kendi ilgi ve beceri alanına yönelmesini sağlayarak ülke ekonomisine katkıda bulunmak,
- Bireye iş başında ya da iş sonrasında (emeklilik) da eğitim alabilme fırsatını sunarak kendini geliştirme imkanı vermek, (Yaşam Boyu Eğitim – Lifelong Education) (Vardar, 1974:3-4)

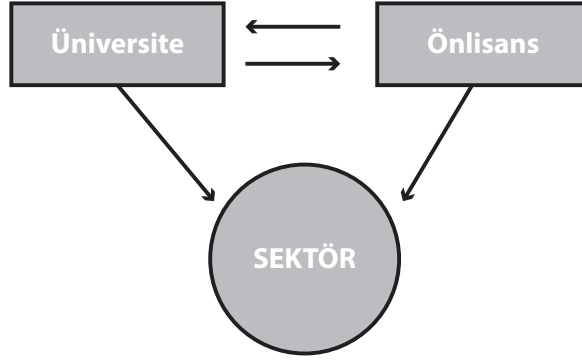
şeklinde sıralanabilir.

Yukarıda sayılan amaçlarından da anlaşılacağı gibi önlisans uygulamalarının kendine özgü, dinamik bir yapısı vardır. Dinamikliği sağlayan unsurlar aynı zamanda önlisans uygulamalarının çeşitlenmesine de sebep olmuştur. Berand’a göre; önlisans uygulamalarını eğitim sistemi içinde yer alan alt ya da üst sistemler ile ilişkisine göre üç gruba ayırmak mümkündür (Bernard, 1973:283-311).

2.2.1.1. Üniversite Bağlantılı Önlisans Uygulamaları

Yapılanma olarak önlisans uygulamaları üniversite çatısı altında faaliyetlerini yürütür. Ancak yine de üniversitenin yapısına dahil değildir. Üniversitelerin sahip olduğu özerklik önlisans uygulamalarını da kapsar. Bunun yanında önlisans uygulamalarına da bazı ayrıcalıklar tanınmıştır. Aşağıda yer alan Şekil 1, üniversite

bağlantılı önlisans uygulamalarının sektör ve üniversite ile olan ilişkileri gösterilmektedir.

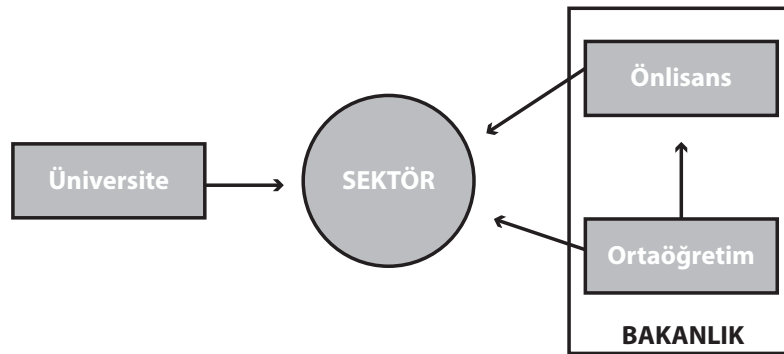

Şekil 1: Üniversite Bağlantılı Önlisans Uygulamaları

Yüksek Öğretim Kanunu öncesinde Türkiye’de varlığını sürdüren uygulama türüdür. Bu tür yapılanmaya en iyi örnek halen Fransa’da varlığını sürdüren IUT (Instutus Universitaires de Technologie – University Institutes of Technology) okulları ile Almanya’da yer alan Fachhochschule okullarıdır. Okullar ISCED 5B tipi eğitim yapılanmasıdır ve iki yıl eğitim süreleri vardır. (iut.fr, E.T.: 20.12.2015; Kavak, 1998)

2.2.1.2. Orta Öğretim Bağlantılı Önlisans Uygulamaları

Bu tür uygulamalarda, önlisans uygulaması, tamamen ortaöğretimin bir uzantısı şeklindedir. Yapı olarak üniversite havasına sahip olsalar da tamamen ortaöğretimin karakteristik özelliklerini yansıtır. İlgili Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı oldukları için, bakanlık politikalarından doğrudan etkilenirler (Kavak, 1992:10-11). Aşağıda yer alan Şekil 2, orta öğretim bağlantılı önlisans uygulamalarının kendi içinde ve sektörle ilişkileri gösterilmektedir.

Şekil 2: Ortaöğretim Bağlantılı Önlisans Uygulamaları

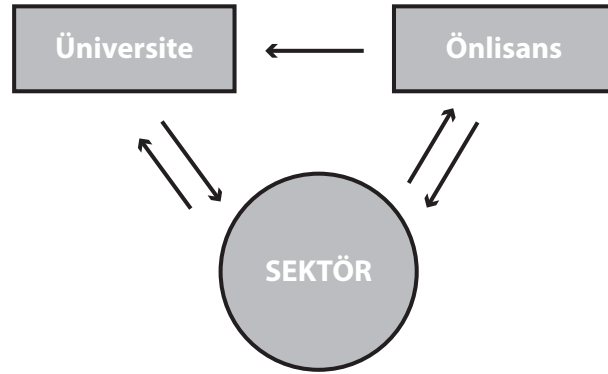
Ortaöğretim bağlantılı önlisans uygulamalarına en iyi örnek Türkiye’de uygulanan kısa adı YAY-KUR (Yaygın Eğitim Kurumu) olan uygulamadır. YAY-KUR 1973 yılında uygulamadan kaldırılmıştır (Örs, 2003).

2.2.1.3. Bağlantısız Önlisans Uygulamaları

Bağlantısız önlisans programlarının, yapı olarak hiçbir kuruma bağlılıkları yoktur. Üniversiteler gibi kendi içlerinde özerk bir yapıya sahiptirler. Ancak, üniversitelerin kullandığı araştırma ve bilimsellik boyutunu kullanmazlar. Asıl amaç; bireye sektörün ihtiyaçları doğrultusunda gerekli yeterlilikleri kazandırarak, istihdam yaratmaktır. Bağlantısız uygulamaların türleri, lisans düzeyi ile olan ilişkilerine göre iki alt gruba ayrılmaktadır.

a. Paralel Önlisans Kuruluşları

Paralel kuruluşlar ile lisans düzeyi arasında paralellik bulunur. Birbirlerini tamamlayan bir nitelikleri vardır. Önlisans uygulamasından lisans düzeyine geçiş işlemlerinde uyum, geçiş yapmak isteyen bireylere kolaylıklar sağlar. Aşağıda yer alan Şekil 3, paralel önlisans kuruluşlarının diğer yapılarla ilişkisi gösterilmektedir.

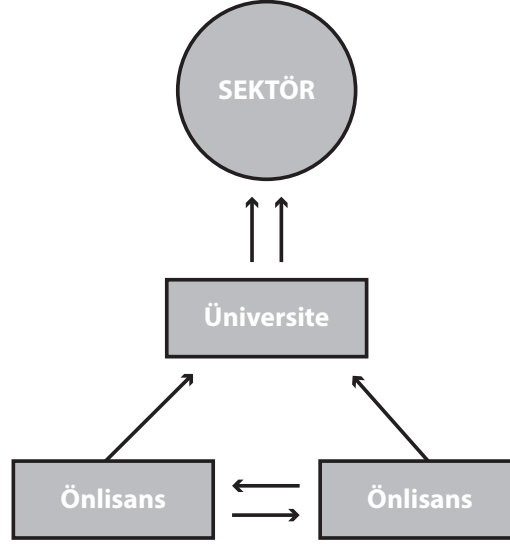

Şekil 3: Paralel Kuruluş Önlisans Uygulamaları

Bu tür uygulamaların en iyi örnekleri, Amerika Birleşik Devletleri’nde yer alan Community ve Junior College uygulamalarıdır. Paralel önlisans kuruluşlarının esnek bir yapısı vardır. Birey, doğrudan sektörü tercih edebildiği gibi, gerekli kredi sağlaması halinde lisans eğitimine de geçiş yapabilmektedir. Önemli olan nokta, bireyin ilgili meslek için gerekli yeterlilik kriterlerini yerine getirmiş olmasıdır (Kavak, 1992:13; Kavak, 1998).

b. Tek Geçit Önlisans Kuruluşları

Tek geçit önlisans kuruluşlarında, bireylerin lisans eğitimine geçebilmeleri için, kesinlikle önlisans eğitiminden geçmesi zorunluluğu vardır. Aşağıda yer alan Şekil 4, tek geçit önlisans kuruluşlarının yapısını göstermektedir (Kavak, 1992:14).

Şekil 4: Tek Geçit Önlisans Uygulamaları

Bu tür önlisans uygulamalarında, katı bir sistematik vardır. Bireyin üniversiteye gidebilmek için muhakkak bir önlisans eğitimi alması gerekir. Aynı zamanda bireyin, önlisans eğitimi ile sektöre gidebilmesi de mümkün değildir. Tek geçit önlisans uygulamaları daha çok Kanada eğitim sistemi içinde örneklerini görmek mümkündür. Ancak günümüzde, öğrencilerin hareketliliğinin daha önemli olması, ülkeler arası etkileşimi arttırdığı için, bu tür uygulamalar artık kullanılmamaktadır (OECD, 2014).

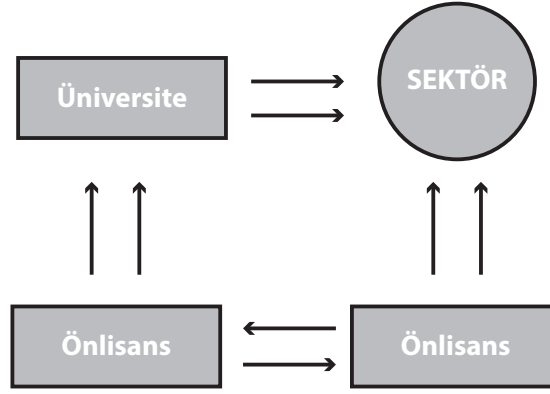
2.2.1.4. Program Çeşitlerine Göre Önlisans Uygulamaları

Bir diğer önlisans sınıflandırması ise uygulamanın amacına göre yapılan sınıflandırmadır. Bu tür sınıflandırmada önlisans uygulaması tek amaçlı (lisansa ya da sektöre yönelik) ve çok amaçlı (hem lisansa hem de sektöre yönelik) olmak üzere iki ana model vardır.

a. Tek Amaçlı Önlisans Modeli

Bu modelde önlisans uygulamalarının tek bir amacı vardır. Bu amaç; istihdam edilmek üzere kalifiye eleman yetiştirmek olabileceği gibi sadece lisans eğitimine

yönelikte olabilir. Uzmanlaşmış model olarak da adlandırabileceğimiz tek amaçlı model, üniversiteye dönük olmayan ortaöğretim kurumu mezunlarına, lokal olarak mesleki ve teknik eğitimin ortak hedeflerini yerine getirme isteğinden ortaya çıkmıştır. Model ile ilgili Şekil 5, aşağıda yer almaktadır.

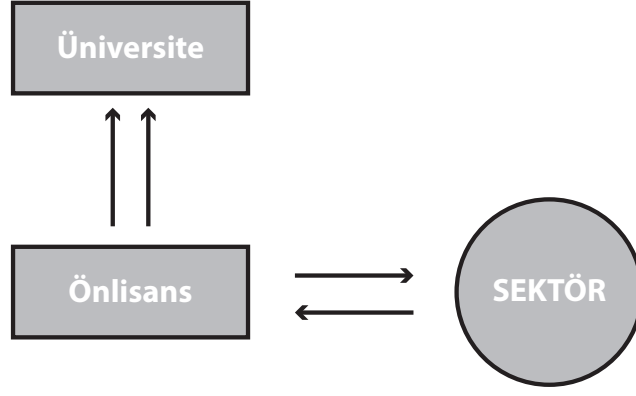

Şekil 5: Tek Amaçlı Önlisans Uygulamaları

Model, 1960 yılının sonuna kadar Avrupa’da yaygın kullanılan bir modeldir. Ancak II. Dünya Savaşı’nın etkisi ile sistem terkedilerek çok amaçlı yapılmaya gidilmiştir. Avrupa Birliği’nin çıkışı bu değişimdeki en önemli etkidir. Tek amaçlı modelin temelinde ulusal standartları yakalama endişesi vardır. Bu endişe ülkenin bölgesel ve yerel gereksinimlerini göz ardı edilmesine neden olduğundan kalkınmayı olumsuz yönde etkilediğini söylemek mümkündür (Karasar, 1981:22).

b. Çok Amaçlı Önlisans Modeli

Çok amaçlı önlisans modeli, ortaöğretimin, yükseköğretim içindeki uzantısı şeklindedir. Modele, genel olarak Amerikan modeli de denilmektedir. Çok amaçlı önlisans uygulamaları, hem istihdama hem de lisans düzeyine geçiş yapabilmek özelliğine sahiptir. Birey, önlisans eğitimi sonunda ilgili bulunduğu sektöre giriş yapabildiği gibi, eğitimin devamı niteliğindeki lisans düzeyindeki eğitim kurumlarına da geçiş yapabilmektedir. Geçiş öğrencilerin lehine olacak şekilde kolaylaştırılmıştır. Çok amaçlı önlisans modelini gösterir Şekil 6, aşağıda yer almaktadır.

Şekil 6: Çok Amaçlı Önlisans Uygulamaları

Çok amaçlı önlisans modelinde, bölgesel ve yerel istihdam olanakları dikkate alındığı için, yerel çevrenin ihtiyaç duyduğu elemanın yetiştirilmesi de mümkün hale gelmiştir. Günümüzde Bologna süreci ile birlikte ortaya çıkan ve her bir ülkedeki (özellikle Avrupa Birliği üye ya da aday ülkeleri) eğitimin bir diğer ülkeye transferini olanaklı kılan kredi transfer sistemine en uygun önlisans uygulamasıdır (Küçükcan ve Gür, 2009:80-84).

Çok amaçlı önlisans modelinin üç karakteristik özelliği bulunmaktadır;

Üniversitelerle yakın ilişki, kredi transferlerinin getirdiği kurumlar arası hareketlilik.

Hem bir üst eğitim düzeyi olan lisansa hem de sektöre yönelik olmak özelliğinin getirdiği çok fonksiyonlu bir yapılanma.

Yerel ve bölgesel ihtiyaçları karşılayarak, genel ülke politikalarına (özellikle istihdam) destek.

Önlisans uygulamaları genel olarak, geleneksel üniversite eğitimi ile sağlanamayan ve geleneksel üniversite eğitiminin ele almadığı ama sektörel ve ülke politikaları açısından önemli olan bir takım eğitsel, sosyal ve kültürel sorunlarına çözümüne destek sağlar. Böylece okul-toplum bütünleşmesi gerçekleşerek ülkenin ulusal hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunur. Önemli ve hayati olan konu toplumun ihtiyaçlarını karşılamaktır.

Önlisans uygulamalarında, geleneksel yükseköğretimin temelini oluşturan; “araştırma, öğretim ve hizmet” üçlüsünden, ağırlıklı olarak “öğretim ve hizmet” boyutları etkin olarak kullanılmaktadır. “Araştırma” boyutu ise geri planda

kalmasına rağmen yine de belirli ölçüler dahilinde sınırlı olarak kullanılır (Kavak, 1992:14).

2.3. Türkiye’de Önlisans Eğitiminin Tarihi Gelişimi

Teknolojinin değişim sonucunda Türkiye’deki ortaya çıkan ve ihtiyaç duyulan insan profili “teknolojik uygulamaları anlayıp kullanabilen, değişen koşullara kolayca uyum sağlayabilen, problemleri doğru ve efektif çözebilen, etkili bir şekilde iletişim kurabilen, farkı yapılarıdaki diğer insanlarla bir ekip halinde çalışabilen ve teknik becerilere sahip olabilen” şeklinde tanımlamak mümkündür. (tyyc.yok.gov.tr: YÖK, 2006)

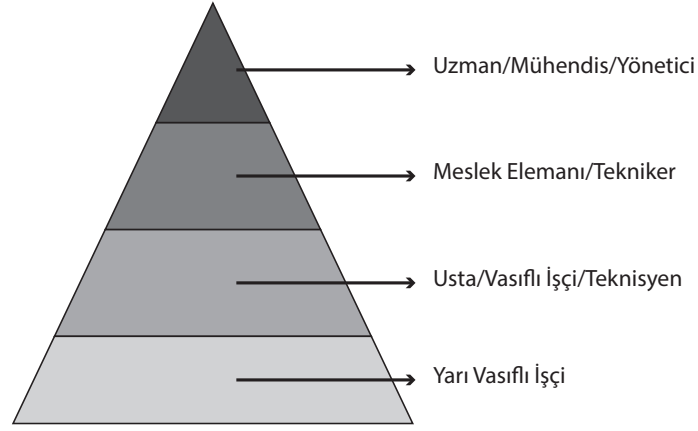
Yukarıda sayılan yeterliklere sahip bireyler yetiştirilmek üzere, Türkiye’de pek çok girişim ve uygulama gerçekleştirilmiştir. Bu uygulamalardan birisi de önlisans programlarının açılmasıdır. Türkiye’deki önlisans yapılanmasına bakıldığında, diğer ülkeler ile benzerlik gösterir (Karasar, 1981).

Türkiye’de önlisans programları ile ilgili günümüze gelinceye kadar birbirinden farklı yapılara sahip sistemler denenmiştir. Deneme sürecinde, önlisans programları, yapı olarak birbirinden farklı bir çok kurumun denetiminde faaliyetlerini yürütmüşlerdir. Kurumların pozisyonlarına bağlı olarak, önlisans programları, ortaöğretime bağlı ya da yükseköğretime bağlı özellikler göstermişlerdir. Ancak, günümüzde gelinen son nokta, artık önlisans programlarının yükseköğretim sistemi içinde yer almasını zorunlu kılmıştır. Böylece yükseköğretim kurumlarının kullandığı “özerklik, öğretim ve hizmet” gibi unsurları kullanarak, sektörün ihtiyaç duyduğu ve gerekli yeterlilikleri sahip ara insan gücünü üniversitelerden daha kısa sürede ve daha az maliyetle yetiştirerek ülke ekonomisine de katkıda bulunmuşlardır (Gürbüz, 1995).

Avrupa ülkelerine göre, yüksek miktarda genç nüfusa sahip olan Türkiye, bu potansiyelini, gençleri kısa süreli yükseköğretim kurumlarında eğiterek sektörlerin (sanayi, imalat, hizmet, ticaret) ihtiyaç duyduğu ara insan gücü istihdamında kullanması doğru bir politika olacaktır (Aydagül, 2006).

Ara insan gücü (Tekniker/Meslek Elemanı), bulunduğu konum itibariyle iş piyasası piramidinde (Şekil 7), üst düzey yönetici/mühendis/uzman ile usta/kalifiye işçi/teknisyen arasındaki bağlantıyı sağlar. Ara insan gücünün, teknisyenden daha fazla teorik bilgisi vardır. Öte yandan üstünde yer alan

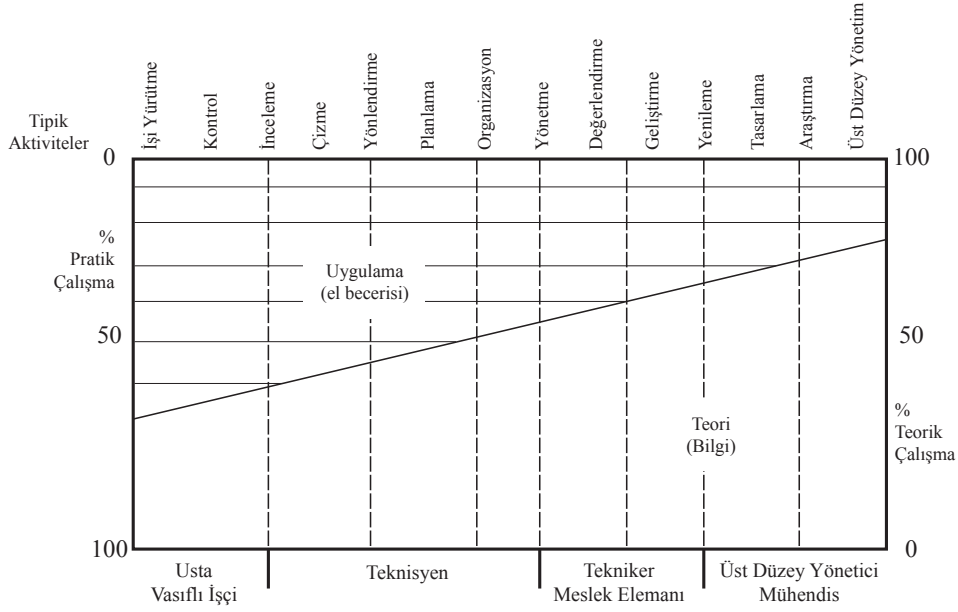
yönetici/mühendis/işletmeciden ise daha fazla uygulama becerisine sahiptir (YÖK, 2006).

Şekil 7: Genel Meslek Piramidi

Piramid incelendiğinde, ara iş gücünün üst düzey ile üretim ya da hizmet sürecinde çalışanlar arasında bir köprü görevinde olduğu rahatlıkla söylenebilir. Uzman/Mühendis/Yönetici düzeyinin aşırı teorik bilgi ile donanmış olması bunun yanında üretim içerisinde yer alan iş gücünün ise daha çok uygulama boyutunda yeterliliğe sahip olması her iki grup arasında üretim ve hizmet süreçlerinde verimli iletişime engel oluşturması verimliliği olumsuz etkilemektedir. Olumsuz durumu çözmek ve iletişimsizliği gidererek verimliliği arttırmak düşünce, ara iş gücü (tekniker) kavramının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu noktadan hareketle (Şekil 8), tekniker bilgi bakımından vasıflı işçiden, beceri bakımından da mühendisten daha fazla yeterliliğe sahiptir (Balcı, 1995a; Balcı, 1995b).

Şekil 8: Bilgi ve Beceri Analizi (YÖK, 2006)

MEB-Dünya Bankası destekli gerçekleştirilen “Endüstriyel Eğitim Projesi” kapsamında teknikerin tanımı şu şekilde yapılmıştır;

“Tekniker, çalışma alanındaki görevi itibariyle üst düzey yönetici ve/veya mühendis ile teknisyen arasında bulunan, teknisyenden daha fazla teorik bilgiye, mühendisten daha fazla uygulama becerisine sahip bir ara teknik elemandır. Bu vasıflardaki bir eleman, bazı küçük veya orta büyüklükteki işletmelerde liderlik ve yöneticilik rolünü üstlenebilir” (Balcı, 1992)

Türkiye’deki tekniker yetiştirme sürecini, planlı dönem öncesi çalışmalar ve planlı dönem sonrası çalışmalar olarak iki ana kategoride incelemek mümkündür.

2.3.1. Planlı Dönem Öncesi Çalışmalar

Planlı dönem öncesi başlayan kısa süreli yükseköğretim programlarının ilk uygulama örneği tekniker okullarıdır. Tekniker okulları, o zamanki Nafia İdarelerinin (Bugünkü Bayındırlık Bakanlığı’nın) ihtiyaç duyduğu fen memuru gereksinimi karşılamak üzere kurulmuştur. Okul, Fransa’da bulunan ‘Ecole de Conductuer’ örnek alınmasıyla 1911 yılında eğitim faaliyetine başlamıştır (YÖK, 2006; Turkaya, 2013).

Kondüktör Mektepleri 1922 yılında ‘Nafia Fen Mektebi’ adını almıştır. 1926-1927 öğretim yılında 2 yıl olan öğrenim süreleri 2,5 yıla, ortaokuldan sonra 2,5 yıl olan öğretim süresi de 1930 yılında 3 yıla çıkarılmıştır. Fen memuru (tekniker)

yetiştiren meslek okuluna, 1937 yılında çıkarılan 3074 sayılı kanun ile mühendislik bölümü eklenmiş ve adı ‘Teknik Okul’ olarak değiştirilmiştir. Teknikerlik bölümünün 3 yıl olan öğrenim süresi de iki yıla düşürülmüştür. Okullar, 1942 yılında çıkarılan 4121 sayılı Kanun ile Milli Eğitim Bakanlığına devredilmiştir (Balcı ve Kabak, 1996).

2.3.2. Planlı Dönem Sonrası Çalışmalar

İlk beş yıllık kalkınma planı 1963-1967 yılları arasını kapsamaktadır. Planlı döneme geçilmenin en önemli amacı, var olan kalkınma potansiyelini tespit edip; bunları planlayarak doğabilecek olumsuz sonuçları ortadan kaldırmaktır. Türkiye 30 Eylül 1960 tarihinde çıkarılan 91 Sayılı Devlet Planlama Teşkilatı’nın Kurulması Hakkında Kanunla planlı kalkınma için ilk adımı atmıştır (Soyak, 2003).

Birinci beş yıllık kalkınma planında, ara insan gücü kavramı ve eğitimi üzerinde durulmamıştır (DPT, 1963). Daha ziyade teknik elemanların lise seviyesinde yetiştirilmesi hedeflenmiştir. İkinci beş yıllık kalkınma planında öne çıkan hedef ise öğretim elemanı yetiştirme doğrultusunda olmuştur (DPT, 1968). Üçüncü beş yıllık kalkınma planından itibaren, yükseköğretime yönelik talebin artması ve mevcut alt yapının bu talebi karşılamaması neticesinde, yükseköğretimin yeniden yapılandırılmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur (DPT, 1977).

Planlı dönemdeki ara insan gücü ile ilgili çalışmaları, 1982 yılı öncesi ve sonrası olarak iki ana kategoriye ayırmak mümkündür. Çünkü, 1982 yılı öncesinde çeşitli kurumlar altında faaliyet gösteren yükseköğretim kurumları, 1982 yılından sonra çıkarılan Yükseköğretim Kanunu ile üniversiteler bünyesinde toplanmıştır.

2.3.2.1. 1982 Yılı Öncesi Çalışmalar

Düzenli ve planlı tekniker eğitimi II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan teknolojik gelişmeler ışığında 1953 yılında başlamıştır (Resmi Gazete, 1953).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu’nun 01.04.1953 tarih ve 59 sayılı kararı gereğince, ‘Erkek Sanat’ ve ‘Yapı Endüstrileri’ne dayalı, yükseköğretim düzeyinde gündüzleri 2 yıl, akşamları 3 yıl süreli ‘Tekniker Okulları’ kurulmuştur. İlgili düzenlemeler 1953 yılında yapılmış olmasına rağmen, ilk tekniker okulu uygulamaları 1962 yılında gerçekleştirilmiştir. Tekniker okullarının faaliyetlerine 1967 yılında son verilmiştir (Bedük, 1996).

Daha sonra, Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1975 yılında aldığı kararla, YAY-KUR (Yaygın Yükseköğretim Kurumu) kurularak ara kademe eleman yetiştirme YAY-KUR kanalıyla yürütülmeye başlanmıştır. YAY-KUR kapsamında yürütülen meslek yüksekokulları faaliyetlerini daha çok ortaöğretim bağlantılı bir yapıda devam ettirmişlerdir. YAY-KUR'a bağlı olarak, 1975 yılında 36 yüksekokul aynı anda açılmıştır. Okul sayısı 1979 yılında 59'a yükselmiştir (YÖK, 2006; Balcı ve Kavak, 1996).

Aşağıdaki yer alan Tablo 6'da, 1952 ile 1982 yılları arasında kısa süreli yükseköğretim kapsamında Türkiye'de uygulanan sistemler ve bu sistemlerin sayısal durumu yer almaktadır (Balcı ve Kabak, 1996).

Tablo 6: 1952-1982 Yılları Arasında Türkiye'deki Yükseköğretim Sistemleri ve Sayıları

Öğretim Yılı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Tekniker Okulları			
1952-1953	5	192	-
1962-1963	26	3.399	456
1968-1969	23	2.848	110
Yüksek Tekniker Okulları			
1963-1966	2	865	12
1968-1969	2	2.127	76
1971-1972	2	213	45
YAY-KUR Meslek Yüksekokulları			
1975-1976	24	3.962	75
1977-1978	46	10.294	161
1981-1982	56	11.740	1.141

Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi, Milli Eğitim Bakanlığı ve TÜBİTAK tarafından 21-23 Kasım 1978 tarihlerinde düzenlenen 'Önlisans Eğitimi' konulu bilimsel toplantı, 1982 sonrasındaki meslek yüksekokullarında yürütülen politikalara temel oluşturur. Toplantıdan özetle, meslek yüksekokullarının hem niteliksel, hem niceliksel, hem de prestij açısından gerekli imaj çalışmalarına da ağırlık verilmesi gerekliliği ortaya konulmaya çalışılmıştır (Kavak, 1992:18).

2.3.2.2. 1982-2000 Yılı Arası Çalışmalar

Türkiye'de ara insan gücü yetiştirme, 1953 yılında Tekniker Okulları ile başlayıp 1981 yılında YAY-KUR meslek yüksekokullarına kadar devam etmiştir. Gereklilikler doğrultusunda 1982 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu (YÖK) ile çeşitli kurumların bünyesinde eğitim-öğretim faaliyetlerini

yürüten meslek yüksekokulları, en yakınında bulunan üniversiteye devredilmiştir. Bu dönemi üniversiteler dönemi olarak da değerlendirmek mümkündür.

Kanunla birlikte, 1982 yılında üniversitelere devredilen meslek yüksekokullarının sayısı 54'tür. Aynı tarihte öğrenci sayıları ise 19.682 civarındadır. 1991 gelindiğinde; meslek yüksekokulu sayısının 141'e, öğrenci sayılarının ise 70.801'e yükseldiği görülmektedir (YÖK, 1991). Yükseköğretim Kanunu'nun 15. yılına (1996) gelindiğinde 50'si sağlık meslek yüksekokulu olmak üzere toplamda 367 meslek yüksekokulu eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmektedir. Aynı yıl öğrenci sayıları ise; 23.520'si ikinci öğretim, 136.261'i örgüt eğitim olmak üzere toplamda 159.781 kişiye ulaşmıştır (YÖK, 1996). Milenyuma gelindiğinde (2000 yılı) 394 meslek yüksekokulunda 217.758 (163.974 örgün eğitim, 53.784 ikinci öğretim) öğrenci eğitim-öğretim faaliyeti içinde yer almaktadır. Bunun yanında 2000 yılında, meslek yüksekokullarının örgün öğretim içindeki payı %23,6 düzeyindedir (YÖK, 2000).

YÖK ve Dünya Bankası ortak projesi olan I. Endüstriyel Eğitim Projesi 1985-1989 uygulanmıştır. Proje; 32,7 milyon ABD doları tutarında Dünya Bankası kredisi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında, 8 meslek yüksekokulunda tamamen yeni bir yapılanmaya gidilmiş, program geliştirilmiştir. Öğretim elemanlarının sayıları artırılarak, bunlardan 199'u yurt dışında eğitime gönderilmiştir. Laboratuvarlar ise o günün teknolojisi ile donatılmıştır (YÖK, 2004).

Endüstriyel Eğitim Projesinin II. fazı 1989-1997 yılları arasında yürütülmüştür. Proje, Dünya Bankası'ndan sağlanan 105,8 milyon ABD dolarına Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından eklenen 50 milyon AD doları ile gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında 23 meslek yüksekokulu teknolojik alt yapı açısından geliştirilerek 533 öğretim elemanı yurt dışında eğitilmiştir (YÖK, 2006).

Meslek yüksekokullarındaki öğrencileri daha başarılı olmaya özendirmek, yetenekli ve başarılı öğrencilerin lisans öğrenimi yapabilmelerine olanak sağlamak amacıyla 15 Ekim 1999 tarihinde Dikey Geçiş Yönetmeliği düzenlenerek yürürlüğe girmiştir. (YÖK, 2006)

2.3.2.3. 2000 Yılı Sonrası Çalışmalar (İKMEP ve Diğerleri)

Meslek yüksekokulları yapısal değişimlerinden en önemlisini 4702 sayılı kanunla 2001 yılında yürürlüğe giren 'Mesleki ve Teknik Orta ve Yükseköğretim

Kurumları Arasında Program Bütünlüğünün ve Devamlılığının Sağlanması Projesi (Sınavsız Geçiş Projesi)” ile yaşamıştır. Projenin amacı, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş yoluyla program açısından tutarlılığı ve devamlılığı sağlamaktır (Ergin ve Yağcı, 2003).

Ancak sınavsız geçiş uygulaması, belirlediği amaç dışında öngörülemez pek çok tartışmayı da beraberinde getirmiştir. Bir kısım akademisyen uygulamanın eğitim türleri arasındaki bağı kuvvetlendirdiği ve sürekliliği sağladığı için yararlı ve olumlu bir sonuç ortaya çıkardığını ileri sürerken, bir kısım akademisyen ise uygulamanın meslek yüksekokullarındaki öğrenci kalitesinin düşerek olumsuz sonuçlar ortaya çıkardığını savunmuştur. İkinci görüşte olan akademisyenler, meslek liselerinden yetersiz gelen öğrencilerin meslek yüksekokulundaki iki yılda da gerekli bilgi, beceri ve yetkinlikleri istenilen düzeyde alamadan sektöre dahil olduklarını ama kalifiye olmamalarından dolayı da hızlı bir şekilde sektör dışına itildiklerini öne sürmüşlerdir (Özdemir, 2009; Tunç, 2005; Nargün ve Yüksel, 2009; Henden, 2006).

Meslek Yüksekokullarının 2000, 2005, 2010 ve 2015 yıllarındaki sayılarını gösterir veriler Tablo 7’de yer almaktadır (Çetinkaya, 2014:71).

Tablo 7: Meslek Yüksekokullarındaki Öğrenci Sayıları (2000-2015)

Yıl	I.Öğretim	II.Öğretim	A. Öğretim	Toplam
2000-2001	177.235	62.036	185.132	424.403
2004-2005	266.133	158.323	379.727	764.183
2009-2010	387.047	206.908	449.800	1.043.755
2014-2015	610.965	284.967	1.092.151	1.988.083

Kaynak: *istatistik.yok.gov.tr verileri*

Meslek yüksekokullarındaki öğrenci sayıları 2000 yılında toplamda 424.403 düzeyinde iken; sayı 2010 yılında bir milyon sınırını aşmıştır. Öğrenci sayıları 2015 yılına gelindiğinde ise toplamda iki milyon sınırına ulaşmıştır. Açık öğretimde okuyan öğrenciler toplam sayıdan çıkarıldığında; 2000 yılında 239.271, 2005 yılında 424.456, 2010 yılında 593.955 ve 2015 yılında ise 895.932 öğrenci örgün eğitim sistemi içinde eğitim ve öğretim faaliyetine dahil olmuştur.

Meslek yüksekokulu öğrenci sayılarının yükseköğretim kurumu türüne (devlet, vakıf ve vakıf myo) göre dağılımını gösterir Tablo 8, aşağıda yer almaktadır (Çetinkaya, 2014:71).

Tablo 8: Meslek Yüksekokullarındaki Öğrenci Sayıları (2000-2015)

	I.Öğretim	II.Öğretim	A. Öğretim	U. Öğretim	Toplam
Devlet	489.749	239.134	935.750	18.411	1.683.044
Vakıf	43.704	13.075	0	639	57.418
Vakıf MYO	7.154	1.579	0	938	9.671
Toplam	540.607	253.788	935.750	19.988	1.750.133

Kaynak: istatistik.yok.gov.tr verileri

Meslek yüksekokullarının 2013-2014 eğitim öğretim yılında, yükseköğretim türüne göre öğrenci sayılarına bakıldığında, devlet üniversitelerinde açık öğretim hariç toplamda 747.294 öğrenci eğitim-öğretim faaliyeti içinde bulunduğu görülmektedir. Aynı yıl vakıf yükseköğretim kurumlarındaki öğrenci sayısı ise 67.089'dur. Meslek yüksekokullarının sayısı ise 2005 yılında 473 iken; sayı, 2010 yılında 717'ye, 2015 yılında ise 834'e yükselmiştir (istatistik.yok.gov.tr).

Meslek yüksekokullarının geliştirilmesiyle ilgili olarak hayata geçirilen bir diğer önemli proje ise, 'İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi (İKMEP)' olmuştur. Proje, Avrupa Birliği tarafından oluşturulan IPA 2006 (Instrument for Pre-Accession-Katılım Öncesi Mali Yardım) programı kapsamında finanse edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile Yükseköğretim Kurumu (YÖK) işbirliğiyle yürütülen proje, Haziran 2008 yılında başlamış ve Mayıs 2010 yılında sonuçlandırılmıştır. Proje 10 Milyon Avrosu donanım, 5,4 Milyon Avrosu hizmet alımı olmak üzere toplamda 15,4 milyon Avro bütçe ile gerçekleştirilmiştir (Çolak, 2014; Demirtaş ve Yılmaz, 2013; Çiçek ve Keven, 2012; Özdemir ve Göktaş, 2012). Proje seçilen 8 önlisans programında uygulanmıştır. Projenin amacı ise şu şekilde belirlenmiştir;

Gerçekleştirilen İKMEP projesinin amacı, nitelikli iş gücünün katılımı ile Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişimini ve rekabet edilebilirliğini teşvik etmektir. Ayrıca, hayat boyu öğrenme perspektifinde, işgücü piyasası ile meslek yüksekokulları ve mesleki teknik ortaöğretim kurumları arasında istihdam amaçlı birlikteliğin sağlanması yoluyla mesleki eğitimin modernizasyonu ve kalitesinin artırılmasına çalışmakta ve bu sayede de insan kaynaklarının gelişimine katkıda bulunmayı hedeflemektedir (Çolak, 2014).

Projeye, aynı zamanda meslek yüksekokulu mezunlarının Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ) sınıflandırılmasında 5.seviye yeterliliklerini kazanması üzerinde de durulmuştur (Demirtaş ve Yılmaz, 2013).

Son dönemde yaşanan bir diğ er önemli geliş me ise, 1998 yılında Sorbonne Bildirisi ile başlayan ve Avrupa Yükseköğretim Alanı oluşturmayı hedefleyen Bologna Süreci olmuştur. (yok.gov.tr; Bakı, 2012).

Bologna Süreci kapsamında periyodik olarak gerçekleştirilen Eğitim Bakanları toplantıları soncunda süreçle ilgili 10 eylem başlığı belirlenmiştir. (yok.gov.tr). Ayrıca 2003 yılında Berlin’de gerçekleştirilen Eğitim Bakanları Konferansı’nda Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkeler de Bologna Süreci’ne dahil olmuştur (yok.gov.tr).

Bologna sürecinin Türkiye’deki en büyük yansıması ise Yükseköğretim Sistemi’nde kullanılmaya başlayan AKTS/ECTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi/European Credit Transfer System) uygulaması olmuştur. AKTS Uygulaması ile Türkiye’deki tüm üniversiteler her düzeydeki eğitimlerini revize etmişlerdir. Böylece, öğrencinin Türkiye’de aldığı eğitimin Bologna Süreci bünyesinde yer alan bir başka ülkede karşılığı olması sağlanmıştır (yok.gov.tr).

Bütün bunların yanında yine Bologna Sürecinin bir uzantısı olarak 2001 yılında Lizbon’da gerçekleştirilen toplantıda 2010 yılına kadar ‘Yükseköğretim Alanında Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Geliştirme’ hedefi belirlenmiştir. Hedef doğrultusunda yükseköğretim sistemlerinde şeffaflık, tanımlama ve hareketliliği arttırmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye’de, Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından Türkiye Yeterlilik Çerçevesi hazırlanmıştır. Daha sonra ilgili çerçeve dikkate alınarak Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi oluşturulmuştur.

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi (TYYÇ) çalışmaları 2008 yılında başlamıştır. Süreç kapsamında 2011 yılında pilot uygulamalar neticelendirilmiştir. Daha sonrası 2012 yılında yükseköğretim düzeyindeki tüm programlara yaygınlaştırılması öngörülmüştür. (tyyc.yok.gov.tr)

Yapılan çalışmalar sonucunda Türk Yükseköğretim Sisteminin, Bologna süreci kapsamında istenilen özelliklere uyumunun olduğu ortaya çıkmıştır. Öte yandan Avrupa Yeterlilik Çerçevesi bünyesine ara yeterlilik olarak değerlendirilen “Kısa Düzey (Kısa Düzey, QF-EHEA ve 5.Düzey-EQF-LLL)” sisteminin Türkiye Yükseköğretimi içinde yer alan önlisans ile uyumluluğu yasal anlamda sağlanmıştır. Aşağıda yer alan Şekil 9, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) Profillerini göstermektedir.

Şekil 9: TYYÇ Yeterlilik Profilleri

Kaynak: <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=20> E.T.: 22.12.2015

Şekil üzerinde de görüleceği gibi önlisans uygulamaları 3 kategoriye ayrılmıştır. Buna göre önlisans programları;

- Lisans programları içerisinde ya da lisans programları ile ilişkilendirilmiş bilgi ağırlıklı önlisans eğitim ve öğretim programları,
- Lisans programı içerisinde ya da lisans programları ile ilişkilendirilmiş uygulama ağırlıklı önlisans eğitim ve öğretim programları,
- Meslek Yüksekokulları uygulama ağırlıklı önlisans eğitim ve öğretim programları,

şeklinde sınıflandırılmıştır.

TYYÇ kapsamında ayrıca düzeylere göre öğrenci çalışma yükleri de belirlenmiştir. Öğrencinin çalışma yükü AKTS/ECTS dikkate alınarak yapılandırılmıştır. AKTS, öğrencinin okul dışı dersle ilgili tüm etkinliklerini de kapsayan bir yapı olup öğrencinin eğitiminin okul dışında da devam ettiği prensibine dayanır. TYYÇ düzeylerine ilişkin toplam kredi (AKTS) ve öğrenci çalışma yüklerini gösterir Tablo 9, aşağıda yer almaktadır

Tablo 9: TYYÇ Düzeyler için Toplam Kredi (AKTS) ve Öğrenci Çalışma Yüğü Aralıkları*

TYYÇ Düzeyleri	Süre (Yıl)	Toplam AKTS Kredisi (Yıl x 60 AKTS)	Toplam Öğrenci Çalışma Yüğü (Saat) (1 AKTS= 25- 30 saat)
8. Düzey (Doktora)	3 - 4	180 - 240	4.500 - 5.400 6000 - 7.200
7. Düzey (Yüksek Lisans)	1,5 - 2	90 - 120	2.250 - 2.700 3.000 - 3.600
6. Düzey (Lisans)	4	240	6.000 - 7.200
5. Düzey (Önlisans)	2	120	3.000 - 3.600

* Birakademik eğitim-öğretim yılı 60 AKTS ve 1500-1800 saat iş yükü esas alınarak hesaplanmıştır.

Tablo 9'da görüldüğü gibi önlisans uygulamaları 5. Düzey olarak tasarlanmıştır. Eğitim süresi 2 yıl olup öğrencilerin bu iki yılda toplamda 120 AKTS kredi toplaması gerektiği belirtilmiştir. Öğrencinin, iki yıllık eğitim ve öğretimi boyunca 3.000 ile 3.600 saatlik bir yükü vardır.

Bunun yanında TYYÇ kapsamında yükseköğretim sistemindeki eğitim ve öğretim faaliyetleri için 4 kategori oluşturulmuştur. Birinci kategori öğrencinin eğitim aldığı alanla ilgili kuramsal ve bir işi yapmayla ilgili bilgi düzeyi ile ilgilidir. İkinci kategori, eğitim alınan alanla ilgili bir işi yapmanın bilişsel boyutu ve kuramsal bilgi doğrultusunda uygulamaların yapılabilmesini sağlayan beceri düzeyidir. Son kategori ise, kişinin sorumluluk ve bağımsız çalışma yeteneği, yaşamboyu öğrenme yaklaşımının gereği olarak alanıyla ilgili yeniliklere açık olma ve öğrenmeyi öğrenme perspektifidir.

TYYÇ kapsamında 5. Düzey yeterlilikleri 3 kategoriye ayrılmıştır. Önlisans (5.Düzey) için belirlenen yeterlilikleri gösterir Tablo 10, aşağıda yer almaktadır.

Tablo 10: TYYÇ 5. Düzey Yeterlilikleri

TYYÇ DÜZEYİ	BİLGİ -Kuramsal -Olgusal	BECERİLER -Bilişsel -Uygulamalı	YETKİNLİKLER			
			Bağımsız Çalışılabilir ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği	Öğrenme Yetkinliği	İletişim ve Sosyal Yetkinlik	Alana Özgü Yetkinlik
5 ÖN LİSANS — EQF-LLL: 5. Düzey — QF-EHEA: Kısa Düzey	-Ortaöğretim düzeyinde kazanılan yeterliliklere dayalı olarak alanındaki güncel bilgileri içeren ders kitapları, uygulama araç-gereçleri ve diğer kaynaklarla desteklenen temel kuramsal ve uygulamalı bilgilere sahip olma.	- Alanında edindiği temel düzeydeki kuramsal ve uygulamalı bilgileri aynı alanda bir ileri eğitim düzeyinde veya aynı alanda kullanabilme becerileri kazanma. - Alanında edindiği temel düzeydeki bilgi ve becerileri kullanarak, verileri yorumlayabilme ve değerlendirebilme, sorunları tanımlayabilme, analiz edebilme, kanıtlara dayalı çözüm önerileri geliştirebilme.	- Alanı ile ilgili temel düzeydeki bir çalışmayı bağımsız olarak yürütebilme. - Alanı ile ilgili uygulamalarda karşılaşılan ve öngörülemeyen karmaşık sorunları çözmek için ekip üyesi olarak sorumluluk alabilme. - Sorumluluğu altında çalışanların bir proje çerçevesinde gelişimlerine yönelik etkinlikleri yürütebilme.	- Alanında edindiği bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirebilme, öğrenme gereksinimlerini belirleyebilme ve karşılayabilme. - Öğrenimini aynı alanda bir ileri eğitim düzeyine veya aynı düzeydeki bir mesleğe yönlendirebilme. - Yaşamboyu öğrenme bilinci kazanmış olma.	- Alanı ile ilgili konularda sahip olduğu temel bilgi ve beceriler düzeyinde düşüncelerini yazılı ve sözlü iletişim yoluyla aktarabilme. - Alanı ile ilgili konularda düşüncelerini ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini uzman olan ve olmayan kişilerle paylaşabilme. - Bir yabancı dili en az Avrupa Dil Portföyü A2 Genel Düzeyi'nde kullanarak alanındaki bilgileri izleyebilme ve meslektaşları ile iletişim kurabilme. - Alanının gerektirdiği en az Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansı Temel Düzeyinde bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanabilme.	- Alanı ile ilgili verilerin toplanması, uygulanması ve sonuçlarının duyurulması aşamalarında toplumsal, bilimsel, kültürel ve etik değerlere sahip olma. - Sosyal hakların evrenselliği, sosyal adalet, kalite ve kültürel değerler ile çevre koruma, iş sağlığı ve güvenliği konularında yeterli bilince sahip olma.

TYYÇ kapsamında belirlenen 5. Seviye yeterlilikleri 3 ana kategoriye ayrıştırılmıştır. İlk kategori Bilgi düzeyindeki yeterliliklerdir. Bilgi düzeyindeki yeterliliklerde öğrencinin alanı ile ilgili kuramsal ve olgusal bilgiyi önceki

öğrenimlerinden getirdikleri bilgilerle bağlantılı bir şekilde kullanmaları beklenmektedir.

Beceri düzeyinde ise bilişsel ve uygulamalı olmak üzere iki alt kategori yer almaktadır. Bilişsel düzey öğrencinin, uygulamayı nasıl ve hangi süreçleri izleyerek yapabileceğinin bilince olmasını; beceri düzeyi ise alanı ile ilgili edindiği kuramsal bilgi yardımıyla temel düzeyde uygulama yapabilme becerisini ifade eder. (tyyc.yok.gov.tr)

Son kategori ise yetkinlik kategorisidir. Yetkinlik kategorisi kendi içinde 4 bölüme ayrılır. Alanı ile ilgili 'Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği, yaşamboyu öğrenme perspektifini edindiği 'Öğrenme Yetkinliği', ekip içinde çalışma ve yabancı dil seviyesinin belirlendiği 'İletişim ve Sosyal Yetkinlik' ve son olarak alanı ile ilgili verilerin toplanması, uygulama yapılarak sonuçların duyurulması ve etik değerlere sahip çıkılmasını ile ilgili 'Alana Özgü Yetkinlik' son kategorinin bileşenlerini oluşturur. (tyyc.yok.gov.tr)

TYYÇ kapsamında, her düzey için Mesleki ve Akademik olarak iki yeterlilik alanı belirlenmiştir. Akademik alan ile ilgili yeterlilik çalışmaları sonuçlandırılmış olmasına rağmen Mesleki Yeterlilik ile ilgili çalışmalar henüz sonuçlandırılmamıştır. (tyyc.yok.gov.tr)

3.BÖLÜM

GRAFİK TASARIM EĞİTİMİNE VE SEKTÖRÜNE GENEL BAKIŞ

Günümüzde yaşamın her alanında karşımıza çıkan alanlardan birisi de grafik tasarımıdır. Grafik tasarım ürün ya da uygulamaları market raflarındaki anbalajlardan, okuduğumuz gazete ve dergilere, cebimizdeki paradan ilan/reklam panolarına, bilgisayarlarımızın ekranlarına kadar hemen her yerde yaşamımıza eşlik eder.

Grafik tasarımın, sektör ya da eğitim açısından durduğu noktayı değerlendirirken pek çok faktörün etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bir taraftan sanatsal bir arka planı besleyen yapısıyla diğer taraftan satış ve pazarlamada kullanılan etkin bir bileşen olmasıyla bulunduğu konum grafik tasarımı kendini özgü yapar. Konumu dolayısıyla ortaya çıkan çok boyutlu durum, grafik tasarımın eğitimsel ve sektörel bağlamda tanımlanmasında da çeşitli sıkıntılara sebep olmaktadır. Günümüzde –ve geçmişte de– grafik tasarım ile ilgili en önemli tartışma; grafik tasarımın sanatsal bir arka plana mı yoksa endüstriyel –dolayısıyla iletişimsel– bir arka plana mı sahip olması gerektiği üzerinde yaşanmaktadır. Bir grup akademisyen grafik tasarımın önceliğinin tasarım olgusundan dolayı sanatsal bir yapıda olması gerektiğini savunurken, bir kısım akademisyen ise grafik tasarımın iletişim temellinde algılanması gerektiği görüşünü savunmaktadır (Bilge, 2011).

Ortaya çıkan ikilem, grafik tasarım eğitime de yansımaktadır. Ortaöğretim düzeyindeki grafik tasarım eğitiminde genel bir standart yakalanmış olmasına rağmen, yükseköğretim eğitiminde neredeyse her üniversitenin kendine özgü farklı bir eğitim müfredatı uyguladığı görülmektedir. Çok çeşitli eğitim müfredatlarının varlığını grafik tasarımın kendine özgü oluşunun bir sonucu olarak değerlendirmek pekala mümkündür (Karamustafa, 2003). Bununla birlikte ortaya çıkan çeşitlilik, meslek standartları bağlamında değerlendirildiğinde, grafik tasarım mesleğinin nasıl bir yeterlilikler dizisine sahip olması gerektiği sorunsalını beraberinde getirmektedir.

Bu bölümde, grafik tasarımın ne olduğu konusunda genel çerçeveye ortaya konularak, Türkiye'deki grafik tasarım eğitiminin tarihsel gelişim sürecinden bahsedilecektir. Daha sonrasında Türkiye Eğitim Sistemi içindeki tüm düzeylerdeki (ortaöğretim, yükseköğretim, yaygın eğitim) grafik tasarım eğitiminin ve eğitimle ilişkili sektörün durumu hakkında çeşitli nicel ve nitel bilgilere yer verilecektir.

3.1. Sanat, Tasarım ve Grafik Tasarım

Grafik tasarım hakkında yazılan pek çok kitap, makale ve tez, grafik tasarımın tarihini insanların mağara duvarlarına yaptıkları ilk çizimlere kadar götürmektedir (Tüker, 2009; Demir, 2003; Asker, 1983; Çakır, 2014; Turani, 2011). İlkel yaşam ortamlarından yerleşik ve kendi eliyle yaptığı barınaklarda yaşamaya başlayan insanın, grafik tasarım bağlamında ikinci durağının işaret ve sembolleri kullanmak suretiyle icat ederek geliştirdiği alfabeler olduğunu söylemek mümkündür (Drucker ve Mc Varish, 2013:6; Ergen, 2014; Meggs, 2012:13-15). Semboller yoluyla iletişim kurmayı öğrenen insan oğlunun daha sonraki durakları sırayla, endüstriyel devrim neticesinde ortaya çıkan modernizm ve dijital teknolojinin gelişimi ile ortaya çıkan dijital devrim grafik tasarımın diğer durakları olmuştur (Çakır, 2014; Drucker ve Mc Varish, 2013:7; Ergen, 2014; Meggs, 2012:15).

Grafik tasarım teriminin doğru bir şekilde anlaşılabilmesi için her iki kelimeyi birbirinden ayırarak, her bir kelimeye tek başına bakmamız gerekir. Grafik ve Tasarım kelimelerine tek tek baktığımızda, her iki kelimenin farklı bağlamlar içinde kendilerine özgü tanımları olduğunu görürüz.

Grafik kelimesi de, -pek çok kelimedede olduğu gibi- Yunanca kökenlidir (Çakır, 2014; Kınık, 2008). Kelime, Yunanca “Grafikos ya da Graphien” kelimelerinden türetilmiş olup; ‘yazmak, resim çizmek, işaret ve desen’ anlamlarına gelmektedir (Erkmen, 1983). Bunun yanında Erkmen de kelimenin kökeninin Yunancaya dayandığını söyleyerek, sonu ‘graphy’ ile biten sözcüklerin tasarlanan biçime göre görüntülendiğini söyler ve ‘fotoğraf’, ‘serigraf’ kelimeleri ile konuyu örnekler. Pekmezci ise Grafik kelimesini; “büyük topluluklara ya da hedeflenen kitleye yönelik üretim yapmak maksadıyla yürütülen eğitim, tanıtım, biçimlendirme ve reklam çalışmaları” olarak tanımlar (Pekmezci, 1992:10-11).

Tamlamanın diğer kelimesi olan ‘Tasarım’ ise, gerçekleştirilen bir eylemin sonucunda asıl yapının gerçekleştirilmesinde yönlendirici olan ürünlerin tümünü ifade eder. Tasarımın ana gayesi, ilgili kişi, topluluk ya da toplumlara verilmek istenen mesajın iletilmesini sağlamaktır (Sözen ve Tanyeli, 1992:47). Ortaya çıkan bir problemi (örneğin; kitlelere ulaşmak ve onlarda etki oluşturmak) çözüme kavuşturmak adına faaliyetlerin yürütülmesi tasarımın ana eksenini oluşturur. Dolayısıyla tasarım boyutunda işin içine iletişim de girmektedir. Erkmen tasarımı, “sistem ve yapıları öngörülemez bir form içinde sunulması” şeklinde tanımlar

(Erkmen, 1983). Öngörülemez formların, ortaya çıkması ise tamamen yaratım sürecinin bir ürünüdür. Bunun yanında, Becer ise tasarımı; “belirli bir amaç doğrultusunda yapılan yaratıcı bir eylem” şeklinde tanımlamaktadır (Becer, 1993:43-49). Tasarımın var olan bir gayesi ve o gayeye ulaşmak için yapılması gereken bir dizi işlem vardır. Tasarım; çevre, endüstriyel ve grafik olmak üzere üç ana kategoriye ayrılmaktadır. Bununla birlikte en çok tartışılan ve üzerinde konuşulan kategori grafik tasarımıdır. Çünkü, iletişimin bileşenlerinden kabul edilen ‘araç’ grafik tasarımın ürettiği şeyin (afiş, gazete, dergi, televizyon, internet sayfası vb.) kendisidir. Dolayısıyla iletişim ve grafik tasarım içiçe geçen halkalara düşür (Mercin, Küçük ve Çiğdem, 2005).

Her ne kadar alan uzmanları grafik tasarımın insanla var olduğu kanısında olsalar da günümüzdeki anlamıyla ‘Grafik Tasarım’ yapısı, sanayi devrimi ile var olan bir olgudur. Konuyla ilgili araştırma yapan bilim insanların tamamı bu görüşü kabul eder (Tüker, 2009). Endüstriyel devrimle birlikte dağınık ve birbirinden kopuk yerleşim yerlerinde yaşamlarını sürdüren küçük insan toplulukları, endüstrinin üretimde ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılayabilmek amacıyla bir araya getirilerek, çok daha fazla nüfus yoğunluğu olan şehir merkezlerini oluşturmuşlardır. Kitleler halinde yaşamaya başlayan insan topluluklarına ulaşmak yani istenilen mesajı kitlelere iletebilmek için; yeniden keşfedilen ve yorumlanan grafik tasarımdan yararlanılmıştır.

Grafik tasarımın, plastik sanatlar içinde bulunduğu konum itibariyle, işlevsel olarak diğer sanat dallarına göre farklı bir konumu vardır. Çünkü soyut bir yapısı olmasına rağmen ortaya çıkardığı ürünlerin ekonomik boyutunun var oluşu grafik tasarımı plastik sanatlardan ayırır (Becer, 1993:47; Drucker ve Mc Varish, 2013:7). Ayrıca, grafik tasarım uygulamaları sonucunda ortaya çıkan ürünlerin çeşitli yöntemler (baskı) kullanılarak çoğaltılabiliyor olması, grafik tasarımı kitle iletişiminin merkezinde önemli bir konuma yerleştirir (Tepecik, 1998). Grafik tasarımın ana gayesi, insanların anlık bakışlarını ürünün üzerine çekerek, akılda kalıcı olmayı başarmaktır. Böylece, grafik tasarım, ürettiği her türlü ürün ile çağımızın en önemli konusu olan pazarlama ve satış ikilisinin işlemesindeki bir diğli haline gelerek istenilen amaca ulaşmaya katkı vermiş olur (Mercin ve Alakuş, 2009:173-174).

Grafik tasarım ürünlerinin ortaya çıkması açısından iki eksen bulunmaktadır. Birinci eksen iletişim eksenini olup; kullanılan bir grafik tasarım elemanının ya da projesinin, anlaşılabilir, doğru ve kullanışlı olması grafik tasarım elemanından beklenir. Önemli olan nokta, kitlelere ya da seçilen bireylere istenilen mesajı doğru bir şekilde verebilmektir. İkinci eksen ise, estetik eksenidir. Estetik anlamda, görsel iletişim öğelerinin (afiş, ilan, kitap, dergi, pul vb.) dikkat çekici ve farklı bir bakış açısıyla sunulması önem arz eder. Estetik kaygı, sanatsal kaygıları da işin içine kattığı için grafik tasarımın günümüzde yaşadığı dilemmasını (sanat mı? ticaret mi?) oluşturur. İyi bir tasarım ancak, İletişim ile Estetik eksenin çakışması sonucunda ortaya çıkacağı tezi savunulmaktadır (Mercin ve Alakuş, 2009:175). Öte yandan, kitlelerle etkili bir iletişim kurmayı başaran ama estetik boyutu olmayan çalışmaların nasıl değerlendirilmesi gerektiği sorusu havada kalan ve üzerinde düşünülmesi gereken bir probleme işaret eder.

3.2. Düünden Bugüne Grafik Tasarım ve Uygulama Alanları

Alan ile ilgili araştırmalar yürüten bilim insanları grafik tasarımın tarihini insanların mağara duvarlarına yaptıkları çizimlere kadar götürseler de, aslında grafik tasarım bir 20. Yüzyıl fenomeni olarak karşımızda durur (Ertosun, 2006). Çünkü onu gerçekten var eden en önemli olgular son yüzyılda karşımıza çıkmıştır.

Matbaanın gelişimi ve fonksiyonel hale gelişi, resimle sanatçının ortaya koyduğu biricik ürünün çoğaltılmasına olanak sağlaması, resmin içinden çıkan ama resimden tamamen farklı kurallara sahip olan bir dal olan grafik tasarımın doğmasına sebep olmuştur. Grafik tasarımın gerçek anlamda doğuşunu etkileyen bir diğer faktör ise; sanayileşmenin getirdiği büyük ve kalabalık kentlerdeki insanların artık birer kitle olarak algılanması ve bu kitlelere kısa yoldan ulaşarak onları manipüle edilmesinin zorunluluğudur. Estetik bir bakış açısıyla kitleleri yönlendirme çabası aslında grafik tasarımı, iletişim ile sanatın buluştuğu yegane ve özel alan haline getirir. İzlenimcilik ve Post-İzlenimcilik akımlarının sonrasında daha belirginleşen grafik tasarım öncelikle kendini afişler ve logolar aracılığı ile göstermiştir (Ertosun, 2006; Sürmeli, 2011).

3.2.1. Masaüstü Yayıncılık (MÜY) Öncesi

Grafik tasarım, 1870'li yıllarda geliştirilen taşbaskı (litografi) tekniği ile yeni bir boyut ve anlam kazanmıştır. Hemen ardından 1880'li yıllarda Sanat ve El Emeği

(Art and Crafts) hareketi ortaya çıkmış böylece, grafik tasarımın serüveni hayat bulmuştur. Sanat ve El Emeği (Art and Crafts) Hareketi, Endüstri Devrimi'nin sanat ve tasarım üzerindeki ticari belirleyiciliğini yadsıyarak grafik tasarımın özgürleşmesini önemseyen bir hedefle varlık göstermiştir (Çakır, 2014). Hareket, sanat ve zanaat arasındaki farkı ortadan kaldırarak endüstrileşmiş üretimin karşısına el üretimini koyar (Çakır, 2014; Sözen ve Tanyeli, 1992:23). Önemli olan sanatçının el emeği ile yaptığı her türlü yaratımdır.

Grafik tasarımın tarihi gelişimindeki bir diğer önemli aşama ise 1890-1910 yılları arasında tüm dünyayı etkileyen Yeni Sanat (Art Nouveau) hareketidir. Hareket içinde özellikle illüstrasyon, kitap ve afiş ile ilgili oldukça çok ve başarılı örnekler ortaya çıkmıştır (Çakır, 2014; Becer, 1999:76). Hareket bünyesindeki grafik tasarımcılar bir taraftan estetik boyutu yüksek çalışmalar geliştirirken, diğer taraftan baskı yöntemlerindeki gelişmeler sonucunda ilerleyen uygulamalı sanat tekniklerini benimsemişlerdir. Hareketi diğer hareketlerden ayıran en önemli özellik ise eski ve yeni deneyimleri birleştirerek sentezlemiş olmasıdır (Çakır, 2014).

Grafik tasarımın gelişimindeki en önemli dönem, hiç kuşkusuz Walter Gropius tarafından kurulan Bauhaus Okulu ve İşlevsel Akımı'dır. Gropius'un Nisan 1919 yılında yayınladığı manifestosu ve Bauhaus Okulu programı ağırlıklı olarak mimari, resim ve heykele yönelik bir eksene sahiptir. Ancak zaman içinde Bauhaus Okulu bünyesinde grafik tasarım da kendine yer bularak grafik tasarım alanında faaliyet gösteren pek çok sanatçıyı etkilemiştir (Gropius, 1919). İşlevsel Akım, endüstri ve uygarlık gelişimine ayak uyduran bir sanat anlayışını benimser. İşlevsellik ve akılcılık adına üslup göz ardı edilebilir (Tansağ, 1993:256; Lynton, 2004:158). Bauhaus akımına göre; bir şey amaca uygun çizilmişse, güzellik kendiliğinden gelecektir (Gombrich, 1980:46). Önemli olan, tasarlanan objenin insanın işine yarıyor olmasıdır. İşe yarayan ve kullanımı fayda getiren herşey tasarım olarak doğru tasarlanmış demektir. Okul, dünyanın savaş ortamına girmesi ve artık Almanya'nın sanatçılar için yaşanır bir yer olmaktan çıkmasının etkisiyle, uygulanan baskıya dayanamayarak kapanmak zorunda kalmıştır.

Avrupa Kıtası 1930 yıllarda II. Dünya Savaşı'nın iklimine girmeye başlamış; Nazi Almanya'sında baş gösteren Hitler depotizmi, grafik tasarımcıların, Avrupa'dan Amerika'ya yerleşmeye zorlayan önemli bir etken olmuştur. Amerikan sanatçıları ile Avrupa sanatçılarının etkileşimiyle, Amerika'ya özgü bir grafik tasarım anlayışı

ortaya çıkmıştır. Bu devrin en önemli ürünü afişlerdir. Grafik tasarımda artık pragmatik ve günün ihtiyaçlarına karşılık gelen ürünler ön plana çıkmaya başlamıştır (Bektaş, 1992:22; Becer, 1999:277; Çakır, 2006).

Amerikan pragmatist yaklaşımına bir tepki olarak ortaya çıkan “*İlkönce Öncelikler/First Things First*” manifestosunu, profesyonel grafik tasarım çalışanlarının bir baş kaldırışı olarak kabul etmek mümkündür. Manifesto Ocak 1964 yılında tasarımcı, öğrenci, eğitmen, fotoğrafçı ve genç tasarımcılardan oluşan 33 kişi tarafında imzalanmıştır.

Guardian Gazetesi’nde yayınlanmasından sonra büyük bir yankı uyandıran manifesto, grafik tasarımcıların da aslında bir insan olduğu vurgusunu yaparak her şey için, her şeye rağmen tasarım yapmak zorunda olmalarına bir eleştiri özelliği gösterir. Manifesto, her türlü ürünün reklamının yapılmasının her şeyden daha önemli kabul edilip; toplumun yararına olan tasarımların (sokak işaretleri, kitaplar, eğitim ve bilgilendirme araçları vb.) geri planda kalmasına bir başkaldırıdır. Grafik tasarımcılar, sadece insanlara bir şeyler satmayı amaçlayan ürünlere ilişkin tasarım yapmak istemezler. Sanayi ürünlerinin satışı için tasarımın önemini kabul ederler. Ancak kendilerinin bir fabrika işçisi gibi mekanik çalışamayacaklarını belirtirler. Manifesto, tasarımın (özelde grafik tasarımın) etik boyutuna vurgu yapması açısından sektörel düzeyde önemli bir kırılma noktasını işaret eder. Artık bir takım toplumsal çevresel ve insani öğelerden konuşmanın zamanı gelmiştir. (First Things First Manifestosu; Karamustafa, 2003)

3.2.2. Masaüstü Yayıncılık (MÜY) Sonrası

Grafik tasarımın tarihi seyri açısından bir diğer dramatik ve önemi kırılma noktası teknolojinin gelişiminin başlangıcını oluşturan bilgisayarın bulunmasıdır (Karamustafa, 2003). Bilgisayarın keşfi, grafik tasarımın gelişimi açısından, Gutenberg’in matbaacılık alanındaki keşfi kadar önemli bir nirengi noktasıdır. Grafik tasarımcılar artık çalışmalarını elle değil, sayısal ortam uygulamalarını kullanarak yapabilecek konuma ulaşmışlardır.

Bilgisayarın grafik tasarım sektörüne girmesiyle; dizgi, mizanpaj, pikaj ve montaj işlemleri, fotoğrafların ayrıştırılması ya da tasarım içinde kullanımı daha kolay hale gelmiştir. Aldus Firması’nın isim babalığı yaptığı ‘Masaüstü’ uygulamaları ilk olarak Xerox Firması’nın araştırma merkezinde başlamıştır. Ancak

masaüstü yayıncılıkla ilgili devrim, 1984 yılında Apple tarafından geliştirilen ‘Machintosh’ bilgisayarı ile olmuştur. Böylece grafik tasarım işlemleri hızlı bir şekilde ve kolaylıkla, daha uygun bir sürede yapılabilir hale gelmiştir (Çakır, 2006; Karamustafa, 2003). “İlkönce Öncelikler/First Things First” manifestosuyla dile getirilen ve korkulan şey daha elle tutulur hale gelmiştir. Grafik tasarımcılar makineleşmiştir. Artık yeni icatla birlikte grafik tasarımcılardan daha hızlı ve daha çok ürün çıkarmaları istenebilir.

Grafik tasarımın sanal ortama taşınması, bir dizi tartışmanın da yaşanmasına yol açmıştır (Çakır, 2006). En önemli tartışma ise grafik tasarımcıların yapmış oldukları özgün çizimsel faaliyetlerin daha kolay hale gelmesi boyutunda yaşanmıştır. Nasıl ki fotoğrafın icadı resmin birebir kopyalarının yapılmasına ortam hazırlayarak, resmin biricik olma özelliğini yok ettiyse, bilgisayarın grafik tasarım sektöründe kullanılmaya başlamasının da grafik tasarımın özgünlüğünü bozduğunu savunanlar vardır. “Bilgisayarın bir amatörü profesyonele dönüştüren mi, yoksa profesyonelin işini kolaylaştıran bir araç mı?” sorusu, günümüzde halen önemini koruyan tartışmayı özetler niteliktedir (Çakır, 2006; Karamustafa, 2003).

Jeffery Parnau, yazmış olduğu ‘Masaüstü Yayıncılık’ isimli kitabında yukarıdaki soruyu şu şekilde cevaplamaktadır:

“Profesyonel bir tasarımcı, ilkel ya da çok gelişmiş, her türlü araç gereçle çalışabilir. Masaüstü yayıncılık araçları ve yazılımları profesyonellerin işini kolaylaştırır, ancak hiçbir amatörden bir profesyonel yaratamaz. Tasarım beyinde, yaratıcılık ise ruhta filizlenir.” (Parnou, 1989:12)

Ken Garland ve arkadaşlarının 1964 yılında kalem aldığı First Things First (FTF)/İlkönce Öncelikler manifestosu, teknolojinin hızlı gelişmesi sonucunda 1999 yılında yeniden revize edilmiştir. FTF 1999 imzacıları da bir önceki manifesto imzacıları gibi tasarımın günlük tüketimin etkisinde bir amaca hizmet etmeksizin harcanmasına karşı çıkar. Giderek karmaşıklaşan dünyanın tehlikeleri konusunda insanları uyarmak gerekliliğine inanırlar (Karamustafa, 2003).

FTF 1999 Manifestosunun yayınlanmasından bir yıl sonra Seul’de gerçekleştirilen ICOGRADA (International Council of Graphic Design Associations) toplantısında, ‘Tasarım Eğitimi Bildirisi’ yayınlanmıştır. Bildiri ‘Grafik Tasarımcı’ kelimesinin teknolojik olarak yetersiz kaldığını söyleyerek ‘Görsel İletişim Tasarımcısı’ unvanı önerilmiştir. Bildiride ayrıca, ‘Görsel İletişim Tasarımcısı’

tanımlanarak, grafik tasarım eğitiminin geleceği hakkında da görüş bildirilmiştir (Karamustafa, 2003).

ICOGRADA tarafından 2011 yılında gerçekleştirilen toplantıda, daha önce yayımlanan Tasarım Eğitim Bildirisi revize edilerek 'ICOGRADA Design Education Manifesto MMXI' ismiyle yeniden yayımlanmıştır (ICOGRADA, 2011).

3.4. Türkiye’de Grafik Tasarım Eğitiminin Gelişimi

Türkiye’deki grafik tasarımın tarihi gelişimini, Cumhuriyet öncesi ve sonrası olarak iki dönemde incelemek mümkündür. Her iki dönemde de, ülkenin çağdaş medeniyetlerin seviyesine ulaşma gayreti hakimdir. Cumhuriyet öncesi dönemde ülkenin devamlılığına sağlamak amacı ön plandayken, Cumhuriyet sonrasında yeni kurulan devletin sanat anlayışının da kendine özgü bir yapıda olmasını sağlayarak Cumhuriyetin sağlam temeller üzerinde yükselmesi öne çıkan ama gayedir.

3.4.1. Cumhuriyet Öncesi Grafik Tasarım Eğitimi

Rönesans’la hayat bulan yenilik ve girişimler aynı zamanda Osmanlı Devleti’nin gerilemeye başlamasının da temel sebeplerini oluşturur. Osmanlı Devleti’nde ortaya çıkan olumsuz durumlar (özellikle savaşlardaki yenilgiler) Osmanlı devlet adamlarını arayışlara sürüklemiştir. Öncelikle askeri, sonra da eğitim alanında ıslahatlara başlanmış, istenilen müspet sonuçlar elde edilemeyince ıslahat çalışmaları tüm alanlara yaygınlaştırılmıştır (Göktaş, 2009). Islahat çalışmalarının uygulandığı alanlardan biri de sanat ile ilgili yapılan çalışmalardır. Sanat alanındaki çalışmalar öncelikle askeri bir arka plana sahip özellik gösterir. Ancak zamanla eksen olması gerektiği yere, sanatsal çalışmalara döner.

Batılı anlamda sanat eğitiminin Osmanlı Devleti’ndeki başlangıç noktası tüm gelişmelerde olduğu gibi askeri kökenli olmuştur. Özellikle 18. Yüzyıl, Osmanlı Devleti için yeni bir sanat ortamının oluştuğu ve batılı anlamda resim anlayışının yerleştiği önemli bir dönemdir (Göktaş, 2009; Alakuş, 2003). İlgili dönemde çeşitli Avrupa ülkelerine başarılı öğrenciler resim eğitimi almak üzere gönderilmiştir (Tansuğ, 1993:257). İlk olarak 1835 yılında resim eğitimi için Mühendishane-i Berr-i Hümayun okulundan yurt dışına öğrenciler gönderilmeye başlanmıştır (Renda ve Erol, 1980:25).

Cumhuriyet öncesi dönemdeki sanat ve grafik tasarım eğitim için dönüm noktası Sanayi-i Nefise Mektebi’nin kuruluşu olarak görülebilir. 1 Ocak 1882 yılında

II.Abdülhamid'in iradesi ile kurulması kararlaştırılmış olan okul, resmi olarak 3 Mart 1883 yılında açılmıştır. Mekteb'in ilk müdürü ise Osman Hamdi Bey olmuştur (Demirel, 2011; San, 2001:26). Sanayi-i Nefise Mektebi, Paris Güzel Sanatlar Okulu/L'ecole Des Beaux-Arts eğitim yapılanması örnek alınarak tasarlanmıştır. Sanayi-i Nefise Mektebi'nde faaliyet gösteren dört şubeden birisi de günümüz grafik tasarımının temelini oluşturan Sanayi-i Tezyiniye şubesidir. Sanayi-i Tezyiniye şubesindeki eğitim süresi dört yıl olup; müfredat, ikinci sınıfa kadar Resim Öğretmenliği (Resim Daru'l Muallimini) şubesi ile aynıdır. İkinci sınıf sonrasında isteyen öğrenciler grafik tasarım temelli olan dersleri (nakş-ı tezyini, tezyinat-ı dahiliye, resm-i tezyini-i sınaî ve freks ve pano) seçmeli olarak alabilirler (Talimatname, 2011). Okulun, eğitim öğretim programları incelendiğinde, atölye çalışmalarına öncelik ve ağırlık verildiği görülmektedir (Naipoğlu, 2008:48-49; Uzun, 2014). Sanayi-i Nefise Mektebi'ne sadece erkek öğrenci kabul etmiş; değişen sosyal yapının gereği olarak, 1914 yılında İnas (Kız) Sanayi-i Nefise Mektebi de kurulmuştur. İnas Mektebine sadece kız öğrenciler alınmakta olup, ders müfredatı ve işleyiş olarak Sanayi-i Nefise Mektebi ile aynı özelliklerdedir (Alakuş, 2003).

3.4.2. Cumhuriyet Sonrası Grafik Tasarım Eğitimi

Cumhuriyet'in kuruluşu ve yeni devletin kendine özgü bir iç yapılanmaya gitme kararı aldığı kuruluş yıllarında tüm kurumlar değişime uğramıştır. Osmanlı devletine ait olan pek çok unsur ortadan kaldırılarak yeni kurulan devletin kendine özgü yapısı kurulmaya çalışılmıştır.

Cumhuriyet, özellikle ilk on yıllık kuruluş yılında genel anlamda sanat eğitimine önem vermiş ve eğitimin her kademesinde sanat eğitiminin yaygınlaştırılması için büyük çaba harcamıştır (Özsoy, 2000; San, 2001:26). Bu amaç doğrultusunda eğitimci John Dewey, 1925 yılında Türkiye'ye davet edilerek kendisine bir rapor hazırlanmıştır. Raporunda Dewey'in; güzel sanatların, eğitimin her kademesinde artırılması önerisi, devrin idarecileri tarafından uygulamaya konulmuştur. Böylece ilkokuldan üniversiteye kadar her kademe eğitiminde, o kademeğe uygun bir sanat eğitime yer verilmiştir (San, 2001:27; Alakuş, 2003; Özsoy, 2000).

Sanayi-i Nefise Mektebi de değişimden payını almıştır. Öncelikle mektebin ismi 1928 yılında değiştirilerek Güzel Sanatlar Akademisi olmuş ve daha sonrasında revize edilen okul yönetmeliği ile okul bünyesinde yer alan şubeler bölüm haline

getirilerek isimlerinde de bir dizi değişikliğe gidilmiştir. Dönemin Müdürü Namık İsmail Bey tarafından 1927 yılında Türkiye'deki ilk grafik tasarım eğitimi verilen 'Afiş Atölyesi' kurulmuştur. Eric Weber, Afiş Atölyesi yöneticiliğini 1932 yılına kadar sürdürmüştür. Atölye önce 'Grafik ve Afiş Atölyesi' ismini alırken; 1967 yılında ismi 'Grafik Atölyesi' olarak değiştirilmiştir (msgsu.edu.tr). Akademi, 1969 yılına gelindiğinde, çıkarılan 1172 Sayılı Devlet Güzel Sanatlar Akademileri Yasası ile 'İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi' unvanını almıştır. Böylece akademi, çalışmalarını özgürce yürütebileceği bilimsel bir özerkliğe kavuşturulmuştur (Uzun, 2014).

Bunun yanında güzel sanatlarla ilgili bir diğer kurum ise 1955 yılında kurulan Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu'dur. Yüksekokul, 1957 yılında aralarında 'Grafik Sanatlar' bölümünün de yer aldığı beş bölümle eğitim ve öğretime başlamıştır. Yüksekokulun kuruluşunda ve eğitim yapısında uzun süre, Bauhaus ekolünün etkisi hakim olmuştur (gsf.marmara.edu.tr).

Üniversite bünyesinde kurulan ilk fakülte ise; Ege Üniversitesi'ne bağlı olarak kurulan Güzel Sanatlar Fakültesi'dir. Fakülte, Gösteri ve Ses Sanatları Bölümü, Çevre Tasarımı Bölümü ve Görsel Sanatlar Bölümü ile eğitim ve öğretim faaliyetlerine başlamıştır. Grafik ise; Görsel Sanatlar Bölümü içinde yer alır. Fakülte 1983 yılında çıkarılan 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilat Kanunu ile kurulan Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlanmıştır (deugsf.com).

Türkiye genelinde yürütülen yükseköğretim faaliyetlerinin çok başı görüntüsünden kurtarmak adına 1982 yılında çıkarılan 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu (YÖK) ve yine 1983 yılında çıkarılan 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilat Kanunu ile akademiler üniversiteye dönüştürülmüştür. Böylece; İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Mimar Sinan Üniversitesi'ne, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu Marmara Üniversitesi'ne Güzel Sanatlar Fakültesi adı ile bağlanmıştır. Mimar Sinan Üniversitesi'ndeki 'Grafik Atölyesi' 'Grafik Bölümü' ismini almıştır (Uzun, 2014; msgsu.edu.tr). Dünyadaki toplumsal ve teknolojik değişimler sonucunda Mimar Sinan Üniversitesi Grafik Tasarım Bölümü'nde ilk bilgisayarlı eğitim uygulamaları 1988 yılında Prof. Süleyman Saim Tekcan yönetiminde gerçekleşmiştir (msgsu.edu.tr).

Günümüze gelindiğinde; güzel sanatlar fakülteleri devlet ve vakıf üniversiteleri bünyesinde oldukça yaygın bir şekilde eğitim ve öğretim faaliyetlerini devam

etmektedirler. Bir sonraki bölümde günümüzde Türk Eğitim Sistemi'nin tüm kademelerinde yer alan grafik tasarım eğitimi hakkında nicel ve nitel bilgilere yer verilmiştir.

3.5. Türkiye’de Grafik Tasarım Eğitimine Kurumsal Bakış

Türk Eğitim Sistemi içinde grafik tasarım eğitimi ortaöğretim düzeyinde başlar. Daha çok mesleki teknik ortaöğretim bünyesinde yürütülen grafik tasarım eğitimi ayrıca, önlisans, lisans, lisansüstü ve yaygın eğitim faaliyetleri bünyesinde de kendine yer bulur. Ayrıca yaygın eğitim kapsamında gerçekleştirilen her türlü düzey için grafik tasarım eğitiminden söz etmek mümkündür.

3.5.1. Ortaöğretim Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi

Ortaöğretim düzeyinde grafik tasarım eğitimi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 'Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü' tarafından idare edilen kurumlarda yürütülmektedir. Mesleki ve Teknik Eğitim alanındaki en önemli gelişme ise Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) ile hayat bulan yeni sistem olmuştur.

Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim alanında değişen dünya paradigmasını yakalamak adına 2002 yılında Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) hayata geçirilmiştir. Proje, T.C. Hükümeti ile Avrupa Birliği (AB) Komisyonu arasında imzalanan anlaşma ile başlamış ve 2007 yılında sonlandırılmıştır. Proje, 51 Milyon Avro AB MEDA Fonu hibesi ile gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin altı bölgesini kapsayan 30 ilde, 145 pilot kurumda yürütülen projenin Türkiye genelindeki tüm meslek okullarına yaygınlaştırılması 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında olmuştur (Yazçayır ve Nevriye, 2009).

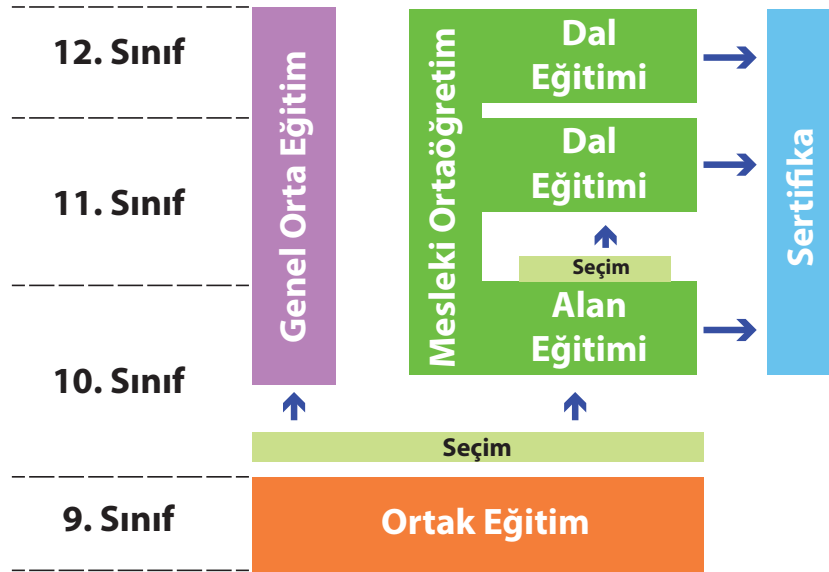
Projenin amacı kısaca şöyledir:

“Mesleki eğitim sisteminin nitelik ve uygunluğunun geliştirilmesi; kamu kurumları, toplumsal ortaklar ve işletmelerin kurumsal kapasitelerinin ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde güçlendirilmesi; reform sürecinin uygulanmasına yerel oyuncuların da dahil edilmesi yoluyla sistemin yerelleşme sürecinin hızlandırılması.” (Emirgil, 2009)

Proje ile bir taraftan eğitim kurumları ile sektör kuruluşları arasında işbirliğini arttırmak hedefi güdüldürken, diğer taraftan da eğitim yapılanmasının esnek ve sektörün isteklerini karşılar bir yapıya kavuşturulma hedeflenmiştir. Esnek ve geniş tabanlı eğitim yapılanmasının kurgulanması ise projenin en önemli çıktılarından

birisi olan modüler sistemi ve modülleri meydana getirmiştir. Modüler eğitim sistemi geniş tabanlı bir yapıya sahip olması, iş piyasasının ihtiyaçlarını dikkate alması, uluslararası boyutunun bulunması, öğrencinin dilediği aşamada eğitimini sertifikalandırması özelliklerine sahip oluşu ile günümüz koşullarının en çok tercih edilen sistemi olmuştur (Emirgil, 2009; Yazçayır ve Yağcı, 2009). Modüler sistem içinde yer alan modüller, ilgili meslek için hazırlanmış meslek yeterlilikleri doğrultusunda oluşturulmuştur (Adıgüzel ve Berk, 2009). Mesleklerle ilgili yeterlilikler sektör temsilcileri ve konu uzmanları bir araya gelinerek hazırlanmıştır. Ardından ortaya çıkan yeterlilik doğrultusunda ilgili mesleğin eğitiminde kullanılacak olan modüller oluşturulmuştur.

Günümüzde Türkiye'deki mesleki ortaöğretim kurumlarında mesleklere yönelik verilen eğitimler, mesleğin içeriğine ve özelliğine göre çeşitli alanlara, alanlar ise kendi içinde alt dallara ayrılmıştır (Emirgil, 2009; Yazçayır ve Yağcı, 2009).

Şekil 10: MEB Ortaöğretim Genel Yapısı

MEGEP ile hayat geçirilen sistemle birlikte meslek liselerinde orta öğretimin süresi 4 yıla çıkarılmıştır. Öğrenciler 9. Sınıfta tüm ortaöğretim programları için ortak özellikte derslerin yer aldığı geniş bir tabanlı bir eğitim alırlar (Şekil 10). Alan seçimini 9. Sınıf sonunda gerçekleştiren öğrenciler, 10. sınıfta seçtikleri alanın genel derslerinin ağırlıkta olduğu bir eğitim ve öğretim görürler. Yapı kapsamında 11. Sınıfa geçmeyi hak eden öğrenciler, alan içinde yer alan dallardan birini seçerler. Dal

seçimi; yerel, bölgesel, sektörel gereksinimler göz önünde bulundurularak okulların donanım, öğretmen durumu ve fiziki koşulları doğrultusunda gerçekleşir. Öğrenci, öğreniminin herhangi bir aşamasında gördüğü modüllerden başarılı olduğuna dair sertifikasını alarak eğitim yapılanmasından çıkabilir.

Mesleki yeterlilikleri kazandırmak üzere, belirlenen her alan için dersler; ortak dersler, alan ortak dersler, dal dersleri ve seçmeli dersler olmak üzere dört gruba ayrılmıştır. Ortak dersler ağırlıklı olarak 9. Sınıfta yer alırken, alan ortak dersler 10 sınıfta yer almaktadır. Dal dersleri ise 11. ve 12. sınıfta yoğunlaşmıştır. Seçmeli dersler ise 10. sınıftan itibaren seçilebilmektedir (MEB, 2011:12).

Modüler sistem içinde Grafik Tasarım bir dal olup, Grafik ve Fotoğraf alanı içinde yer almaktadır. Grafik ve Fotoğraf alanının hitap ettiği sektör; Görsel, İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı olarak belirlenmiştir. Grafik dalının amacı; grafik ve fotoğraf alanı altında grafikerlik mesleğinin yeterliliklerine sahip meslek elemanlarının yetiştirilmesidir (MEB, 2011:8-11).

Aşağıda yer alan Tablo 11’de, ortaöğretim düzeyinde grafik tasarım eğitimine ait öğretmen sayıları, öğrenci sayıları, kurum sayıları ve öğretmen başına düşen öğrenci sayıları yer almaktadır.

Tablo 11: MEB Grafik Dalı Öğrenci, Öğretmen, Kurum Sayıları (2010-2015)

Yıllar	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	ÖS/ÖS*	Kurum Sayısı
2010-2011	560	15.125	27	152
2011-2012	581	16.091	28	169
2012-2013	648	18.233	28	174
2013-2014	672	21.072	31	196
2014-2015	799	20.838	26	229

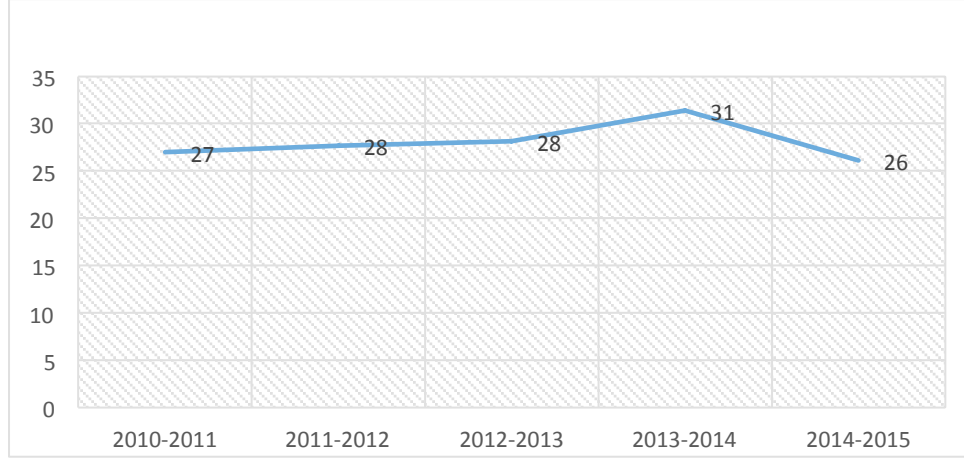
* Öğretmen Sayısı / Öğrenci Sayısı (Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı)

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı İstatistik Birimi

Tablo 11 incelendiğinde öğretmen sayısının 2010 yılından 2015 yılına gelinceye kadarki süreçte %50 artış göstererek 799 öğretmene ulaştığı görülmektedir. Aynı dönemde öğrenci sayıları ise %5 oranında artmıştır. Grafik Tasarım Alanında eğitim veren ortaöğretim kurumu sayısı ise 2010 yılında 152 iken; 2015 yılına gelindiğinde sayı 229’a yükselmiştir.

Son beş yıla ait öğretmen başına düşen öğrenci sayılarını gösterir Şekil 11, aşağıda yer almaktadır.

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı İstatistik Birimi

Şekil 11: Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları (2010-2015)

Öğretmen başına düşen öğrenci sayılarının en yüksek olduğu dönem 2013-2014 eğitim-öğretim yılı olarak görülmektedir. En düşük seviye ise, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında olmuştur.

Ortaöğretim düzeyindeki grafik tasarım eğitiminin, okul, öğretmen sayısı ve öğrenci sayısı açısından, genel eğitim, ortaöğretim ve mesleki teknik eğitim içindeki payını gösterir Tablo 12, aşağıda yer almaktadır.

Tablo 12: Grafik Tasarım Eğitiminin Genel Eğitim, Ortaöğretim ve Mesleki Teknik Eğitim İçindeki Oranları (2010-2015)

Yıl	Okul			Öğretmen Sayısı			Öğrenci Sayısı		
	GE	OÖ	MTE	GE	OÖ	MTE	GE	OÖ	MTE
2010-2011	0,003	0,016	0,03	0,0007	0,0026	0,0054	0,001	0,003	0,0073
2011-2012	0,004	0,017	0,03	0,0007	0,0025	0,0052	0,001	0,003	0,0077
2012-2013	0,003	0,016	0,03	0,0008	0,0026	0,0048	0,001	0,004	0,0073
2013-2014	0,003	0,017	0,03	0,0007	0,0025	0,0042	0,001	0,004	0,0083
2014-2015	0,004	0,025	0,04	0,0008	0,0027	0,0046	0,001	0,004	0,0074

GE: Genel Eğitim / **OÖ:** Ortaöğretim / **MTE:** Mesleki Teknik Eğitim

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı İstatistik Yıllıkları / TÜİK Eğitim İstatistikleri

Tablo 12 incelendiğinde grafik tasarım eğitimin Türk Eğitim Sistemi içinde oldukça düşük bir orana sahip olduğu görülecektir. Grafik tasarım eğitiminin genel eğitim içinde ortalama 0,003 düzeyinde bir ağırlığı varken; ortaöğretim düzeyinde 0,016 seviyesinde ağırlığı bulunmaktadır. Mesleki teknik eğitim içindeki grafik tasarım eğitiminin payı ise 0,04 düzeyindedir. Benzer durum öğretmen sayıları ve okul sayıları için de geçerlidir. Son beş yılın verilerine bakıldığında; grafik tasarımın,

genel eğitim, ortaöğretim ve mesleki teknik eğitim içindeki payının sabit kaldığını söylemek mümkündür.

3.5.2. Yükseköğretim Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi

Yükseköğretim Kanunu (YÖK) 3. Madde r, s ve t bendleri yükseköğretimdeki eğitim türlerini sınıflandırarak tanımlar. Kanunun Madde 3 r bendi önlisans eğitimi tanımlarken, s bendi lisans, t bendi ise lisansüstü eğitimi tanımlamaktadır. Yükseköğretimdeki eğitim sınıflandırması ve tanımlaması ISCED ve Avrupa Birliği eğitim tanımlamalarına uyumludur. Yükseköğretim Kanunu'nda yer alan yükseköğretim eğitim düzeylerinin tanımları aşağıda yer almaktadır.

r) **(Değişik: 13/2/2011-6111/170 md.)** Ön Lisans: Ortaöğretim yeterliliklerine dayalı, en az iki yıllık bir programı kapsayan nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan veya lisans öğretiminin ilk kademesini teşkil eden bir yükseköğretimdir.

s) Lisans: Ortaöğretime dayalı, en az sekiz yarı yıllık bir programı kapsayan bir yükseköğretimdir.

t) **(Değişik birinci cümle: 19/11/2014-6569/25 md.)** Lisans Üstü: Yüksek lisans ve doktora ile tıpta, diş hekimliğinde, eczacılıkta ve veteriner hekimlikte uzmanlık ve sanatta yeterlik eğitimi kapsar ve aşağıdaki kademelere ayrılır (2547 sayılı Kanun).

Günümüzde ilgili Kanunla tanımlanan yükseköğretim düzeylerinin tümünde grafik tasarım eğitim ve öğretim faaliyetleri sürdürülmektedir. Aşağıdaki bölümlerde Yükseköğretim Sistemi içindeki düzeylere göre grafik tasarım eğitiminin durumu hakkında bilgilere yer verilmiştir.

3.5.2.1. Grafik Tasarım Önlisans Eğitimi

Meslek yüksekokullarının YAYKUR kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından idare edildiği dönemde, meslek yüksekokullarında grafik tasarım eğitimine rastlanmamıştır. Yükseköğretim Kanunu ile üniversitelere bağlanan meslek yüksekokullarında önlisans düzeyindeki grafik tasarım eğitimlerine ancak 1990'lı yılların başlarında rastlanmaktadır.

Günümüzde önlisans düzeyindeki grafik tasarım eğitimi 'Grafik Tasarım Programı' adı ile Tasarım Bölümü altında eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam etmektedir. Tasarım Bölümü ise ISCED 21 Sanat eğitim ve öğretim temel alanı içinde yer almaktadır.

Aşağıdaki Tablo 13’te, Türkiye Yükseköğretim Sistemi içinde yer alan 5.düzye, önlisans Grafik Tasarım Programı öğrencilerinin son 5 yıl içindeki sayıları yer almaktadır. Ayrıca veriler, okul türü ve örgün ya da ikinci öğretim öğrenci sayıları olarak da ayrıştırılmıştır.

Tablo 13: Grafik Tasarım Programı Önlisans Öğrenci Sayıları (2010-2015)

Okul Türü	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	I.Ö.	II.Ö.	I.Ö.	II.Ö.	I.Ö.	II.Ö.	I.Ö.	II.Ö.	I.Ö.	II.Ö.	I.Ö.	II.Ö.
Devlet Ü.	1460	860	1605	865	1860	930	2125	1132	2385	1372	2709	1500
Vakıf Ü.	616	364	817	410	1090	436	1237	407	1416	465	1685	610
Vakıf MYO	103	0	126	0	214	0	297	52	375	120	507	131
Toplam	2179	1224	2548	1275	3164	1366	3659	1591	4176	1957	4901	2241

Kaynak: Yükseköğretim Kurumu İstatistik / ÖSYM verileri

Tablo 13’e göre; grafik tasarım programlarındaki öğrencilerin büyük çoğunluğu devlet üniversitelerinde okumaktadır. Yıl bazında değerlendirildiğinde hem örgün hem de ikinci öğretim öğrenci sayılarının arttığı görülmektedir. Önlisans grafik tasarım okuyan öğrencilerin 2010 yılındaki toplam sayısı 3.403 iken; sayı 2015 yılına gelindiğinde 7.142’ye ulaşmıştır.

Öte yandan, devlet üniversitelerinde 2010 yılında toplamda 2320 öğrenci önlisans düzeyinde grafik tasarım okurken, bu sayı 2015 yılına gelindiğinde, %50 civarında artarak 4209 öğrenci sayısına ulaşmıştır. Vakıf üniversitelerinde ise 2010 yılında toplamda 980 öğrenci okurken, 2015 yılında gelindiğinde öğrenci sayısı iki buçuk kat artarak 2295 öğrenci seviyesine gelmiştir. Vakıf MYO öğrenci sayıları ise devlet ve vakıf üniversite öğrenci sayılarına göre oldukça düşük kalmıştır. Bunun yanında toplam grafik tasarım programı okuyan öğrenci sayısı içinde vakıf MYO öğrencilerinin sayısı oranı 2010 yılında 0,03 düzeyinde iken; 2015 yılına gelindiğinde oran 0,09 düzeyine yükselmiştir.

Önlisans düzeyindeki grafik tasarım eğitiminin olduğu meslek yüksekokullarında eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürüten akademisyen sayılarını gösterir Tablo 14, aşağıda yer almaktadır.

Tablo 14: Önlisans Grafik Tasarım Programı Öğretim Elemanı Sayıları (2014-2015)

Türü	Prof.	Doç.	Yard.Doç.	Öğr. Gör. Dr.	Öğr. Gör.	Okt.	Uzm.	Toplam
Devlet Ü.	0	1	7	0	92	0	9	109
Vakıf Ü.	0	0	4	3	84	0	0	91
Vakıf MYO	0	0	0	0	15	3	0	18
Toplam	0	1	11	3	191	3	9	218

Kaynak: Yükseköğretim Kurumu İstatistik / ÖSYM verileri

Tablo 14 incelendiğinde; tüm MYO grafik tasarım önlisans programlarında toplamda 218 akademisyen eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütmektedir. Önlisans düzeyindeki grafik tasarım eğitiminin üniversite statüsüne göre yoğunluk oranlarına bakıldığında, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin %50'si devlet üniversitelerinde devam ederken, bu oran vakıf üniversitelerinde %42, vakıf MYO'larda ise %8'dir. Gelişim sürecine göre değerlendirildiğinde vakıf ile devlet üniversitesindeki oluşan dengenin ilerleyen zamanlarda vakıf üniversitesi ve vakıf meslek yüksekokullarının lehine değişim göstereceği tahmin edilmektedir.

Tablodaki veriler unvanlara göre değerlendirildiğinde, 2015 yılı itibariyle önlisans düzeyindeki grafik tasarım eğitimlerini yürüten akademisyenler içinde 'Profösör' unvanlı akademisyenin bulunmadığı görülmektedir. Bunun yanında toplamda 1 'Doçent' ve 11 'Yardımcı Doçent' meslek yüksekokulu grafik tasarım programlarında kadrolu çalışmaktadır. Öte yandan dikkat çekici en önemli boyut ise akademisyenlerin neredeyse tamamının 'Öğretim Görevlisi' unvanına sahip olmalarıdır. Önlisans grafik tasarım programlarında kadrolu 191 'Öğretim Görevlisi' eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütmektedir. Bunun yanında 3 'Okutman', 9 'Uzman' ve 3 doktor unvanlı öğretim görevlisi meslek yüksekokulu grafik tasarım programlarında akademisyen olarak çalışmaktadır. Öte yandan vakıf üniversiteleri ve vakıf meslek yüksekokullarında 'Uzman' kadrosunda çalışan bulunmamaktadır. Devlet meslek yüksekokullarında 'Uzman' kadrosuyla çalışanların sayısı ise 9'dur.

Grafik tasarım programının bulunduğu üniversiteleri devlet, vakıf üniversiteleri ve vakıf meslek yüksekokulu olarak üç gruba ayırmak mümkündür. Aşağıdaki Tablo 15'te grafik tasarım önlisans programı bulunan devlet üniversiteleri yer almaktadır.

Tablo 15: Önlisans Grafik Tasarım Programı Bulunan Devlet Üniversiteleri

SN	Bölge	Üniversite Adı	MYO Adı	Ö. E.	K. Yılı
1	Karadeniz	Abant İzzet Baysal Ü.	Bolu MYO	6	1982
2	İç Anadolu	Ahi Evran Ü.	Mucur MYO	4	2002
3	Akdeniz	Akdeniz Ü.	S. Gülsün – S. Güral MYO	4	2001
4	Karadeniz	Amasya Ü.	Tasarım MYO	3	2013
5	İç Anadolu	Anadolu Ü.	Porsuk MYO	4	2001
6	D.Anadolu	Atatürk Ü.	Oltu MYO	3	1994
7	D.Anadolu	Atatürk Ü.	Tortum MYO	3	1994
8	Marmara	Balıkesir Ü.	Balıkesir MYO	2	1982
9	Karadeniz	Bartın Ü.	Bartın MYO	3	1994
10	Marmara	B. Şeyh Edebalı Ü.	Bozüyük MYO	5	1992
11	Karadeniz	Bülent Ecevit Ü.	Karadeniz Ereğli MYO	3	2012
12	Ege	Celal Beyar Ü.	Soma MYO	3	1994
13	Marmara	Çanakkale 18 Mart Ü.	Çanakkale TBMYO	3	1982
14	Ege	Dumlupınar Ü.	Kütahya TBMYO	3	1992
15	Karadeniz	Düzce Ü.	Gölyaka MYO	5	2009
16	Ege	Ege Ü.	Ege MYO	6	1984
17	İ.Anadolu	Erciyes Ü.	M.Çıkrıkçıoğlu MYO	3	2006
18	D.Anadolu	Fırat Ü.	TBMYO	4	1986
19	Karadeniz	Gaziosmanpaşa Ü.	Erbaa MYO	3	1992
20	Karadeniz	Giresun Ü.	TBMYO	3	2006
21	Karadeniz	Gümüşhane Ü.	Gümüşhane MYO	5	2008
22	Karadeniz	Hitit Ü.	İskilip MMYO	3	2006
23	Karadeniz	Kastamonu Ü.	MYO	4	2009
24	İ.Anadolu	Kırıkkale Ü.	Kırıkkale MYO	5	1992
25	Marmara	Kırklareli Ü.	Lüleburgaz MYO	4	2007
26	Akdeniz	Mehmet Akif Ersoy Ü.	Bucak E. Gülmez TBMYO	3	2006
27	İ.Anadolu	N. Erbakan Ü.	Seydişehir MYO	4	1988
28	İ.Anadolu	N. Hacı Betaş Veli Ü.	MYO	5	2007
29	İ.Anadolu	N. Hacı Betaş Veli Ü.	Hacıbektaş Veli MYO	3	2007
30	Karadeniz	Ondokuz Mayıs Ü.	Samsun MYO	4	1992
31	Ege	Pamukkale Ü.	Denizli TBMYO	6	2012
32	Karadeniz	Sinop Ü.	Gerze MYO	3	2007
33	Akdeniz	S. Demirel Ü.	Isparta MYO	3	1992
34	Akdeniz	S. Demirel Ü.	Uluborlu S. Karasoy MYO	2	2003
35	Marmara	Trakya Ü.	Ş.R. H. Rıza G.S. MYO	3	2013
36	Marmara	Uludağ Ü.	TBMYO	3	1996

Ö.E.: Öğretim Elemanı / **Kaynak:** Yükseköğretim Kurumu İstatistik / ÖSYM verileri

Türkiye genelinde bulunan toplam 109 devlet üniversitesinin 33'ünde önlisans düzeyinde grafik tasarım programı bulunmaktadır. Devlet üniversitelerine bağlı meslek yüksekokullarında bulunan grafik tasarım programlarının Karadeniz ve İç Anadolu Bölgelerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Karadeniz Bölgesi'nde bulunan

12 devlet üniversitesine bağlı meslek yüksekokulunda grafik tasarım programı bulunurken; bu sayı İç Anadolu Bölgesi'nde 7 meslek yüksekokuludur. Üçüncü sırada 6 üniversite ile Marmara bölgesi yer alır. Dikkat çeken bir diğer husus ise Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan üniversiteler bünyesinde önlisans grafik tasarım programı bulunmayışıdır. Öte yandan devlet üniversitelerinin dağılımına bakıldığında ülkenin bölgesel anlamda nüfus yoğunluğu ile grafik tasarım programlarının bulunduğu meslek yüksekokulları arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan durumu, nüfus yoğunluğuna bağlı olarak işgücünün de yoğunlaşmasının bir sonuç olarak değerlendirmek mümkündür.

Aşağıdaki Tablo 16 ise önlisans grafik tasarım programı bulunan vakıf üniversitelerini göstermektedir.

Tablo 16: Önlisans Grafik Tasarım Programı Bulunan Vakıf Üniversiteleri

SN	Bölge	Üniversite Adı	MYO Adı	Ö. E.	K. Yılı
1	Karadeniz	Avrasya Ü.	MYO	3	2008
2	Marmara	Beykent Ü.	MYO	3	2002
3	Marmara	Doğuş Ü.	MYO	4	1997
4	Marmara	Gedik Ü.	Gedik MYO	3	2012
5	Ege	Gediz Ü.	MYO	3	2008
6	Marmara	Haliç Ü.	MYO	3	2009
7	Marmara	Işık Ü.	MYO	3	2012
8	Marmara	İ. Arel Ü.	MYO	4	2007
9	Marmara	İ. Aydın Ü.	MYO	5	2007
10	Marmara	İ. Bilgi Ü.	MYO	3	2010
11	Marmara	İ. Esenyurt Ü.	MYO	3	2013
12	Marmara	İ. Gelişim Ü.	MYO	3	2011
13	Marmara	İ. Kemerburgaz Ü.	MYO	3	2008
14	Marmara	İ. Kültür Ü.	İşletmecilik MYO	3	1997
15	Ege	İzmir Ekonomi Ü.	MYO	3	2001
16	Marmara	Kadir Has Ü.	Kadir Has MYO	3	1997
17	Marmara	Nişantaşı Ü.	Nişantaşı MYO	3	2013
18	Marmara	Okan Ü.	MYO	3	1999
19	Akdeniz	Toros Ü.	MYO	3	2009
20	İ. Anadolu	Turgut Özal Ü.	Ankara MYO	3	1998
21	Kıbrıs	Yakın Doğu Ü.	Meslek Yüksekokulu	3	2001
22	Ege	Yaşar Ü.	MYO	3	2001

Ö.E.: Öğretim Elemanı / **Kaynak:** Yükseköğretim Kurumu İstatistik / ÖSYM verileri

Türkiye genelinde 76 vakıf üniversitesi bulunmaktadır. Önlisans grafik tasarım programı bulunan vakıf üniversitesi sayısı ise 22'dir. Tablo incelendiğinde; vakıf üniversitelerinin Marmara Bölgesi'nde yoğunlaştıkları görülmektedir. Marmara

bölgesinde toplamda 15 vakıf üniversitesi bünyesinde önlisans grafik tasarım programı bulunmaktadır. İkinci sırada 3 üniversite ile Ege Bölgesi gelmektedir. Devlet üniversitelerindeki dağılımın benzeri bir durum vakıf üniversiteler için de görülmektedir. Vakıf üniversiteleri de nüfus yoğunluğuna göre bölgesel anlamda yoğunlaşmaktadır. Vakıf üniversitelerin özellikle yoğunlaştığı il ise İstanbul olmuştur. İkinci sırada 3 vakıf üniversitesi ile İzmir ili gelir.

Aşağıda yer alan Tablo 17’de, Vakıf Meslek Yüksekokulu statüsünde olup bünyesinde grafik tasarım programı bulunan meslek yüksekokullarının listesi yer almaktadır.

Tablo 17: Önlisans Grafik Tasarım Programı Bulunan Vakıf Meslek Yüksekokulları

SN	Bölge	Üniversite Adı	MYO Adı	Ö. E.	K. Yılı
1	Marmara	A. Adıgüzel MYO	Ataşehir Adıgüzel MYO	3	2000
2	Marmara	F. Saraç Tasarım MYO	F. Saraç Tasarım MYO	3	2009
3	Marmara	İ. Kavram MYO	Kavram MYO	3	2006
4	Marmara	İ. Şişli MYO	Şişli MYO	3	2012
5	Marmara	Plato MYO	Plato MYO	3	2004

Ö.E: Öğretim Elemanı, **Kaynak:** Yükseköğretim Kurumu İstatistik / ÖSYM verileri

Türkiye genelinde eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürüten vakıf meslek yüksekokulu sayısı 8 olup 5 vakıf meslek yüksekokulunda önlisans grafik tasarım programı bulunmaktadır. Vakıf meslek yüksekokullarının tamamı Marmara Bölgesi’ne yer almaktadır. Devlet ve vakıf üniversitelerinin yoğunlaşmasındaki benzer durum vakıf meslek yüksekokulları için de geçerli olduğu düşünülebilir.

3.5.2.2. Grafik Tasarım Lisans Eğitimi

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi kapsamında lisans seviyesindeki eğitim 6. Düzey olarak tanımlanmıştır. Bu düzey aynı zamanda ISCED sınıflandırmasında önlisans düzeyi gibi 21 Sanat Dalı altında yer alır. Alt dalı ise ‘211 Güzel Sanatlar’ alt dalıdır. TYYÇ Sanat Temel Alan Komisyonu tarafından hazırlanan Temel Alan Yeterlilikleri raporu, alanın amacını ve hedefini şu şekilde açıklar;

Güzel Sanatlar Eğitiminde, farklı ağırlıklar gösteren gösteren sanat-tasarım dallarında sanatçı-tasarımcı yetiştirilmesi, toplumun sanatsal yapısının evrensel değerlere ulaştırılması, sanatın, tasarımın ve endüstrinin üst düzey kadrolarının oluşturulması ve gelecek kuşaklara kendi meslek alanlarında yetkin ve bilgili bireylerin yetiştirilmesini amaçlamaktadır.

Eğitimin hedefi, öğrencinin öğretim süresi boyunca, yaratıcı gücünü açığa çıkarmak; sezgilerini geliştirmek; araştırma, uygulama, deneme, denetleme

ve sonuçlandırma süreçlerini içeren bilimsel metotlar çerçevesinde düşünmesini sağlamak; yaratıcı estetik, çağdaş teknolojinin kullanımı ve işlevsel üretim ilkelerine dayanan eğitim-öğretim sonucunda, öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmek ve öğrencilere alanlarında güçlü bir sanatçı olma ayrıcalığı, tasarımcı kişilik, bilimsel düşünme ve üretme alışkanlıkları kazandırmaktır. Alandan mezun olanlar aldıkları eğitim ile sanatçı ve tasarımcı kişilikleriyle ilgili alanlarda yetkin ve üretken bireyler olarak yer alacaklardır (YÖK, 2011).

Hazırlanan Sanat Temel Alan Raporu'nda lisans düzeyi için '*Akademik Ağırlıklı*' yeterlilikler tanımlanırken, '*Mesleki Ağırlıklı*' yeterlilikler henüz tanımlanmamıştır. Lisans düzeyi için tanımlanan '*Akademik Ağırlıklı*' yeterlilikler Tablo 18'de yer almaktadır (YÖK, 2011).

Tablo 18: Lisans Düzeyi TYYÇ Yeterlilik Tanımları

TYYÇ DÜZEYİ	BİLGİ -Kuramsal -Olgusal	BECERİLER -Bilişsel -Uygulamalı	YETKİNLİKLER			
			Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği	Öğrenme Yetkinliği	İletişim ve Sosyal Yetkinlik	Alan Özgü Yetkinlik
6 LİSANS EQF-LLL: 6. Düzey QF-EHEA: 1. Düzey	<p>1-Sanat kültürü ve estetik konularına ilişkin bilgiye sahiptir.</p> <p>2-İlgili sanat alanına özgü sanat tarihi konusunda bilgi sahibidir.</p> <p>3-Sanat ve tasarım materyalleri bilgisine sahiptir.</p> <p>4-Sanat ve tasarım yöntem ve teknikleri konusunda bilgi sahibidir.</p> <p>5-İlgili sanat alanındaki yasal düzenlemeler ve işlemler konusunda bilgi sahibidir.</p> <p>6-İlgili sanat alanının ilişkili olduğu disiplinlerarası etkileşim konusunda bilgi sahibidir.</p> <p>7-Araştırma yöntemleri konusunda bilgi sahibidir.</p> <p>8-Sanatsal eleştiri yöntemleri konusunda bilgi sahibidir.</p> <p>9-Sanat ve bilim etiği konusunda bilgi sahibidir.</p>	<p>1-Kuram ve uygulama bütünlüğü sağlar.</p> <p>2-İlgili sanat alanına ilişkin yöntem ve teknikleri kullanır.</p> <p>3-İlgili sanat alanının içindeki alt disiplinlerin etkileşimini değerlendirir.</p> <p>4-Çözümlemeye dayalı yorum becerisine sahiptir.</p> <p>5-Çok boyutlu algılayabilme, düşünebilme, tasarlayabilme, uygulayabilme becerisini geliştirir.</p> <p>6-Duyusal algıyı somutlaştırır.</p>	<p>1-Tek başına, bağımsız olarak ve/veya grup içinde uyumlu ve üretken olarak çalışır.</p> <p>2-Proje süreçleri içinde etkin olarak yer alır.</p> <p>3-Alanı ile ilgili özgün yapıtlarını toplumla paylaşır ve sonuçlarını değerlendirir.</p>	<p>1-Kendi çalışmalarını sorgular.</p> <p>2-Çözümleyici ve eleştirel düşünür.</p> <p>3-Yaşam boyu öğrenme kavramını özümser.</p>	<p>1-Hedef kitlesini tanımlayarak alanı ile ilgili çalışmalarını paylaşır.</p> <p>2-Çalışmalarını topluma anlatabilecek iletişim becerisine sahiptir.</p> <p>3-Alanı ile ilgili konuları uzman ya da uzman olmayan kişilere görsel, yazılı ve sözlü iletişim yöntemlerini kullanarak etkin ve doğru olarak aktarır.</p> <p>4-Bir yabancı dili kullanarak alanındaki bilgileri izler ve meslektaşları ile iletişim kurar (Avrupa Dil Portföyü Genel Düzeyi : B1 Düzeyi).</p> <p>5-Alanının gerektirdiği en az Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansları Düzeyinde bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.</p>	<p>1-Sanat ve tasarım konusunda ulusal ve uluslararası değerlerin farkındadır.</p> <p>2-Soyut ve somut kavramları; yaratıcı düşünceye, yenilikçi ve özgün yapıtlara dönüştürebilir.</p> <p>3-Alanında başarıyla iş yürütebilecek duyarlılığa sahiptir.</p> <p>4-Estetik farkındalığa sahiptir.</p>

Kaynak: Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi Temel Alan Yeterlilikleri, Sanat Temel Alanı Raporu.

TYYÇ Sanat Temel Alan Akademik Ağırlıklı Yeterliliklerden Bilgi düzeyinde 9 yeterlilik belirlenmiştir. Bilgi düzeyi, ağırlıklı olarak sanat ve tasarım bağlantılı kuramları, tanımları ve bir işi yapma bilgisini içerir. Beceri alanındaki yeterlilikler

ise 6 tane olup; sanat ve tasarım alanında yer alan her bir branş ile ilgili yöntem ve teknikleri kullanarak uygulama yapılması yeterliliklerini kapsar. Üçüncü yeterlilik ise yetkinliklerle ilgili olup yetkinliğin 4 bileşeni bulunmaktadır. Yetkinlikler daha çok kişinin iletişim kurması, ekip içinde etkin çalışabilmesi, yabancı dil seviyesi ve alanı ile ilgili faaliyetleri takip edebilmesi becerileri etrafında yoğunlaşır.

Komisyon tarafından hazırlanan rapor incelendiğinde, sanat alanında eğitim alacak olan öğrencilerin mezuniyet sonrasında tam olarak ne tür bir mesleği icra edeceğinin net şekilde ifade edilemediği görülmektedir. Mezuniyet sonrasında mezun bireyin bir sanatçı mı olacağı, ya da endüstrinin kendisi için uygun görülen bir iş kolunda çalışan bir işgücü mü olacağı net bir şekilde anlaşılamamaktadır. Bahsi geçen ikilem, sadece rapor bağlamında değil, lisans düzeyinde yürütülen grafik tasarım eğitimi ve türevleri için de geçerli bir durumdur. Fakülte bazlı eğitim veren tüm üniversitelerde neredeyse kendilerine özgü bir eğitim müfredatı ve yapılması olduğu görülmektedir.

Lisans düzeyindeki grafik tasarım eğitiminin yukarıda sayılan probleminin dışında diğer bir önemli sorunu ise verilen eğitimin isimlendirilmesi boyutunda ortaya çıkmaktadır. Güzel Sanatlar Fakültelerinde ‘Grafik Tasarım’ ismiyle eğitim verilirken, grafik tasarımcıların üst örgütlenmesi olan ICOGRDA tarafından 2000 yılında yayımlanan Grafik Tasarım Eğitimi konulu manifestosu ile ‘Grafik Tasarım’ ismi değiştirilerek ‘Görsel İletişim Tasarımı/Visual Communication Design’ adı verilmiştir. Değişen ve gelişen teknolojilerin bir sonucu olarak ‘Grafik Tasarım’ kelimesinin, yapılan işlerin tamamını kapsayamadığı, dolayısıyla bir isim değişikliğine ihtiyaç olduğu öne sürülerek revizyona gidilmiştir (ICOGRADA, 2000). Ancak isim değişikliği eğitim boyutunda aynı mesleği tanımlamak için birden fazla ismin kullanılması sorununu ortaya çıkarmıştır. Bunun üzerine ICOGRADA, 2007 yılında gerçekleştirdiği toplantısında bir kez daha isim değişikliğine giderek ‘İletişim Tasarımı/Communication Design’ isminde karar kılmıştır. ICOGRADA tarafından gerçekleştirilen 2011 yılındaki konferansında ise ‘Communication Design’ isminin ve mesleğinin tam olarak neyi ifade ettiği yayınlanan manifesto ile açıklanmaya çalışılmıştır (ICOGRADA, 2011). Tüm çabalara rağmen grafik tasarım alanıyla ilgili eğitimlere verilecek isimlerle ilgili karışıklık ve isim karmaşası devam etmektedir.

İsim değişiklenri, Türk Eğitim Sisteminde özellikle lisans düzeyindeki grafik tasarım eğitiminin isimlendirilmesinde ciddi isim karmaşasının oluşmasına yol açmıştır. Türkiye’de verilen lisans düzeyindeki eğitimlerde ‘Grafik Tasarım’ ismi dışında, ‘Grafik’, ‘Görsel İletişim Tasarımı’, ‘İletişim Tasarımı ve Grafik’, ‘İletişim ve Tasarım’, ‘Sanat ve Tasarım’ isimleri de aynı eğitim müfredatları için kullanılmıştır. Çok çeşitli isimin kullanılması bölümlerin hangi fakülteler altında olacağı karmaşasını da getirmiştir. Ortaya çıkan anlam karmaşasının bir yansıması olarak ilgili bölüm, güzel sanatlar fakülteleri dışında, ‘İletişim’, ‘Sanat ve Tasarım’, ‘Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık’, ‘Güzel Sanatlar ve Tasarım’, fakültelerinde de kendine yer bulmuştur (Varol, 2013).

Çeşitli fakültelerde; grafik tasarım, görsel iletişim tasarımı vb. isimlerle yer alan bölümlere ilişkin Tablo 19, aşağıda yer almaktadır.

Tablo 19: Fakültelerdeki Çeşitli İsimlerle Bölüm Sayıları

Bölüm/Program/ASD/ABD	Fakülte Adı							T.
	GSF	GSTMF	GSTF	STF	İF	İBF	GSMF	
Grafik	28	0	0	1	0	0	0	29
Grafik Tasarım/Tasarımı/Sanatları	21	8	5	4	2	0	0	40
Görsel İletişim Tasarımı	11	2	1	3	18	1	2	38
İletişim Tasarımı/Sanatu/Medya	2	1	0	4	6	1	0	13
Toplam	62	11	6	12	26	2	2	120

GSF: Güzel Sanatlar Fakültesi / GSTMF: Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi / GSTF: Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi / STF: Sanat ve Tasarım Fakültesi / İF: İletişim Fakültesi / İBF: İletişim Bilimleri Fakültesi / GSMF: Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi

Kaynak: Yükseköğretim Kurumu İstatistik / ÖSYM verileri

Lisans düzeyindeki isim karışıklığını gösterir tablo incelendiğinde; ‘Grafik Tasarım/Tasarımı’ adı beş farklı türde fakültede (GSF/GSTMF/GSTF/İF) yer almaktadır. ‘Grafik Tasarım/Tasarımı’ ismiyle eğitim ve öğretim yapan toplam 40 fakülte bulunmaktadır. ‘Grafik Tasarım/Tasarımı’ adının en çok yer aldığı fakülte türü ‘Güzel Sanatlar Fakültesi’dir. Fakültelerin 21 tanesi ‘Güzel Sanatlar Fakültesi’ ismini alırken 8 tanesi de ‘Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi’ ismini almıştır. ‘Görsel İletişim Tasarımı Bölümü’ adı altında eğitim veren fakülte sayısı ise 38’dir. ‘Görsel İletişim Tasarımı’ bölümünü bünyesinde bulunduran fakültelerin 11’i ‘Güzel Sanatlar Fakültesi’ iken 18 tanesi ise ‘İletişim Fakültesi’dir. Öte yandan listede yer alan toplamda 120 bölümün yarından biraz fazlası (62), ‘Güzel Sanatlar Fakültesi’ bünyesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam etmektedir.

Türkiye Yükseköğretim Sistemi'nde, güzel sanatlar fakültesine girişler her üniversitenin kendisinin yaptığı özel yetenek sınavlarıyla olmaktadır. Öte yandan güzel sanatlar bağlamında olmayan diğer fakültelerde giriş ise Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından, öğrencinin aldığı puna göre merkezi yerleştirmeye yapılmaktadır. Grafik tasarım temelli eğitim veren bölümlerin isim karmaşası, öğrencilerin eğitime giriş koşullarında da farklılaşmayı meydana getirdiğinden, bölümlere girişlerde fırsat eşitliğini zedeleyen bir görüntü karşımıza çıkmaktadır.

Lisans düzeyinde eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürüten kurumlardaki akademisyen sayıları aşağıdaki Tablo 20'de yer almaktadır. Tablodaki veriler akademisyenlerin akademik unvanlarına göre sınıflandırılmıştır.

Tablo 20: Grafik ve Görsel İletişim Eğitimi veren Akademisyen Sayıları (2015)

Okul Türü	Bölüm Adı	Prof	Doç.	Yard.Doç.	Öğr.Gör. Dr.	Öğr.Gör.	Okt.	Uzm.	Arş.Gör.	Toplam
Devlet	Grafik*	16	11	59	0	47	0	4	78	215
	Görsel İletişim**	5	8	22	0	9	0	1	26	71
	Devlet Toplam	21	19	81	0	56	0	5	104	286
Vakıf	Grafik*	23	6	45	4	29	0	1	12	120
	Görsel İletişim**	23	13	56	4	57	1	1	35	190
	Vakıf Toplam	46	19	101	8	86	1	2	47	310
Genel Toplam		67	38	182	8	142	1	7	151	596

* Grafik, Grafik Tasarım, Grafik Tasarımı Bölüm, Program, Anasanat Dalı ve Anabilim Dalı isimlerini kapsar.

** Görsel İletişim Tasarımı, İletişim Tasarımı ve Medya, Görsel Tasarım ve Reklam Grafiği, İletişim Tasarımı, Görsel Sanatlar ve Tasarım, İletişim ve Tasarım bölüm, program, Anasanat Dalı ve Anabilim Dalı isimlerini kapsar. **Kaynak:** Yükseköğretim Kurumu İstatistik / ÖSYM verileri

Tablo 20'ye göre grafik tasarım ve görsel iletişim tasarımı alanında lisans düzeyinde eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürüten akademisyen sayısı toplamda 596'dır. Akademisyen sayılarının devlet üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri oranına bakıldığında, toplam akademisyenlerin %48'i devlet üniversiteleri kadrolarında yer alırken; %52'si vakıf üniversitelerinin kadrosunda yer almaktadır. Ortaya çıkan durumu, alan ile ilgili eğitimin vakıf üniversitelerinin kontrolüne girmeye başladığı şeklinde yorumlamak mümkündür.

Tablo, akademik unvana göre incelendiğinde akademisyenlerin çoğunluğunun sırasıyla 'Yardımcı Doçent' (182), 'Araştırma Görevlisi' (151) ve 'Öğretim Görevlisi' unvanlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Alanın genel akademisyen

sayısına bakıldığında ‘Profesör’ unvanlı akademisyenlerin toplam akademisyen içindeki oranı (0,11) ile oldukça düşüktür. Devlet üniversitelerinde ‘Araştırma Görevlisi’ unvanına sahip öğretim elemanının sayısı, vakıf üniversitelerinin iki katından fazladır. Öte yandan ‘Profesör’ unvanlı akademisyenlerin oranı ise vakıf üniversitelerinde devlet üniversitelerine göre daha yüksektir.

‘Yardımcı Doçent’ unvanı ile ‘Doçent’ unvanı arasındaki orana bakıldığında, ‘Yardımcı Doçent’ unvanında bir yığılma olduğu görülmektedir. Bu durum, alandaki akademik gelişim açısından bir tıkanıklığın olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Öte yandan devlet üniversitelerinde ‘Öğretim Görevlisi Doktor’ unvanı ile çalışan akademisyen bulunmazken, vakıf üniversitelerinde 8 akademisyen bu unvanla çalışmaktadır.

Aşağıdaki Tablo 21’de yıllara göre lisans düzeyinde eğitim ve öğretim gören öğrencilerin sayıları yer almaktadır.

Tablo 21: Grafik ve Görsel İletişim Alanlarında Okuyan Öğrenci Sayıları (2010-2015)

	Blm/Prog. ASD/ABD	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
		I.Ö	II.Ö	I.Ö	II.Ö	I.Ö	II.Ö	I.Ö	II.Ö	I.Ö	II.Ö	I.Ö	II.Ö
DEVLET	Grafik T.*	1584	160	1634	178	1649	185	1629	185	1659	185	1739	185
	G. İletişim T.**	225	0	255	0	275	0	285	0	285	0	341	0
	Devlet Toplam	1809	160	1889	178	1924	185	1914	185	1944	185	2080	185
VAKIF	Grafik T.*	2824	0	2834	0	2786	0	2787	0	2827	0	2900	0
	G. İletişim T.**	2900	0	3809	0	2748	0	2943	0	2942	0	3035	0
	Vakıf Toplam	5724	0	6643	0	5534	0	5730	0	5769	0	5935	0
G.Toplam		7533	160	8532	178	7458	185	7644	185	7713	185	8015	185

* Grafik, Grafik Tasarım, Grafik Tasarımı Bölüm, Program, Anasanat Dalı ve Anabilim Dalı isimlerini kapsar.

** Görsel İletişim Tasarımı, İletişim Tasarımı ve Medya, Görsel Tasarım ve Reklam Grafiği, İletişim Tasarımı, Görsel Sanatlar ve Tasarım, İletişim ve Tasarım bölüm, program, Anasanat Dalı ve Anabilim Dalı isimlerini kapsar. **Kaynak:** Yükseköğretim Kurumu İstatistik / ÖSYM verileri

Devlet üniversitelerinde 2010 yılında 1809 örgün, 160 ikinci öğretim olmak üzere toplam 1969 öğrenci ‘Grafik Tasarım’ alanında öğretim görmüştür. Aynı yıl ‘Görsel İletişim Tasarımı’ okuyan öğrenci sayısı ise 225’tir. Öte yandan vakıf üniversitelerindeki 2010 öğrenci sayıları baktığımızda ‘Grafik Tasarım’ okuyan öğrenci sayısı 2824, ‘Görsel İletişim Tasarımı’ okuyan öğrenci sayı da 2900’dür. Her iki alanda okuyan öğrenci sayılarının 2015 yılındaki durumuna baktığımızda, ‘Grafik Tasarım’ okuyan öğrenci sayısı ile İletişim Tasarımı’ okuyan öğrenci sayısının 2010 yılına göre artış oranı %9 olmuştur.

Öğrencilerin üniversite türüne göre dağılım oranlarına bakıldığında toplam öğrencilerin %28'i devlet üniversitelerinde okurken, %72'si vakıf üniversitelerinde okumaktadır. Üniversite türüne göre okuyan öğrencilerin oranı ile Akademisyenlerin üniversite türüne göre dağılımları karşılaştırıldığında her ikisinde de benzer bir durum olduğu görülmektedir. Öğrenci sayıları bakımından da alanla ilgili eğitimde vakıf üniversitelerinin üstünlüğü söz konusudur.

Ortaya çıkan veriler, grafik tasarım alanında verilen eğitim düzeylerindeki (önlisans, lisans ve lisansüstü) en karışık yapılanmanın lisans düzeyinde olduğunu göstermektedir. Grafik, Grafik Tasarımı ve Grafik Tasarım bölümlerine girişler, üniversite birinci aşama sınavlarından yeterli puanı aldıktan sonra her üniversitenin kendi açtığı özel yetenek sınavıyla olurken; Görsel İletişim Tasarımı bölümlerine girişlerde ise bölümün bulunduğu fakülteye göre değişiklik göstermektedir. Bölüm, güzel sanatlar fakültesi altında ise özel yetenek sınavı ile, eğer bölüm iletişim fakültesinin bünyesindeyse, üniversiteye giriş ikinci aşama sınav puanı ile yerleştirme yapılmaktadır. Özellikle Görsel İletişim Tasarımı bölümlerinde yaşanan karışıklığı önlemek adına 2013 yılında Yükseköğretim Kurumu tarafından alınan karar doğrultusunda tüm Görsel İletişim Tasarımı bölümlerinin üniversite ikinci aşama sınav puanıyla öğrenci alması kararlaştırılmıştır. Öğrencilerin yerleştirmesi ise ÖSYM tarafından yürütülen merkezi yerleştirme yapılmaktadır. Alanla ilgili uluslararası platformda Grafik Tasarım ve Görsel İletişim Tasarımı isimleri birbirlerinin devamı niteliğinde kabul ediliyor olmasına rağmen, Türkiye'de her iki bölüme öğrenci alımında farklı süreçlerin işletilmesi bir problem olarak karşımızda durmaktadır.

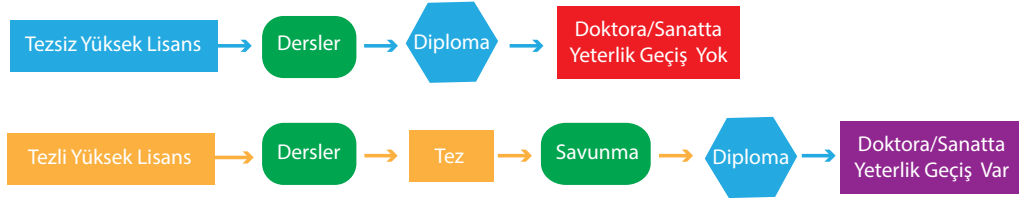
3.5.2.3. Grafik Tasarım Lisansüstü (Y. Lisans, S. Yeterlilik/Doktora) Eğitimi

Türkiye Yükseköğretim Sistemi'nde ilgili kanunla belirlenen üçüncü düzey lisansüstü eğitim düzeyidir. Bu düzey kendi içinde Yüksek Lisans ve Sanatta Yeterlilik/Doktora/Tıpta Yeterlilik olmak üzere iki aşamaya ayrılmaktadır. İki aşamayla ilgili bilgiler aşağıdaki Tablo 22'de yer almaktadır.

Tablo 22: Türk Yükseköğretim Sistemi'nde Lisansüstü Eğitim

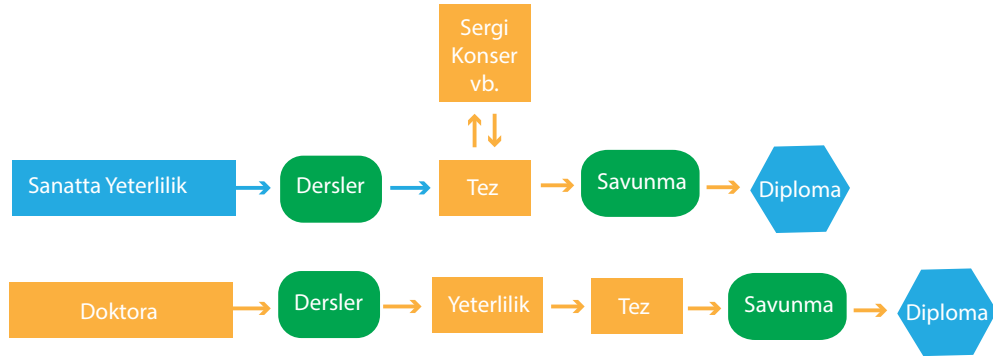
Lisansüstü Eğitim Düzeyleri	Verilecek Dereceler/Yeterlilikler		
Doktora QF-EHEA: 3. Düzey EQF-LLL : 8. Düzey	Doktora	Tıpta Uzmanlık	Sanatta Yeterlilik
Yüksek lisans QF-EHEA: 2. Düzey EQF-LLL : 7. Düzey	Tezli Yüksek Lisans		Tezsiz Yüksek Lisans

Kaynak: (<http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=11>)

Şekil 12: Yüksek Lisans Düzeyi Genel Süreçleri

Türkiye’deki lisans üstü eğitim yapısı içinde iki tür yüksek lisans uygulaması bulunmaktadır. Tezsiz yüksek lisans çalışmalarında öğrenci, sadece belirlenen derslerde başarılı olarak yüksek lisans derecesini alır. Ancak 8. Düzey bir eğitime geçiş hakkı yoktur. Bireyin, 8. Düzeye geçebilmek için tezli yüksek lisans yapması gerekmektedir. Tezli yüksek lisans ise, belirlenen derslerin başarılmışından sonra yazılacak bir tez ve tezin bir jüri karşısında başarılı bir şekilde savunulması aşamalarından oluşur. Savunma sonrasında, tez jürisinin uygun bulması halinde öğrenci yüksek lisans derecesi alır (Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği).

Şekil 13: Doktora/Sanatta Yeterlilik Genel Düzeyi Süreçleri

Doktora aşamasında öğrenci, belirlenen dersleri başarı ile bitirdikten sonra oluşturulan jüri karşısında ‘Doktora Yeterlilik’ sınavına girer. Sınavdan başarılı olan öğrencinin tez yazım süreci başlar. Tez yazım sürecinin sonunda öğrenci bir kez daha oluşturulan jüri karşısında hazırladığı tezi savunur. Başarılı olanlar ‘Doktor’ unvanını alırlar. Sanatta Yeterlilikte ise dersler sonrasında yeterlilik sınavı yoktur. Öğrenci ders bitiminde alanla ilgili bir tez yazabileceği gibi sanatsal bir etkinlik (sergi, konser vb.) gerçekleştirmesi de mümkündür. Tez ya da sanatsal etkinlik bitiminde doktora süreçlerinde olduğu gibi tez jürisi oluşturulur ve öğrenci savunmasını yapar. Başarılı olması durumunda unvanını alır (Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği).

Lisansüstü eğitim de grafik alanındaki faaliyetler Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Enstitüleri bünyesinde yürütülmektedir. Lisans düzeyindeki isim karışıklığının benzeri bir durumu lisansüstü düzeyde de görmek mümkündür. Lisansüstü düzeyde grafik tasarım eğitimi 1983 yılında Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'nde başlamıştır (2809 sayılı Kanun).

Aşağıdaki Tablo 23'te grafik alanındaki lisansüstü eğitimlerle ilgili veriler yer almaktadır.

Tablo 23: Grafik Tasarım Lisansüstü Eğitim Durumu (2015)

Okul Türü	Enstitü	Bölüm	YL (Tezsiz)	YL (Tezli)	SY DR	T.	
Devlet	SBE	Grafik	0	7	1	8	
		Görsel İletişim	0	1	0	1	
	GSE	Grafik	0	6	3	9	
		Görsel İletişim	0	1	0	1	
			Toplam	0	15	4	19
	Vakıf	SBE	Grafik	3	6	2	11
Görsel İletişim			4	4	0	8	
		Toplam	7	10	2	19	
Genel Toplam			7	25	6	38	

SBE: Sosyal Bilimler Enstitüsü / GSE: Güzel Sanatlar Enstitüsü / YL: Yüksek Lisans / SY: Sanatta Yeterlilik / DR: Doktora / Kaynak: Yükseköğretim Kurumu İstatistik

Tablo incelendiğinde, lisansüstü eğitimin vakıf üniversitelerinde Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde; devlet üniversitelerinde ise Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün yanında Güzel Sanatlar Enstitüsü'nde de yürütüldüğü görülmektedir. Günümüzde yüksek lisans eğitim ve öğretim faaliyetleri toplamda 32 enstitü bünyesinde sürdürülmektedir. Sanatta yeterlilik eğitimi ise 6 enstitü bünyesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam etmektedir. Devlet enstitülerinde tezsiz yüksek lisans alternatifi bulunmazken, vakıf enstitülerinin 7'sinde tezsiz yüksek lisans çalışmaları yapılabilmektedir. Sanatta Yeterlilik ise sadece 'Grafik Tasarım' alanında yapılmaktadır. Sanatta yeterlilik eğitimi, 4'ü devlet, 2'si vakıf enstitüsü olmak üzere toplamda 6 enstitüde devam etmektedir.

Lisansüstü gerçekleştirilen çalışmaların düzeylerine göre ayrıştırılmış sayılarını gösterir Tablo 24, aşağıda yer almaktadır.

Tablo 24: Düzeylerine Göre Lisansüstü Eğitim Çalışmaları

Ana Sanat/Ana Bilim Dalı	YL	SY	DR	T
Görsel İletişim Tasarımı ABD	13	0	0	13
Grafik ABD	35	3	2	40
Grafik Tasarımı ASD	154	7	12	173
Görsel Sanatlar ve Görsel İletişim Tasarımı ABD	5	0	0	5
Grafik ASD	268	75	3	346
Güzel Sanatlar ve Görsel İletişim Tasarımı ABD	40	0	0	40
Grafik Tasarım ABD	19	0	0	19
Toplam	534	85	17	636

YL: Yüksek Lisans / SY: Sanatta Yeterlilik / DR: Doktora /

Kaynak: Yükseköğretim Kurumu Tez Merkezi Verileri

Yükseköğretimde grafik tasarım eğitiminin pek çok aşamasında görülen çok başlılık lisansüstü eğitim çalışmalarında da kendini göstermektedir. Alan ile ilgili 7 farklı dalda eğitim verilmektedir. Dalların 5 tanesi anabilim dalı iken; 2 tanesi anasanat dalı olarak lisansüstü çalışmalar üretmiştir. İlk çalışmanın yapıldığı 1988 yılından günümüze toplamda 636 lisansüstü tez çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmaların düzeylere göre dağılımına baktığımızda en çok tez çalışmasının Grafik Anasanat Dalı'nda yapıldığı görülmektedir. Grafik ASD'de 268 yüksek lisans tez çalışması gerçekleştirilirken; aynı dalda 74 sanatta yeterlilik, 3 adet de doktora çalışması yapılmıştır. En çok çalışmanın yapıldığı ikinci dal ise 'Grafik Tasarımı ASD' olmuştur. 'Grafik Tasarımı ASD'nda toplamda 173 tez çalışması gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında, 'Görsel İletişim Tasarımı ABD', 'Görsel Sanatlar ve Görsel İletişim Tasarımı ABD', 'Güzel Sanatlar ve Görsel İletişim Tasarımı ABD' ve 'Grafik Tasarım ABD' türlerinde doktora ve sanatta yeterlilik tez çalışması gerçekleştirilmemiştir. Ortaya çıkan veriler yüksek lisans düzeyinde gerçekleştirilen çalışmaların ancak beşte birinin doktora ya da sanatta yeterlilik çalışmasına dönüştüğünü göstermektedir.

Grafik alanındaki lisansüstü eğitim gören öğrencilerin sayılarına ulaşamamıştır. Ancak grafik tasarımın da içinde yer aldığı Tasarım alanına ilişkin öğrenci sayılarına ulaşılmıştır. Aşağıdaki Tablo 25'te Sanat ve alt dalı olan Tasarım alanlarına ilişkin öğrenci sayıları yer almaktadır.

Tablo 25: Sanat ve Tasarım Lisansüstü Öğrenci Sayıları

		2012-2013			2013-2014			2014-2015		
		T.	YL	DR	T.	YL	DR	T.	YL	DR
Sanat Alanı	Kadın	4.589	3.689	900	5.454	4.401	1.053	6.711	5.670	104
	Erkek	3.883	3.197	686	4.728	3.923	805	6.098	5.276	822
	Toplam	8.472	6.886	1.586	10.182	8.324	1.858	12.809	10.946	1.863
Tasarım Alt Dalı	Kadın	757	667	90	757	667	90	1.118	977	141
	Erkek	446	395	51	446	395	51	681	597	84
	Toplam	1.203	1.062	141	1.203	1.062	141	1.799	1.574	225

YL: Yüksek Lisans / DR: Doktora / T: Toplam

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr/> internet adresindeki verilerden derlenmiştir.

Sanat ile ilgili lisansüstü eğitim alan öğrenci sayısı 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında toplamda 8.472 iken, sayı 2014-2015 eğitim ve öğretim yılına gelindiğinde %66 oranında artarak 12.809 kişiye ulaşmıştır. Sanat alanının bir alt dalı olan tasarımda ise lisansüstü öğrenci sayısı 1.203'den 1.799 öğrenciye ulaşmıştır. Sanat alanında doktora ya da sanatta yeterlilik yapan öğrenci sayısı 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında 1.863 kişiyken; aynı eğitim ve öğretim yılında tasarım alanında doktora ya da sanatta yeterlilik yapan öğrenci sayısı 225 olmuştur.

Tablo 25'e bakıldığında ortaya çıkan bir diğer ayrıntı ise sanat ve alt dalı olan tasarım alanlarında lisansüstü eğitim alanların çoğunluğu kadınlardan oluşmasıdır. Tasarım alt dalında 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında 757 kadın lisansüstü eğitim alırken, aynı yıl 446 erkek lisansüstü eğitim almıştır. Bunun yanında, 2014-2015 eğitim ve öğretim yılına gelindiğinde aynı alt dalda lisansüstü eğitim alan kadın öğrenci sayısı 1.118 iken, erkek öğrenci sayısı 681'de kalmıştır.

Bunun dışında sanat ve alt dalı olan tasarım ile ilgili lisansüstü eğitimin, genel lisansüstü eğitim içindeki oranları ise aşağıdaki Tablo 26'ta yer almaktadır.

Tablo 26: Sanat Alanı ve Tasarım Alt Dalının Genel Eğitimdeki Oranı

	2012-2013			2013-2014			2014-2015		
	T.	YL	DR/SY	T.	YL	DR/SY	T.	YL	DR/SY
Sanat / Genel	0,032	0,033	0,028	0,031	0,031	0,028	0,031	0,0320	0,0238
Tasarım / Sanat	0,142	0,154	0,089	0,118	0,128	0,076	0,140	0,1438	0,1208
Tasarım / Genel	0,005	0,005	0,002	0,004	0,004	0,002	0,004	0,0046	0,0029

YL: Yüksek Lisans / DR: Doktora / SY: Sanatta Yeterlilik T: Toplam

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr/> internet adresindeki verilerden derlenmiştir.

Tüm lisansüstü eğitim içinde sanat ile ilgili lisansüstü eğitimin ortalaması 0,031 düzeyindedir. Oran, 2012 yılından bu yana aynı seyrini korumuş olup oldukça düşük bir düzeyi ifade eder. Bunun yanında, tasarım alt dalındaki lisansüstü eğitim

faaliyetlerinin üç yıllık ortalaması ise 0,13 olmuştur. Lisansüstü düzeyde tasarım eğitimlerinin, genel eğitim içinde oranı on binden 5 gibi komik bir düzeyde kalmıştır. Öte yandan, tasarım alt dalındaki lisansüstü eğitimin oranı oranı dalgalı bir seyir izlemektedir. Oran 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında toplamda 0,142 iken; 2013-2014 eğitim ve öğretim yılında 0,118 düzeyine düşmüştür. Daha sonra, 2014-2015 eğitim ve öğretim yılına gelindiğinde oran tekrar 0,142 düzeyinde çıkmıştır. Son üç yıllık rakamlar, lisansüstü düzeyde sanat ve tasarım eğitimlerinin ağırlığının hiç denecek düzeyde olduğunu göstermektedir. Ortaya çıkan tablo, niçin Türkiye'nin sanat ve tasarım alanlarında uluslararası arenada söz sahibi olmadığını net bir şekilde göstermektedir.

3.5.3. Yetişkinlere Yönelik Grafik Tasarım Eğitimi Kursları

Modernizmin bir sonraki aşaması olan Postmodernizm (Giddins'ın ifadesiyle Geç Modernizm döneminde artık bireylerin okul yaşantısında öğrendikleri bilgiler ile iş yaşantıları, hatta gündelik yaşantılarını sürdürmeleri olanaksız hale gelmiştir (Giddens, 1994:46-54). Teknolojinin gelişimi ve yayılması artık aylar değil saniyeler içinde olabilmektedir. Dolayısıyla bireyin yaşamını istenilen kalitede yürütebilmesi gerçeği yaşam boyu öğrenme felsefesini anlamlı hale getirmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında teknolojinin getirdiği yeniliklere, yetişkinlerin uyumlanması gerçeği kadar, ülke nüfuslarının zaman içinde yaşlanmasıyla da ilişkilidir. Günümüzde pek çok ülke, nüfus biliminin ortaya koyduğu kuramlar doğrultusunda 4. Evre içinde yer almaktadır. Ki bu durum pek çok ülkenin artık nüfusunun büyük bir çoğunluğunun yaşlılardan oluştuğu gerçeğini ortaya koymaktadır (Hoşgör ve Tansel, 2010:75-79). Dolayısıyla yetişkinlere yönelik eğitim politikalarının da uygulanması günümüzde kaçılmaz hale gelmiştir.

Türkiye'de yetişkinlere yönelik eğitimler yaygın eğitim kapsamında yürütülmektedir. Milli Eğitim Temel Kanunu, yaygın eğitimi “örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümü” olarak tanımlamaktadır. Yine aynı Kanun'un 40. Maddesi ise yaygın eğitimin özel amacını “milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş yahut, herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedan çıkmış vatandaşlara, örgün eğitim yanında veya dışında çeşitli boyutlarda yeterlilikler kazandırmak” olarak açıklar (1739 Sayılı Kanun). Diğer taraftan Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nde ise ilgili Kanun'da yapılan tanım geliştirilerek

bireylerin “ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim-öğretim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümü” olarak tanımlar (Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği). İlgili mevzuat tanımları, yaygın eğitimin yaşam boyu devam ettiğini ve bireyin öğrenimi için tüm kanalların açık olması gerektiğini göstermektedir. Birey istediği zaman ilgi, yönelim ve yetenekleri doğrultusunda hayatının her hangi bir zamanında istediği konuya ilgili eğitim alabilme özgürlüğü bulunmaktadır. Bir başka deyişle yaygın eğitim, çocuk, yaşlı, genç, kadın ya da erkek tüm bireylere yöneliktir (Sokül, 2014).

Kanun, tüm yaygın eğitim faaliyetlerinin koordinasyonunu Milli Eğitim Bakanlığı'na vermiştir. Kanun'dan hareketle Milli Eğitim Bakanlığı teşkilatında, güncel adıyla ‘Yaşam Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’ kurulmuştur. Genel müdürlük, örgün eğitim dışındaki tüm eğitim ve öğretim faaliyetlerini kontrol ederek takibini gerçekleştirir.

Türk Eğitim Sistemi içinde yer alan yaygın eğitim faaliyetlerini, yeni bir mesleki beceri kazandırmak, var olan mesleki becerileri geliştirmek ya da meslek dışı hobi ve ilgi alanlarına göre bireyin gelişimine katkı vermek şeklinde sınıflandırmak mümkündür.

Yaygın eğitim faaliyetlerinin yürütülmesinde MEGEP kapsamında ortaya çıkan modüler sistem kullanılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın mevzuatı doğrultusunda, gerekli şartları sağlayan her türlü kurum ve kuruluş yetişkinlere yönelik eğitim programı açabilmektedir. Türkiye’de özellikle yetişkinlere yönelik eğitim faaliyetleri; Belediyeler, üniversiteler ve devletin Milli Eğitim Bakanlığı dışındaki diğer kurumları tarafından yürütülmektedir. Düzenlenen eğitim sonunda Milli Eğitim Bakanlığı onaylı sertifika alımı, ilgili eğitimin modülüne uygun eğitim faaliyeti gerçekleşmesi durumunda mümkün olabilmektedir.

3.5.3.1. Halk Eğitim ve Mesleki Eğitim Merkezleri Grafik Tasarım Eğitimi Kursları

Yaygın eğitim faaliyetlerinin doğrudan yürütücüsü ve koordinasyon sağlayan birimi Milli Eğitim Bakanlığı Yaşam Boyu Öğretim Genel Müdürlüğüdür. Müdürlük bünyesinde ise Halk ve Mesleki Eğitim Merkezleri her türde ve çeşitte yaygın eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmek ve denetlemekle görevlidir. Halk ve Mesleki Eğitim Merkezleri de ihtiyaç halinde kurs ve eğitim etkinliği düzenleyebilmektedir.

Aşağıdaki Tablo 27’de, 2009 yılından bu yana Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’ne bağlı eğitim kurumlarınca yürütülen grafik tasarım temelli düzenlenen kurslar ve kurslara katılan kursiyer sayıları yer almaktadır.

Tablo 27: MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’ne Bağlı Merkezlerdeki Grafik Tasarım Açılan Kurs ve Kursiyer Sayıları (2009-2015)

		Bilgisayar Destekli Reklam ve Tasarım	Grafiker	Grafik Desen Çizim	Toplam
2009	A.K	30	4	0	34
	K.S	547	76	0	623
2010	A.K	125	1	0	126
	K.S	2.381	17	0	2.398
2011	A.K	192	1	0	193
	K.S	3.840	29	0	3.869
2012	A.K	255	6	0	261
	K.S	4.920	93	0	5.013
2013	A.K	288	0	12	300
	K.S	5.540	0	257	5.797
2014	A.K	230	0	31	261
	K.S	4.432	0	504	4.936
2015	A.K	217	2	51	270
	K.S	3.997	22	860	4.879
Toplam	A.K	1.337	14	94	1.445
	K.S	25.657	237	1.621	27.515

A.K: Açılan Kurs, K.S: Kursiyer Sayısı /

Kaynak: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü verileri

Tablo 27’ye göre, MEB Hayat Boyu Genel Müdürlüğü’ne bağlı kurumlarca en çok açılan kurs ‘Bilgisayar Destekli Reklam ve Tasarım’ kursu olmuştur. Açılan kurs sayısı 2009 yılında 30 iken, 2015 yılına gelindiğinde açılan kurs sayısı ciddi bir artışla 217 kursa yükselmiştir. Öte yandan kursiyer sayılarına bakıldığında ise 2009 yılında 547 olan sayı, 2015 yılına gelindiğinde 3.997 kursiyere yükselmiştir. Açılan genel kursların toplam sayılara bakıldığında 2009 yılında toplam 34 kursta 623 kursiyer eğitim almışken, bu sayı 2015 yılına gelindiğinde 1.445 kurs ve 27.515 kursiyer sayısına ulaşmıştır.

3.5.3.2. Türkiye İş Kurumu Merkezli Grafik Tasarım Eğitimi Kursları

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), yaygın eğitim kapsamında eğitim ve öğretim faaliyetlerini aktif bir şekilde yürüten bir diğer devlet kuruluşudur. İŞKUR bünyesindeki eğitimler çeşitli proje eksenli olabildiği gibi, istihdama yönelik ya da

mesleki gelişim bağlamında da yürütülebilmektedir. Kurumca yürütülen eğitimler, Halk Eğitim Merkezi modülleri çerçevesinde yürütülür. Kurum görev tanımı itibarıyla hobi kurslarına yer vermemektedir.

İŞKUR, düzenlemiş olduğu kursları, istihdam garantili ya da garantisiz ‘Mesleki Eğitim Kursları (MEK)’, ‘İşbaşı Eğitim Projesi (İEP)’, ‘Eski Hükümlülere Yönelik Kurslar’, ‘Engellilere Yönelik Kurslar’ ve ‘Çalışanların Mesleki Eğitimi’ alt kategorilere ayırır. Ayrıca dönemsel projeler kapsamında dönemsel olarak kurslar da düzenleyebilmektedir (iskur.gov.tr).

İŞKUR tarafından 2013 yılından bu yana grafik tasarım alanında düzenlenmiş olan kurslara ilişkin sayısal veriler aşağıdaki Tablo 28’de yer almaktadır.

Tablo 28: İŞKUR Tarafından Düzenlenen Kurs Türleri ve Sayıları (2013-2015)*

		2013	2014	2015**	Toplam	
MEK/İSTİHDAM GARANTİLİ	Kurs Sayısı	42	1	0	43	
	Kursiyer Sayısı	E	664	12	0	676
		K	806	12	0	818
		T	1470	24	0	1494
MEK/İSTİHDAM GARANTİSİZ	Kurs Sayısı	4	0	4	8	
	Kursiyer Sayısı	E	39	0	15	54
		K	42	0	63	105
		T	81	0	78	159
İŞBAŞI EĞİTİM PROJESİ (İEP)	Kurs Sayısı	125	132	0	130	
	Kursiyer Sayısı	E	68	62	0	130
		K	73	76	0	149
		T	141	138	0	279
ENGELLİ KURSLARI	Kurs Sayısı	2	0	2	4	
	Kursiyer Sayısı	E	18	0	12	30
		K	9	0	8	17
		T	27	0	20	47
GENEL TOPLAM	Kurs Sayısı	173	133	6	312	
	Kursiyer Sayısı	E	789	74	27	890
		K	930	88	71	1089
		T	1719	162	98	1979

* *Grafiker, Grafiker Teknikeri, Grafiker Teknisyeni, Grafik Animasyoncu ve Grafik Tasarımcı isimleriyle düzenlenmiş eğitimler bir arada toplam sayı olarak verilmiştir.*

** *Sayısal verilere 2015 Aralık ayı dahil değildir.*

MEK: Mesleki Eğitim Kursları / E: Erkek / K: Kadın / T: Toplam

Kaynak: Türkiye İş Kurumu istatistik verilerinden derlenmiştir.

İlgili tablo incelendiğinde, grafik tasarım alanıyla ilgili İŞKUR tarafından finanse edilen ya da düzenlenen kursların 2013 yılından bu yana ciddi bir düşüş yaşadığı görülmektedir. Tabloya göre, 2013 yılında toplamda 173 kurs

düzenlenirken, bu sayı 2014 yılında 133 kursa ve 2015 yılında dramatik bir şekilde düşerek 6 kursa kadar gerilemiştir. Kursiyer sayıları da benzer bir şekilde ciddi oranda düşmüştür. Toplamda 2013 yılında 1719 kursiyer grafik tasarım eğitimi alırken; 2015 yılında sayı 98 kursiyere kadar düşmüştür. Öte yandan, grafik tasarım eğitimlerine katılanların cinsiyet açısından sayılarına bakıldığında her üç yılda da kadın kursiyerlerin sayısı erkeklere göre fazla olmuştur. Diğer taraftan tabloya göre, en çok kursiyerin katıldığı eğitimler, MEK türünde olmuştur. Üç yılın toplamında düzenlenen 43 MEK eğitimine, 676'sı erkek, 818'si kadın olmak üzere toplamda 1494 kursiyer katılmıştır.

3.5.3.3. Diğer Devlet Kurumları Tarafından Düzenlenen Grafik Tasarım Eğitimi Kursları

Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye İş Kurumu dışında yetişkinlere yönelik eğitimler düzenleyen bir çok kuruluş ve bu kuruluşlarca gerçekleştirilen proje tabanlı eğitimler de vardır. Proje tabanlı olarak gerçekleştirilen en önemli eğitim faaliyetlerinden birisi de 2010 yılında hayat bulan kısa adı UMEM olan Uzmanlaşmış Mesleki Eğitim Projesidir.

UMEM Beceri'10 projesi, 2010-2015 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Toplam bütçesi 120 milyon TL civarında olan projenin yürütücüsü Milli Eğitim Bakanlığı Erkek Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'dür. Projenin ortakları ise, İŞKUR, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'dir (beceri10.org.tr).

Projenin ana amacı, işgücü piyasasında arz ve talep arasındaki uyumsuzlıklardan kaynaklanan işsizliğe çözüm bulmaktır. Ayrıca proje kapsamında, meslek liselerinin teknik alt yapısının revizyonu, İŞKUR tarafından yürütülen mesleki eğitim hizmetlerinin farkındalığının artırılması, sektörel ve bölgesel işgücü piyasası ihtiyaç analizlerinin gerçekleştirilmesi de alt amalar olarak belirlenmiştir. Pilot uygulamaları 19 ilde başlanan UMEM projesi daha sonra Türkiye'nin 81 iline yaygınlaştırılmıştır (iskurkurs.com). Erkek Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan 122 okulun makine/teçhizat ihtiyaçları karşılanarak, okullar proje çerçevesinde yer alan kursları verebilecek hali getirilmiştir. Ayrıca proje kapsamında seçilen 122 okulun öğretmen kadrosu da gerek alanları ile ilgili gerekse kişisel ve öğretmenlik gelişimi açısından bir dizi hizmetiçi eğitim almışlardır (umem.org.tr).

Aşağıdaki Tablo 29’da, UMEM Beceri’10 projesi kapsamında grafik tasarım alanıyla ilgili verilen eğitimlerin yıllara göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 29: UMEM Beceri’10 Projesi Kapsamında Gerçekleşen Grafik Tasarım Kursları

İl	Yıl	Kursiyer Sayısı
Elazığ	2011	36
Isparta	2011	
Karaman	2011	
Bursa	2012	11
Nevşehir	2013	12
Nevşehir	2014	11
Toplam		70

Kaynak: UMEM Becere’10 projesi sisteminden derlenmiştir.

Proje kapsamında, 2011 yılında üç ilde toplamda 36 kursiyerin katıldığı eğitim düzenlenmiştir. Bu sayı 2012 yılında 11, 2013 yılında 12 ve son olarak 2014 yılında 11 kursiyerle sınırlı kalmıştır. Toplamda 70 kursiyerin katıldığı eğitim faaliyetleri, projenin geneline göre oldukça düşük bir katılım oranını ifade eder. Ortaya çıkan sayısal sonuç ve proje kapsamında yürütülen diğer eğitimler incelendiğinde, projenin ağırlıklı olarak teknik mesleklere yönelik bir önceliği olduğu görülmektedir. Bunun yanında belirtilen alt amaçları gerçekleştirmek üzere, İŞKUR tarafından hazırlanan işgücü ihtiyaç analiz sonuçları doğrultusunda öne çıkan sektör işgücü taleplerine, proje faaliyetlerinde öncelik verildiğini söylemek de mümkündür.

Diğer devlet kuruluşları içinde yer alan ve yetişkinlerin gerek meslek gerekse hobi düzeyinde eğitimler almasını sağlayan yapılanmalardan birisi de yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen yetişkin mesleki eğitim kurslarıdır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen İSMEK bu kurslardan birisidir. İSMEK, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve sorumluluklarını düzenleyene 7/v maddesine göre 1997 yılında kurulmuştur. Ayrıca eğitimler, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği esasları doğrultusunda yürütülmektedir. Bunun yanında İstanbul Valiliği (İlk Halk Eğitim Başkanlığı) ile Büyükşehir Belediyesi arasında imzalanan protokol çerçevesinde eğitimler Milli Eğitim Bakanlığı onaylı sertifika veren bir yapıdadır. Eğitimler ilgili yönetmelik doğrultusunda, herkese açık, ihtiyaca uygun, sürekli, planlı, yenilik ve gelişmeye açık ve gönüllülük esasına dayanmaktadır. İlk yıl 3 kurs merkezinde 3 branşta 141 kursiyerle başlayan eğitim, günümüzde 38 ilçede yer alan, 241 merkezde 32 alan ve

412 branşta devam etmektedir (İSMEK, 2011:4-12). Açıldığı günden bugüne toplanda 2 milyon kişi, İSMEK bünyesinde yürütülen eğitimlere katılırken 2016 yılı hedefi 240 bin kursiyerdir (İSMEK, 2015:4-5).

İSMEK bünyesindeki grafik tasarım eğitimleri, Milli Eğitim Bakanlığı modüler sistemine uygun olarak ‘Grafik ve Fotoğraf’ alanında 11 alt dalda yürütülmektedir. Ayrıca, ‘Matbaa’ alanında grafik tasarımla ilişkili ‘Masaüstü Yayıncılık’ ve ‘Yayın Grafiki’ alt dallarında da eğitimler verilmektedir. (ismek.ibb.gov.tr).

Aşağıdaki Tablo 30’da, İSMEK bünyesinde yürütülen ‘Grafik ve Fotoğraf’ dalındaki eğitimlerin yıllara göre kursiyer sayıları yer almaktadır.

Tablo 30: İSMEK Grafik Tasarım Temelli Kurslarındaki Öğrenci Sayıları (2009-2015)

Branş	2009 2010	2010 2011	2011 2012	2012 2013	2013 2014	2014 2015	2015 2016 ^x	Toplam
3D Max	0	0	0	0	105	231	0	336
Görsel İletişim Tasarımı	0	0	0	0	0	30	38	68
İllüstrasyon	0	0	0	0	130	97	49	276
Corel Draw	0	0	0	0	0	0	42	42
Bilgisayar Destekli Reklam ve Tasarım	1.214	1.481	2.015	2.408	2.058	1.780	807	11.763
Grafik Desen Çizimi	0	0	0	0	67	45	27	139
Photoshop	0	0	0	0	288	439	318	1.045
Çizgi Film ve Animasyon	0	0	0	0	0	0	12	12
Toplam	1.214	1.481	2.015	2.408	2.648	2.622	1.293	13.681

x: 2015-2016 verileri Ocak 2016 itibariyle sayılardır.

Kaynak: İSMEK İstatistik Birimi verilerinden derlenmiştir.

İSMEK tarafından 2009 yılından bu yana en çok açılan kurs türü ‘Bilgisayar Destekli Reklam ve Tasarım’ kursu olmuştur. Kursa 2009-2010 yılında 1.214 kursiyer katılırken, 2014-2015 yılındaki kursiyer oranı 1.789 kursiyer olmuştur. Toplamda adı geçen kursa 11.763 kişi katılmıştır. İSMEK tarafından gerçekleştirilen grafik tasarım temelli ya da ilgili kurs sayısı 8 tür olup 7 yıllık süreçte kursa katılanların toplamı 13.681 olmuştur. Diğer yandan 2013-2014 yılından itibaren kursiyer almaya başlayan ve her yıl biraz daha kursiyer sayısını artıran diğer kurs ise ‘Photoshop’ kursu olmuştur. Kursa üç yıllık zaman diliminde toplamda 1.045 kişi katılmıştır.

3.5.3.4. Özel Kurslar Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi

Devlet kurumları ve kuruluşları dışında tamamen kar elde etmek amacıyla özel eğitim ve öğretim kurumlarında grafik tasarım alanıyla ilgili kurslar da verilmektedir.

Özel kursların açılması ve denetlemesi Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Genel müdürlük faaliyetlerinin dayanağı 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'dur. Özel kurslardaki eğitim içerikleri ise Yaşam Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan modüler sistem dikkate alınarak hazırlanmaktadır. Modüler sistem dışında herhangi bir alanda kurs etkinliği düzenlemek isteyen kişi ya da kuruluşlar, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 14.08.2015 tarih ve 72 sayılı '*Özel Çeşitli Kurslar Çerçeve Programı*' şablonunu dikkate alarak eğitim etkinliklerinin içerik düzenlemesini yapmaları gerekmektedir.

Özel kurslardaki grafik tasarım eğitimi ile ilgili ilk eğitim, 24.12.1991 yılında 308 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı kararıyla '*Grafik Kurs Programı*' adıyla onaylanmıştır. Onaylanan ilk grafik eğitimi kursunda bilgisayar temelli eğitim verilmemiş olup, 32 ve 64 haftalık olmak üzere iki ayrı yapıda eğitim programı tasarlanmıştır. Grafik tasarım alanında ilk bilgisayar destekli eğitim ile ilgili program başvurusu 1995 yılında yapılmıştır (meb.gov.tr). Talim Terbiye Kurulu tarafından onaylanan programın adı '*Bilgisayar Destekli Grafik Tasarımı Kursu*' olup süresi 28 hafta ve 700 saattir. Grafik tasarım ile ilgili kurs başvuruları 1999 yılına kadar sürmüştür (meb.gov.tr). Daha sonraki tarihlerde ise mevcut eğitim programları temel alınarak eğitim faaliyetleri yürütülmüştür. MEGEP ile birlikte grafik tasarım eğitimi ile ilgili kurs programları standartlaştırılarak '*Grafik ve Fotoğraf*' alanı altında modüler bir yapıya kavuşturulmuştur. Ayrıca 'Matbaa' alanı altında '*Masaüstü Yayıncılık*' ve '*Yayın Grafîği*' modülleri de grafik tasarım ile bağlantılı eğitim modülleri olarak görülebilir.

Özel Öğretim Genel Müdürlüğü ile yazışmalar yapılmış, ancak ilgili verilere ulaşılamamıştır.

3.6. Türkiye'de Grafik Tasarım Sektörüne Genel Bakış

Grafik tasarım eğitiminin doğru bir şekilde değerlendirilebilmesi için, eğitim sonrasında, mezunların istihdam edildiği iş piyasası verilerini de değerlendirmeye almak bir zorunluluktur. Ancak eğitim boyutunda yaşanan çok başlı ve dağınık görüntü grafik tasarımın sektör boyutunda da yaşanmaktadır. Çünkü grafik tasarım alanındaki işgücü, ticari bir işletme kurarak girişimci olabildiği gibi, kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili birimleri ile özel şirketlerin ilgili departmanlarında da istihdam

edilebilmektedir. Dolayısıyla grafik tasarım alanındaki işgücü büyüklüğünü hesaplamak örneğin imalat ya da hizmet sektörü kadar kolay olmamaktadır. Örneğin mobilya imalatı gerçekleştiren bir firmanın bünyesindeki grafik tasarımcı ile bir üniversitenin halkla ilişkiler birimindeki grafik tasarımcının izini sürmek oldukça zordur. Çünkü örnekte belirtilen sektörlerdeki grafik tasarımcıların SGK kayıtları mesleki özelliklerine göre olmamaktadır.

Uluslararası NACE Rev.2.0 kodlamasına göre grafik tasarım işletmeleri üç farklı kod altında sınıflandırılmaktadır (NACE Rev2, 2010:64-81). Kodlar ve sınıflandırmalara ilişkin liste aşağıdaki Tablo 31’de yer almaktadır.

Tablo 31: NACE Rev.2 Sınıflandırmasına Göre Grafik Tasarım Sektörü

Bölüm	Grup	Sınıf	Tanım
18.	Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması		
		18.1.	Basım ve Basım ile İlgili Hizmet Faaliyetleri
		18.13.	Basım ve Yayın Öncesi Hizmetler
73.	Reklamcılık ve Piyasa Araştırmaları		
		73.1.	Reklamcılık
		73.11.	Reklam Ajansları Faaliyetleri
74.	Diğer, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler		
		74.1.	Uzmanlaşmış Tasarım Faaliyetleri
		74.10	Uzmanlaşmış Tasarım Faaliyetleri

Kaynak: NACE Rev.2 Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflandırması.

Grafik tasarım, NACE Rev.2 sınıflandırmasına göre; hem imalatın içinde hem de mesleki ve bilimsel teknik faaliyetlerin içinde yer almaktadır. İmalat kısmının içinde Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması Bölümü’nün altında 18.13 Basım ve Yayın Öncesi Hizmetler sınıfı içinde yer alır. Sınıf, işlerin baskı öncesi hazırlık süreçleri ile süreli yayınların hazırlanması aşamalarını tanımlar. Mesleki, Bilim ve Teknik Faaliyetler kısmında yer alan 73.11 Reklam Ajanslarının Faaliyetleri ise, iç mekan, dış mekan afiş tasarımları, billboardlar, promosyonlar, broşürler vb. faaliyetleri tanımlar. Son olarak yine Mesleki, Bilim ve Teknik Faaliyetler altında yer alan 74.10 Uzmanlaşmış Tasarım Faaliyetleri ise grafik tasarımcıların alametifarika kapsamındaki tasarım faaliyetlerini tanımlamaktadır (NACE Rev2, 2010:26-30).

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, Ülkemizde grafik tasarım sektörü bağlantılı iş kollarındaki 2009-2013 yılları arasındaki ciroları gösterir Tablo 32, aşağıda yer almaktadır.

Tablo 32: Grafik Tasarım Bağlantılı Sektör Cirosu (2009-2013)

Ciro (TL)	2009	2010	2011	2012	2013
18.13	119.997.666	135.445.913	190.468.636	253.886.401	226.808.038
73.11	8.337.200.627	10.112.863.668	12.295.596.288	12.668.647.435	15.189.842.826
74.10	291.464.411	223.878.027	190.090.628	240.071.723	271.149.265
Toplam	8.748.662.704	10.472.187.608	12.676.155.552	13.162.605.559	15.687.800.129

Kaynak: TÜİK Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri

Sektör, 2009 yılında 8 milyar TL ciro yaparken bu oran 2013 yılına gelindiğinde iki kat artarak 16 milyar TL sınırına dayanmıştır. Toplam büyüklük içindeki en büyük payın ise Reklam Ajansları Faaliyetleri ile ilgili olduğu görülmektedir. Reklam Ajansları Faaliyeti sınıfına tabi sektörlerde 2011 ve 2012 yılları dünyadaki mali krizle bağlantılı olarak yatay bir seyir izlerken, 2013 yılına gelindiğinde bir önceki yıla göre 3 milyar TL düzeyinde bir artış meydana gelmiştir. Öte yandan Reklam Ajansları Faaliyetleri dışında kalan sınıflamalardaki sektörler ise 5 yıllık süreçte dalgalı bir seyir izlemişlerdir.

Aşağıda yer alan Tablo 33'te 2009 yılından 2013 yılına geçen 5 yıllık süreçte grafik tasarım sektöründeki istihdam durumu yer almaktadır.

Tablo 33: Grafik Tasarım Bağlantılı Sektör Çalışan Sayıları (2009-2013)

Yıl	Cinsiyet/Kod	18.13	73.11	74.10	Toplam
2009	Erkek	1.000	26.984	4.365	32.349
	Kadın	195	18.685	1.664	20.544
	Toplam	1.195	45.669	6.029	52.893
2010	Erkek	1.283	30.510	3.390	35.183
	Kadın	348	23.486	1.250	25.084
	Toplam	1.631	53.996	4.640	60.267
2011	Erkek	1.502	34.507	2.330	38.339
	Kadın	598	28.053	810	29.461
	Toplam	2.100	62.560	3.140	67.800
2012	Erkek	1.655	38.586	1.923	42.164
	Kadın	370	26.523	1.436	28.329
	Toplam	2.025	65.109	3.359	70.493
2013	Erkek	1.489	43.634	2.492	47.615
	Kadın	396	31.669	1.429	33.494
	Toplam	1.885	75.303	3.921	81.109

Kaynak: TÜİK Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri

Sektörde 2013 yılı sonu itibariyle 81 bin kişi istihdam edilmektedir. İstihdam edilenlerin 2013 yılına göre cinsiyet ayrımına bakıldığında, sektör çalışanlarının %42'si kadınlardan, %48'i ise erkek çalışanlardan oluşmaktadır. Ortaya çıkan veriye göre sektör istihdamı açısından kadınlar ile erkekler arasında kısmi bir dengenin olduğunu söylemek mümkündür. Tablodaki 2009-2013 aralığındaki verilere göre, sektör her yıl ortalama 7.000 civarında istihdam potansiyeline sahiptir. Öte yandan ciro verilerinde olduğu gibi Reklam Ajansları Faaliyetleri 5 yıl boyunca istihdam sayısını periyodik olarak attırırken, aynı durum diğer iki faaliyet kolu için geçerli değildir. Her iki sektör kolunda 5 yıllık süreçte istihdam bakımından dalgalı bir seyir gözlenmektedir.

Yıllara göre işletme sayısını gösterir Tablo 34 aşağıdaki grafikte yer almaktadır. Veriler 2009 yılı ile 2013 yılları arasını kapsamaktadır.

Tablo 34: Grafik Tasarım Bağlantılı Sektör İşletme Sayıları (2009-2013)

	2009	2010	2011	2012	2013
18.13. Basım Ve Yayım Öncesi Hizmetler	306	311	220	220	291
73.11. Reklam Ajanslarının Faaliyetleri	9.636	8.124	10.104	11.601	12.556
74.10. Uzmanlaşmış Tasarım Faaliyetleri	1.538	1.474	1.537	1.572	1.738
Toplam	11.480	9.909	11.861	13.393	14.585

Kaynak: TÜİK Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri

Tablo 34'e göre 2010 yılında bir önceki yıla göre işletme sayısında düşüş gözlenmektedir. Bunun sebebi olarak, 2010 yılında yaşanan ekonomik kriz gösterilebilir. Öte yandan 2010 yılı sonrasında işletme sayılarında periyodik bir artış gözlenmektedir. Son üç yıl verilerine göre yıllık ortalama 1500 yeni işyeri açılmıştır. Öte yandan açılan işyeri sayısı 2013 yılında 2009 yılına göre %30 artış göstermiştir.

3.7. Çeşitli Ülkelerdeki Önlisans Grafik Tasarım Eğitimi

Bu bölümde, diğer ülkelerdeki iki yıllık grafik tasarım eğitimi veren üniversitelerle ilgili bilgilere yer verilecektir. Amerika Birleşik Devletleri'nden 12, İngiltere'den 10, Hindistan'dan 3 ve Malezya'dan 8, olmak üzere toplamda 33 önlisans düzeyinde grafik tasarım eğitimi veren okul değerlendirmeye alınmıştır. Değerlendirme kapsamında, her bir okulda yürütülen dersler türlerine (temel alan, mesleki alan, yetkinlik) göre ayrılarak, grafik tasarım programındaki ağırlıkları yüzdelik olarak belirtilmiştir.

3.7.1 Amerika Birleşik Devletleri'nde Grafik Tasarım Önlisans Eğitimi

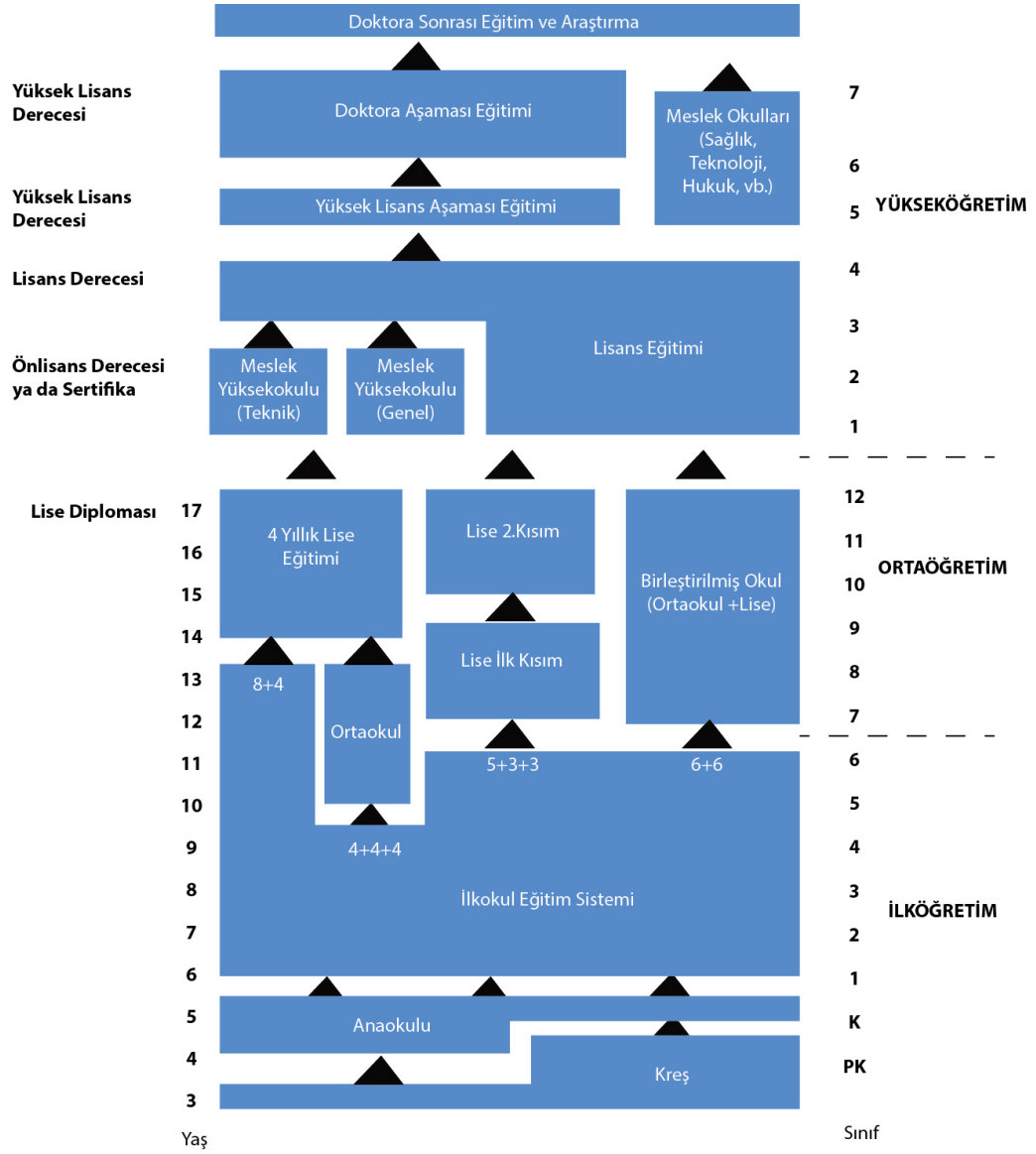
Bu bölümde, önce Amerika Birleşik Devletleri'ndeki genel eğitim sistemi anlatıldıktan sonra seçilen grafik tasarım programları ders türlerine göre değerlendirilmiştir.

3.7.1.1. Amerika Birleşik Devletlerinde Eğitim Yapısı

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) çoğulcu demokrasiye dayalı federal bir cumhuriyettir. Toplam 50 eyaletten oluşan Amerika Birleşik Devletleri, 1788 yılında kabul edilen Anayasa hükümleri doğrultusunda idare edilmektedir (photo.state.gov; Balcı, 2011:31-32). Anayasa, kuvvetler ayrılığı (yasama, yürütme ve yargı) ilkesi ekseninde şekillendirilmiştir. Ayrıca, devlet federal ve yerel olmak üzere iki ana yapıdan oluşur.

Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim, herkes için eğitimde fırsat eşitliği ilkesi doğrultusunda yürütülmektedir. Ülkede eğitim politikaları ve yönetsel sorumluluk, federal yönetim ile yerel yönetim arasında paylaştırılmıştır (ED, 2005:29-30; Güçlü ve Bayrakçı, 2004:51-64). Federal yönetim, eğitimin tüm yurttaşlara eşit ve ayırım gözetilmeksizin ulaştırılması konusunda çatı politikaları belirlerken, yerel yönetim eyalet sınırları içindeki tüm eğitim etkinliklerinin düzenlenmesi ve yürütülmesi konusunda söz sahibidir. Dolayısıyla her eyalet kendi eğitim politikalarını geliştirmekte özgürdür (Balcı, 2011:31-32; ED, 2005:31-32).

Aşağıdaki Şekil 14'te, Amerika Birleşik Devletleri'nin eğitim yapılanması görülmektedir.

Şekil 14: Amerika Birleşik Devletleri'nin Eğitimi Yapısı

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki eğitim yapısı incelendiğinde, eğitim tüm eyaletlerde 16 yaşına kadar zorunlu olup kamu okullarında ücretsizdir. Eğitim yapılanmasında okul öncesi eğitim 3-5 yaş arası çocuklar için kreş üzerine anaokulu olacak şekilde yapılandırılırken, ilköğretim düzeyinde 4 farklı eğitim-öğretim yapılanması görülmektedir (ED, 2005:32). Şekil incelendiğinde, Mesleki ve teknik eğitimin lise (high school) sonrasında iki yıl olarak planlandığı görülmektedir. Öğrenciler, meslek liseleri (Junior or Community Colleges) ya da teknik okul (Vocational Technical College) türlerinden birini seçerek lise sonrası eğitimlerine devam edebilirler. Mesleki ve teknik eğitim ücretlidir. Lise mezuniyeti sonrasında mezunlar, dört yıllık lisans (bachelor) eğitimi de alabilirler. Lisans eğitimi daha çok öğrencilerin sosyalleşme ve kendilerini farketmelerine yönelik bir eğitim yapısına

sahiptir. Mesleki ve teknik eğitim mezunlarının diplomalarını dört yıla tamamlama hakları vardır. Amerika Birleşik Devletleri'nde mesleki uzmanlaşma eğitimi yüksek lisans seviyesinden itibaren başlar (Amerika'da Yaşam, 2016:11-15; ED, 2005:32; Balcı, 2011:33; Türkoğlu, 2015:75-78) .

3.7.1.2. Amerika Birleşik Devletlerinde Önlisans Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi

Amerika Birleşik Devletleri'nde önlisans düzeyinde grafik tasarım eğitimleri Community College ve Vocational College okullarında 4 ya da 6 dönem olarak yürütülmektedir. Okullar 6 dönem eğitimi faaliyetlerini yürütmeleri durumunda bir yılda üç dönem eğitim yapmaktadırlar. Dört ya da altı dönem sonunda başarılı olan öğrenciler AAS (Associate of Applied Degree) düzeyinde diploma sahibi olurlar.

Tablo 35, Amerika Birleşik Devletleri bünyesinde 4 ya da 6 dönemlik eğitim yapan önlisans düzeyinde okullar arasından seçilen grafik tasarım programlarının içerik karşılaştırması yer almaktadır. Tabloda, '*Temel Alan*', '*Mesleki Alan*' ve '*Yetkinlik*' derslerinin genel programdaki ağırlıkları yüzdelik olarak belirtilmiştir.

Tablo 35: Amerika Birleşik Devletleri'nde AAS Diploma Düzeyi Grafik Tasarım Eğitimi

Okul Adı	D	Ders Sayısı	TA (%)	MA (%)	Y (%)
1 Bard Ford School ¹	4	30	7	67	26
2 Central Wyoming College ²	4	25	32	44	24
3 Delgado Community College ³	4	27	22	70	8
4 The Art Institutes ⁴	6	29	14	62	24
5 Briarcliffe College ⁵	4	21	14	57	29
6 Independence University ⁶	4	29	10	52	38
7 I. Academy of Design and Technology ⁷	4	23	17	52	31
8 Milwaukee Area Technical College ⁸	4	15	27	73	0
9 Portland Community College ⁹	6	29	10	79	11
10 Partt Institutes ¹⁰	4	29	21	76	3
11 The New School Parsons ¹¹	4	24	29	54	17
12 Rowan College ¹²	4	23	30	39	31
ORTALAMA			19	61	20

D: Dönem / **TA:** Temel Alan / **MA:** Mesleki Alan / **Y:** Yetkinlik

Tablo 35'e göre, grafik tasarım programları 4 ya da 6 dönemli eğitim yapmaktadırlar. Ders sayıları ise 15 ile 30 ders arasında değişmektedir. İncelenen programların hepsinde mesleki alan derslerinin ağırlıklı olduğu görülmektedir.

¹ Bard Ford School Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.bradfordschoolcolumbus.edu/our-programs/graphic-design>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 12.01.2016

² Central Wyoming College Grafik Tasarım Program Verileri; 'https://www.cwc.edu/c/document_library/get_file?uuid=eb1c4686-0938-4976-adcb-2a76e5828ceb&groupId=472984' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 12.01.2016

³ Delgado Community College Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.dcc.edu/academics/arts-humanities/visual-communications.aspx>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 12.01.2016

⁴ The Art Institutes Grafik Tasarım Program Verileri; '<https://www.artinstitutes.edu/san-diego/Programs/Graphic-Design/373>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 13.01.2016

⁵ Briarcliffe College Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.briarcliffe.edu/Documents-and-Resources>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 13.01.2016

⁶ Independence University Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.independence.edu/wp-content/uploads/2015/11/school-catalog.pdf>' sitesinden temin edilmiştir. SS:89-90 E.T: 13.01.2016

⁷ International Academy of Design and Technology Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://catalog.careered.com/~media/catalogs/56/catalog.ashx>' sitesinden temin edilmiştir. SS:57-58 E.T: 13.01.2016

⁸ Milwaukee Area Technical College School of Media and Cerative Arts Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://mca.matc.edu/graphicdesign/index.php/semester-1/>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 13.01.2016

⁹ Portland Community College Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://catalog.pcc.edu/programsanddisciplines/graphicdesign/#degreestext>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 13.01.2016

¹⁰ Partt Institute Grafik Tasarım Program Verileri; '<https://www.pratt.edu/academics/school-of-art/undergraduate-school-of-art/associate-degrees/aos/graphic-design-aos/>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 14.01.2016

¹¹ The New School Parsons Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.newschool.edu/parsons/aas-graphic-design-curriculum/>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 14.01.2016

¹² Rowan College Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.rcbc.edu/degrees>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 14.01.2016

Programlarda temel alan derslerinin payı %7 ile %32 oranları arasında ağırlığa sahipken, yetkinlik derslerinin ağırlığı ise %3 ile %31 arasında değişen oranlara sahiptir. Mesleki alan derslerinin %39 ile %79 arasında değişen ağırlığı olduğu görülmektedir. İncelenen okulların genel ortalamasına bakıldığında, temel alan derslerinin genel müfredat içindeki ağırlığının %19, mesleki alan derslerinin ağırlığının %61 ve yetkinlik derslerinin ağırlığının %20 olduğu görülmektedir.

İncelenen programların hepsinde mesleki alan derslerinin ağırlığı yüksek iken, temel alan ve yetkinlik derslerinin ağırlığı ilgili okulun kurgusuna göre değişiklik göstermektedir. Bir program dışında kalan tüm programlarda yetkinlik dersi olarak İngilizce Dili ile Kolej Matematiği yer alırken, programlardan birinde ‘Girişimcilik’, ‘Çevre Koruma’ ve ‘Kişiler Arası İlişkiler’ derslerine rastlanmıştır.

Temel alan dersleri incelendiğinde ise, tüm programlarda ‘Temel Çizim’, ‘Renk Teorisi’, ‘Sanat Tarihi’, ‘Grafik Tasarım Tarihi’ derslerinin temel alan dersi kapsamında okutulduğu görülmektedir.

Mesleki alan derslerinde ise okutulan derslerin yelpazesinin oldukça geniş olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte derslerin üç grupta yoğunlaştığını söylemek mümkündür. Birinci grup grafik tasarım ve tipografi derslerinden oluşurken ikinci grup dersler kullanılan paket programları anlatan derslerden oluşmaktadır. Üçüncü grup dersleri ise web tasarımı ve bağlantılı derslerden meydana gelmektedir.

3.7.2 İngiltere’de Önlisans Grafik Tasarım Eğitimi

Bu bölümde Birleşik Krallık eğitim sistemi kısaca anlatıldıktan sonra, Birleşik Krallık bünyesinde yer alan iki yıllık grafik tasarım eğitimi ile ilgili seçilen üniversite programları karşılaştırılmıştır.

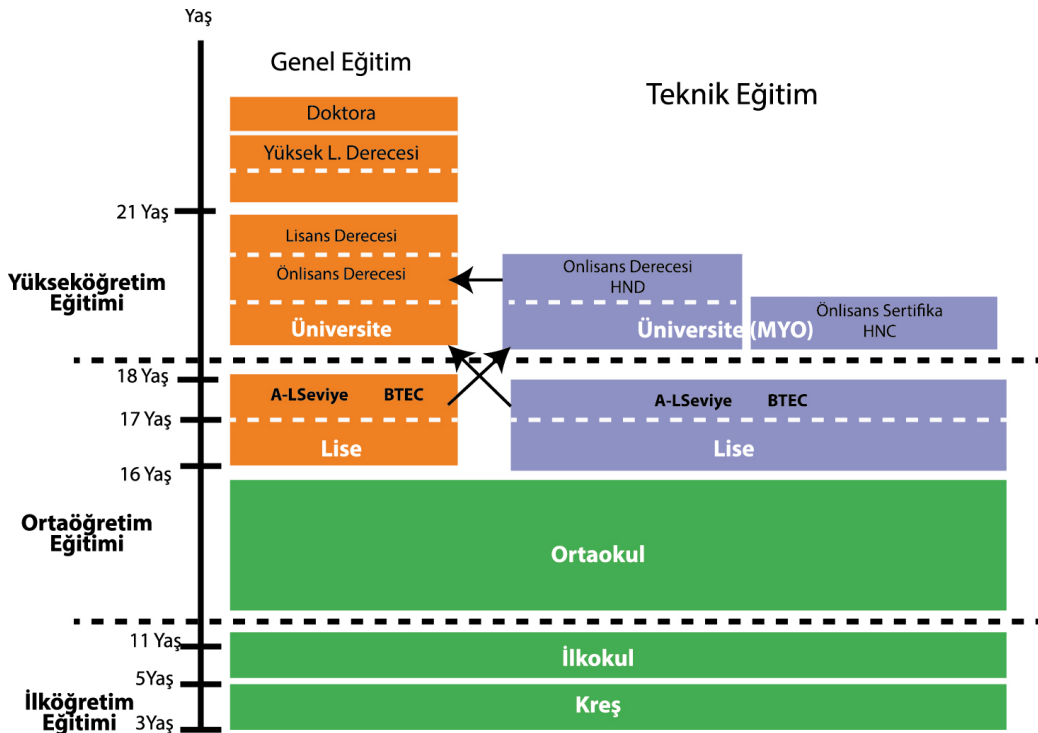
3.7.2.1. İngiltere Devletinin Eğitim Yapısı

Birleşik Krallık, iç işlerinde serbest dış işlerinde merkezi yarı bağımsız dört bölgeden (İngiltere, Galler, İskoçya ve Kuzey İrlanda) oluşmaktadır. Birleşik Krallık’ta yasama meclis tarafından yerine getirilirken, yürütme bakanlar kurulu tarafından yerine getirilen bir süreçtir. Üçüncü bileşen ise yargı süreci olup kararlarında bağımsızdır. Tüm bütün yapının üzerinde ise Kraliyet bulunur (Erginer, 2009:205-209; Karacaoğlu, 2002). Birleşik Krallık Devleti’nin bir Anayasası bulunmamasına rağmen, tüm kanuni süreçler, yasalar, sözleşmeler ve ortak yasalar doğrultusunda ilerler.

Birleşik Krallık Devleti'nde merkezi bir eğitim politikası bulunmamaktadır. Tüm yerel bölgeler kendi eğitim politikalarını kendileri belirler (Karacaoğlu, 2002; Erginer, 2009:208; Education System in UK, 2016:1-4). Bununla birlikte, merkezi yönetim, eğitim sistemi için bir dizi genel amaçlar belirlemiştir. Amaçlar, ana hatlarıyla her bireyin okuma özgürlüğünü kullanarak, kendini ifade edecek bir yapıya kavuşmaları esası yatar. Bu esas gerçekleştirilirken bireyin din, dil, cinsiyet vb. nedenlerle ayrımcılığa maruz kalmaması da esas gayelerden birisini oluşturur (Erginer, 2009:2009; Education System in UK, 2016:1-4; Küçükahmet, 1977). Birleşik Krallık Devleti'ndeki eğitim yapısı Amerika Birleşik Devleti'nin eğitim politikasına benzerlik gösterir. Dolayısıyla genel amaçlar etrafında bir çok eğitim yapılanmasının oluşması da mümkün hale gelir.

Birleşik Krallık Devleti'nde eğitim ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim olmak üzere üç ana yapıdan oluşur. Eğitim 5 yaşında başlar ve 16 yaşına kadar (12 yıl) sürer. Bu dönemde eğitim zorunlu ve parasız olarak verilmektedir (Education System in UK, 2016:1-4; Küçükahmet, 1977). Bunun yanında vatandaşlar çocuklarını özel okula gönderebilirler ya da evde kendileri eğitim verebilme hakkına da sahiptirler (Karacaoğlu, 2002).

Aşağıdaki Şekil 15, Birleşik Krallık Devleti'nin eğitim yapısını göstermektedir.

Şekil 15: Birleşik Krallık (İngiltere) Eğitimi Yapısı

Şekil 15 incelendiğinde, 16 yaşına kadar devam eden eğitimin 16 yaş sonrasında genel ve teknik olmak üzere iki bölüme ayrıldığı görülmektedir. Genel ve teknik eğitim arasında geçişler olabilmektedir. Öğrenci genel lise eğitimini tamamladıktan sonra teknik eğitime geçebildiği gibi teknik lise eğitimi alan bir öğrenci de genel eğitime geçiş yapabilmektedir. Bunun yanında, öğrenciler teknik eğitim yapısı içinde, zorunlu lise eğitimi sonrasında bir yıl okuyarak sertifika (Higher National Certificate - HNC) alabildikleri gibi, iki yıl okuyarak Önlisans derecesine (Higher National Diploma - HND) sahip diploma da alabilmektedir. Teknik eğitim alanında lisans düzeyinde eğitim bulunmamakla birlikte, öğrenciler gerekli fark derslerini verdikten sonra lisans diploması da alabilmektedir. Yüksek Lisans ve Doktora dereceleri sadece genel eğitim bünyesinde bulunmaktadır (Türkoğlu, 2015:200-211; Küçükahmet, 1977; Education System in UK, 2016:1-4; Karacaoğlu, 2002) .

3.7.2.2. İngiltere Devleti'nde Önlisans Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi

Birleşik Krallık Devleti'nde önlisans düzeyinde grafik tasarım eğitimleri teknik eğitim yapılanması içinde yer almaktadır. Eğitimler üniversite bünyesinde yer alan kolejler bünyesinde yürütülürken, kolejler üniversiteden bağımsız bir şekilde de eğitim faaliyetlerini yürütebilmektedir. Mezuniyet sonrasında öğrenciler, önlisans (HND) düzeyinde diploma sahibi olurlar. Önlisans düzeyinde yürütülen eğitimlerde modüler sistem uygulanmaktadır. Diploma, öğrencileri bir üst eğitim kurumuna taşıdığı gibi ilgili sektör içinde de çalışabilmesine olanak tanır.

Aşağıdaki Tablo 36'da Birleşik Krallık Devleti bünyesinde 4 dönemlik eğitim yapan önlisans düzeyinde okullar arasından seçilen grafik tasarım programlarının içerik karşılaştırması yer almaktadır. Tabloda, '*Temel Alan*', '*Mesleki Alan*' ve '*Yetkinlik*' derslerinin genel programdaki ağırlıkları yüzdelik olarak belirtilmiştir.

Tablo 36: Birleşik Krallık Devleti HND Düzeyi Grafik Tasarım Eğitimi

Okul Adı	D	Ders Sayısı	TA (%)	MA (%)	Y (%)
1 University of Derby The London College UCK ¹³	4	16	13	63	24
2 Bournemouth & Pool College ¹⁴	4	12	0	67	33
3 Bedford College ¹⁵	4	16	13	81	6
4 Milton Keynes College ¹⁶	4	14	14	86	0
5 Walsall College ¹⁷	4	16	19	69	12
6 Banbury and Bicester College ¹⁸	4	16	13	63	24
7 Canterbury College ¹⁹	4	16	31	63	6
8 City and Islington College ²⁰	4	16	25	75	0
9 City of Glasgow College ²¹	4	19	16	74	10
10 Edinburgh College ²²	4	18	22	61	17
ORTALAMA			17	70	13

D: Dönem / **TA:** Temel Alan / **MA:** Mesleki Alan / **Y:** Yetkinlik

Tablo 36 incelendiğinde, Birleşik Krallık Devleti'nde HND düzeyinde yürütülen önlisans eğitimlerinde mesleki alan derslerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Genel eğitim içinde temel alan derslerinin ağırlığı %12 ile %19 arasında değişen oranlara sahiptir. Yetkinlik dersleri ise 3 programda bulunmazken,

¹³ University of Derby The London College UCK Grafik Tasarım Program Verileri; 'http://www.lcuck.ac.uk/?pg=courses/view%3Fmode=FT%26level=3%26prog_id=762#page=Structure' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 15.01.2016

¹⁴ Bournemouth & Poole College Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.hndgraphics.co.uk/hnd-graphics.html>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 15.01.2016

¹⁵ Bedford College Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.bedford.ac.uk/our-courses/subjects/art-and-design/graphic-design-btec-hnd>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 15.01.2016

¹⁶ Milton Keynes College Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.mkcollege.ac.uk/courses/find-a-course/detail/136624>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 15.01.2016

¹⁷ Walsall College Grafik Tasarım Program Verileri; '<https://www.walsallcollege.ac.uk/courses/details/btec-level-5-hnd-diploma-in-graphic-design-top-up-pearson>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 15.01.2016

¹⁸ Banbury and Bicester College Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.banbury-bicester.ac.uk/graphic-design-higher-national-diploma-hnd>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 15.01.2016

¹⁹ Canterbury College Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.canterburycollege.ac.uk/higher-education1/courses/art-design-industries/full-time/hnd-graphic-design>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 15.01.2016

²⁰ City of Islington College Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.academiccourses.com/HND-Graphic-Design/UK/candi>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 15.01.2016

²¹ City of Glasgow College Grafik Tasarım Program Verileri; '<https://www.cityofglasgowcollege.ac.uk/courses/art-and-design/hnd-graphic-design>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 15.01.2016

²² Edinburgh College Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://www.edinburghcollege.ac.uk/Courses/Redirected/CRIVCGDB16/CRIVCGDB16>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 15.01.2016

diğer programlardaki ağırlıkları ise %6 ile %33 arasında değişmektedir. Mesleki alan derslerinin programın genel eğitimi içinde ağırlığına bakıldığında %61 ile %81 arasında değişen oranlara sahip olduğu görülmektedir. Öte yandan iki yıllık eğitim boyunca görülen ders sayıları ise 12 ile 19 ders arasında değişmektedir. İncelenen programların genel ortalamasına bakıldığında, temel alan derslerinin oranı %17, mesleki alan derslerinin oranı %70 ve yetkinlik derslerinin oranı %13 olduğu görülmüştür.

Temel alan modüllerinin özelliklerine bakıldığında, derslerin ağırlıklı olarak grafik tasarımın yer aldığı tasarım alanı ile ilgili olduğu görülmektedir. Özellikle ‘Sanat ve Tasarım’ modülünün incelenen eğitim programlarda ağırlıklı olarak okutulduğu görülmektedir. Yetkinlik modüllerine bakıldığında ise eleştirel düşünme ve iş yaşantısına hazırlık ile ilgili modüllerin ağırlıkta olduğu söylenebilir. Öte yandan mesleki alan modüllerine bakıldığında ise görsel tasarım, web tasarımı, tipografi, kurumsal kimlik tasarımı, görüntü işleme, illüstrasyon ve paket program kullanımı ile ilgili modüllerin yer aldığı görülmüştür.

3.7.3 Hindistan Devleti’nde Önlisans Grafik Tasarım Eğitimi

Bu bölümde, Hindistan Devleti’ndeki genel eğitim sistemi anlatıldıktan sonra seçilen grafik tasarım programları ders türlerine göre değerlendirilmiştir.

3.7.3.1. Hindistan Devleti’nin Eğitim Yapısı

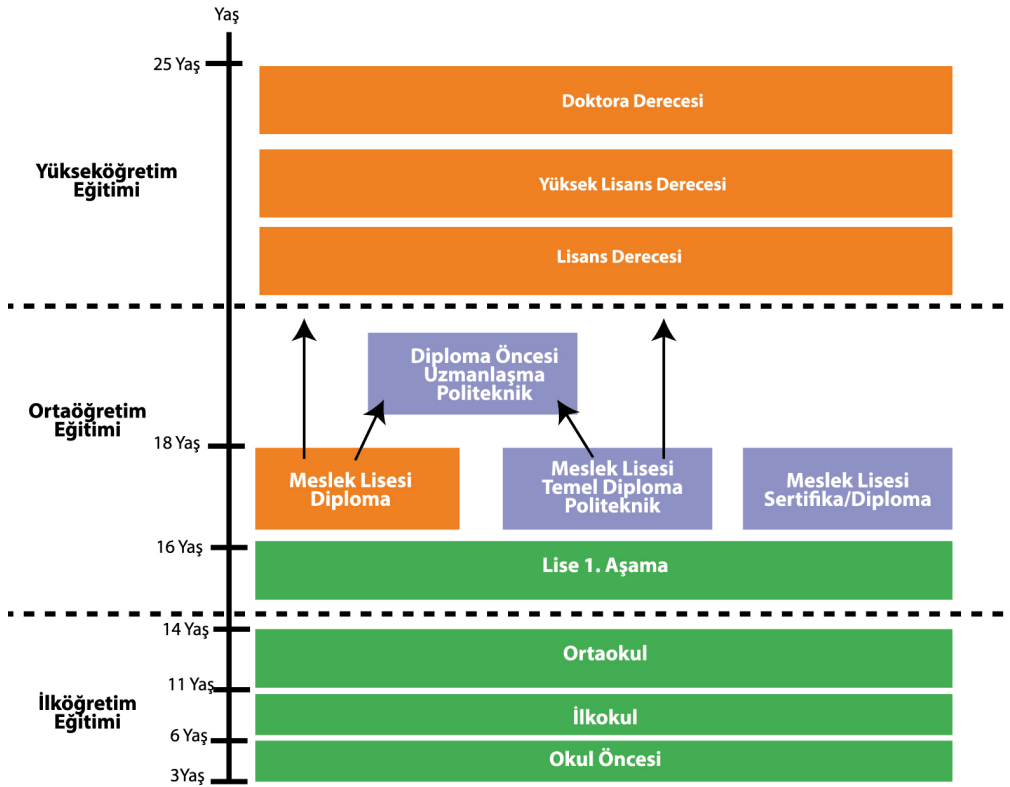
Hindistan, 1947 yılına kadar Birleşik Krallık Devleti’nin sömürgesi olarak varlığını sürdürmüştür. Belirtilen tarihte ise bağımsızlığını kazanarak parlamenter sistemi benimsemiştir. Devlet, federal bir cumhuriyet olup, 25 Eyalet ve 7 birleşik bölgeden oluşmaktadır (Balcı, 2011:259-261; Cheney, Ruzzi ve Muralidharan, 2006:12-13; GIMHRD, 2014:3-4). Hindistan Devleti’nde, eğitim sistemi üzerinde merkezi yönetimin ağırlığı bulunmaktadır. Ülkede, 14 yaşına kadar eğitim zorunlu ve parasızdır (Balcı, 2011:259-261; UNESCO, 2004:9-10).

Hindistan Devleti’nde de, eğitimin, din, dil, cinsiyet vb. özellikleri açısından ayırmaksızın her vatandaşa eşit bir şekilde ulaştırılması esasını oluşturur (Balcı, 2011:261; Cheney, Ruzzi ve Muralidharan, 2006:12-13; GIMHRD, 2014:6-7; UNESCO, 2004:9-10). Bu yönüyle Hindistan’ın eğitim politikasının da incelenen diğer ülkeler ile benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Hindistan ‘küçük aile

değerlerine önem veren vatandaşlar yetiştirmek' amacı ile incelenen diğer ülkelerden ayrılarak geleneğe de vurgu yapar (UNESCO, 2010:2).

Hindistan da yükseköğretim süreçlerinden, Üniversite Yüksek Komisyonu (University Grants Commission) sorumludur (Balcı, 2011:264-265; GIMHRD, 2003:9-11). Komisyon kendi içinde meslek alanlarına göre 14 alt dala ayrılmaktadır. Komisyonun ana görevi, üniversite düzeyindeki eğitimin koordinasyonunu sağlayarak belirli eğitim kalite standardının yakalanmasını sağlamaktır. Ayrıca merkezi ve yerel yönetimlerce üniversitelere aktarılan ödeneklerin dağılımından da sorumludur (Balcı, 2011:265; UNESCO, 2010:3-4; GIMHRD, 2003:9-11).

Aşağıdaki Şekil 16'da, Hindistan'ın eğitim sistemini gösterir tablo yer almaktadır.

Şekil 16: Hindistan Devleti Eğitimi Yapısı (EP, 2011:3-4; daaddelhi.org)

Hindistan'da eğitim 'İlköğretim', 'Ortaöğretim' ve 'Yükseköğretim' olmak üzere üç ana yapıdan oluşur. İlköğretim 3 yaşında okulöncesi eğitimle başlayarak 14 yaşında ortaokul seviyesinin bitirilmesiyle son bulur. Ortaöğretim düzeyi ise 14 yaşından başlayarak 18 yaşına kadar süren 4 yıllık bir eğitim yapısıdır. Ortaöğretim kendi içinde iki aşamaya ayrılır. Birinci aşamada genel bir lise eğitimi verilirken,

ikinci aşamada mesleki ve teknik alanlarda da eğitimler verilmektedir. Her iki aşamanın da eğitim süresi 2 yıldır.

Öğrenciler Ortaöğretim sonunda isterlerse iki yıllık kolejlere devam edebilirler. Hindistan Yükseköğretim sistemi içinde yer alan iki yıllık kolejlerin eğitim yapılanması Birleşik Krallık ile Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yapılanmaya oldukça benzerlik gösterir.

3.7.3.2. Hindistan Devleti'nde Önlisans Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi

Hindistan'da, Türkiye'de karşılığı olan iki yıllık eğitimler kolejlerde yürütülmektedir. Eğitimler iki yıl olup 4 ya da 6 dönemlik eğitim-öğretim yapılanmasına sahip olabilmektedir. Eğitim gördükleri bölüm ya da programlardan mezun olanlar 'Associate Diploma' adıyla iki yıllık diploma alabilirler. Diploma ile ilgili sektör kuruluşlarından istihdam edilebildikleri gibi bir üst eğitim yapılanmasına da geçebilmektedirler. Mezunlar bir üst eğitim kurumuna geçiş yapmaları durumunda, daha önce okudukları derslerin kredilerini transfer edebilmektedirler.

Tablo 37'de, Hindistan Devleti bünyesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürüten önlisans düzeyinde okullar arasından seçilen grafik tasarım programlarının içerik karşılaştırması yer almaktadır. Tabloda, 'Temel Alan', 'Mesleki Alan' ve 'Yetkinlik' derslerinin genel programdaki ağırlıkları yüzdelik olarak belirtilmiştir.

Tablo 37: Hindistan Devletinde AS Düzeyi Grafik Tasarım Eğitimi

Okul Adı	D	Ders Sayısı	TA (%)	MA (%)	Y (%)
1 Don Bosco IGACT ²³	4	20	10	90	0
2 Indian Hills Community Colleges ²⁴	4	25	36	36	28
3 Raffles Millenium Int. College ²⁵	4	26	12	77	11
		ORTALAMA	19	68	13

D: Dönem / TA: Temel Alan / MA: Mesleki Alan / Y: Yetkinlik

Hindistan Devleti'nde yürütülen iki yıllık grafik tasarım eğitimlerini gösterir tablo incelendiğinde, ders sayısının incelenen diğer ülke programlarına göre yüksek olduğu görülmektedir. İncelenen üç grafik tasarım programında derslerin ağırlıklı

²³ Don Bosco IGACT Grafik Tasarım Program Verileri; 'http://www.dbigact.com/?page_id=186#ffs-tabbed-172' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 17.01.2016

²⁴ Indian Hills Community Colleges Grafik Tasarım Program Verileri; 'http://catalog.indianhills.edu/preview_program.php?catoid=35&poid=3288&returnto=2170' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 17.01.2016

²⁵ Raffles Millenium International College Grafik Tasarım Program Verileri; '<http://rafflesbangalore.com/index.php/academics/visual-communication-design>' sitesinden temin edilmiştir. E.T: 17.01.2016

olarak mesleki alan derslerine yoğunlaştığı görülmektedir. İkinci sırada ise temel alan dersleri yer almaktadır. İncelenen programların genel ortalaması ise temel alan derslerinde %19, mesleki alan derslerinde %68 ve yetkinlik derslerinde %13 olduğu saptanmıştır.

Derslerin isimleri ve içerikleri açısından yapılan değerlendirmede ise her üç programda da Temel alan derslerinin ‘Renk Teorisi’, ‘Sanat Tarihi’ ve ‘Çizim’ üzerine yoğunlaştıkları görülmektedir. Mesleki alan derslerinin ise ‘Tipografi’, ‘Web Tasarımı’, ‘3 Boyutlu Tasarım’, ‘Animasyon’ ve ‘Marka Tasarımı’ üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Yetkinlik derslerinin ise ‘Matematik’, ‘Eleştirel Düşünce’ ve ‘Akademik Araştırma’ üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

3.7.4 Malezya Devleti’nde Önlisans Grafik Tasarım Eğitimi

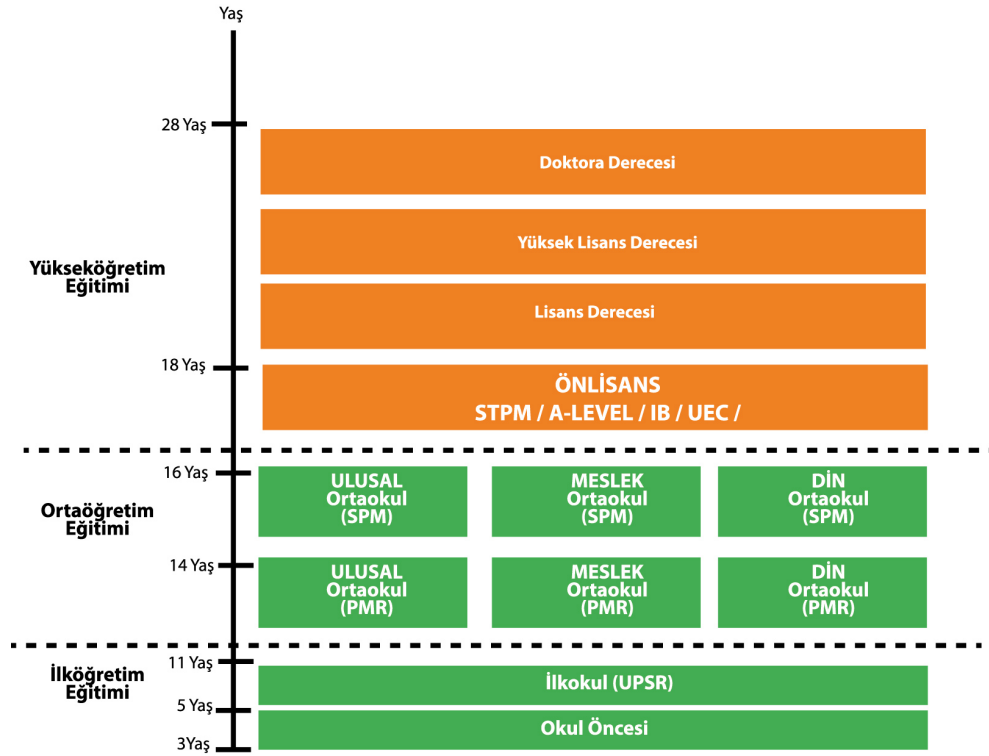
Bu bölümde, Malezya Devleti’ndeki genel eğitim sistemi anlatıldıktan sonra seçilen grafik tasarım programları ders türlerine göre değerlendirilmiştir.

3.7.4.1. Malezya Devleti’nin Eğitim Yapısı

Malezya, 13 eyalet, 3 federal bölgeden oluşan meşruti monarşi altında parlamenter sistemle yönetilir. Süreç içerisinde çeşitli Avrupa ülkelerinin (Portekiz, Hollanda, İngiltere) sömürgesi olan ülke, 1957 yılında bağımsızlığını ilan etmiştir. Sistem itibariyle eyaletler ya da federal bölgelerin yönetiminde; sultan, kral, vali ya da ‘chief minister’ tarafından yürütülmektedir. Devletin başında sembolik olarak bir kral da bulunmaktadır (Yavuz, 2011:3).

Malezya’nın eğitim yapılanması 1961 yılında çıkarılan ‘Eğitim Yasası’na dayanmaktadır. Eğitim yapılanması, ülkede 1980 yılında yaşanan bir dizi reformla yeniden şekillendirilmiştir. Malezya’da eğitim, ülkenin etkin yapısına uygun olarak, her kesimin bir arada yaşayacağı, ulusal bir bütünlüğün sağlanacağı, ekonomik gelişimi destekleyen ve herkesin sosyal olarak eşit olacağı bir yapının kurulması amacına hizmet eder (Polatcan ve Polatcan, 2015; Lee, 1999: 86-87; GIMHRD, 2013:30-31). Malezya eğitim sisteminde ilk ve orta öğretim ayrı bir bakanlık denetiminde iken, yükseköğretim sistemi de ayrı bir bakanlık yönetimindedir. Malezya eğitim sisteminde zorunlu eğitim süresi 11 yıldır (Polatcan ve Polatcan, 2015; Lee, 1999:88).

Aşağıdaki Şekil 17’de, Malezya eğitim sistemini göstermektedir.

Şekil 17: Malezya Devleti Eğitimi Yapısı (mfuc.org)

Malezya eğitim sisteminde ilk öğretim okul öncesi ve ilkokul olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır. Ülkede 11 yaşına kadar olan eğitim ücretsiz ve zorunludur. Sistem içerisinde 11 yaşından sonraki eğitim, ülkenin etnik yapısına göre çeşitli sınıflara ayrılmaktadır. Böylece ülke etnik kimlikleri kendi kültürlerine uygun okullara çocuklarını gönderme imkanı bulabilmektedir. Ortaöğretimin ilk aşaması 14 yaşında biter. Öğrenciler mezun olabilmek için Alt Öğretim Değerlendirme Sınavına (PMR) girerek diplomalarını alırlar. İkinci aşama mezuniyeti sonrasında ise Malezya Eğitim Sertifikasına (SPM) sahibi olurlar (Polatcan ve Polatcan, 2015; Ad ve Er, 2011).

Yükseköğretim sistemi ise Türkiye sistemine benzerlik gösterir. Önlisans düzeyinde çeşitli alanlarda eğitim alan öğrenciler, mezuniyet sonrasında STPM / A-Level / UEC diplomalarından birine sahip olurlar (UNESCO, 2010:7-8). Önlisans düzeyinden sonra ise, sırasıyla, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora eğitim düzeyleri gelmektedir.

3.7.4.2. Malezya Devleti'nde Önlisans Düzeyinde Grafik Tasarım Eğitimi

Tablo 38'de, Malezya Devleti bünyesinde eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürüten önlisans düzeyindeki okullar arasından seçilen grafik tasarım programlarının

içerik karşılaştırması yer almaktadır. Tablo 38’de, ‘*Temel Alan*’, ‘*Mesleki Alan*’ ve ‘*Yetkinlik*’ derslerinin genel programdaki ağırlıkları yüzdelik olarak belirtilmiştir.

Tablo 38: Malezya Devletinde STPM/A-Level/UCE Düzeyi Grafik Tasarım Eğitimi

Okul Adı	D	Ders Sayısı	TA (%)	MA (%)	Y (%)
1 Erican College ²⁶	4	28	18	64	18
2 Limkokwing University ²⁷	6	37	14	73	13
3 Linton University College ²⁸	6	25	20	64	16
4 Segi University and College ²⁹	5	30	17	60	23
5 Sunway University ³⁰	5	22	14	77	9
6 Taylor’s University ³¹	6	28	18	57	25
7 T. Abdul Rahman University College ³²	4	24	17	71	12
8 UCSI University ³³	4	27	19	63	18
ORTALAMA			17	66	17

D: Dönem / TA: Temel Alan / MA: Mesleki Alan / Y: Yetkinlik

Malezya Devleti’nde yürütülen önlisans düzeyindeki eğitim süreleri 4 dönem ile 6 dönem arasında değişmektedir. Dört dönemin üzerinde eğitim yürüten okullardaki son iki dönem tamamen staj ve bitirme projesi uygulamalarına ayrılmıştır. İncelenen kurumlardaki ders sayısı ise en düşük 22 en yüksek 37 derstir.

İncelenen okullardaki temel alan derslerinin genel ders müfredatı içindeki payları en düşük %14, en yüksek ise %20 düzeyindedir. Mesleki alan dersleri, incelenen diğer ülke programlarında olduğu gibi en yüksek paya sahiptir. Mesleki

²⁶ Erican College Grafik Tasarım Program Verileri;
‘<http://college.erican.edu.my/en/academic.php?catid=6&pid=3>’ sitesinden temin edilmiştir. E.T: 21.01.2016

²⁷ Limkokwing University Grafik Tasarım Program Verileri;
‘http://www.limkokwing.net/malaysia/academic/courses_details/diploma_in_graphic_design_technology’ sitesinden temin edilmiştir. E.T: 21.01.2016

²⁸ Linton University College Grafik Tasarım Program Verileri;
‘<http://www.linton.edu.my/programmes/visual-arts/diploma-in-graphic-design>’ sitesinden temin edilmiştir. E.T: 21.01.2016

²⁹ Segi University and College Grafik Tasarım Program Verileri;
‘<http://www.segi.edu.my/en/programmes/creative-arts-design/diploma-in-graphic-design-#a>’ sitesinden temin edilmiştir. E.T: 21.01.2016

³⁰ Sunway University Grafik Tasarım Program Verileri;
‘<http://sunway.edu.my/university/FOA/graphics-multimedia>’ sitesinden temin edilmiştir. E.T: 21.01.2016

³¹ Taylor’s University Grafik Tasarım Program Verileri;
‘<http://university.taylors.edu.my/design/programmes/undergraduate-programmes/diploma-graphic-communication-design>’ sitesinden temin edilmiştir. E.T: 21.01.2016

³² Tunku Abdul Rahman University College Grafik Tasarım Program Verileri;
‘<http://www.tarc.edu.my/fsah/programmes.html>’ sitesinden temin edilmiştir. E.T: 21.01.2016

³³ UCSI University Grafik Tasarım Program Verileri;
‘<http://www.ucsiuniversity.edu.my/icad/programmes/diploma/DiplomaGraphic.aspx>’ sitesinden temin edilmiştir. E.T: 21.01.2016

alan derslerinin genel eğitim içindeki paylarının en düşük %60, en yüksek ise %77 düzeyinde olduğu görülmektedir. Yetkinlik derslerinin program müfredatları içindeki payına bakıldığında ise dalgalı bir seyir izlediği görülür. Yetkinlik dersleri %9 ile %25 arasında müfredat içinde ağırlığı bulunmaktadır. İncelenen 8 (sekiz) programın genel ortalamalarının ise temel alan derslerinde %17, mesleki alan derslerinde %66 ve yetkinlik derslerinde %17 olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak bakıldığında müfredatta temel alan dersleri ile yetkinlik derslerinin ağırlığı aynıdır.

Ders içerikleri açısından incelendiğinde, Malezya'da Temel alan derslerinin 'Tasarımın Temelleri', 'Sanat Tarihi' ve 'Çizim' derslerinden oluştuğu görülmektedir. İncelenen okullardaki mesleki alan derslerinin ise 'Grafik Tasarım', 'Tipografi', 'Kurumsal Kimlik Tasarımı', 'Ambalaj Tasarımı', 'İllüstrasyon', '2/3 D Tasarım' ve 'Web Tasarım' derslerinden oluştuğu görülmüştür. Son olarak Yetkinlik derslerinin de 'İngilizce', 'Eleştirel Düşünce ve Yaratıcılık', 'Ülke Tarihi' ve 'Satış Prensipleri' gibi derslerden meydana geldiği tespit edilmiştir.

İncelenen dört ülke genel olarak değerlendirildiğinde, Birleşik Krallık dışındaki diğer ülkelerin, ders yapılanmasının kredili sistem üzerine kurgulandığı görülmektedir. Birleşik Krallık'ta ise modüler bir sistem uygulaması söz konusudur. Birbirini tamamlayan dersler bir modül etrafında toplanmıştır. İncelenen ülkelerin tamamında elde edilen diploma, öğrenciyi mezuniyet sonrasında bir üst seviye olan lisans (Bachelor) düzeyine geçiş sağlarken, aynı zamanda eğitim gördüğü sektörün içinde istihdam edilebilir özellik de kazandırmaktadır.

İncelenen ülkelerdeki grafik tasarım önlisans düzeyindeki eğitim de grafik tasarım mesleğinin durduğu ara konumdan dolayı; web, ambalaj, hareketli görüntü tasarımı ve klasik grafik tasarım alanına yönelik çeşitli dersler müfredatlarda yer almaktadır. Bununla birlikte 3 Boyutlu (3D) tasarım derslerinin yaygınlığı düşüktür.

4.BÖLÜM

TÜRKİYE’DE ÖNLİSANS DÜZEYİNDE GRAFİK TASARIM EĞİTİMİNİN İNCELENMESİ VE GRAFİK TASARIM ÖNLİSANS PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

4.1. Yöntem

Tez kapsamında seçilen yöntem tarama modelidir. Model kapsamında, öncelikle alanla ilgili literatür, belirlenen anahtar kelimelerle taranarak mevcut durum ile ilgili çerçeve netleştirilmiştir. Literatür tarama ile elde edilen bulguların ışığında iki kategori belirlenmiştir. Birinci kategoride Ülkemizde önlisans düzeyinde eğitim veren yükseköğretim kurumlarının eğitim müfredatları karşılaştırılmıştır. İkinci kategoride ise grafik tasarım disiplininin paydaşlarına (akademisyen, sektör çalışanı ve işveren) yönelik anket formu oluşturularak uygulanmıştır.

4.1.1. Evren ve Örneklem

Eğitim müfredatlarını karşılaştırılması kategorisinde önlisans düzeyinde eğitim veren tüm kurumlar değerlendirme kapsamına alındığı için örneklem evrenin tamamını kapsamaktadır. Uygulanan anketler için; sektör çalışanları, akademisyenler ve işverenler olmak üzere üç evren belirlenmiştir. Sektör çalışanları ve işveren evreninden anket uygulanacak örneklem listesi oluşturulurken, akademisyenlere yönelik ankette evrenin tamamı örneklem olarak kabul edilmiştir. Diğer bir ifadeyle tüm akademisyenlere anket uygulaması yapılmıştır.

4.1.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

4.1.2.1. Anket Formları

Literatür taramasıyla elde edilen veriler ışığında araştırmacının kendisi tarafından işveren, akademisyen ve sektör çalışanlarına uygun anket formu geliştirilmiştir (Ek: 4 İşveren Anket Örneği, Ek: 3 Akademisyen Anket Örneği, EK: 5 Sektör Çalışanı Anket Örneği) Geliştirilen anket formları, açıklık, anlaşılabilirlik ve kapsam bakımından önce tez danışmanı tarafından incelenmiştir. Daha sonrasında aynı kriterler (kapsam, açıklık ve anlaşılabilirlik) açısından üçü grafik tasarım alanında

ve ikisi grafik tasarım alanı dışında dört akademisyenin³⁴ görüşü alınmıştır. Son olarak piyasa araştırmaları yapan ticari bir iřletmenin³⁵ teknik anlamda görüşü alınarak anket formlarına son şekli verilmiştir. Kullanılan üç anketin yapısı ise şöyledir.

Akademisyen anket formu iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde akademisyenlerin kişisel bilgilerine ilişkin sorularda yer alırken, ikinci bölüm grafik tasarım eğitiminin durumuna ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Birinci bölümde yer alan sorular verilen seçenekler arasından birini ya da bir kaçını seçme imkanı bulunmaktadır. İkinci bölümde ise beşli derecelendirilmiş likert türü sorular yer almaktadır. Akademisyen anketinde; birinci bölümde 16, ikinci bölümde 23 soru olmak üzere toplamda 39 soru yer almaktadır.

Sektör alışanlarının görüşlerine yönelik anket formu iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sektör çalışanlarının kişisel durumlarına ilişkin sorular yer alırken, ikinci bölümde çalışanların, grafik tasarım eğitimi ile ilgili görüşlerini ortaya koymaya yönelik sorulara yer verilmiştir. Sektör alışanlarının görüşlerine yönelik anket formunun, birinci bölümünde 16 soru yer alırken ikinci bölümünde 20 soru yer almıştır. Birinci bölüm soruları seçenekler arasından seçim yapılması şeklindeydir. İkinci bölümün sorularının 4 tanesi açık uçlu olup geri kalan sorular beşli derecelendirilmiş likert ölçeği sorularından oluşur.

Sektör işverenlerine yönelik hazırlanan anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm işletmenin özelliklerine yönelik sorulardan oluşurken, ikinci bölüm işletmenin ihtiyaçları (eğitim, işgücü vb.) hakkındadır. Son bölüm ise sektördeki işverenlerin grafik tasarım eğitimi ile ilgili görüşlerine ilişkin sorulardan oluşturulmuştur. Birinci bölüm seçmeli 4 sorudan, ikinci bölüm seçmeli 3 sorudan ve son bölüm 5 tanesi açık uçlu, 7 tanesi seçmeli ve 19 tanesi beşli derecelendirilmiş likert türü soru olmak üzere toplamda 31 sorudan oluşmaktadır.

Kullanılan her üç anket formundaki beşli derecelendirilmiş likert türü soruların tamamında 1 en az önemliyi, 5 ise en çok önemliyi ifade etmektedir.

Her üç gruba da anket verileri; e-posta, sosyal paylaşım siteleri, e-posta grupları, faks ve elden ulaştırılmıştır. İşveren anketi için Türkiye genelindeki 300 işletmeye anket formu gönderilirken, bu sayı çalışanlarda 400, akademisyenlerde ise

---

³⁴ Yrd.Doç.Dr. Levent UZUNIBUK, Öğr.Gör. M.Taragay AYE, Öğr.Gör. Elif SABANCI, Öğr.Gör Akif Kemal KARATEPE

³⁵ GENAR Araştırma Ltd. şti.

553 kişidir. Anket formlarının ilk gönderimi daha önce belirtilen kanallar kullanılarak 14.08.2015 tarihinde yapılmıştır. İkinci gönderim ise ilk gönderim tarihinden üç hafta sonra gerçekleştirilmiştir. Anket formu ulaştırılan işletmelerin 181'i anketi cevaplandırmış olup geri dönüş oranı %61 olmuştur. Sektör çalışanlarına uygulanan anketin geri dönüş oranı %74 olup 296 kişi anketi cevaplandırmıştır. Akademisyenlerle ilgili anketlerdeki geri dönüş oranı ise %45 olup 244 katılım gerçekleştirilmiştir.

Anket verilerinin çözümlemesinde, frekans ve ortalama teknikleri kullanılmıştır. Ayrıca, gruplar arasındaki ilişkiyi ortaya koymak adına Kikare ve Korelasyon analizleri de yapılmıştır. İstatistik değerlendirmelerin yapılmasında SPSS paket programı kullanılmıştır.

4.1.2.2 İçerik Değerlendirme

Grafik Tasarım Programı bulunan üniversitelerin listesi ÖSYM üzerinden temin edilmiştir. Ders programları ve müfredatları her bir üniversitenin resmi internet sitesinde yer alan Bologna Bilgi Paketi veri sistemi üzerinden ya da oluşturulan bir başka sistem içerisinde yer alan bilgilerden derlenmiştir. Elde edilen veriler müfredat, AKTS/ECTS ve ders kategorisi (temel alan, mesleki alan, yetkinlik vb.) kriterlerine göre ayrıştırılarak gruplandırılmıştır. Yorumlar elde edilen gruplar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Türkiye genelinde önlisans düzeyinde grafik tasarım eğitimi veren toplam program sayısı altmışüç (63)'tür. Programlardan 6 tanesi ile ilgili hiçbir bilgiye ulaşılamamıştır. Bilgi ulaşılamayan programların biri devlet üniversitesi bünyesinde yer alırken, 2'si vakıf MYO, 3'ü vakıf üniversitesidir. Dolayısıyla çalışmalar verilerine ulaşılan 57 program üzerinden yürütülmüştür.

4.2. Grafik Tasarım Eğitimi Taraflarına İlişkin Anket Bulguları

Bu bölümde, grafik tasarım eğitiminin paydaşları olarak görülen akademisyenler, sektör işverenleri ve sektör çalışanlarına yönelik uygulanan anket sonuçlarına yer verilmiştir.

4.2.1 Güvenilirlik ve Geçerlilik Değerlendirmesi

Anket soruları çözümlenmeden önce, güvenilirlik testinden geçirilmiştir. Yapılan anket uygulamalarında, kullanılan ölçeğin uygun olduğunu ortaya koymak adına Cronbach's Alpha güvenilirlik ölçümü yapılmıştır. Cronbach's Alpha

güvenilirlik ölçeği dört kategoriye ayrılmış olup kategoriler aşağıdaki Tablo 39’da verilmiştir.

Tablo 39: Cronbach’s Alpha Güvenilirlik Aralıkları

Aralık	Açıklama
$0,00 \leq \alpha < 0,40$	ölçek güvenilir değildir
$0,40 \leq \alpha < 0,60$	ölçek düşük güvenilirliktedir
$0,60 \leq \alpha < 0,80$	ölçek oldukça güvenilirdir
$0,80 \leq \alpha < 1,00$	ölçek yüksek derecede güvenilirdir

Kaynak: Kalaycı, 2008

Aşağıdaki Tablo 40’da her üç kesime (akademisyen, işveren ve çalışan) uygulanan anket sorularının Cronbach’s Alpha türünden güvenilirlik sonuçları yer almaktadır.

Tablo 40: Anket Soruları Güvenilirlik Sonuçları

Tür	Katılımcı Sayısı	Cevap Sayısı (%)	Cronbach’s Alpha
Akademisyen	244	84,0	,823
Çalışan	296	77,7	,762
İşveren	181	69,1	,880

Taraflara uygulanan anketlerin güvenilirlik değerleri, Akademisyen 0,823, Çalışan 0,762 ve İşveren 0,880 olarak ortaya çıkmıştır. Cronbach’s Alpha kriterlerine göre her üç anket uygulamasının güvenilirliği de oldukça yüksektir. Her üç anket çalışmasının ortak sorular üzerindeki güvenilirlik değeri ise 0,778 ile yine güvenilirlik bakımından oldukça yüksek bir değere sahiptir.

4.2.2 Grupları Tanımlayan Bulgular

Anket gerçekleştirilen üç gruba ilişkin tanımlayıcı bilgileri gösterir tablolar bu bölüm altında incelenecektir.

Sektör çalışanları ile ilgili demografik durumlarını gösterir veriler aşağıdaki Tablo 41’de yer almıştır.

Tablo 41: Sektör Çalışanlarının Demografik Özellikleri

Cinsiyet	N	%
Kadın	162	54,7
Erkek	134	45,3
Toplam	296	100

Yaş	N	%
18 Yaş altı	4	1,4
18 – 30 Yaş arası	225	76,0
31 – 40 Yaş arası	44	14,9
41 – 50 Yaş arası	22	7,4
50 Yaş üstü	1	0,3
Toplam	296	100

Eğitim	N	%
Düz Lise	19	6,4
Meslek Lisesi (Grafik)	9	3,0
Meslek Lisesi (Diğer)	16	5,4
MYO (Grafik)	65	22,0
MYO (Diğer)	32	10,8
Lisans (Grafik)	75	25,3
Lisans (Diğer)	55	18,6
Yüksek Lisans	22	7,4
Doktora	3	1,0
Toplam	296	100

Çalışanların demografik durumunu gösterir Tablo 41 incelendiğinde, ankete katılan sektör çalışanlarının yaklaşık %55'nin kadınlardan, %45'inin ise erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Ankete katılanların yaş dağılımlarına bakıldığında, çalışanların yaş aralığının 18-30 yaş arasında yoğunlaştığı görülmektedir. İkinci sırada ise 31-40 yaş aralığı gelmektedir. Ortaya çıkan durumla ilgili iki yorum yapılabilir: İlki, sektör çalışanlarının gençlerden oluştuğu; ikincisi ise ankete gençlerin daha çok ilgi göstermiş olabileceğidir. Ankete katılanların eğitim durumlarını gösterir veriler incelendiğinde; çalışanların çoğunluğunun 'Meslek Lisesi Grafik Bölümlerinden' ve 'Grafik Tasarım Lisans Programlarından' mezun oldukları görülmektedir. Dikkat çeken en önemli bulgu ise, sektör çalışanlarının toplamda %41,2 gibi büyük bir çoğunluğunun eğitimlerinin alanla ilgili olmayışdır. Grafik tasarım ile ilgili eğitimi almadıkları halde grafik tasarım sektöründe

çalışanların oranının yüksek oluşu, üzerinde durulması ve incelenmesi gereken önemli bir noktadır.

Aşağıdaki Tablo 42’de ankete katılan sektör çalışanlarının unvan ve deneyim süreleri yer almaktadır.

Tablo 42: Sektör Çalışanlarının Unvan ve Deneyim Durumları

Unvan	N	%
Sanat Yönetmeni	22	7,4
Sanat Yönetmen Yardımcısı	8	2,7
Grafik Tasarımcı	203	68,6
Yardımcı Grafik Tasarımcı	11	3,7
Teknik Grafiker	15	5,1
Diğer	37	12,5
Toplam	296	100

Deneyim (Yıl)	N	%
1 Yıldan az	71	24,0
1 – 5 Yıl arası	113	38,2
6 – 10 Yıl arası	67	22,6
11 – 15 Yıl arası	18	6,1
16 – 20 Yıl arası	9	3,0
20 Yıl üstü	17	5,7
Emekliyim	1	0,3
Toplam	296	100

Tablo incelendiğinde, beklendiği gibi sektör çalışanlarının büyük bir kısmı (%68,9) grafik tasarımcı olarak çalışmaktadır. Ankete katılan sektör çalışanlarının yer aldığı ikinci unvan alanı ise %7,4 ile sanat yönetmenliğidir. Ankete katılan çalışanların deneyim sürelerini gösterir tablo incelendiğinde; ankete katılan sektör çalışanlarının %38,2’si 1-5 yıl arası deneyime sahipken, ikinci sırada %22,6 ile 6-10 yıl arası iş deneyimi sahibi olan çalışanlar gelmektedir. Ankete katılan çalışanlar arasında 1 yıldan daha az deneyimi olan çalışan oranı %24 iken, emekli çalışan oranı ise %0,3’tür.

Aşağıdaki Tablo 43’te, işletme sahiplerine yönelik uygulanan ankete katılan işletmelerin çalışan sayılarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 43: Sektör İşletmelerinin Çalışan Sayılarına Göre Büyüklükleri

Çalışan Sayısı	N	%
1 -5 Kişi arası	102	56,4
6 – 10 Kişi arası	62	34,3
10 kişi üstü	17	9,4
Toplam	181	100

Tablo 43 incelendiğinde, ankete katılan işletmelerin tamamının küçük ve orta ölçekli işletme statüsünde olduğu söylenebilir. Toplam 181 işletmenin %56,4’ü 1-5 arası çalışan sayısına sahipken, %34,3’ü 6-10 kişi arası çalışına ve %9,4’ü de 10 kişi ve üstü çalışana sahiptir.

Akademisyenlere ilişkin tanımlayıcı temel bilgileri gösterir Tablo 44 aşağıda yer almaktadır.

Tablo 44: Akademisyenleri Tanımlayıcı Bilgiler

Üniversite Türü	N	%
Devlet Üniversitesi	165	67,6
Vakıf Üniversitesi	79	32,4
Toplam	244	100
Unvan		
Unvan	N	%
Pof.Dr.	11	4,5
Prof.	3	1,2
Doç.Dr.	3	1,2
Yrd.Doç.Dr.	31	12,7
Yrd.Doç.	24	9,8
Öğr.Gör.Dr.	1	0,4
Öğr.Gör.	137	56,1
Arş.Gör.Dr.	4	1,6
Arş.Gör.	26	10,7
Uzman	1	0,4
Ders Saat Ücretli	3	1,2
Toplam	244	100

Ankete katılan akademisyenlerin %67,6’sı devlet üniversitelerinde çalışırken, %32,4’ü ise vakıf üniversitelerinde çalışmaktadır. Ankete katılan akademisyenlerin akademik unvanlarına göre dağılımına bakıldığında ise, en yüksek oranın %56,1 ile öğretim görevlisi unvanında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun yanında ankete katılan akademisyenlerin unvanlarına göre değerlendirme sıralamasında ikinci sırada %12,7 oranı ile Yardımcı Doçent unvanlı akademisyenler gelmektedir.

4.2.3 Tek Bir Gruba Özgü Bulgular

Anket uygulaması mümkün olduğu kadar üç gruba da uygun ortak sorulardan oluşturulmaya çalışılmıştır. Ancak grupların çeşitli özellikleri bakımından ayrışan sorular da bulunmaktadır. Bu bölümde grupların ayrışan özelliklerine uygun soruların çözümlemesi yer almaktadır.

Anket kapsamında, sektör işverenlerine eleman alımlarını hangi kriterlere göre yaptıkları sorulmuştur. Bu bağlamda, işletmelere 4 kriter verilerek, hangisinin daha önemli olduğuna ilişkin değerlendirme yapmaları istenmiştir. Değerlendirme kapsamında, anket katılımcılarına 5 dereceli bir ölçek verilmiştir. Ölçekte, 1 ‘En Az Önemli’ iken 5 ‘En Çok Önemli’ olanı ifade etmektedir. Aşağıdaki Tablo 45’te işverenlerin eleman alımında önemli gördükleri kriterlerin puanlanmasına ilişkin sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 45: İşverenlerin İşe Alım Kriterleri

Kriter	1		2		3		4		5	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mesleki Eğitim	0	0,0	15	8,3	51	28,2	16	8,8	99	54,7
Deneyim	0	0,0	0	0	24	13,3	31	17,1	126	69,6
Deneme Süresi	9	5,0	26	14,4	45	24,9	24	13,3	77	42,5
Referans	44	24,3	33	18,2	22	12,2	36	19,9	46	25,3

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Tablo 45 incelendiğinde, işletme sahiplerinin en önemli gördükleri işe alım kriterinin deneyim olduğu ortaya çıkmaktadır. İşletmelerin %69,6’sı deneyimin çok önemli bir kriter olduğunu söylerken, %17,1’ ise önemli olduğunu söylemiştir. İkinci sırada mesleki eğitim gelirken, üçüncü sırada yer alan kriter ise deneme süresi vererek iş üzerinde çalışanı gözlemektir. Ankete katılanlara göre, en önemsiz işe alım kriterinin ise referans olduğu saptanmıştır.

İşletme sahiplerine yönelik uygulanan anket çalışmasında, işletme sahiplerine önümüzdeki 5 yıllık (2015-2020) zaman diliminde muhtemel eleman ihtiyaçlarının ne olabileceği sorusu yöneltmiştir. Soru kapsamında 17 farklı meslek ile birlikte diğer seçeneği işletme sahiplerine sunulmuştur. İşletme sahiplerinin verdikleri cevapları gösterir Tablo 46 aşağıda yer almaktadır.

Tablo 46: İşletmelerin Önümüzdeki 5 Yıl (2015-2020) için Muhtemel Eleman İhtiyacı

İhtiyaç Duyulan Alan	Kişi Sayısı
Grafik Tasarımcı	369
Müşteri Temsilcisi	310
Grafik Tasarım Yardımcısı	242
Yaratıcı Direktör	153
Metin Yazarı	138
Fotoğrafçı	96
Medya Planlamacı	89
Basılı İşler Prodüksiyon Elemanı	83
Medya Satın Almacı	74
Sanat Yönetmeni	73
Çizgi Film/Animasyon Uzmanı	49
Medya Araştırmacısı	40
Film Prodüksiyon Elemanı	39
İdari Hizmetler	39
Muhasebe	24
Trafik	22
Yönetim	17
Web Tasarımcı (Diğer)	16
Web Programcısı (Diğer)	8
Toplam	1881

Anket uygulamasına katılan işletmelerin 2015-2020 aralığında en çok istihdam etmeyi planladıkları 369 kişiyle grafik tasarımcı olmuştur. İkinci sırada 310 kişiyle müşteri temsilcisi yer alırken, üçüncü sırada 242 kişiyle grafik tasarım yardımcısı yer almaktadır. İşletmeler diğer seçeneğinde ise Web Tasarımcı ile Web Programcısına ihtiyaç duyulabileceğini belirtmişlerdir. Ankete katılan işletmeler önümüzdeki 5 yıllık süreçte 1881 kişiye ihtiyaçları olabileceğini söylemiştir. Ortaya çıkan rakamın, anket uygulanan işletme sayısına göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Rakamlar sektörün geneline yaygınlaştırıldığında sektörün ciddi bir eleman ihtiyacının olacağı görülecektir.

İşletmelere yönelik yapılan anket uygulamasında, işletme sahiplerine çalışanlarının ne tür eğitime ihtiyaç duydukları sorulmuştur. Soru kapsamında katılımcılara ‘Mesleki Eğitim’, ‘İnsan İlişkileri (İletişim)’, ‘Bilişim Teknolojileri’ ve ‘Ekiple Çalışma Becerileri’ alternatifleri verilerek, önem derecesine göre puanlamaları istenmiştir. Puanlamada, 1 en az önemliyi ifade ederken, 5 en çok

önemliyi ifade etmektedir. Aşağıdaki Tablo 47’de işletme sahiplerinin, çalışanlarının en çok hangi eğitime ihtiyaç duyduklarına dair cevapları yer almaktadır.

Tablo 47: Çalışanların İhtiyaç Duyduğu Eğitim

Eğitim türü	1		2		3		4		5	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Meslek Eğitim	0	0,0	0	0,0	63	34,8	33	18,2	85	47,0
İnsan İlişkileri (İletişim)	0	0,0	0	0,0	47	26,0	34	18,8	100	55,2
Bilişim Teknolojileri	8	4,4	9	5,0	42	23,2	40	22,1	82	45,3
Ekiple Çalışma Becerileri	0	0,0	0	0,0	42	23,2	46	25,4	93	51,4

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Ankete katılan işletme sahiplerine göre, çalışanlarının almaları gereken en önemli eğitim %55,2 oranı ile ‘İnsan İlişkileri (İletişim)’ eğitimi olduğu görülmektedir. İkinci sırada %51,4 oranla ‘Ekiple Çalışma Becerileri’ eğitiminin işverenlerce, çalışanlarının alması gereken eğitim olduğu saptanmıştır. Üçüncü sırada ‘Mesleki Eğitim’ yer alırken, son sırada ‘Bilişim Teknolojileri’ eğitimi gelmektedir. Ortaya çıkan tablo; işletme sahiplerinin, çalışanlarının mesleki beceri gelişiminden önce, insan ilişkileri ve ekip çalışmaları konusundaki becerilerinin artırılmasına önem verdiklerini ortaya koymaktadır.

4.2.4 Önlisans Öğrencilerinin Sahip Olmaları Gereken Becerilere İlişkin Bulgular

Anket kapsamında, tüm taraflara (Akademisyen, Çalışan, İşveren) ortak sorulan sorulara ilişkin bilgiler bu başlık altında değerlendirilecektir.

Anket kapsamında, taraflara önlisans mezunlarının yeterlilikleri ile ilgili bazı sorular sorulmuştur. Sorular likert tipi olup 1 En Az Önemliyi, 5 ise En Çok Önemliyi ifade eder.

4.2.4.1. Önlisans Mezunlarının Belirli Bir Alanda Uzmanlaşmasına Yönelik Paydaş Görüşleri

Anket kapsamında, taraflara önlisans mezunlarının belirli bir alanda uzmanlaşmasına yönelik soru yöneltilmiştir. Aşağıdaki Tablo 48’de, önlisans mezunlarının belirli bir alanda (kağıt baskı tasarımı, dış mekan baskı tasarımı, web tasarımı, ara yüz tasarımı vb.) uzmanlaşması ile ilgili soruların akademisyen, çalışan ve işverenlerce verilen cevapları yer almaktadır.

Tablo 48: Önlisans Mezunlarının Uzmanlaşma Durumu

Tarf	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	19	7,8	14	5,7	21	8,6	93	38,1	97	39,8	244	100
Sektör Çalışanı	7	2,4	11	3,7	55	18,6	112	37,8	111	37,5	296	100
İşletme Sahibi	18	11,8	2	1,3	25	16,3	4	2,6	104	68,0	153	100
Toplam	44	6,3	27	3,9	101	14,6	209	30,2	312	45,0	693	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Tablo 48 incelendiğinde, ankete katılan akademisyenlerin %39,8'i önlisans mezunlarının belirli bir alanda uzmanlaşması gerektiğini söylerken, sektör çalışanlarının %37,5'i ve işletme sahiplerinin %68'i de akademisyenlere aynı cevabı vermiştir. Anketin genel ortalamasına bakıldığında da aynı sonuç karşımıza çıkmaktadır. Ankete katılan tüm paydaşların %45'i önlisans mezunlarının belirli bir alanda uzmanlaşması gerektiğini belirtmiştir.

4.2.4.2. Önlisans Mezunlarının Geniş Tabanlı Eğitim Almasına Yönelik Paydaş Görüşleri

Çalışma kapsamında taraflara, önlisans mezunlarının geniş tabanlı bir beceri eğitimi alarak sektörün hitap ettiği alanlara geçişte kolay uyum sağlaması gerektiği konusunda soru yöneltilmiştir. Soruya verilen cevaplar aşağıdaki Tablo 49'da yer almaktadır.

Tablo 49: Önlisans Mezunlarının Geniş Tabanlı Eğitim Alması Durumu

Tarf	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	7	2,9	3	1,2	18	7,4	78	32,0	138	56,6	244	100
Sektör Çalışanı	13	4,4	22	7,4	53	17,9	80	27,0	128	43,2	296	100
İşletme Sahibi	0	0,0	1	0,7	7	4,8	34	23,1	105	71,4	147	100
Toplam	20	2,9	26	3,8	78	11,4	192	27,9	371	54,0	687	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Anket katılımcılarının büyük çoğunluğu, önlisans mezunu öğrencilerin geniş tabanlı bilgi ve beceriyle donanık olması gerektiğini söylemiştir. Dikkat çeken en önemli husus ise işletme sahiplerinin %71,4 gibi yüksek bir oranı önlisans mezunlarının kesinlikle çeşitli sektörlere yönelik üretim yaparken kolay uyum sağlaması gerektiğini söylemiştir. Genel ortalamaya bakıldığında ise, ankete katılanların %54'ü önlisans mezunlarının geniş tabanlı bilgi ve beceriye sahip olması gerektiğini söylemiştir.

4.2.4.3. Önlisans Mezunlarının İleri Düzey Bilgisayar Destekli Tasarım Becerisi Kazanmasına Yönelik Paydaş Görüşleri

Anket kapsamında taraflara, önlisans mezunlarının bilgisayar destekli tasarım konusunda ileri düzey bilgi sahibi olmaları ile ilgili soru yöneltilmiştir. Tarafların soruya verdikleri cevabı gösterir Tablo 50, aşağıdaki gibidir.

Tablo 50: Önlisans Mezunlarının İleri Düzey Bilgisayar Destekli Tasarım Beceri Durumu

Taraf	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	3	1,2	1	0,4	35	14,3	47	19,3	158	64,8	244	100
Sektör Çalışanı	7	2,4	6	2,0	55	18,6	84	28,4	144	48,6	296	100
İşletme Sahibi	0	0,0	0	0,0	15	10,2	14	9,5	118	80,3	147	100
Toplam	10	1,5	7	1,0	105	15,3	145	21,1	420	61,1	687	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Soruyla ilgili Tablo 50 incelendiğinde, soruya cevaplandıran akademisyenlerin %64,8'i önlisans mezunlarının bilgisayar destekli tasarım konusunda ileri düzey beceri sahibi olmaları gerektiğini söylerken, aynı görüşü paylaşan çalışan oranı %48,6 ve işletme sahibi oranı ise %80,3 olmuştur. Genel ortalamada %61,1 oranı ile tüm taraflar önlisans mezunlarının bilgisayar üzerinde tasarım yaparken gerekli beceriyi ileri düzeyde sahip olmaları gerektiğini söylemiştir.

4.2.4.4. Önlisans Mezunlarının Geleneksel Yolla Tasarım Yapmalarına Yönelik Paydaş Görüşleri

Anket kapsamında, katılımcılara önlisans mezunlarının geleneksel olarak tasarım yapabilme becerisi kazanma durumu ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Soruya tarafların vermiş olduğu cevap Tablo 51'de yer almaktadır.

Tablo 51: Önlisans Mezunlarının Geleneksel Yolla Tasarım Yapma Durumu

Taraf	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	8	3,3	18	7,4	59	24,2	94	38,5	65	26,6	244	100
Sektör Çalışanı	20	6,8	34	11,5	78	26,4	81	27,4	83	28,0	296	100
İşletme Sahibi	0	0,0	14	9,5	39	26,5	24	16,3	70	47,6	147	100
Toplam	28	4,1	66	9,6	176	25,6	199	29,0	218	31,7	687	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Önlisans mezunlarının geleneksel yöntemler kullanarak tasarım yapma becerisi ile ilgili soruya katılımcıların daha önce incelenen sorular kadar kesin cevap

veremedikleri görülmektedir. Cevaplar, kararsız, önemli ve en çok önemli arasında dağılmış durumdadır. Akademisyenlerin %24,2'si geleneksel yolla tasarım yapma konusunda kararsız kaldıklarını söylerken, konunun önemli olduğunu söyleyenlerin oranı %38,5 ve konunun çok önemli olduğunu söyleyen akademisyenlerin oranı ise %26,6 düzeyinde kalmıştır. Aynı soruya çalışanların verdikleri cevap incelendiğinde ise kararsız, önemli ve çok önemli görenlerin oranı birbirine yakın değerlere sahiptir. İşletme sahiplerinde ise diğer iki gruba göre önlisans mezunlarının geleneksel yöntemle tasarım yapma becerisi kazanmasının çok önemli (%47,6) olduğunu söylemişlerdir. Ankete katılan işletme sahiplerinin kararsız kalanlarının oranı ise %25,6 düzeyinde kalmıştır.

Tablo 50 ile Tablo 51 bir arada değerlendirildiğinde, önlisans mezunlarının geleneksel yolla yaptıkları tasarımı bilgisayar ortamında da rahatlıkla tasarlayabilme becerisini kazanmış olarak mezun olmaları gerektiği görüşü ön plana çıkmaktadır.

4.2.4.5. Önlisans Mezunlarının Baskı ve Malzemelerine Yönelik Bilgi Sahibi Olmaları Hakkında Paydaş Görüşleri

Ankete katılan tüm taraflara, önlisans mezunlarının, baskı ve baskı malzemeleri konusunda bilgi sahibi olmalarının ne kadar önemli olduğu sorusu yöneltilmiştir. Soruya verilen cevaplar ise Tablo 51'de verilmiştir.

Tablo 52: Önlisans Mezunlarının Baskı ve Malzemeleri Bilgi Sahibi Olma Durumu

Taraf	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	3	1,2	2	0,8	32	13,1	92	37,7	115	47,1	244	100
Sektör Çalışanı	12	4,1	8	2,7	61	20,6	56	18,9	159	53,7	296	100
İşletme Sahibi	0	0,0	0	0,0	35	23,8	24	16,3	88	59,9	147	100
Toplam	15	2,2	10	1,5	128	18,6	172	25,0	362	52,7	687	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Tablo 52 incelendiğinde, akademisyenlerin %47,1 gibi büyük bir oranı önlisans mezunlarının baskı ve baskı malzemeleri konusunda bilgi sahibi olması gerektiği görüşünde olduğunu belirtmiştir. Soruyu aynı şekilde cevaplayan çalışanların oranı %53,7 iken işletme sahiplerinin oranı ise %59,9 düzeyinde olmuştur. Soru kapsamında kararsız kalanların en yüksek (%23,8) oranın işletme sahiplerinde ve en düşük değerinin (%13,1) ise akademisyenlerde çıkıyor olması dikkate değer bir durum olduğu düşünülmektedir. Ankete katılan tarafların genel ortalamasına bakıldığında

ise önlisans grafik tasarım mezunlarının baskı ve malzemeleri konusunda kesinlikle bilgi sahibi olmaları gerektiği düşüncesi hakimdir.

4.2.5 Eğitim Faaliyetlerini Yürüten Akademisyenlerin Sektör Deneyimine İlişkin Bulgular

Anket çalışması kapsamında akademisyen, çalışan ve işletme sahiplerine önlisans düzeyinde eğitim veren akademisyenlerin sektörel deneyim sahibi olma durumları sorulmuştur. Soru ‘Evet’ ve ‘Hayır’ cevabında oluşmaktadır. Tarafların vermiş oldukları cevaplar Tablo 53’te yer almaktadır.

Tablo 53: Önlisans Eğitim Faaliyetini Yürüten Akademisyenlerin Sektör Deneyimi Durumu

Tara f	Evet		Hayır		T	
	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	214	87,4	30	12,3	244	100
Sektör Çalışanı	287	97,0	9	3,0	296	100
İşletme Sahibi	164	90,6	17	9,4	181	100
Toplam	665	92,2	56	7,8	721	100

Önlisans düzeyinde eğitim faaliyetlerini yürüten akademisyenlerin sektörel deneyimi olması gerektiği, tüm tarafların ortak görüşü olduğu saptanmıştır. Bunun yanında akademisyenlerin %87,4’ü, çalışanların %97,0’i ve işletme sahiplerinin %90,6 gibi büyük bir oranı önlisans düzeyinde eğitim faaliyetlerini yürüten akademisyenlerin sektörel deneyim sahibi olması gerektiğini söylemişlerdir.

Önlisans düzeyindeki akademisyenlerin sektör tecrübesi olmasına gerek olmadığını söyleyen katılımcılara göre akademisyen;

- Eğitim-öğretim faaliyeti boyunca tecrübe kazanabilir.
- Hayal gücü ve beceri için sektörel deneyime gerek yoktur.
- Kişinin kendi kendini geliştirmesi daha önemlidir.

Bir önceki sorunun devamı olarak, önlisans düzeyinde eğitim faaliyetleri yürüten akademisyenlerin sektörel deneyimi olması gerektiğini düşünen taraflara, sektör deneyiminin süresi sorulmuştur. Soruya verilen cevaplar Tablo 54’de verilmiştir.

Tablo 54: Eğitim Faaliyetlerini Yürüten Akademisyenlerin Sektörle Deneyim Süresi

Taraf	1-2 Yıl		3-5 Yıl		5 Yıl üstü		Diğer		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	67	31,3	49	22,9	98	45,8	0	0,0	214	100
Sektör Çalışanı	30	10,5	58	20,2	191	66,6	8	2,8	287	100
İşletme Sahibi	0	0,0	126	76,8	38	23,2	0	0,0	164	100
Toplam	97	14,6	233	35,0	327	49,2	8	1,2	665	100

Tablo 54'e göre önlisans düzeyindeki eğitim faaliyetlerini yürüten akademisyenlerin sektörel deneyim süresinde tarafların farklı düşündükleri görülmektedir. Akademisyenlerin ve çalışanların büyük çoğunluğu (%45,8) ders veren akademisyenlerin 5 yıl üzerinde sektör deneyim sahibi olmaları gerektiğini söylerken, işletme sahiplerinin büyük çoğunluğu (%76,8) eğitim – öğretim faaliyetlerini yürüten akademisyenlerin sektör deneyiminin 3-5 yıl arasında olmasının yeterli olacağını belirtmektedirler. Diğer seçeneğini kullanan çalışan 7 kişi akademisyen deneyiminin 7 yıl üzerinde olması gerektiği görüşünde olduklarını belirtmişlerdir. Ortaya çıkan sonuç bizlere, eğitim - öğretim faaliyetlerini yürüten akademisyenlerin 5 yıl civarında sektör içinde çalışmış olanlardan seçilmesi gerektiği görüşünün hakim olduğunu göstermektedir.

4.2.6 Önlisans Düzeyindeki Eğitimin Eksenine İlişkin Bulgular

Anket kapsamında taraflara önlisans düzeyindeki grafik tasarımının eğitiminin ekseninin ne olacağı sorusu sorulmuştur. Soru kapsamında eğitimin muhtemel eksenini olacak 5 alternatif verilerek alternatiflerin önem derecesine göre sıralanması istenmiştir. Verilen alternatiflerden '**Öğrencinin Kendini Keşfetmesi**' ile ilgili cevaplara Tablo 55'te yer verilmiştir.

Tablo 55: Önlisans Grafik Tasarım Eğitiminin Ekseni (Kendini Keşfetmesi)

Taraf	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	6	2,5	5	2,0	23	9,4	71	29,1	139	57,0	244	100
Sektör Çalışanı	2	0,7	24	8,1	45	15,2	78	26,4	147	49,7	296	100
İşletme Sahibi	0	0,0	33	18,2	23	12,7	32	17,7	93	51,4	181	100
Toplam	8	1,1	62	8,6	91	12,6	181	25,1	379	52,6	721	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Önlisans düzeyinde verilen grafik tasarımının öğrencinin kendini keşfetmesine olanak tanıyacak ekseninde olmasını ankete katılan tüm taraflar önemli

görmüşlerdir. Akademisyenlerin %57'si, sektör çalışanlarının %49,7'si ve işletme sahiplerinin %51,4'ü eğitim-öğretim faaliyetlerinin öğrencinin kendini keşfetmesi eksenini dikkate alınması gerektiğini söylemişlerdir.

İlgili soru kapsamında verilen ikinci alternatif olan '**Öğrencinin Çalışacağı Sektöre Uyum Sağlaması**' eksenine tarafların cevaplarını gösterir Tablo 56, aşağıda yer almaktadır.

Tablo 56: Önlisans Grafik Tasarım Eğitiminin Ekseni (Sektöre Uyum)

Taraf	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	8	3,3	11	4,5	44	18,0	93	38,1	88	36,1	244	100
Sektör Çalışanı	8	2,7	3	1,0	46	15,5	92	31,1	147	49,7	296	100
İşletme Sahibi	8	4,4	0	0,0	81	44,8	16	8,8	76	42,0	181	100
Toplam	24	3,3	14	1,9	171	23,7	201	27,9	311	43,1	721	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Tarafların önlisans grafik tasarım okuyan öğrencilerin eğitim hayatlarında sektöre hazırlanması konusunda birbirlerinden farklı düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Akademisyenlerin %38,1'i sektöre uyumu sadece önemli görürken, çalışanların %49,7'i sektöre uyumu çok önemli olduğunu söylemişlerdir. Bunun yanında işletme sahiplerinin %44,8 oranı mezunların okul hayatlarında sektöre uyum eksenini konusunda kararsız kaldıklarını söylerken, sektöre uyum ekseninin çok önemli olduğunu söyleyenlerin oranı ise %42 olmuştur. Genel ortalamaya bakıldığında ise soruyu cevaplayanların %23,7'si kararsız kalırken, %43,1'i sektöre uyumu çok önemli bulmuşlardır.

Önlisans eğitiminin ekseni ile ilgili soru kapsamında verilen üçüncü alternatif olan '**Öğrenmeyi Öğrenme Perspektifi**' eksenine tarafların cevaplarını gösterir Tablo 57, aşağıda yer almaktadır.

Tablo 57: Önlisans Grafik Tasarım Eğitiminin Ekseni (Öğrenmeyi Öğrenme)

Taraf	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	16	6,6	6	2,5	17	7,0	84	34,4	121	49,6	244	100
Sektör Çalışanı	2	0,7	5	1,7	54	18,2	96	32,4	139	47,0	296	100
İşletme Sahibi	9	5,0	8	4,4	59	32,6	30	16,6	75	41,4	181	100
Toplam	27	3,7	19	2,6	130	18,0	210	29,1	335	46,5	721	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Tablo 57 incelendiğinde, her üç kesimde de önlisans düzeyindeki eğitim faaliyetlerinde öğrencilere öğrenmeyi öğrenme perspektifinin de kazandırılmasının kesinlikle gerektiği görüşünün hakim olduğu görülmektedir. Akademisyenlerin %49,6 gibi büyük bir çoğunluğu belirtilen görüşü paylaşırken, aynı görüşü paylaşan çalışanların oranı %47 ve işletme sahiplerinin oranı ise %41,4 düzeyindedir. Bunun yanında dikkat çeken bir diğer husus ise işletme sahibi anket katılımcılarının %32,6'sının kararsız kalmış olmasıdır. Üç grubun genel ortalamasına bakıldığında ise tüm katılımcıların %46,5 gibi büyük bir oranı kesinlikle eğitim ve öğretim yapısında öğrencilere öğrenmeyi öğrenme perspektifinin de kazandırılması gerektiği görüşünün hakim olduğu görülmektedir.

Önlisans eğitiminin eksenine ile ilgili soru kapsamında verilen dördüncü alternatif olan **'Teknolojiye uyum ve kullanım becerisi geliştirme'** eksenine tarafların vermiş oldukları cevaplar Tablo 58'de yer almaktadır.

Tablo 58: Önlisans Grafik Tasarım Eğitiminin Eksenine (Teknolojiye Uyum ve Kullanım Becerisi)

	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	5	2,0	5	2,0	13	5,3	62	25,4	159	65,2	244	100
Sektör Çalışanı	4	1,4	5	1,7	16	5,4	105	35,5	166	56,1	296	100
İşletme Sahibi	9	5,0	0	0,0	26	14,4	56	30,9	90	49,7	181	100
Toplam	18	2,5	10	1,4	55	7,6	223	30,9	415	57,6	721	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Tablo 58'e göre, akademisyenlerin %65,2'si, sektör çalışanlarının %56,1'i ve son olarak işletme sahiplerinin %49,7'si önlisans düzeyindeki eğitim faaliyetlerinin eksenine içinde muhakkak teknolojiye uyum ve kullanım becerisinin de olması gerektiğini söylemişlerdir. Diğer sorularda olduğu gibi işletme sahipleri arasında kararsız kalanların oranı (%14,4) diğer iki gruba göre oldukça yüksektir. Üç grubun ortalaması ise %57,9 ile kesinlikle eğitimin eksenine içinde olması gerektiği yönündedir.

Önlisans eğitiminin eksenine ile ilgili soru kapsamında verilen son alternatif olan **'Grafik tasarım kültürü ve bakış açısı kazandırmak'** eksenine tarafların vermiş oldukları cevaplar Tablo 59'da yer almaktadır.

Tablo 59: Önlisans Grafik Tasarım Eğitiminin Eksenini (Grafik Tasarım Kültürü ve Bakışı)

Tara f	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	5	2,0	5	2,0	25	10,2	39	16,0	170	69,7	244	100
Sektör Çalışanı	0	0,0	8	2,7	28	9,5	61	20,6	199	67,2	296	100
İşletme Sahibi	0	0,0	0	0,0	0	0,0	16	8,8	165	91,2	181	100
Toplam	5	0,7	13	1,8	53	7,4	116	16,1	534	74,1	721	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Önlisans düzeyindeki grafik tasarım eğitiminin eksenini ile ilgili verilen son alternatifinin değerlendirilmesine bakıldığında, kesinlikle eğitim eksenini içinde yer alması gerektiğini düşünen akademisyenlerin oranı %69,7 iken; sektör çalışanlarının oranı %67,2; işletme sahiplerine ilişkin oran ise %91,2 düzeyinde olmuştur. Ortaya çıkan sonuç, işletme sahiplerinin grafik tasarım kültürü ve bakış açısının öğrencilere kazandırılması eksenini oldukça önemsedikleri görülmektedir.

Soru kapsamında verilen 5 alternatif bir arada değerlendirildiğinde, tüm tarafların verilen 5 alternatifi de önemli gördükleri kesin bir şekilde tespit edilmiştir. Yapılacak ya da hazırlanacak olan önlisans düzeyindeki grafik tasarım eğitimlerinde öğrencilerin; kendinin farkında olarak, ezberle dayalı olmadan, bilgiyi kolaylıkla öğrenebilen, dolayısıyla teknolojiyi ileri düzeyde kullanarak yeni gelişmelere uyum sağlayabilecek yeterliliği kazanmış olması sektöre kolayca adapte olmasını kolaylaştıracaktır. Bütün bunları gerçekleştirirken sektörün en önemli yanı olan grafik tasarım süreçlerini de göz önünde tutabilecek bakış açısına ve becerisine sahip olmaları beklenmektedir.

4.2.7 Önlisans Öğrencileri Dışında Kalanlara Yönelik Faaliyetlere İlişkin Bulgular

Anket çalışması kapsamında, önlisans grafik tasarım programlarının öğrenciler dışında kalan kesimlere (yetişkinler, sektör çalışanları vb.) yönelik çeşitli faaliyetlerde (sertifika eğitimi, hizmet içi eğitim, seminer, yaşam boyu eğitim vb.) bulunma durumuna ilişkin soru yöneltilmiştir. Soru iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama 'Evet' ve 'Hayır' cevaplarından oluşurken, ikinci aşamada 'Evet' seçeneğini seçen katılımcıların hangi tür faaliyetlerde bulunmaları gerektiği ile ilgili verilen alternatifleri önem sırasına göre derecelendirmeleri istenmiştir.

Tablo 60’da katılımcıların grafik tasarım programlarının öğrenci dışında kalan diğer kesimlere yönelik faaliyetlerde bulunup bulunmama durumları ile ilgili cevaplar yer almaktadır.

Tablo 60: Önlisans Grafik Tasarım Programlarının Öğrenciler Dışındaki Kesimlere Yönelik Faaliyetlerde Bulunma Durumu

Taraf	Evet		Hayır		T	
	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	205	84,0	39	16,0	244	100
Sektör Çalışanı	230	77,7	66	22,3	296	100
İşletme Sahibi	159	87,8	22	12,2	181	100
Toplam	594	82,4	127	17,6	721	100

Tüm paydaşlarda, grafik tasarım programlarının öğrenciler dışında kalan diğer gruplara yönelik de eğitim faaliyetleri yürütülmesi gerektiği görüşünün hakim olduğu görülmektedir. Akademisyenlerin %84’ü, sektör çalışanlarının %77,7’si ve işletme sahiplerinin %87,8’i soruya evet cevabını vermiştir.

Soruya hayır diyenlerin genel görüşü ise yapılacak eğitimlerin, grafik tasarım programlarının eğitim-öğretim dışı faaliyetler düzenlenmesinin grafik tasarım mesleğinin kalitesini düşüreceği yönündedir. Görüş bildiren bir diğer grup ise bu tür eğitimlerin bir anlamının olmadığını belirtmişlerdir.

Evet cevabını veren katılımcılara grafik tasarım programlarının hangi tür eğitimler vermeleri gerektiği ile ilgili 5 alternatif verilmiştir. Katılımcılara sırasıyla ‘Sertifika Programları’, ‘Hizmet İçi Eğitim’, ‘Seminer Çalışmaları’ ‘Çalıştay’ ve ‘Atölye Çalışmaları’ alternatifleri verilmiştir. Katılımcılardan alternatifleri önem sırasına göre sıralamaları istenmiştir.

Tablo 61’de grafik tasarım programlarının öğrenciler dışında kalan taraflara verilmesi gereken eğitim türlerinden olan ‘Sertifika Programları’ ile ilgili veriler yer almaktadır.

Tablo 61: Grafik Tasarım Programlarının Diğer Taraflara Eğitimleri (Sertifika)

Taraf	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	41	20,0	45	22,0	47	22,9	44	21,5	28	13,7	205	100
Sektör Çalışanı	19	8,3	26	11,3	48	20,9	43	18,7	94	40,9	230	100
İşletme Sahibi	72	45,3	17	10,7	16	10,1	25	15,7	29	18,2	159	100
Toplam	132	22,2	88	14,8	111	18,7	112	18,9	151	25,4	594	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Grafik tasarım programlarının öğrenciler dışındaki taraflara ‘**Sertifika Eğitimi**’ verilmesi ile ilgili cevaplar incelendiğinde, tarafların farklı görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Akademisyenlerin %22,9’u sertifika eğitimleri ile ilgili kararsız olduklarını söylerken, sektör çalışanlarının %49’u programların kesinlikle sertifika eğitimi vermeleri gerektiği görüşüne dile getirmiştir. İşletme sahipleri ise %45,3 büyük bir çoğunlukla, grafik tasarım programlarınca düzenlenecek sertifika eğitimlerini en önemsiz eğitim olarak değerlendirmişlerdir. Genel ortalamaya bakıldığında tüm katılımcıların %25,4’ünün sertifika eğitiminin düzenlenebileceğini söylemiştir. Bununla birlikte sertifika eğitimi düzenlemeyi önemsiz bulanların oranı da (%22,2) düzenlenmesi gerektiğini söyleyenlere oldukça yakın bir değere sahiptir.

Grafik tasarım programlarının öğrenciler dışındaki taraflara verilmesi muhtemel ikinci eğitim türü olarak ‘**Hizmet İçi Eğitim**’ alternatifi verilmiştir. Katılımcıların alternatifte verdikleri cevap Tablo 62’de yer almaktadır.

Tablo 62: Grafik Tasarım Programlarının Diğer Taraflara Eğitimleri (Hizmet İçi Eğitim)

Taraflar	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	30	14,6	48	23,4	38	18,5	56	27,3	33	16,1	205	100
Sektör Çalışanı	17	7,4	9	3,9	48	20,9	52	22,6	104	45,2	230	100
İşletme Sahibi	23	14,5	9	5,7	50	31,4	25	15,7	52	32,7	159	100
Toplam	70	11,8	66	11,1	136	22,9	133	22,4	189	31,8	594	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Tablo 62 incelendiğinde, akademisyenlerin grafik tasarım programları tarafından öğrenciler dışındaki taraflara hizmet içi eğitim düzenlemek konusunda net bir görüşe sahip olmadıkları görülmektedir. Bununla birlikte akademisyenlerin %27,3 gibi bir kısmı hizmet içi eğitim faaliyetlerini önemli görmüşlerdir. Sektör çalışanlarına bakıldığında ise, sektör çalışanlarının sertifika eğitiminde olduğu gibi büyük çoğunluğunun (%45,2) hizmet içi eğitimin çok önemli olduğunu söylemişlerdir. Son olarak işletme sahiplerinin hizmet içi eğitim çalışmalarına bakışlarına incelendiğinde, işletme sahiplerinin %32,7’sinin programların kesinlikle hizmet içi eğitim düzenlemeleri gerektiğini söylemiştir. Bununla birlikte hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi konusunda kararsız kalan işletme sahiplerinin oranı da %31,4 düzeyindedir. Genel ortalamaya bakıldığında ise ankete katılanların tamamının %31,8’i hizmet içi eğitim faaliyetlerinin kesinlikle düzenlenmesi gerektiğini söylerken kararsızların oranı ise %22,4 olmuştur.

Grafik tasarım programlarının öğrenciler dışındaki taraflara yönelik düzenlenecek eğitim türü olarak verilen üçüncü alternatif ‘Seminer Çalışmaları’ olmuştur. Tarafların alternatif ile ilgili değerlendirmelerini gösteren Tablo 63, aşağıda yer almaktadır.

Tablo 63: Grafik Tasarım Programlarının Diğer Taraflara Eğitimleri (Seminer)

Taraflar	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	17	8,3	17	8,3	37	18,0	58	28,3	76	37,1	205	100
Sektör Çalışanı	9	3,9	13	5,7	60	26,1	55	23,9	93	40,4	230	100
İşletme Sahibi	0	0,0	31	19,5	20	12,6	19	11,9	89	56,0	159	100
Toplam	26	4,4	61	10,3	117	19,7	132	22,2	258	43,4	594	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Tablo 63’e göre, tüm taraflar grafik tasarım programlarının diğer taraflara yönelik seminer eğitimlerini düzenlemesini oldukça önemli bulunmuştur. Akademisyenlerin %37,1’i, sektör çalışanlarının %40,4’ü ve işletme sahiplerinin ise %56’sı seminer programı faaliyetlerinin düzenlenmesini en önemli eğitim faaliyeti olarak değerlendirmişlerdir.

Soru kapsamında verilen dördüncü alternatif ise ‘Çalıştay’ olmuştur. Tarafların alternatif ile ilgili görüşleri ise Tablo 64’te yer almaktadır.

Tablo 64: Grafik Tasarım Programlarının Diğer Taraflara Eğitimleri (Çalıştay)

Taraflar	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	9	4,4	3	1,5	13	6,3	52	25,4	128	62,4	205	100
Sektör Çalışanı	11	4,8	14	6,1	41	17,8	51	22,2	113	49,1	230	100
İşletme Sahibi	9	5,7	3	1,9	28	17,6	18	11,3	101	63,5	159	100
Toplam	29	4,9	20	3,4	82	13,8	121	20,4	342	57,6	594	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Grafik tasarım programlarının diğer taraflara yönelik çalıştaylar düzenlemesini anket taraflarının tamamı oldukça önemli bulmuştur. Akademisyenlerin %62,4’ü, sektör çalışanlarının %49,1’i ve son olarak işletme sahiplerinin %63,5’i çalıştayların düzenlenmesi gerektiğini söylemişlerdir.

Programların diğer taraflara yönelik eğitim faaliyetleri düzenleme ile ilgili verilen son alternatif ‘Atölye Çalışmaları’ olmuştur. Tarafların ilgili alternatifte verdikleri cevaplar Tablo 65’te listelenmiştir.

Tablo 65: Grafik Tasarım Programlarının Diğer Tarafalara Eğitimleri (Atölye Çalışmaları)

Tara f	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	5	2,4	8	3,9	12	5,9	41	20,0	139	67,8	205	100
Sektör Çalışanı	6	2,6	3	1,3	29	12,6	59	25,7	133	57,8	230	100
İşletme Sahibi	8	5,0	0	0,0	17	10,7	7	4,4	127	79,9	159	100
Toplam	19	3,2	11	1,9	58	9,8	107	18,0	399	67,2	594	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Verilen son eğitim türü olan atölye çalışmalarına ilişkin cevaplar incelendiğinde, tüm tarafların programların atölye çalışmaları düzenlemelerinin çok önemli olduğu koşunda birleşmektedir. Akademisyenlerin %67,8'i, sektör çalışanlarının %57,8'i ve işletme sahiplerinin %79,9'u programların öğrenciler dışında kalan taraflara atölye çalışmalarının düzenlenmesi gerektiği görüşündedir.

Grafik tasarım programlarının, öğrenciler dışında kalan tüm taraflara çeşitli faaliyetler düzenlemesi ile ilgili verilen alternatifler değerlendirildiğinde, tüm tarafların en önemsedikleri eğitim türünün atölye çalışmaları olduğu ortaya çıkmıştır. İkinci sırada çalıştay, üçüncü sırada seminer, dördüncü sırada hizmet içi eğitim yer alırken son sırada ise sertifika eğitimleri yer almıştır. Ortaya çıkan sonuç bizlere grafik tasarım programlarının öğrenci dışındaki kesimlere de eğitim vermeleri gerektiği ancak bu eğitimlerin ağırlıklı olarak uygulamaya dönük olması gerektiği gerçeği ortaya çıkmıştır.

4.2.8 Önlisans Eğitimindeki Eğitim Ağırlıklandırılmasına İlişkin Bulgular

Anket kapsamında katılımcılara önlisans eğitiminin teorik, uygulama ve teknoloji kullanımı ile ilgili ağırlıklandırmanın nasıl olması gerektiği sorulmuştur. Soru kapsamında 6 alternatif ile 'Fikrim Yok' ve diğer seçenekleri verilmiştir. Soruyla ilgili tarafların cevaplarını gösterir Tablo 66, aşağıda yer almaktadır.

Tablo 66: Grafik Tasarım Programlarındaki Eğitimin Ağırlığı

	Akademisyen		Sektör Çalışanı		İşletme Sahibi	
	N	%	N	%	N	%
%30 Teorik + %30 Uygulama + %40 Teknoloji Kullanımı	52	21,3	32	10,8	32	17,7
%40 Teorik + %30 Uygulama + %40 Teknoloji Kullanımı	29	11,9	24	8,1	27	14,9
%20 Teorik + %30 Uygulama + %50 Teknoloji Kullanımı	28	11,5	34	11,5	7	3,9
%20 Teorik + %50 Uygulama + %30 Teknoloji Kullanımı	63	25,8	67	22,6	53	29,3
%10 Teorik + %40 Uygulama + %50 Teknoloji Kullanımı	17	7,0	53	17,9	20	11,0
%10 Teorik + %50 Uygulama + %40 Teknoloji Kullanımı	28	11,5	65	22,0	42	23,2
Fikrim Yok	0	0,0	2	0,7	0	0,0
Diğer	27	11,1	19	6,4	0	0,0
Toplam	244	100	296	100	181	100

Tablo 66'ya göre, ankete katılan tüm taraflar önlisans grafik tasarım programının eğitim yapılanmasının %20 Teorik + %50 Uygulama + %30 Teknoloji Kullanımı şeklinde olması gerektiği görüşündedir. Görüşü benimseyen akademisyenlerin oranı %25,8 iken sektör çalışanlarının oranı %22,6 ve işletme sahiplerinin oranı ise %29,3 olmuştur.

Diğer seçeneğini tercih eden akademisyenlerden 5 tanesi eğitimin %30 Teorik + %40 Uygulama + %30 Teknoloji Kullanımı şeklinde bir eğitim örgüsü olması gerektiğini söylemiştir. Ayrıca akademisyenlerden 5 kişi eğitim örgüsünün bu tür bir ayrıma gidilmemesi gerektiğini ve fırsat eğitimlerinden de yararlanılması gerektiği fikrini paylaşmışlardır. Ankete katılan işletme sahipleri diğer seçeneğini kullanmazken, sektör çalışanları arasından 7 kişi ise eğitim örgüsünün %50 Teorik + %40 Uygulama + %10 Teknoloji Kullanımı şeklinde olması gerektiğini söylemişlerdir.

4.2.9 Önlisans Mezunlarının Unvanı ve Lisans Mezunlarından Farkı İle İlgili Bulgular

Anket kapsamında tüm taraflara, önlisans grafik tasarım programından mezun olan öğrencilerin unvanlarının ne olması gerektiği sorusu yöneltilmiştir. Soru açık uçlu soru olup; en çok ifade edilen unvanlar Talo 67'de sıralanmıştır.

Tablo 67: Önlisans Grafik Tasarım Mezunlarının Unvanı

	Akademisyen		Sektör Çalışanı		İşletme Sahibi	
	N	%	N	%	N	%
Görsel İletişim Tasarımcısı	11	4,5	2	0,7	0	0,0
Grafik Tasarımcı	185	75,8	163	55,1	90	49,7
Grafiker	28	11,5	73	24,7	27	14,9
İletişim Tasarımcısı	3	1,2	0	0,0	0	0,0
Tasarımcı Grafiker	12	4,9	41	13,9	40	22,1
Yardımcı Grafiker	3	1,2	3	1,0	7	3,9
Diğer	2	0,8	9	3,0	17	9,4
Boş	0	0,0	5	1,7	0	0,0
Toplam	244	100	296	100	181	100

Soruyu cevaplandıran tüm taraflar, önlisans grafik tasarım mezunlarının unvanlarının ‘Grafik Tasarımcı’ olması gerektiği görüşünde birleşmektedir. Görüşü benimseyen akademisyenlerin oranı %75,8 iken çalışanların oranı %55,1 ve işletme sahiplerinin oranı ise %49,7 olarak saptanmıştır.

Diğer seçeneğini tercih eden çalışanlardan 9 kişi unvanın ‘Operatör’ olması gerektiğini söylerken, işletme sahibi katılımcılardan diğer seçeneğini kullanan 17 kişi ise unvanın ‘Teknik Grafiker’ olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Anket kapsamında taraflara önlisans düzeyindeki grafik tasarım eğitimi ile lisans düzeyindeki grafik tasarım eğitimi arasındaki farklar sorulmuştur. Soru ile ilgili verilen cevaplar Tablo 68’de yer almaktadır. Soru açık uçlu soru olup cevaplar yakınlık derecesine göre gruplandırılmıştır.

Tablo 68: Önlisans ile Lisans Grafik Tasarım Eğitimi Arasındaki Fark

	Akademisyen		Sektör Çalışanı		İşletme Sahibi	
	N	%	N	%	N	%
Eğitim Süresi	45	18,4	64	21,8	31	17,1
Uygulama ve Kuramsal Fark	167	68,4	147	50,0	46	25,4
Önlisans Yetersiz	4	1,6	0	0,0	0	0,0
Fark Yok	0	0,0	51	17,3	26	14,4
Fikrim Yok	0	0,0	0	0,0	10	5,5
Cevap Yok	28	11,5	32	10,9	68	53,1
Toplam	244	100	294	100	181	100

Tablo 68’e göre, akademisyenler önlisans ile lisans düzeyi arasındaki en önemli farkın (%68,4) önlisans düzeyinde daha teknik ve uygulamaya dönük bir

eğitim verilirken, lisans düzeyinde daha kuramsal eğitim olduğunu söylemişlerdir. Akademisyenlere göre ikinci en önemli fark ise %18,4 ile eğitim srelerinden kaynaklanmaktadır. Akademisyenlerin %11,5 ise soruya cevap vermemiştir.

Sektör alışanlarının verdikleri cevaplara bakıldığında, sektör çalışanlarının da akademisyenler gibi %50'si de her iki eğitim düzeyi arasındaki en önemli farkın nlisans düzeyinde daha teknik ve uygulamaya dönük bir eğitim verilirken, lisans düzeyinde daha kuramsal eğitim olduğu yönündedir. Sektör çalışanlarına göre ikinci sırada %21,8 ile eğitim süreleri gelmektedir.

İşletme sahiplerinin soruya verdikleri cevap incelendiğinde, işletme sahibi katılımcıların %53,1 gibi büyük çoğunluğunun soruya cevap vermedikleri görülmektedir. Cevap verenler içinde en yüksek oran ise diğer iki tarafta olduğu gibi %25,4 ile nlisans düzeyinde daha teknik ve uygulamaya dönük bir eğitim verilirken, lisans düzeyinde daha kuramsal eğitim veriliyor olmasdır.

Soruya verilen cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde tüm taraflar nlisans eğitiminin teknik bir yapıda olduğu, lisans eğitiminin ise daha kuramsal olduğu görüşü hakimdir. Bunun dışında her iki düzeyde verilen eğitim sadece zaman ayrımı yapılarak, her iki düzeyin de aynı yapıda olduğunun söylenmesi dikkat çekici bir durumdur.

4.2.10 nlisans Eğitiminin Sorunları İle İlgili Bulgular

Anket kapsamında katılımcılara niversiteler ile ilgili sektör arasındaki işbirliğinin zayıf olduğu öngörüsünden hareketle iş başı eğitimler, staj ve işe yerleştirme süreçlerinde güçlüklerin yaşanıp yaşanmadığı sorusu yöneltilmiştir. Soruya verilen cevaplar Tablo 69'da listelenmiştir.

Tablo 69: Üniversite-Sektör İletişiminin Yol Açtığı Sorunlar

Tarağ	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	4	1,6	18	7,4	41	16,8	67	27,5	114	46,7	244	100
Sektör alışanı	0	0,0	9	3,0	32	10,8	64	21,6	191	64,5	296	100
İşletme Sahibi	0	0,0	0	0,0	39	21,5	25	13,8	117	64,6	181	100
Toplam	4	0,6	27	3,7	112	15,5	156	21,6	422	58,5	721	100

1: En Az önemli / 2: nemsiz / 3: Kararsız / 4: nemli / 5: En çok önemli

Tablo 69 incelendiğinde, tüm taraflar niversite ve ile ilgili sektör arasındaki iletişimin yeterince geliştirilememiş olmasının sonucu olarak iş başı eğitim, staj ve

işe yerleştirmede sorunların yaşandığı görüşünü kabul etmişlerdir. Ortaya çıkan sonuç, üniversite ve ilgili sektör arasındaki iletişimin geliştirilmesinin önemli olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır.

Taraflara, grafik tasarım alanının güncel teknoloji ile birlikte sürekli değişim yaşanmasının eğitim kurumlarına yansımalarının yavaş oluşu, eğitimin sektörün gerisinde kalmasında önemli olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Soru 5'likert tipi soru olup 1 en az önemliyi, 5 ise en çok önemliyi ifade etmektedir. Soru kapsamında tarafların cevaplarını gösteren Tablo 70 aşağıda yer almaktadır.

Tablo 70: Eğitim Kurumlarının Teknolojinin Gerisinde Kalma Durumu

Taraflar	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	5	2,0	16	6,6	48	19,7	71	29,1	104	42,6	244	100
Sektör Çalışanı	5	1,7	1	0,3	19	6,4	43	14,5	238	77,0	296	100
İşletme Sahibi	0	0,0	9	5,0	34	18,8	51	28,2	87	48,1	181	100
Toplam	10	1,4	26	3,6	101	14,0	165	22,9	419	58,1	721	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Tablo 70 incelendiğinde, tüm tarafların teknolojik gelişme karşısında eğitim kurumlarının geride kaldığı görüşünün benimsendiği görülmektedir. Görüş bildiren akademisyenlerin %42,6'sı, sektör çalışanlarının %77'i ve işletme sahiplerinin %48,1'i eğitim kurumlarının alanın yaşadığı teknolojik gelişmelerin gerisinde kaldıklarını söylemişlerdir. Ortaya çıkan durum, eğitim kurumlarının ciddi bir teknolojik iyileştirmeye tabii olmaları gerektiğini göstermektedir.

Katılımcılara, sektörün talep ettiği yeterliliklere sahip olmadan öğrencilerin diplomaya ulaşmalarını önemli olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Soruya verilen cevaplar Tablo 71'de yer almaktadır.

Tablo 71: Öğrencilerin Gerekli Yeterlilik Kazanmadan Mezun Olma Durumları

Taraflar	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	7	2,9	19	7,8	38	15,6	79	32,4	101	41,4	244	100
Sektör Çalışanı	2	0,7	0	0,0	38	12,8	35	11,8	221	74,7	296	100
İşletme Sahibi	0	0,0	5	2,8	0	0,0	80	44,2	96	53,0	181	100
Toplam	9	1,2	24	3,3	76	10,5	194	26,9	418	58,0	721	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Soruyu cevaplandıran tarafların tamamı, öğrencilerin gerekli düzeyde yeterlilikleri kazanmadan mezun oldukları görüşüne sahiptir. Akademisyenlerin

%41,4'ü, sektör çalışanlarının %74,7'si ve işletme sahiplerinin %53'ü mezunların gerekli yeterliliklere sahip olmadıkları görüşüne sahiptir. Ortaya çıkan durum, eğitim kurumlarındaki grafik tasarım eğitiminin kalitesinin artırılması gerektiğini bizlere göstermektedir. Ayrıca bir önceki soru ile birlikte değerlendirildiğinde öğrencilere mezuniyet sonrasında yeterli olabilmeleri için ilgili alanın taraflarından da görüş alınmasını zorunlu olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Anket katılımcılarına, akademisyenlerin sektörel deneyim eksiliği olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Soruya verilen cevaplar Tablo 72'de yer almaktadır.

Tablo 72: Öğretim Elemanlarının Sektörel Deneyim Durumu

	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	9	3,7	44	18,0	43	17,6	61	25,0	87	35,7	244	100
Sektör Çalışanı	5	1,7	12	4,1	33	11,1	66	22,3	180	60,8	296	100
İşletme Sahibi	0	0,0	8	4,4	25	13,8	77	42,5	71	39,2	181	100
Toplam	14	1,9	64	8,9	101	14,0	204	28,3	338	46,9	721	100

1: En Az Önemli / 2: Önemsiz / 3: Kararsız / 4: Önemli / 5: En Çok Önemli

Anket taraflarının tamamı, akademisyenlerin sektör ile ilgili deneyim eksikliğini olduğu görüşüne sahiptir. Akademisyenlerin %35,7'si, sektör çalışanlarının %60,8'si ve işletme sahiplerinin %39,2'si öğretim elemanlarının sektör ile ilgili deneyim eksikliği olduğu görüşüne sahiptir.

4.2.11 Grafik Tasarım Alanının Sorunları İle İlgili Bulgular

Anket kapsamında tüm taraflara grafik tasarım alanının yaşadığı sorunlarla ilgili sorular yöneltilmiştir. Sorular 5'li likert tipi sorular olup; 1 kesinlikle katılmıyorum anlamına gelirken 5 kesinlikle katılıyorum anlamına gelmektedir.

Taraflara, grafik tasarımın Türkiye'de hakkettiği değeri görüp görmediği sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların soruya verdikleri cevap Tablo 73'te yer almaktadır.

Tablo 73: Grafik Tasarımın Türkiye'de Hakkettiği Değeri Görme Durumu

Taraflar	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	11	4,5	20	8,2	23	9,4	100	41,0	90	36,9	244	100
Sektör Çalışanı	2	0,7	16	5,4	31	10,5	69	23,3	178	60,1	296	100
İşletme Sahibi	7	3,9	0	0,0	33	18,2	71	39,2	70	38,7	181	100
Toplam	20	2,8	36	5,0	87	12,1	240	33,3	338	46,9	721	100

1: Kesinlikle Katılmıyorum / 2: Katılmıyorum / 3: Kararsızım / 4: Katılıyorum / 5: Kesinlikle Katılıyorum

Tarafların tümü (%46,9) grafik tasarım Türkiye’de hakkettiği değeri görmediği görüşüne sahiptir. Akademisyenlerin %36,9’u, sektör çalışanlarının %60,1’i ve işletme sahiplerinin %38,7’si grafik tasarımın gerekli konumda olmadığı fikrindedir. Ortaya çıkan durum, grafik tasarımın Türkiye’deki algılanan değeri konusunda ayrıntılı çalışmaların yapılmasının zorunluluğunu bize göstermektedir.

Anket kapsamında, katılımcılara, “*grafik tasarımın en önemli sorununun sanat ile sektörü birleştirmede sıkıntı yaşadığı*” görüşüne katılıp katılmadığı sorulmuştur. Tablo 74’te soru kapsamında katılımcıların vermiş oldukları cevaplar yer almaktadır.

Tablo 74: Grafik Tasarım Eğitiminin En Önemli Sorunu

Taraf	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	12	4,9	10	4,1	52	21,3	94	38,5	76	31,1	244	100
Sektör Çalışanı	13	4,4	10	3,4	56	18,9	75	25,3	142	48,0	296	100
İşletme Sahibi	0	0,0	0	0,0	17	9,4	46	25,4	118	65,2	181	100
Toplam	25	3,5	20	2,8	125	17,3	215	29,8	336	46,6	721	100

1: Kesinlikle Katılmıyorum / 2: Katılmıyorum / 3: Kararsızım / 4: Katılıyorum / 5: Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 74’de göre, tarafların üçü de grafik tasarımda sanat ile sektör isteklerinin birleştirmede sıkıntı yaşandığı görüşüne sahiptir. Bununla birlikte her bir tarafın konuya katılım oranlarında ciddi farklılıklar bulunmaktadır. Akademisyenlerin verilen ifade katılım oranı %31,1 iken aynı oran işletme sahiplerinin cevaplarında %65,2 düzeyine yükselmektedir. Dolayısıyla aynı görüşte olmalarının yanında anket katılımcıların sanat ile sektör birleşimine bakış açıları farklılık gösterebilmektedir.

Araştırma kapsamında taraflara, Vakıf üniversiteleri bünyesinde yer alan grafik tasarım programlarının eğitimin kalitesine etkisinin olumsuz olup olmadığı sorusu sorulmuştur. Soruya katılımcıların vermiş oldukları cevap Tablo 75’te yer almaktadır.

Tablo 75: Vakıf Üniversiteleri Bünyesindeki Grafik Tasarım Programları

Taraf	1		2		3		4		5		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Akademisyen	79	32,4	70	28,7	57	23,4	22	9,0	16	6,6	244	100
Sektör Çalışanı	112	37,8	79	26,7	53	17,9	9	3,0	43	14,5	296	100
İşletme Sahibi	56	30,9	43	23,8	48	26,5	0	0,0	34	18,8	181	100
Toplam	247	34,3	192	26,6	158	21,9	31	4,3	93	12,9	721	100

1: Kesinlikle Katılmıyorum / 2: Katılmıyorum / 3: Kararsızım / 4: Katılıyorum / 5: Kesinlikle Katılıyorum

Sorunun cevapları incelendiğinde tarafların tamamı Vakıf üniversiteleri bünyesinde yer alan programların eğitimin kalitesini olumsuz etkilemediğini düşünmektedir. Bununla birlikte kararsızların oranı da hayli fazladır. Genel ortalamaya bakıldığında ise katılımcıların %34,3'ü vakıf üniversitelerinde grafik tasarım eğitiminin alana etkisini olumsuz değerlendirmemektedir.

4.3. Grafik Tasarım Önlisans Programlarına İlişkin Bulgular

Türkiye genelinde önlisans düzeyinde grafik tasarım eğitimi veren toplam program sayısı altmışüç (63)'tür. Bunların 36'sı devlet üniversitelerine bağlı, 22'si vakıf üniversitelerine bağlı, 5'i ise vakıf meslek yüksekokulları çatısı altındadır. Söz konusu programların listesi Tablo 15, Tablo 16 ve Tablo 17'de yer almaktadır. Programlardan 6 tanesi ile ilgili hiçbir bilgiye ulaşılamamıştır. Bilgi ulaşılamayan programların biri devlet üniversitesi bünyesinde yer alırken, 2'si vakıf MYO, 3'ü vakıf üniversitesidir. Dolayısıyla çalışmalar verilerine ulaşılan 53 program üzerinden yürütülmüştür.

Grafik Tasarım programları bünyesinde yer alan dersler, 4 gruba ayrılarak incelenmiştir. Birinci grup grafik tasarımın içinde bulunduğu tasarım ana grubunun tüm branşlarında (moda, içtasarım, oyun tasarımı vb.) ortak okutulan derslerin yer aldığı Temel Alan; ikinci grup ise sadece grafik tasarım ile ilgili içeriklerin yer aldığı Mesleki Alan dersleridir. Üçüncü grup ise grafik tasarım alanı içinde yer alan ancak mesleki alan derslerine göre biraz daha uzmanlaşmayı gerektiren Mesleki Uzmanlık derslerinin kategorisini oluşturur. Son grup ise Türkiye Yeterlilik Çerçevesi kapsamında bölüm dışında tüm bireylerde dil, iletişim, girişimcilik vb. alanlarda gelişim sağlayan Yetkinlik derslerinden oluşmaktadır.

Grafik Tasarım programlarında yer alan derslerin sayılarının gösterir Tablo 76 aşağıda yer almaktadır.

Tablo 76: Grafik Tasarım Programlarındaki Ders Sayıları

	V.Y.		30 ve Altı		31-40 Arası		41 ve üstü		T	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Devlet	1	3	0	0	26	72	9	25	36	100
Vakıf	3	14	8	36	10	45	1	5	22	100
Vakıf MYO	2	40	1	20	2	40	0	0	5	100
Toplam	6	10	9	14	38	60	10	16	63	100

V.Y. Veri Yok / **Kaynak:** Değerlendirmeye alınan üniversitelerin resmi internet sitelerindeki veriler

Tablo 76 incelendiğinde, grafik tasarım programlarının %60'ındaki ders sayısının 31-40 aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. Değerlendirmeye alınan programların %14'ünde 30 ve altında ders sayısı varken; %16'sında ise ders sayısı 41 ve üstüdür. Ders sayılarının üniversite türüne göre dağılımına bakıldığında da genel dağılımla paralel bir yoğunlaşmanın olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında Devlet üniversitelerinde 30 ve altı ders sayısı olan program bulunmazken, vakıf üniversitelerinin %36'sının 30 ve altı ders sayısına sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Bir diğer önemli konu ise programlarda okutulan derslerin 'Zorunlu' ya da 'Seçmeli' olma durumudur. Değerlendirmeye alınan 50 grafik tasarım programında bir ya da birden fazla seçmeli ders bulunurken, 7 programda herhangi bir seçmeli ders bulunmadığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki Tablo 77'de programlardaki derslerin seçmeli ya da zorunlu oluşlarına göre yoğunluk oranları yer almaktadır.

Tablo 77: Grafik Tasarım Programlarındaki Zorunlu/Seçmeli Ders Oranları

	Devlet	Vakıf	V.MYO	T
%20 ve altı	8	5	2	15
%21-%40	21	9	0	30
%41 ve üstü	4	0	0	4
Veri Yok	1	3	2	6
Zorunlu Ders Yok	2	5	1	8
Toplam	36	22	5	63

Kaynak: Değerlendirmeye alınan üniversitelerin resmi internet sitelerindeki veriler

Grafik tasarım programı yer alan 27 devlet üniversitesindeki Zorunlu/Seçmeli ders oranı %21 - %40 aralığındadır. Aynı aralıktaki vakıf üniversitesi sayısı 9 iken; vakıf MYO da bu oran sıfırdır. Zorunlu/Seçmeli ders oranı %20 ve altında olan devlet üniversitesi 8, vakıf üniversitesi 5 ve vakıf MYO ise 2'dir. Bunun yanında, 2 devlet üniversitesinde, 5 vakıf üniversitesinde ve 2 vakıf MYO bünyesindeki grafik tasarım programında herhangi bir seçmeli ders olmadığı tespit edilmiştir. Öte yandan Devlet ve vakıf ayırmaksızın tüm grafik tasarım programlarındaki Zorunlu/Seçmeli ders oranının %23 düzeyinde yoğunlaştığı saptanmıştır.

4.3.1. Ders Müfredatlarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde grafik tasarım programlarının müfredatlarında yer alan programları daha önce tanımlanan alanlar doğrultusunda analiz edilecektir.

4.3.1.1. Zorunlu Yükseköğretim Kurumu Dersleri

Yükseköğretim Kanunu 5.Madde 1 bendine göre, “*Yükseköğretim kurumlarında, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk Dili, Yabancı Dil zorunlu dersler*” statüsündedir (2547 sayılı Kanun). Dolayısıyla incelemeye alınan tüm programlarda bahsi geçen üç ders zorunlu olarak bulunmaktadır. Yabancı Dil dersleri, yetkinlik dersleri kapsamında değerlendirilmiştir. Bunun yanında zorunlu dersler tüm programlarda bulunduğu için derslerle ilgili tablolara yer verilmemiştir.

1. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1 ve 2

Tüm programlarda yer alan ve zorunlu olan ders, Bilgi Üniversitesi’nde ‘*Türk Devrim Tarihi*’, Işık Üniversitesi’nde ise ‘*Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*’ adıyla yer almaktadır. Yükseköğretim Kanunu’nun ilgili maddesine aykırı olsa da ders; Beykent, İstanbul Esenyurt ve Turgut Özal Üniversitelerinde tek dönemlik ders olarak kurgulanmıştır. Diğer üniversitelerde ise iki dönemde yer alan dersin her bir dönem için AKTS değeri 2’dir. Tek dönemde kurgulanan üniversitelerdeki dersin AKTS değeri ise 4’tür. Anadolu, Avrasya, Doğu,, İstanbul Esenyurt, Işık Üniversiteleri ve Plato MYO Grafik Tasarım Programlarında 3. ve 4. dönemde yer alan ders, geri kalan ve incelenen diğer üniversite ve vakıf MYO programlarında 1. ve 2. dönemde yer almaktadır.

İki dönemlik olarak okutulan programlarda Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1 dersi kapsamında 1.Dünya Savaşı, Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet’in Kuruluş süreçleri anlatılırken; Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 2 dersinde ise, Cumhuriyet sonrası Türkiye’de yaşanan gelişmeler ve günümüze kadar geçen zaman diliminde meydana gelen olaylar anlatılmaktadır.

Bunun yanında Bilgi Üniversitesi bünyesinde yer alan ‘*Türk Devrim Tarihi*’ içeriği ise klasik Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi dersinden farklılık gösterir. Türk Devrim Tarihi 1 dersi kapsamında, ‘*sosyal bilimler*’, ‘*tarih*’, ‘*devrim*’, ‘*karşı devrim*’, ‘*darbe*’, ‘*devlet*’, ‘*siyasal iktidar*’, ‘*otorite*’ ve ‘*hukuk*’ gibi bir dizi kavram açıklanırken; devam dersinde Kurtuluş Savaşı, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu ve Türk devrimlerinden bahsedilmektedir.

Işık Üniversitesi bünyesinde yer alan ‘*Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 1 ve 2*’ derslerine ilişkin herhangi bir içeriğe rastlanmamıştır.

2. Türk Dili 1 ve 2

Türk Dili dersi, Beykent Üniversitesinde *‘Türkçe Eleştirel Okuma ve Yazma’* adıyla yer alırken, Işık ve İstanbul Kültür Üniversitelerinde ise *‘Türkçe’* olarak isimlendirilmiştir. Yine ilgili Kanun maddesine aykırı olmakla birlikte ders; Beykent, İstanbul Esenyurt ve Turgut Özal üniversitelerinde tek dönem olarak okutulmaktadır. Tek dönemde kurgulanan üniversitelerdeki dersin AKTS değeri 4’tür. Öte yandan 5 üniversitede ders 1 AKTS değerine sahipken, 49 üniversitede AKTS değeri 2’dir.

Ders içerik ve amaç açısından değerlendirildiğinde, klasik *‘Türk Dili’* derslerinin birincisinde daha çok Türk Dili’nin diğer diller arasındaki yeri ve tarihi gelişimi ele alınırken, ikincisinde; Türk dilinin doğru ve düzgün kullanımı, dilin gramer kuralları ve doğru ifade şekilleri üzerinde durulmaktadır. Genel anlamda amaç ise öğrencileri ana dil şuuruna sahip bireyler yetiştirmek olarak belirlenmiştir. Beykent Üniversitesinde yer alan *‘Türkçe Eleştirel Okuma ve Yazma’* dersi, isim farklı olmakla birlikte içerik olarak klasik Türk Dili dersi ile aynı amaç ve içeriğe sahiptir. Öte yandan İstanbul Kültür Üniversitesi müfredatında yer alan *‘Türkçe’* dersleri içeriğinde yukarıda sayılanların yanında *‘okuyan, düşünen, aydın, sorgulayan, çözüm getiren insanlar olmaları’* vurgusu da yapılmaktadır.

4.3.1.2. Temel Alan (Tasarım) Dersleri

Bu bölümde, Grafik Tasarımın yer aldığı Tasarım alanı ile ilgili diğer tasarım disiplinleri (moda, içmekan, endüstri vb.) ile ortak bir zeminde yer alan ve tasarım alanında ilerleyen herkesin alması gerekli olan temel derslerin içerikleri analiz edilmektedir. Dersler alfabetik sıra ile değerlendirilmektedir.

1. Çağdaş Sanat Eleştirisi/Çağdaş Sanat Yorumu

Aşağıdaki Tablo 78’de *‘Çağdaş Sanat Eleştirisi/Yorumu’* dersi bulunan grafik tasarım programları yer almaktadır.

Tablo 78: Çağdaş Sanat Eleştirisi/Yorumu Dersi Bilgileri

N	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	V.MYO	F. Saraç	MYO	3	Çağdaş Sanat Eleştirisi	Z	2	0	2	2
2	Vakıf	İ. Kültür	İşletmecilik	3	Çağdaş Sanat	S	2	0	2	2
3	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	3	Çağdaş Sanat Yorumu	S	3	0	3	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

'Çağdaş Sanat Eleştirisi' dersi 1'i devlet 2'si vakıf olmak üzere 3 program bünyesinde yer almaktadır. Ders 2 programda seçmeli ders olarak okutulurken, 1 programda zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Dersin teorik bir ders olduğu anlaşılmalı birlikte vakıf yükseköğretim kurumlarında AKTS değeri 2 olarak belirtilmişken, devlet üniversitesindeki AKTS değeri 3'tür. Bu durum dersin kredisi için de geçerlidir. Her üç üniversitedeki programlarda ders 3. Dönemde yer almaktadır.

Her üç yükseköğretim kurumunda da ders içeriğinin günümüz (özellikle 19. Yüzyıl ve sonrası) sanat akımlarına, kuramlarına ve faaliyetlerine odaklandığı görülmektedir. Bunun yanında Faruk Sarak MYO Grafik Tasarım Programında yer alan ders içerik olarak '*sanatsal bir olguyu, tarihi, sosyolojik, estetik, psikolojik, felsefi ve politik boyutla değerlendirilebilecek bir entelektüel birikim*' vurgusu yaparken, İstanbul Kültür Üniversitesi Grafik Tasarım Programı '*çağdaş sanat tarihine hakim olmalarını ve çağdaş sanatın gelişimini bir bütünlük içinde düşünebilmesi*' üzerinde durmaktadır. Süleyman Demirel Üniversitesi Grafik Tasarım Programı'nda ise derse '*Modern/Çağdaş sanat akımları ile kuramlarına temel oluşturan sosyal, kültürel ve entelektüel fenomen*' vurgusu yapmaktadır. Bu noktada dikkat çeken bir diğer husus ise, Süleyman Demirel Üniversitesinin iki farklı meslek yüksekokulunda Grafik Tasarım Programı bulunmasına rağmen ders sadece bir meslek yüksekokulundaki programda yer almaktadır.

2. Desen 1 ve 2

Aşağıdaki Tablo 79'da '*Desen 1 ve 2*' dersi bulunan grafik tasarım programları yer almaktadır.

Tablo 79: Desen 1 ve 2 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	1	Desen	Z	2	2	3	6
2	Devlet	Akdeniz	Serik	1	Desen	Z	2	2	4	5
3	Devlet	Amasya	Tasarım	1	Desen	Z	2	2	3	5
4	Devlet	Anadolu	Porsuk	1	Desen 1	Z	2	1	2	3,5
				2	Desen 2	Z	2	1	3	3,5
5	Vakıf	Avrasya	MYO	1	Desen	Z	2	2	3	4
6	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	1	Desen	Z	2	2	3	5
7	Devlet	Bartın	Bartın	1	Desen	S	2	1	4	4
8	Devlet	B.Ş. Edebali	Bozüyük	1	Desen	Z	1	1	2	2
9	Vakıf	Bilgi	MYO	1	Desen	Z	4	0	4	6
10	Devlet	B. Ecevit	Krd.Eğr.	1	Desen	Z	2	1	3	4

Tablo 79'un devamı

11	Devlet	Ç. O. Mart	Ç.Tek.Bil.	1	Desen	Z	2	2	3	7
12	Devlet	C. Bayar	Soma	1	Desen	Z	3	2	4	7
13	Vakıf	Doğuş	MYO	1	Desen	Z	0	4	2	7
14	Devlet	Dumlupınar	K.Tek.Bil.	1	Desen	Z	3	0	3	5
15	Devlet	Düzce	Gölyaka	1	Desen	Z	1	3	3	5
16	Devlet	Ege	Ege	1	Desen	Z	2	2	3	4
17	V.MYO	F. Saraç	MYO	1	Desen	Z	2	2	3	3
18	Devlet	Atatürk	Oltu	1	Desen 1	Z	2	2	3	4
				2	Desen 2	Z	2	2	3	4
19	Devlet	Atatürk	Tortum	1	Desen 1	Z	2	2	3	4
				2	Desen 2	Z	2	2	3	4
20	Devlet	Fırat	Tek.Bil.	1	Desen	Z	3	1	4	5
21	Vakıf	Gedik	Gedik	2	Desen	Z	1	2	2	5
22	Vakıf	Gediz	MYO	1	Desen 1	Z	1	2	2	3
				2	Desen 2	Z	1	2	2	3
23	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	1	Desen	S	3	1	3,5	4
24	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	2	Desen	Z	3	1	3,5	5
25	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	1	Desen	Z	2	2	3	4
26	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	1	Desen	Z	3	1	4	7
27	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	1	Desen	Z	2	2	3	6
28	Vakıf	İ.Kültür	İşletmecilik	4	Desen Atl.	S	2	0	2	2
29	Devlet	M.A.Ersoy	Tek.Bil.	1	Desen	Z			5	7
30	Devlet	N. Erbakan	Seydişehir	1	Desen 1	Z	3	1	3,5	4
				2	Desen 2	Z	3	1	3,5	3
31	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	1	Desen	Z	3	1	3,5	4
32	Devlet	N. H.B.Veli	MYO	1	Desen	Z	2	1	2,5	4
33	Vakıf	Nişantaşı	MYO	1	Desen	Z	3	1	4	7
34	Devlet	O. Mayıs	Samsun	1	Desen	Z	2	2	3	7
35	Devlet	Pamukkale	D.Tek.Bil.	1	Desen	Z	2	2	3	5
36	Devlet	Sinop	Gerze	1	Desen	Z	2	0	2	5
37	V.MYO	Şişli	MYO	1	Desen	Z	0	3	2	3
38	Devlet	S. Demirel	Isparta	1	Desen	Z	2	1	2,5	4
39	Devlet	S. Demirel	Uluborlu	1	Desen	Z	2	1	2,5	4
40	Vakıf	Toros	MYO	1	Desen	Z	1	2	2	2
41	Devlet	Trakya	Güzel S.	1	Desen	Z	2	2	3	7
42	Vakıf	T. Özal	Ankara	2	Desen	Z	1	2	2	6
43	Devlet	Uludağ	Tek.Bil.	1	Desen	Z	3	1	3,5	6
44	Devlet	G.paşa	Erbaa	1	Desen	Z	3	1	4	5
45	Vakıf	Yaşar	MYO	1	Desen 1	Z	2	2	3	4
				2	Desen 2	Z	2	2	3	4

T:Teorik / **U:**Uygulama / **K:**Kredi / **AKTS:** Avrupa Kredi Transfer Sistemi

'Desen' dersi, ayrıntılı incelenen 57 grafik tasarım programının 45'inde yer almaktadır. Ders 1'i vakıf, 5'i devlet olmak üzere toplamda 6 programda iki dönemlik ders olarak kurgulanırken, diğerlerinde tek dönemlik ders olarak kurgulanmıştır. İstanbul Kültür Üniversitesi Grafik Tasarım Programında ise dersin ismi '*Desen Atölyesi*' olarak verilmiştir. Üniversite statüsü açısından değerlendirildiğinde, ders 33 devlet üniversitesi grafik tasarım programında yer alırken vakıf yükseköğretim kurumlarındaki grafik tasarım programlarında ders 22 programda yer almaktadır.

'Desen' dersi, İstanbul Kültür Üniversitesi dışındaki programlarda zorunlu ders olarak okutulmaktadır. İstanbul Kültür Üniversitesinde ise ders seçimlidir. Yine aynı üniversite derse 4. Dönem müfredatında yer verirken diğer kurumların 1. ya da 2. dönem içinde derse yer vermişlerdir. Dersin AKTS değeri ile ilgili bir karışıklık söz konusudur. Ders en küçük 2 AKTS değeri alırken, en yüksek 7 AKTS değeri almıştır. Derse kredi açısından bakıldığında ise, 2 ile 4 aralığında değer aldığı görülmektedir. Desen dersi ile ilgili hiçbir uygulama olmayan üniversite sayısı 4 iken, dersin bulunduğu diğer üniversitelerde uygulama bulunmaktadır. Bununla birlikte uygulama saati farklılık göstermektedir.

Desen dersi içerik olarak, 'canlı cansız modellerin gözlemlenerek incelenmesi, ölçü-oran, kompozisyon ilkelerine uygun çizme yeterliliği kazandırmaya odaklanmıştır. Ayrıca '*çizgi, ton, anatomi, yapı ve konstrüksiyon hakkında da çizimsel*' faaliyetlere de yer vermektedir. Dikkat çeken en önemli konulardan birisi ise ders içeriklerinin kelimesi kelimesine üniversitelerin çoğunluğunda aynı olmasıdır. İçeriklerin benzer bir yapıda olmasının kabul edilebilirliği olmasına rağmen, kelimesi kelimesine aynı ifadelerin yer alması üzerinde düşünülmesi gereken bir boyutu ifade etmektedir.

3. Estetik

'*Estetik*' dersi bulunan grafik tasarım programlarını gösterir Tablo 80, aşağıda yer almaktadır.

Tablo 80: Estetik Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	4	Estetik ve Tas. Fel.	S	2	0	2	3
2	Devlet	Bartın	Bartın	4	Estetik	S	2	0	4	4
3	Devlet	S. Demirel	Isparta	1	Estetik	Z	2	0	2	3
4	Devlet	S. Demirel	Uluborlu	1	Estetik	Z	2	0	2	3
5	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	2	Estetik	Z	2	0	2	3
6	V.MYO	F. Saraç	MYO	3	Estetik	Z	2	0	2	2
7	Vakıf	Toros	MYO	4	Estetik	Z	2	0	2	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

'Estetik' dersi, 3'ü vakıf, 4'ü devlet olmak üzere toplamda 7 yükseköğretim kurumunun müfredatında yer almaktadır. Dersin ismi Ahi Evran Üniversitesi Grafik Tasarım Programında '*Estetik ve Tasarım Felsefesi*' olarak verilmiştir. Diğer üniversitelerde ise dersin adı aynıdır. Ders, 2 üniversite müfredatında seçmeli ders olarak okutulurken, 5 üniversitenin müfredatında zorunlu olarak okutulmaktadır. Ders bir temel alan dersi olmasına rağmen dersin bulunduğu dönem ile ilgili bir birlik bulunmamaktadır. Tablo 80'de yer alan üniversitelere göre ders, eğitim öğretim süresi boyunca herhangi bir dönemde okutulabilir.

Müfredatında Estetik dersi bulunan tüm yükseköğretim kurumlarında ders teorik bir ders olarak belirlenmiştir. Dersin kredisi Bartın Üniversitesi Grafik Tasarım Programı'nda 4 iken diğer 6 üniversitede kredisi 2'dir. Bununla birlikte dersin AKTS değeri konusunda kredisinde olduğu gibi birlik söz konusu değildir. Ders AKTS değeri olarak 2 ile 4 arasında değişen değerler alabilmektedir.

Yükseköğretim kurumlarının içerikleri karşılaştırıldığında içerik bakımından bir uyum olduğu görülmektedir. Ders, içerik olarak, sanat ve estetik arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Amaç, '*kişilerin zihinsel, duygusal ve devinimsel gelişmelerinde sanat eğitiminin, sanatın yeri ve önemini*' ortaya koymaktır. Ayrıca 'Estetiğin kavramları, temel sorunları, sanat eserinin özellikleri ve estetik bir bakış açısı geliştirmek' ders kapsamında ulaşılmak istenen hedeflerdendir.

4. Perspektif

Aşağıdaki Tablo 81'de, '*Perspektif*' dersi bulunan grafik tasarım programları yer almaktadır.

Tablo 81: Perspektif Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	1	Perspektif 1	Z	3	0	3	4
				2	Perspektif 2	S	3	0	3	4
2	Devlet	Akdeniz	Serik	2	Perspektif	Z	2	2	4	4
3	Devlet	Amasya	Tasarım	2	Perspektif	Z	2	2	3	4
4	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	1	Perspektif	Z	2	0	0	2
5	Devlet	Bartın	Bartın	2	Teknik Resim ve Perspektif	Z	1	1	3	3
6	Devlet	B. Ecevit	Krd.Eğr.	1	Perspektif	Z	2	2	3	4
7	Devlet	Ç. O. Mart	Ç.Tek.Bil.	1	Perspektif	Z	2	1	3	3
8	Devlet	C. Bayar	Soma	1	Perspektif	Z	1	2	2	3
9	Devlet	Dumlupınar	K.Tek.Bil.	2	Perspektif	Z	3	0	3	5
10	Devlet	Düzce	Gölyaka	1	Perspektif	Z	2	1	3	3
11	Devlet	Ege	Ege	1	Perspektif	Z	2	1	2,5	3
12	Devlet	Erciyes	M.Çıkrıkçı	1	Teknik Resim ve Perspektif	Z	3	1	5	5
13	Devlet	Atatürk	Oltu	2	Perspektif	Z	2	0	2	2
14	Devlet	Atatürk	Tortum	2	Perspektif	Z	2	0	2	2
15	Devlet	Fırat	Teknik Bil.	2	Perspektif	Z	2	1	3	4
16	Devlet	Giresun	Teknik Bil.	2	Perspektif	Z	2	1	2,5	3
17	Devlet	Hitit	İskilip	1	Perspektif	Z	1	1	2	3
18	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	2	Perspektif	Z	2	0	2	2
19	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	1	Perspektif	Z	3	0	2	5
20	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	3	Perspektif	S	2	2	3	4
21	Devlet	N.H.B.Veli	N.H.B.Veli	1	Perspektif	Z	2	1	2,5	3
22	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	1	Perspektif	Z	1	1	2	3
23	Devlet	Pamukkale	D.Tek.Bil.	1	Perspektif	Z	2	2	3	4
24	Devlet	Sinop	Gerze	1	Perspektif	Z	2	0	2	3
25	Devlet	S. Demirel	Isparta	1	Perspektif	Z	2	0	2	2
26	Devlet	S. Demirel	Uluborlu	1	Perspektif	Z	2	0	2	2
27	Devlet	Trakya	Güzel S.	2	Perspektif	Z	2	1	2,5	4
28	Devlet	Uludağ	Tek.Bil.	2	Perspektif	S	1	2	2	3
29	Devlet	Gaziosmanpaşa	Erbaa	2	Perspektif	S	3	0	3	3
30	Vakıf	Doğuş	MYO	2	Perspektif	Z	1	2	2	2
31	Vakıf	İ. Arel	MYO	2	Perspektif	Z	1	2	2	3
32	Vakıf	Avrasya	MYO	2	Perspektif	Z	2	2	3	6
33	V. MYO	F. Saraç	MYO	1	Perspektif	Z	2	2	3	2
34	Vakıf	Gedik	Gedik	2	Perspektif	Z	2	2	3	3
35	Vakıf	Gediz	MYO	1	Perspektif	Z	1	2	2	3
36	Vakıf	İ. Gelişim	MYO	3	Perspektif ve Desen	Z	3	0	3	5
37	V. MYO	Şişli	MYO	1	Perspektif	Z	1	1	2	2
38	Vakıf	Toros	MYO	1	Perspektif	Z	1	2	2	2
39	Vakıf	T. Özal	Ankara	1	Perspektif	Z	2	0	2	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 81'e göre incelenen yükseköğretim kurumlarının 39'unda Perspektif dersi yer almaktadır. Dersin yer aldığı üniversitelerin 1'i Vakıf MYO, 9'u vakıf üniversitesi ve 29'u devlet üniversitesidir. Ders, iki devlet üniversitesinde '*Teknik Resim ve Perspektif*' adını alırken bir vakıf üniversitede 'Perspektif ve Desen' adıyla müfredat da yer almaktadır. Ayrıca bir devlet üniversitesinde Perspektif 1 ve 2 olmak üzere iki dönemlik ders olarak kurgulanmıştır. Perspektif 2 dersi ise seçmeli ders statüsündedir. Bunun yanında ders, 4 yükseköğretim kurumunda seçmeli ders olarak okutulurken, 35 yüksek öğretim kurumu programlarında zorunlu olarak okutulmaktadır. Perspektif dersi bulunan programların 2'sinde ders 3 dönemde yer alırken, dersin bulunduğu diğer tüm programlarda ders birinci yıl müfredatında yer almaktadır.

Dersin teorik ve uygulama dağılımına bakıldığında, dersin 13 yükseköğretim kurumunda teorik bir ders olarak okutulduğu görülmektedir. Dersin 2 ile 5 arasında değişen değerlerde kredi aldığı dersle ilgili tabloda görülmektedir. Dersin AKTS değeri ise 2 ile 6 arasında değişen oranlara sahiptir.

Dersin bulunduğu tüm grafik tasarım programlarında dersin içeriği ortaktır. Ders kapsamında öğrenci '*teknik çizim kurallarına göre, temel geometrik formların, tek, iki ve üç kaçış noktalı perspektif çizim*' yeterliliği kazanır. Dersin içeriği yine diğer ders içeriklerinde olduğu gibi pek çok programda içeriğinde birbirlerinin aynısı özellik gösterir. Kullanılan kelimeler ve hatta yazım yanlışları bile aynıdır.

5. Reklamcılık

Aşağıdaki Tablo 82'de '*Reklamcılık*' dersi bulunan grafik tasarım programları yer almaktadır.

Tablo 82: Reklamcılık Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	2	Reklamcılığa Giriş	S	3	0	3	4
2	Devlet	Ahi Evran	Mucur	3	Reklamcılık	S	2	0	2	3
3	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	1	Reklamcılığa Giriş	Z	2	0	0	2
4	Devlet	Bartın	Bartın	3	Reklamcılık ve Temel Teknolojiler	S	2	0	4	4
5	Devlet	Bartın	Bartın	4	Pazarlama İletişimi ve Reklam Analizi	S	3	0	4	4
6	Devlet	B.Ecevit	Krd. Erğ.	4	Reklam Analizi	S	3	0	3	3
7	Devlet	C. Bayar	Soma	4	Reklam Analizi	S	1	2	2	3
8	Devlet	Erciyes	M.Çıkrıkçı	3	Reklamcılık	Z	2	0	2	2
9	Devlet	Erciyes	M.Çıkrıkçı	3	Reklam Analizi	Z	2	0	3	3
10	Devlet	Hitit	İskilip	4	Reklamcılık Bilgileri ve Reklam Analizi	S	3	0	3	3
11	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	2	Reklamcılık Bilgileri	Z	3	1	3,5	5
12	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	1	Reklam Analizi	Z	2	0		3
13	Vakıf	Doğuş	MYO	1	Reklamcılık	S	2	0	2	2
14	Vakıf	Kadir Has	K. Has	1	Reklamcılık	Z	2	0	2	4
15	Vakıf	Nişantaşı	MYO	4	Reklam Çözümlenmeleri	S	1	1	2	4

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Reklamcılık bağlantılı dersler toplamda 15 üniversite grafik tasarım programında yer almaktadır. Üniversitelerin 3'ü vakıf, 12'si ise devlet üniversitesidir. Reklamcılık bağlantılı derslerin isimlerinde de diğer temel alan derslerinde olduğu gibi ortak bir yaklaşım olmadığı görülmektedir. Yükseköğretim kurumlarının 7'sinde 'Reklam Analizi' ismi öne çıkarken, geri kalan yükseköğretim kurumlarındaki isimler konusunda standart yakalamak mümkün değildir. Dersin seçmeli ya da zorunlu olması konusunda da bir tutarsızlık söz konusudur. Dersin zorunlu olduğu program sayısı 6 iken, seçmeli olduğu program sayısı 9'dur.

Reklamcılık temelli derslerin yer aldığı grafik tasarım programların sadece 3'ünde dersin uygulamalı bir boyutu olduğu görülürken, geriye kalan diğer kurumlar dersi teorik bir ders olarak kurgulamışlardır. Derslerin genelinde olduğu gibi reklamcılık temelli derslerde de kredi ve AKTS bakımından kurumlar arasında bir tutarsızlık olduğu görülmektedir. Ders 2 ile 4 arasında kredi değeri alırken, AKTS değeri ise 2 ile 5 arasında değişmektedir.

Ders birden çok isme sahiptir ancak ders içeriklerinin 'reklam, reklamcılığın tanımı, türleri, amaçları, grafik sanatlarla ilişkileri, reklamlar, reklam ortamları ve analiz etme yöntemlerine' odaklandığını söylemek mümkündür. Bunun dışında ders

kapsamında, spesifik olarak Mucur MYO Grafik Tasarım Programında ‘*Reklam ajanslarının yapısı*’ hakkında bilgi verileceği de içerikte yer almaktadır. Yine spesifik olarak Soma MYO Grafik Tasarım Programında ders kapsamında ‘*vaka analizleri*’ yapılacağı belirtilmiştir.

6. Renk Bilgisi

Bir diğer temel alan dersi olan ‘*Renk Bilgisi*’ dersinin bulunduğu grafik tasarım programlarını gösterir Tablo 83 aşağıda yer almaktadır.

Tablo 83: Renk Bilgisi Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite Adı	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	2	Renk Teorisi	S	3	0	3	4
2	Devlet	Akdeniz	Serik	3	Reprodüksiyon ve Renk Bilgisi	Z	1	2	3	3
3	Devlet	Amasya	Tasarım	3	Reprodüksiyon ve Renk Bilgisi	Z	1	2	2	3
4	Devlet	Atatürk	Oltu	4	Reprodüksiyon	S	2	2	3	3
5	Devlet	Atatürk	Tortum	4	Reprodüksiyon	S	2	2	3	3
6	Devlet	Ondokuz Mayıs	Samsun	2	Reprodüksiyon ve Renk Bilgisi	S	2	2	3	3
				4	Reprodüksiyon ve Görüntü Oluşturma Teknikleri	S	2	2	3	4
7	Devlet	Sinop	Gerze	2	Reprodüksiyon ve Renk Bilgisi	Z	1	2	2	3
8	Devlet	Trakya	GSMYO	4	Reprodüksiyon ve Renk Bilgisi	Z	3	2	3,5	4
9	Devlet	Uludağ	Tek.Bil.	3	Renk Teorisi	S	1	2	2	3
10	Devlet	Gaziosmanpaşa	Erbaa	4	Reprodüksiyon ve Renk Bilgisi	Z	3	1	4	3
11	Vakıf	İ. Aydın	Anadolu Bil	2	Işık ve Renk Bilgisi	Z	2	0	2	2
12	Vakıf	İzmir Ekonomi	MYO	4	Çizim Stüdyosu, Desen ve Renk Kuramı	S	1	2	2	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

‘*Renk Bilgisi*’ dersi, 2’si vakıf, 10’u devlet olmak üzere 12 yükseköğretim kurumu müfredatında yer almaktadır. Dersin ismi ile ilgili bir birliktelik sağlanmadığı görülmektedir. Tüm kurumlardaki ortak nokta ders isimlerinde hepsinde de ‘Renk’ kelimesinin kullanılmasıdır. Dersin seçmeli ya da zorunlu oluşu ile ilgili duruma bakıldığında, ders 6 programda seçmeli, 6 kurumda zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

Renk Bilgisi dersi, iki üniversitede uygulamalı bir ders olarak görünürken, geriye kalan 10 üniversitede değişen değerlerde uygulama yapıldığı gözlenmektedir. Ders, kredi bakımından 2 ile 4 arasında değer alırken, AKTS değeri de 2 ile 4 arasında değişmektedir. Ders 7 üniversitede 3 saatlik bir ders olarak müfredatta yer alırken, 5 üniversitede 4 saatlik bir ders olarak yer almaktadır. Ders, 9 grafik tasarım programında ikinci yıl dersi olarak görülürken, 3 programda birinci sınıf ikinci dönem dersi olarak yer almaktadır.

Ders adı çeşitlilik gösterse de, içeriklerin aynı olduğu tespit edilmiştir. Genel anlamda ders içeriğinin '*Renk olgusunun oluşumunu, anlamını ve renk karışımlarını kavrayabilme yeterlilikleri*' üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun yanında isminde 'Reprodüksiyon' ibaresi bulunan derslerde yukarıdaki içeriğe ek olarak '*film çıkışı alma*', '*dekupe ve fotoğraflarda renk ayarlarını yaparak baskı öncesi reprodüksiyon ve görüntü oluşturma yeterlilikleri*' ve '*reprodüksiyon teknikleri*' boyutu da eklenmiştir.

7. Sanat Kavramı

Aşağıdaki Tablo 84'de '*Sanat Kavramı*' dersi bulunan grafik tasarım programları yer almaktadır.

Tablo 84: Sanat Kavramı Dersi Bilgileri

	Sta.	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Dev.	B. Ecevit	Krd. Erg	4	Sanat Kavramı ve Analizi	S	3	0	3	4
2	Dev.	Atatürk	Oltu	4	Sanat Kavramları	Z	2	0	2	3
3	Dev.	Atatürk	Tortum	4	Sanat Kavramları	Z	2	0	2	3
4	Dev.	Fırat	Tek. Bil.	1	Sanat ve İş Teknolojisi	S	1	1	2	2
5	Dev.	Gümüşhane	MYO	3	Sanat ve Toplumsal Yapı	S	2	0	2	4
6	Dev.	Gümüşhane	MYO	3	Sanat ve İletişim Kuramları	S	2	0	2	4
7	Dev.	S. Demirel	Uluborlu	3	Sanat Kavramları	S	3	0	3	3
8	Dev.	M.A.Ersoy	BEG TB	3	Kavramsal Sanat	2	0	0	2	4
8	Vak.	İ. Kültür	İşletmecilik	1	Sanatın Temel Kavramları	Z	2	0	2	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

'*Sanat Kavramı*' bağlantılı ders, 1'i vakıf 7'si devlet olmak üzere toplamda 8 yükseköğretim kurumu bünyesindeki grafik tasarım programlarında okutulmaktadır. Dersin, isim olarak '*Sanat Kavramı*' ibaresi ile birlikte '*Analizi*', '*İş Teknolojisi*' ve '*İletişim Kuramları*' gibi ifadelerle isim bakımından çeşitlendiği görülmektedir. Sanat Kavramı dersi, 3 grafik tasarım programında zorunlu ders olarak okutulurken, 5 programda seçmeli ders statüsünde görünmektedir.

Ders, sadece Atatürk Üniversitesi Grafik Tasarım Programında uygulamalı olup, diğer tüm programlarda teorik bir ders olarak kurgulanmıştır. Sanat Kavramı dersi, 2 ile 3 ders saati arasında değişen ders saatine sahiptir. Ders, 6 programda iki saatlik bir ders iken, 2 programda ders üç saatlik bir derstir. Dersin AKTS değeri ise 2 ile 4 arasında değişmektedir. AKTS aralığının farklılaşması diğer derslerde olduğu gibi bir tutarsızlığı ortaya koymaktadır.

Sadece ‘Sanat Kavramı’ isminin yer aldığı derslerde içerik ‘Sanat ve Sanatla ilgili kavramların öğrenilmesi’ üzerine yoğunlaşmıştır. Dersin ismine ‘İş Teknolojisi’ eklemesi durumunda içeriğe ‘bilim ve teknolojinden sanata kadar her alanda aydın kimliğini kazanmış birey yetiştirmek’ boyutu eklenmiştir. Ders ismine ‘Toplum Yapısı’ ifadesi eklendiğinde ise genel içeriğin üzerine ‘sanatsal ürünler ile toplumun yapısal değişimleri arasında bağ kurmak’ yeterliliği ilave edilmiştir.

8. Sanat Tarihi 1 ve 2

Aşağıdaki Tablo 85’te ‘Sanat Tarihi 1 ve 2’ dersi bulunan grafik tasarım programları yer almaktadır.

Tablo 85: Sanat Tarihi 1 ve 2 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO Adı	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	3
2	Devlet	Akdeniz	Serik	2	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
3	Devlet	Amasya	Tasarım	2	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
4	Devlet	Anadolu	Porsuk	1	Sanat Tarihi 1	Z	2	0	2	2
				2	Sanat Tarihi 2	Z	2	0	2	3
5	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
6	Devlet	Ç. Onsekiz Mart	Çanakkale TB	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
7	Devlet	Dumlupınar	Kütahya TB	2	Sanat Tarihi	Z	3	0	3	5
8	Devlet	Düzce	Gölyaka	2	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
9	Devlet	Ege	Ege	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
10	Devlet	Atatürk	Oltu	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
11	Devlet	Atatürk	Tortum	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
12	Devlet	Fırat	Tek. Bil.	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	3
13	Devlet	Giresun	Tek. Bil.	1	Sanat Tarihi	Z	2	1	2,5	4
14	Devlet	Gümüşhane	MYO	1	Sanat Tarihi 1	Z	2	0	2	4
				2	Sanat Tarihi 2	Z	2	0	2	4
15	Devlet	Hitit	İskilip	1	Sanat Tarihi	S	3	0	3	3
16	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	1	Sanat Tarihi	Z	3	0	3	4
17	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	2	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
18	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	2	Sanat Tarihi	Z	4	0	4	4

Tablo 85'İN devamı

19	Devlet	M.A. Ersoy	BEG TB	3	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
20	Devlet	N. Erbakan	Seydişehir	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
21	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
22	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	4	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
23	Devlet	Ondokuz Mayıs	Samsun	2	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
24	Devlet	Pamukkale	Denizli TB	2	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
25	Devlet	Sinop	Gerze	2	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
26	Devlet	S. Demirel	Isparta	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	3
27	Devlet	S. Demirel	Uluborlu	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	3
28	Devlet	Trakya	ŞRHR GS	3	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
29	Devlet	Uludağ	Tek. Bil.	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	0	3
30	Devlet	Gaziosmanpaşa	Erbaa	2	Sanat Tarihi	S	2	0	2	2
31	Devlet	Bartın	Bartın	1	Temel S. Tarihi	Z	2	0	3	3
32	Vakıf	İstanbul Arel	MYO	3	Sanat Tarihi	Z	1	2	2	3
33	Vakıf	Avrasya	MYO	1	Sanat Tarihi	Z	3	0	3	6
34	Vakıf	İstanbul Aydın	Anadolu Bil	2	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
35	Vakıf	Doğuş	MYO	1	Sanat Tarihi	S	2	0	2	2
36	Vakıf	F. Saraç MYO	MYO	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
37	Vakıf	Gediz	MYO	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
38	Vakıf	T. Özal	Ankara	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
39	Vakıf	Yaşar	MYO	1	Sanat Tarihi	S	2	0	2	3
40	Vakıf	Toros	MYO	2	Genel S. Tarihi	Z	2	0	2	2
41	V. MYO	Şişli MYO	MYO	1	Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

'Sanat Tarihi' dersi araştırma kapsamında değerlendirilen 57 grafik tasarım programının 41'inde bulunmaktadır. Üniversite türüne göre dersin dağılımına bakıldığında, ders 31 devlet, 9 vakıf ve 1 vakıf MYO grafik tasarım programı müfredatında yer almaktadır. Ders, iki devlet üniversitesinde iki dönemlik ders olarak kurgulanmıştır. Ders dört üniversitede ikinci yıl dersi olarak gözükmüşken, geriye kalan 39 üniversitede ilk yıl dersi olarak müfredatta yer almaktadır. Dersin adı 'Sanat Tarihi' dışında, 'Temel Sanat Tarihi' ve 'Genel Sanat Tarihi' olarak da adlandırılmıştır. Sanat Tarihi dersi 4 üniversitede seçmeli ders olarak okutulurken, dersin bulunduğu diğer üniversitelerde zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

Ders, iki grafik tasarım programında uygulamalı bir ders olarak okutulurken geriye kalan 39 programda teorik ders olarak okutulmaktadır. Sanat Tarihi dersinin ders saati ise 2 ile 4 arasında değişen ders saatlerine sahiptir. Bununla birlikte ağırlıklı olarak (36 program) ders 2 saat olarak kurgulanmıştır. Dersin kredisi ise ders saati ile paralellik gösteriyor olup 2 ile 4 kredi adasında değişmektedir. Yine

ağırlık 2 kredi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Sanat Tarihi dersinin AKTS aralığı ise oldukça geniş olup 2 ile 6 arasında bir değer aralığı söz konusudur.

Sanat Tarihi dersinin amacı ‘*Sanat Tarihi dönemleri, Batı Sanatı Tarihi, Çağdaş Sanat akımlarını inceleyerek dönemlere ait eserleri ikonografik ve plastik çözümlemesini yapabilme yeterliliği*’ üzerine yoğunlaşmaktadır. Bahsedilen amaca ek olarak 4 üniversite (Bartın, Arel, Atatürk Üniversiteleri) ise Sanat Tarihi’nin tanımını yaparak Sanat Tarihi’nin ‘*görsel sanatların tarihsel evrimini inceleyen bir bilim dalı*’ olduğu vurgusunu yapmıştır. Ders içerik olarak ‘Tarih Şeridi Hazırlamak’ ile başlayarak ‘*Kavramsal Sanat Akımı*’ ile bitmektedir. Ders yapılanmasında uygulama olduğunu söyleyen üniversitelerin, ders kapsamında nasıl bir uygulama yapılacağı ile ilgili herhangi bir veriye ulaşamamıştır.

9. Temel Sanat Eğitimi 1-2 ve Temel Tasarım Eğitimi 1-2 Dersleri

Aşağıdaki Tablo 86’da grafik tasarım programlarında temel alan dersi olarak okutulan ‘*Temel Sanat Eğitimi*’ ve ‘*Temel Tasarım*’ dersleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Tablo 86: Temel Sanat Eğitimi 1-2 ve Temel Tasarım 1-2 Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders	Türü	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	Anadolu	Porsuk	1	T. Sanat Eğitimi 1	Z	3	0	3	3
				2	T. Sanat Eğitimi 2	Z	3	0	3	3
2	Devlet	Ahi Evran	Mucur	1	T. Tasarım	Z	3	2	4	6
3	Devlet	Akdeniz	Serik	1	T. Tasarım	Z	2	2	4	5
4	Devlet	Amasya	Tasarım	1	T. Tasarım	Z	2	2	3	5
5	Devlet	Atatürk	Oltu	1	T. Sanat Eğitimi 1	Z	3	2	4	6
				2	T. Sanat Eğitimi 2	Z	3	2	5	6
6	Devlet	Atatürk	Tortum	1	T. Sanat Eğitimi 1	Z	3	2	4	6
				2	T. Sanat Eğitimi 2	Z	3	2	5	6
7	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	1	T. Tasarım 1	Z	4	2	5	5
				2	T. Tasarım 2	Z	4	2	5	5
8	Devlet	Bartın	Bartın	1	T. Sanat Eğitimi 1	Z	2	1	4	4
				2	T. Sanat Eğitimi 2	Z	2	1	3	3
9	Devlet	B.Ş. Edebalı	Bozüyük	1	T. Sanat Eğitimi 1	Z	2	2	5	5
				2	T. Sanat Eğitimi 2	Z	2	2	3	3
10	Devlet	B. Ecevit	Krd.Eğr.	1	T. Tasarım 1	Z	3	2	4	4
				2	T. Tasarım 2	Z	3	2	4	4
11	Devlet	C. Bayar	Soma	1	T. Tasarım	Z	3	2	4	7
12	Devlet	Ç. O. Mart	Çnk.TB	1	T. Tasarım	Z	4	2	5	8
13	Devlet	Dumlupınar	Kth. TB	1	T. Sanat Eğitimi 1	Z	3	0	3	5
				2	T. Sanat Eğitimi 2	Z	3	0	3	5

Tablo 86'ın devamı

14	Devlet	Düzce	Gölyaka	1	T. Tasarım 1	Z	2	1	3	5
				2	T. Tasarım 2	Z	1	2	2	5
15	Devlet	Ege	Ege	1	T. Tasarım	Z	4	2	5	6
16	Devlet	Erciyes	M.Çıkrıkçı	1	T. Sanat Eğitimi 1	Z	3	1	6	6
				2	T. Sanat Eğitimi 2	Z	3	1	3	3
17	Devlet	Fırat	Tek. Bil.	1	T. Tasarım	Z	5	1	6	7
18	Devlet	G.paşa	Erbaa	1	T. Tasarım	Z	4	2	3	5
19	Devlet	Giresun	Tek. Bil.	1	T. Tasarım	Z	4	1	4,5	7
20	Devlet	Gümüşhane	MYO	1	T. Tasarım İlkeleri 1	Z	3	0	3	5
				2	T. Tasarım İlkeleri 2	Z	3	0	3	5
21	Devlet	Hitit	İskilip	1	T. Tasarım	Z	2	2	3	5
22	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	1	T. Tasarım	Z	3	2	4	5
23	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	4	T. Tasarım	Z	4	2	6	7
24	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	1	T. Sanat Eğitimi	Z	4	2	5	7
25	Devlet	M.A. Ersoy	Tek. Bil.	1	T. Tasarım	Z			4	6
26	Devlet	N. Erbakan	Seydişehir	1	T. Tasarım Eğitimi 1	Z	5	4	5,5	4
				2	T. Tasarım Eğitimi 2	Z	5	1	5,5	4
27	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	1	T. Tasarım	Z	7	1	7,5	8
28	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	1	T. Tasarım	Z	5	1	5,5	7
29	Devlet	O. Mayıs	Samsun	1	T. Tasarım	Z	4	2	5	7
30	Devlet	Pamukkale	Denizli TB	1	T. Tasarım 1	Z	4	2	5	6
31	Devlet	Sinop	Gerze	1	T. Tasarım 1	Z	3	1	4	5
				2	T. Tasarım 2	Z	2	1	3	5
32	Devlet	S.Demirel	Isparta	1	T. Sanat Eğitimi	Z	2	1	2,5	4
				2	T. Tasarım	Z	2	1	2,5	4
33	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	1	T. Sanat Eğitimi	Z	2	1	2,5	4
				2	T. Tasarım	Z	2	1	2,5	4
34	Devlet	Trakya	GSMYO	1	T. Tasarım	Z	4	2	5	7
35	Devlet	Uludağ	Tek. Bil.	1	T. Tasarım	Z	4	2	5	7
36	Vakıf	Avrasya	MYO	1	T. Tasarım	Z	2	2	3	6
37	Vakıf	Beykent	MYO	1	T. Sanat Eğitimi 1	Z	2	2	3	5
				2	T. Sanat Eğitimi 2	Z	2	2	3	6
38	Vakıf	Bilgi	MYO	1	T. Tasarım 1	Z	4	0	4	6
				2	T. Tasarım 2	Z	4	0	4	5
39	Vakıf	Doğuş	MYO	1	T. Tasarım 1	Z	1	2	2	4
				2	T. Tasarım 2	Z	1	2	2	4
40	Vakıf	Gedik	Gedik	1	T. Sanat Eğitimi	Z	2	2	3	7
				2	T. Tas. (Photoshop)	Z	3	4	5	5
41	Vakıf	Gediz	MYO	1	T. Tasarım 1	Z	2	4	4	6
				2	T. Tasarım 2	Z	2	4	4	6
42	Vakıf	Işık	MYO	2	B. T. Tasarım	Z	3	0	3	4
43	Vakıf	İ. Arel	MYO	1	T. Sanat Eğitimi 1	Z	2	2	3	7
				2	T. Sanat Eğitimi 2	Z	2	2	3	3
44	Vakıf	İ. Aydın	AnadoluBil	1	T. Sanat Eğitimi 1	Z	1	2	3	4
				2	T. Sanat Eğitimi 2	Z	1	2	3	4

Tablo 86'ın devamı

45	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	1	T. Sanat Eğitimi	Z	2	4	4	6
46	Vakıf	İ. Gelişim	MYO	1	T. Tasarım	Z	2	4	4	6
47	Vakıf	Kadir Has	Kadir Has	1	T. Tasarım Eğitimi	Z	2	2	3	6
48	Vakıf	Nişantaşı	MYO	1	T. Tasarım 1	S	3	2	4	6
				2	T. Tasarım 2	Z	3	2	4	7
49	Vakıf	Toros	MYO	1	T. Sanat Eğitimi	Z	2	2	3	6
50	Vakıf	T. Özal	Ankara	1	T. Tasarım 1	Z	2	2	3	4
				2	T. Tasarım 2	Z	2	2	3	3
51	Vakıf	Yaşar	MYO	1	T. Tasarım 1	Z	1	3	2,5	5
				2	T. Tasarım 2	Z	1	3	2,5	5
52	Vak.M.	Plato	MYO	1	T. Sanat Eğitimi	Z	1	3	3	6
				2	T. Tasarım	Z	1	2	2	4
53	Vak.M.	Şişli	MYO	1	T. Tasarım 1	Z	2	2	3	5
				2	T. Tasarım 2	Z	2	2	3	6
54	Vak.M.	F. Saraç	MYO	1	T. Tasarım 1	Z	2	2	3	6
				2	T. Tasarım 2	Z	2	2	3	5

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Grafik tasarım programlarında okutulan en yaygın temel alan dersi, 'Temel Tasarım' dersidir. Ders, çalışma kapsamında incelenen 57 grafik tasarım programının 54'ünde yer almaktadır. Ders, bulunduğu üniversite türüne göre incelendiğinde ise, incelenen tüm vakıf MYO programlarında, 16 vakıf üniversitesi programında ve 35 devlet üniversitesi programında bulunmaktadır. Temel Tasarım dersi, 29 yükseköğretim kurumunda iki dönemlik ders olarak okutulurken; 30 yükseköğretim kurumunda tek dönemlik ders olarak okutulmaktadır. Ders, Kırıkkale Grafik Tasarım Programı dışındaki tüm programlarda ilk yıl dersi olarak müfredatta yer almaktadır. Kırıkkale üniversitesinde grafik tasarım programında ise 4. dönem dersi olarak okutulduğu görülmektedir.

Bunun yanında dersin adı 17 üniversite programında 'Temel Sanat Eğitimi' olarak geçerken, 34 üniversite programında 'Temel Tasarım', 2 üniversite programında 'Temel Tasarım Eğitimi' ve 1 üniversite programında ise 'Temel Tasarım İlkeleri' olarak geçmektedir. Temel Tasarım dersi bulunan grafik tasarım programları içinde sadece Nişantaşı Üniversitesi Grafik Tasarım programında seçmeli olarak okutulan ders, diğer tüm programlarda zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

Temel Tasarım dersi, 2'si vakıf, 3'ü devlet olmak üzere toplamda 5 yükseköğretim kurumu grafik tasarım programında teorik bir ders olarak okutulurken, 49 programlarda değişen oranlarda uygulama olduğu görülmektedir.

Ders, uygulama olma durumuna göre en çok 3 saat, en yüksek 7 saat olarak okutulmaktadır. Ders kredi olarak 2 ile 7,5 arasında değer alırken, bu durum AKTS değeri bakımından ise 3 ile 8 arasında bir değer almaktadır. Dersin, geniş bir aralıkta AKTS değeri alması, aslında dersin tam olarak neyi, nasıl anlattığı konusunda programlar arasında bir karmaşanın olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

Temel Tasarım dersinin amacı incelendiğinde, programlarca amacın 4 grup etrafından toplandığı görülmektedir. Birinci grup '*öğrenciye; yaratıcı güçlerini geliştirme ve temel çizimler yapma yeterlilikleri kazandırma*' amacı güderken; ikinci grup ise '*Tasarım elemanları, tasarımda dikkat edilmesi gereken ana konular, kompozisyon düzenleme, nokta-çizgi ile özgün yüzey düzenlemek, açık-koyu ve ışık-gölge karakalem tekniği ile objeleri hacimlendirmek, tasarım ilkeleri, formları renk bilgisi ve renklendirme, strüktür uygulamaları yaparak yeterlilik geliştirme*' amacına odaklanmıştır. Üçüncü grup amaç '*sanatsal kişiliğin oluşmasında taban oluşturmak, tasarım ve tasarlama gücünü geliştirmek*' amacına yoğunlaşmıştır. Son grup amaç ise '*öğrenciyi araştırma yapmaya yönlendirmek, tasarım ve sanat problemlerine yaratıcı çözümler getirmek, sanatla ve hayat arasındaki köprüyü kurmak, teorik ve pratik arasındaki ilişkiyi kavrama yetisini geliştirmek, eleştirel düşünme alışkanlığı kazanmak, fikirlerin farklı araç ve malzemelerle eser ve tasarıma ulaşmak*' amacına ulaşmayı hedefler.

Bahsi geçen gruplar dışında kalan '*özgün çizimler yapma yeterliliği kazandırmak*', '*görme, algılama, ifade etme doğrultusunda gözlemler yapabilmesi ve çeşitli çizer, boyar malzemelerle kurgu elemanları ve ilkelerini dikkate alarak, denemelerle yeni kompozisyonlar oluşturabilmesi*', '*estetik duyarlılık ve yaratıcı bir düşünme yapısı kazanabilme*' amaçları da çeşitli grafik tasarım programlarında yer almaktadır. Dersle ilgili en ilginç bulgu Gedik Üniversitesi Grafik Tasarım programı müfredatında, ders isminin yanında '*Photoshop*' ifadesinin yer almasıdır. İlgili dersin içeriğine bakıldığında ise diğer tüm Temel Sanat dersinden farklı olarak Adobe Photoshop paket programında tasarım çalışmaları yapılmasının hedeflendiği görülmektedir. Bu haliyle temel alan dersi içerisinde bir tasarım paket programının ismi verilerek kullanılacağı yazılması oldukça manidar bulunmuştur.

10. Temel Fotoğraf 1-2 Dersleri

Tablo 87'de grafik tasarım programlarında temel alan dersi olarak okutulan '*Temel Sanat Eğitimi*' ve '*Temel Tasarım*' dersleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Tablo 87: Temel Fotoğraf 1-2 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	4	T. Fotoğraf	Z	4	2	5	6
2	Devlet	Akdeniz	Serik	3	T. Fotoğraf	Z	2	2	4	3
3	Devlet	Amasya	Tasarım	3	T. Fotoğraf	Z	2	2	3	3
4	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	3	T. Fotoğraf	Z	2	2	3	3
5	Devlet	B. Ecevit	Krd.Erg	1	T. Fotoğrafçılık	S	3	0	3	3
6	Devlet	Ç.O. Mart	Çnk. TB	3	T. Fotoğraf	S	1	2	2	3
7	Devlet	C. Bayar	Soma	2	T. Fotoğraf	Z	2	2	3	4
8	Devlet	Düzce	Gölyaka	3	T. Fotoğraf	Z	3	3	5	5
9	Devlet	Erciyes	M.Çıkırkçı	2	T. Fotoğraf Bilgisi	Z	3	1	3	3
10	Devlet	Atatürk	Oltu	1	T. Fotoğraf	Z	3	2	4	6
11	Devlet	Atatürk	Tortum	1	T. Fotoğraf	Z	3	2	4	6
12	Devlet	Fırat	Tek. Bil.	3	T. Fotoğraf	Z	3	1	4	3
13	Devlet	Giresun	Tek. Bil.	1	T. Fotoğraf	Z	4	2	5	6
14	Devlet	Gümüşhane	MYO	3	T. Fotoğraf 1	S	2	0	2	4
				4	T. Fotoğraf 2	S	2	0	2	4
15	Devlet	Hitit	İskilip	1	T. Fotoğraf	S	2	2	3	3
16	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	3	T. Fotoğraf	Z	2	2	3	4
17	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	2	T. Fotoğrafçılık	Z	4	2	6	5
				3	Çekim Tek.	S	2	0	2	7
18	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	2	T. Fotoğraf	Z	4	0	4	5
19	Devlet	M.A. Ersoy	BEG	3	T. Fotoğraf	Z	3	0	3	3
				4	Fotoğrafçılık	Z	2	0	2	3
20	Devlet	N. Erbakan	Seydişehir	3	T. Fotoğraf 1	Z	3	1	3,5	4
				4	T. Fotoğraf 2	Z	4	1	4,5	4
21	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	2	T. Fotoğraf	Z	3	1	3,5	4
22	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	2	T. Fotoğraf	Z	2	1	2,5	3
23	Devlet	Pamukkale	Denizli TB	2	T. Fotoğraf	Z	4	2	5	4
24	Devlet	Sinop	Gerze	3	T. Fotoğraf	Z	1	2	2	2
				4	Fotoğraf 2	Z	3	1	4	3
25	Devlet	S. Demirel	Isparta	3	T. Fotoğrafçılık	S	2	0	3	3
26	Devlet	Trakya	ŞRHR GS	1	T. Fotoğraf 1	Z	4	2	5	5
				2	T. Fotoğraf 2	Z	3	2	4	4
27	Devlet	Uludağ	Tek. Bil.	1	T. Fotoğraf	Z	5	0	1	5
28	Devlet	Gaziosmanpaşa	Erbaa	2	T. Fotoğraf	Z	2	2	3	4
29	Devlet	Anadolu	Porsuk	2	Fotoğrafçılık	Z	2	1	3	3
30	Devlet	B.Ş.Edebalı	Bozüyük	4	Fotoğrafçılık	S	2	0	2	2
31	Devlet	Ege	Ege	2	Fotoğraf Çek. Tek.	Z	1	1	1,5	3
32	Devlet	O.Mayıs	Samsun	4	Fot. Çekim Tek.	Z	1	1	1,5	3
33	Vakıf	Bilgi	MYO	2	T. Fotoğraf	Z	3	0	3	4
34	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	2	T. Fotoğrafçılık	Z	1	4	3	6
35	Vakıf	Gedik	Gedik	2	T. Fotoğrafçılık 1	Z	2	2	3	3
				3	T. Fotoğrafçılık 2	Z	2	2	3	3
36	Vakıf	Işık	MYO	1	T. Fotoğrafi	Z	3	0	3	4
37	Vakıf	İzmir Ekonomi	MYO	1	T. Fotoğrafçılık	Z	1	2	2	5
38	Vakıf	İstanbul Kültür	İşletmecilik	1	T. Fotoğraf 1	S	3	0	3	3
				2	T. Fotoğraf 2	S	2	0	2	4

Tablo 87'nin devamı

39	Vakıf	Nişantaşı	MYO	2	T. Fotoğraf	S	2	1	3	4
40	Vakıf	Okan	MYO	1	T. Fotoğraf Tek.	Z	1	0	1	0
41	Vakıf	T.Özal	Ankara	1	T. Fotoğraf	Z	1	2	2	4
42	Vakıf	Yaşar	MYO	1	T. Fotoğrafçılık	Z	1	2	2	4
43	Vakıf	İstanbul Arel	MYO	4	Fotoğrafçılık	Z	1	2	2	5
44	Vakıf	İstanbul Aydın	Anadolu Bil	3	Fotoğraf 1	S	2	0	2	2
				4	Fotoğraf 2	S	2	0	2	2
45	Vakıf	Doğuş	MYO	2	Fot. Çekim Tek.	S	1	1	2	3
46	Vakıf	Gediz	MYO	2	Fotoğraf 1	Z	1	2	2	3
47	Vakıf	İ. Gelişim	MYO	1	Fotografik	Z	2	0	2	4
48	Vakıf	Kadir Has	Kadir Has	3	Fotoğraf	Z	3	0	3	4
49	VMYO	Plato MYO	MYO	2	Fotoğraf Tek.	Z	2	1	3	5
50	VMYO	Şişli MYO	MYO	1	T. Fotoğraf 1	Z	1	2	2	4
				2	T. Fotoğraf 2	Z	1	2	2	5

T:Teorik / **U:**Uygulama / **K:**Kredi / **AKTS:** Avrupa Kredi Transfer Sistemi

İncelemeye alınan grafik tasarım programlarının toplamda 50'sinde Temel Fotoğraf dersi bulunmaktadır. Ayrıntıya bakıldığında ise, 2 vakıf MYO bünyesinde, 15 vakıf üniversitesinde, 33 devlet üniversitesi programlarında dersin okutulduğu görülmektedir. Ders, 10 programda iki dönemlik ders olarak okutulurken 40 programda tek dönemli ders olarak okutulmaktadır. Temel Fotoğraf dersine 4 dönemin dördünde de rastlanmaktadır. Ders, 15 üniversitede birinci dönem, 20 üniversitede ikinci dönem, 16 üniversitede üçüncü dönem ve 9 üniversitede de dördüncü dönem dersi olarak okutulmaktadır.

Derse verilen isim açısından incelendiğinde ise dersin birbirine benzeyen 11 farklı isimle müfredatta yer aldığı tespit edilmiştir. Dersin ismi 4 programda 'Fotoğraf', 29 programda 'Temel Fotoğraf', 7 programda 'Temel Fotoğrafçılık', 3 programda 'Fotoğraf Çekim Teknikleri', 4 programda 'Fotoğrafçılık', 1 programda 'Fotoğraf Teknikleri', 1 programda 'Çekim Teknikleri', 1 programda 'Temel Fotoğraf Bilgisi', 1 Programda 'Temel Fotoğraf Teknikleri', 1 programda 'Temel Fotoğrafi' ve son olarak yine 1 programda 'Fotoğrafik' yer almaktadır. Dersin isminin belirli kelimeler kullanılarak değişik kombinasyonların denenmesi sonucunda oluşturulduğu durumu ortaya çıkmaktadır. Öte yandan dersin statüsü incelendiğinde, ders 10 üniversitede seçmeli ders olarak okutulurken, 40 üniversitede zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

Temel Fotoğraf dersi, 14 programda hiçbir uygulama boyutu olmaksızın okutulurken, geriye kalan 36 programda 1 ile 4 arasında değişen saatlerde uygulama yaptırılarak okutulduğu tespit edilmiştir. Uygulamanın ağırlığına göre ders saati de 2

ile 6 saat arasında değişmektedir. Dersin kredi aralığı en düşük 1 olurken, en yüksek 6 olarak belirlenmiştir. Bunun yanında AKTS açısından değerlendirildiğinde ise dersin, en çok 7, en az 2 AKST değerini aldığı saptanmıştır. Bununla birlikte en yaygın kullanılan AKTS değeri ise 3 olmuştur. Ders AKTS değerini 3 olarak belirleyen program sayısı 18'dir. Diğer temel alan derslerinde olduğu gibi Temel Fotoğraf dersinde de AKTS yükünü belirlemede bir karmaşanın olduğu görülmektedir. Örneğin; haftalık ders saati yükü 4 olan bir program ile haftalık ders saati yükü 2 olan program da dersin AKTS değerini 4 olarak göstermiştir. Ortaya çıkan çelişkinin sebeplerinin ayrıca araştırılması gerekmektedir.

Temel Fotoğraf dersinin amacına bakıldığında dersin 11 programdaki amacının kelimesi kelimesine aynı şekilde *'öğrencinin kullanacağı makine ve objektifleri tanıtarak temel fotoğraf bilgi ve becerilerini kazandırmak'* olarak belirtildiği tespit edilmiştir. Bunun dışında diğer programlarda ise dersin eksenini daha çok *'temel fotoğraf tekniği, fotoğraf makineleri, filmler, objektifler, ışık, kompozisyon gibi'* konularıyla ilgili bilginin verilerek yeterlilik kazandırmak üzerinedir. Bunun dışında farklı bir boyut olarak Gümüşhane Üniversitesi'nde dersin *'üretmiş örnekler üzerinde eleştirel bir bakış geliştirip, yaratıcı yorumlar yapabilmek'* amacına da sahip olduğu belirtilmiştir. Atatürk Oltu Meslek Yüksekokulu Grafik Tasarım Programında yer alan dersin *'uygulamalarla edinilecek sanatsal duruş ve mesleki tecrübeye katkı'* sağlayacağı da amaç olarak belirtilmiştir. Hiç kuşkusuz en farklı amaç ise öğrencinin *'fotoğraf stüdyosunda asistan olarak çalışabileceğini'* söyleyen Kadir Has Üniversitesi Grafik Tasarım programına aittir.

Dersin amacına genel olarak baktığımızda, fotoğrafın tarihsel gelişimi, fotoğraf çekim teknikleri, fotoğraf temle ilkeleri, fotoğraf makinesi parçalarının tanıtılması ve fotoğraf çekim uygulamaları yaptırarak konuyla ilgili yetkinlik kazandırmayı amaçlar. Bu bağlamda dikkat çeken önemli husustan birisi ise, uygulama saati bulunmayan programların amaçlarında ve içeriklerinde öğrencilere uygulama yaptırılacağı belirtilmesidir. Bu çelişkinin de nasıl çözüme kavuşturulduğu ayrıca araştırılması gereken bir konudur.

11. Türk Sanat Tarihi Dersi

Aşağıdaki Tablo 88'de grafik tasarım programlarında temel alan dersi olarak okutulan *'Türk Sanat Tarihi'* dersi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Tablo 88: Türk Sanat Tarihi Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO Adı	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	3	Türk Sanatı Tarihi	Z	1	0	1	1
2	Devlet	Akdeniz	Serik	3	Türk Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
3	Devlet	Amasya	Tasarım	3	Türk Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
4	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	2	Türk Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
5	Devlet	B. Ecevit	Krd.Erg.	1	Türk Sanat Tarihi	Z	3	0	3	3
6	Devlet	Ç.O. Mart	Çanakkale TB	1	Türk Sanatı Tarihi	Z	1	0	1	2
7	Devlet	Dumlupınar	Kütahya TB	1	Türk Sanatı Tarihi	Z	3	0	3	5
8	Devlet	Düzce	Gölyaka	3	Türk Sanat Tarihi	Z	1	0	1	3
9	Devlet	Fırat	Tek. Bil.	1	Türk Sanat Tarihi	Z	1	0	1	2
10	Devlet	Gümüşhane	MYO	3	Türk Sanat Tarihi 1	Z	3	0	3	2
				4	Türk Sanat Tarihi 2	Z	3	0	3	2
11	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	3	Türk Sanatı Tarihi	Z	1	0	1	2
12	Devlet	N.Hacı B.V.	MYO	4	Türk Sanat Tarihi	S	2	0	2	3
13	Devlet	O. Mayıs	Samsun	3	Türk Sanat Tarihi	Z	1	0	1	2
14	Devlet	Pamukkale	Denizli TB	2	Türk Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
15	Devlet	Sinop	Gerze	3	Türk Sanat Tarihi	Z	1	0	1	2
16	Devlet	Trakya	ŞRHR GS	2	Türk Sanatı Tarihi	Z	1	0	1	2
17	Devlet	Uludağ	Tek. Bil.	2	Türk Sanatı	Z	1	0	0	2
18	Devlet	G.paşa	Erbaa	3	Türk Sanat Tarihi	S	1	0	1	2
19	Devlet	Celal Bayar	Soma	3	Gör. Kültür Tarihi	Z	1	0	2	2
20	Vakıf	Doğuş	MYO	2	Türk Sanat Tarihi	S	1	0	1	2
21	Vakıf	Turgut Özal	Ankara	2	Türk Sanatı Tarihi	S	2	0	2	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

'Türk Sanat Tarihi' dersi, Türkiye genelinde grafik tasarım programı bulunan 21 üniversite müfredatında yer almaktadır. Ders, 2 vakıf üniversitesi ve 19 devlet üniversitesinde yer almaktadır. Sadece Gümüşhane üniversitesi grafik tasarım programında iki dönemli ders olarak okutulan Türk Sanat Tarihi dersi, geri kalan diğer programların tamamında tek dönemli ders olarak okutulmaktadır. Dersin incelenen programlarda en çok okutulduğu dönem 3. Dönem olarak görülmektedir. En az okutulan dönem ise 2 programla 4. Dönemdir.

Dersin ismi bir program dışında 'Türk Sanat Tarihi' şeklinde isimlendirilmiştir. Bazı programlarda yer alan 'Türk Sanatı Tarihi' ismi de 'Türk Sanat Tarihi' ismi ile aynı sınıfta değerlendirilmiştir. Öte yandan dersin sadece Celal Bayar Üniversitesi programında 'Görsel Kültür Tarihi' olarak yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca dersin statüsüne bakıldığında, ders, 4 üniversite programında seçmeli ders olarak okutulurken, 17 üniversite programında zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Bütün bunların yanında, 16 programda dersin, 'Sanat Tarihi' ile birlikte müfredat içinde yer aldığı, diğer 4 üniversite müfredatında ise 'Sanat Tarihi' dersinin bulunmadığı tespit

edilmiştir. *‘Türk Sanat Tarihi’* dersinin *‘Sanat Tarihi’* dersi ile olan ilişkisinin ne olduğunun da değerlendirilmesi gereken bir husus olduğu düşünülmektedir. Aralarındaki ilişki açısından incelendiğinde *‘Türk Sanat Tarihi’* dersi 11 programda *‘Sanat Tarihi’* dersinden sonraki dönemde yer alırken, 3 programda aynı dönemde, 4 programda ise önce *‘Türk Sanat Tarihi’*, sonra *‘Sanat Tarihi’* dersi yer aldığı tespit edilmiştir. Bu durum her iki dersin birbirini tamamlayan dersler olmadıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

‘Türk Sanat Tarihi’ dersinin bulunduğu üniversitelerin tamamında ders, teorik bir ders olarak kurgulanmıştır. Dersin, ders saati yükü ise 1 ile 3 arasında değişmektedir. Aynı oran dersin kredi değeri için de söz konusudur. Sadece Uludağ Üniversitesi programında 1 saatlik ders yüküne sahip olan ders kredisiz olarak tanımlanmıştır. Ders saat yükünün benzeri değerler, dersin kredi değeri için de geçerlidir. Ders, AKTS değeri açısından incelendiğinde en az 1 en çok 5 AKTS değerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Diğer derslerde olduğu gibi *‘Türk Sanat Tarihi’* dersinin AKTS değerlerinde de bir tutarsızlığın olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin 3 saatlik uygulaması olmayan dersin AKTS değeri 5 olarak belirlenmiştir.

Dersin amacına bakıldığında 7 program içindeki ders amacı neredeyse kelimesi kelimesine *‘Türk Sanatı Tarihi, Çağdaş Türk Sanatını inceleyerek dönemlere ait eserlerinin ikonografik ve plastik çözümlenmesini yapabilme yeterlilikleri kazandırılması’* olarak belirtilmiştir. Dersin bulunduğu programların yoğunlaştığı bir diğer amaç ise *‘Türk Sanatının evreleri, oluşturduğu üsluplar ve bu üsluplara bağlı olarak ortaya konulan sanat yapıtlarını inceleyerek modern dünya anlayışına göre yeniden yorumlamalarını sağlamak’* olduğu tespit edilmiştir. Ders içerik olarak ise ilk Türk topluluklarının ve devletlerinin ortaya koyduğu sanat yapıtlarından başlayarak günümüze kadar geçen evreleri anlatmaktadır.

‘Türk Sanat Tarihi’ dersinin amacını genel olarak değerlendirdiğimizde, dersin Türk toplumunun meydana geldiği zaman diliminden günümüze kadar geçen süreçte ortaya koyduğu tüm sanat yapıtlarının eleştirel bir bakış açısıyla irdelenmesi ve günümüz Türk Sanat’ının bulunduğu durumun anlatılması üzerine yoğunlaştığı görülmektedir.

12. Yaratıcı Fikir Geliştirme Dersi

Aşağıda yer alan Tablo 89’da, temel alan dersi olarak sınıflandıran ‘*Yaratıcı Fikir Geliştirme*’ dersine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 89: Yaratıcı Fikir Geliştirme Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS	
1	V.MYO	Plato MYO	MYO	2	Yaratıcı Fikir Geliştirme	Z	2	1	3	4
2	Devlet	S. Demirel	Isparta	2	Yaratıcı Fikir Geliştirme	Z	2	1	2,5	3
3	Devlet	S. Demirel	Uluborlu	2	Yaratıcı Fikir Geliştirme	Z	2	1	2,5	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

‘*Yaratıcı Fikir Geliştirme*’ dersinin verileri yer alan tablo incelendiğinde, dersin ikisi devlet biri vakıf MYO olmak üzere 3 üniversite grafik tasarım programı müfredatında yer aldığı görülmektedir. Ders tek dönemlik bir ders olup, her 3 programda da ikinci dönem dersi olarak okutulmaktadır. ‘*Yaratıcı Fikir Geliştirme*’ dersi 3 program müfredatında zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

Ders, uygulaması da olan bir derstir. Her 3 üniversite programında da dersin teorik ders saati 2, uygulama ders saati ise 1’dir. Dersin kredi ve AKTS değerleri ise farklılık göstermektedir. Ders, Plato MYO programında 3 kredi, 4 AKTS değerli iken; Süleyman Demirel Üniversitesi’nin iki meslek yüksekokulunda yer alan program kredileri 2,5 ve AKTS değerleri ise 3’tür.

Dersin yer aldığı üç programda iki farklı amaç metni olduğu görülmektedir. Birinci metin ‘*Yaratıcı düşünce geliştirme tekniklerini bilme, terapi teknikleri bilme, düşünce geliştirme adımlarını fark edebilme, düşünce geliştirme tekniklerini ifade edebilme, düşünce ile ilgili temel kavramları söyleyebilme*’ vurgusuna sahipken, ikinci metin ‘*Grafik ve tipografik tasarımda yaratıcı olmanın yollarının araştırılması, çözüme yönelik etkili fikirler bulma, görsel fikirleri iyi ifade edecek taslak hazırlama*’ amacına odaklanmıştır. Birinci metinde genel anlamda fikir geliştirme süreçlerine yönelik bir amaç güderken, ikinci metin grafik tasarım alanına yönelik bir arka plana sahiptir. İnceleme sonucunda ders ile ilgili ortaya çıkan bir durum ise Süleyman Demirel Üniversitesi’nin iki farklı meslek yüksekokulu bünyesindeki grafik tasarım programı müfredatında yer alan aynı isimli dersin farklı amaçlara sahip olmasıdır.

4.3.1.3. Mesleki Alan (Grafik Tasarım) Dersleri

Bu bölümde, bireyin mezuniyet sonrasında Grafik Tasarım alanında çalışabilmesi için gerekli temel ve orta düzey bilgileri edinebileceği ve temel düzeyde mesleki yetkinlik kazanabileceği mesleki alan derslerinin içerikleri çeşitli kriterlere (içerik, ders saati, uygulama/teorik durumu, AKTS ve Kredi) göre analiz edilmektedir. Bu bölümde yer alan dersler alfabetik sıra ile değerlendirilmiştir.

1. Afiş Tasarımı Dersi

Aşağıda yer alan Tablo 90'da 'Afiş Tasarımı' dersiyle ilgili çeşitli bilgiler yer almaktadır.

Tablo 90: Afiş Tasarımı Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	Bartın	Bartın	3	Afiş Tasarımı	S	2	1	4	4
2	Devlet	Hitit	İskilip	4	Afiş Tasarımı	S	1	3	3	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo incelendiğinde, 'Afiş Tasarımı' dersinin iki devlet üniversitesi grafik tasarım programı müfredatında yer aldığı görülmektedir. Ders seçmeli ders olarak ikinci sınıfta okutulmaktadır. Her iki üniversitede de dersin uygulama saati bulunmaktadır. Ancak Bartın Üniversitesinde haftalık 1 ders saati uygulama yapılacağı belirtilirken, Hitit Üniversitesi'nde haftalık uygulama ders saati 3 olarak belirtilmiştir. Hitit Üniversitesi'nde dersin kredisi 4 AKTS değeri 3 olarak belirlenmişken, Bartın Üniversitesi'nde dersin kredi ve AKTS değeri 4 olarak belirtilmiştir.

Her iki üniversite ders amacı da birbirinden farklıdır. Bartın Üniversitesinde dersin amacı öğrencilerin geçmiş dönemlerde almış oldukları derslerden edindikleri yeterlilikleri kullanarak özgün ve yaratıcı görsel anlatım yöntemleri geliştirmesi vurgusu yaparak 'grafik sanatta afişin yeri ve önemini kavramak, afiş tasarımı sürecini ve bu süreçte gerekli bilgi ve donanım sağlayarak afiş hazırlama' becerisi kazandırmaya odaklanır. Ayrıca öğrencinin çalışmasını kendi başına yapacağı vurgusu da yapılmaktadır. Öte yandan Hitit Üniversitesi'nde aynı dersin amacı 'Baskı teknikleri ve grafik tasarım unsurları dahilinde; tanıtım ve sergileme için afiş tasarımı oluşturmak' ifadeleriyle oldukça kısa bir açıklamayla belirtilmiştir.

Her iki programda da afiş tasarım süreçleri vurgusu bulunurken, Bartın Üniversitesi'nde aynı zamanda tasarım ve oluşum süreci arka planı vardır. Ayrıca

Bartın Üniversitesi'nin içeriğinde, öğrencinin tek başına tasarım süreçlerini yürüteceği ifadesi yer almaktadır.

2. Amblem ve Logo Uygulamaları Dersi

Grafik tasarım alanındaki en önemli konulardan birisi ise kurumsal kimliklerin en önemli unsuru olan amblem ve logo tasarımının yapılabilmesidir. Aşağıda yer alan Tablo 91'de 'Amblem ve Logo Uygulamaları' dersiyle ilgili çeşitli bilgiler yer almaktadır.

Tablo 91: Amblem ve Logo Uygulamaları Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	V.MYO	Plato	MYO	3	Amblem ve Logo Uyg.	S	2	1	3	4
2	Devlet	S. Demirel	Isparta	4	Amblem ve Logo Uyg.	S	3	0	3	3
3	Devlet	S. Demirel	Uluborlu	4	Amblem ve Logo Uyg.	S	3	0	3	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

'Amblem ve Logo Uygulamaları' dersi incelenen üniversiteler içinde biri vakıf MYO, ikisi devlet üniversitesi olmak üzere üç üniversitede yer almaktadır. Dersin haftalık ders yüküne göre uygulama olduğunu söyleyen tek üniversite Plato MYO'dur. Diğer iki üniversite programlarında dersin uygulaması olmadığı belirtilmiştir. Dersin kredisi ise her üç üniversitede de 3 kredi olarak belirlenmiştir. Ders, AKTS değeri olarak incelendiğinde ise uygulaması olan Plato MYO Grafik Tasarım Programında 4 AKTS değerine sahipken, diğer iki devlet üniversitesinde ise 3 AKTS değerine sahiptir. Üç üniversitenin müfredatında da ikinci sınıf dersi olarak okutulan 'Amblem ve Logo Uygulamaları' dersi seçmelidir.

Dersin içeriği incelendiğinde, her üç üniversitede de içerik birbirinden farklıdır. Ders, Plato MYO programında '*çeşitli yazı fontları kullanılarak, bunlar üzerinde deformasyon yöntemi öğretilip kurumsal amblem ve logo yapabilmeyi*' öncellerken, Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta MYO programında '*öğrencilere duygu ve düşünceyi görselleştirmeye yardımcı olacak beceriler kazandırmak, öğrencileri üst sınıflarda görecekleri mesleki alan derslerine hazırlamak ve amblem, logotype ve kurumsal kimlik çalışmalarının yapılması*' ders içeriğinde yer almaktadır. Yine aynı üniversitenin bir başka meslek yüksekokulu olan Uluborlu MYO programında ise dersin içeriği '*grafik sanatlarının ne olduğunu ve günlük yaşamda kullanım alanlarını kavratmak, grafik tasarım ilkeleri ve kullanım şekilleri,*

stilizasyon, tipografi, pigtogram, gibi tasarım çalışmalarının yapılması’ şeklinde tanımlanmıştır.

Ders içerikleri açısından değerlendirildiğinde; haftalık ders yükünde herhangi bir uygulama boyutu olmamasına rağmen içerikte uygulama olacağı belirtilmesi dersin işleyişi ile ilgili önemli bir çelişkiyi ortaya koymaktadır. Bir diğer çelişki ise, dersin adı her üç programda da aynı iken içeriklerinin, çekirdeğinde yer alan *‘logo ve amblem tasarımı’* boyutu dışında kalan konuların çok farklı olmasıdır.

3. Baskı Teknikleri Dersi

Aşağıdaki Tablo 92’de grafik tasarım programları ile ilgili bir alan olan matbaa alanı ile ilgili bir ders olan *‘Baskı Teknikleri’* dersi hakkında bilgiler yer almaktadır.

Tablo 92: Basım Teknikleri Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Anadolu	Porsuk	3	Basım Teknikleri	Z	3	0	3	3,5
2	Devlet	Sinop	Gerze	1	Baskı Teknikleri 1	Z	1	2	2	3
				3	Baskı Teknikleri 2	Z	1	1	2	4
3	Devlet	Trakya	Güzel S.	3	Baskı Teknikleri	Z	3	1	3,5	4
4	Devlet	Akdeniz	Serik	3	Ofset Baskı Sistemleri	Z	2	0	2	2
5	Devlet	Amasya	Tasarım	3	Ofset Baskı Sistemleri	Z	2	0	2	2
6	Devlet	B. Ş. Edebalı	Bozüyük	2	Temel Baskı Teknikleri	Z	2	2	4	4
7	Vakıf	İ. Arel	MYO	4	Baskı Teknikleri	Z	1	2	2	3
8	Vakıf	Bilgi	MYO	4	Baskı Teknikleri	Z	0	0	2	4
9	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	2	Baskı Teknikleri	Z	2	2	3	5
10	Vakıf	Gedik	Gedik	3	Baskı Teknikleri 1	Z	1	2	2	3
				4	Baskı Teknikleri 2	Z	1	2	2	3
11	Vakıf	İ. Ekonomi	MYO	1	Baskı Teknikleri	S	2	2	3	3
12	Vakıf	Kadir Has	Kadir Has	1	Baskı Teknikleri	Z	3	0	3	6
13	Vakıf	Nişantaşı	MYO	4	Baskı Teknikleri	Z	1	1	2	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

‘Baskı Teknikleri’ dersi, incelenen grafik tasarım programı, 7 vakıf, 6 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 13 üniversite bünyesinde yer almaktadır. Biri vakıf, biri devlet üniversitesi olmak üzere iki üniversitede iki dönemlik ders olarak okutulmaktadır. Ders, 9 programda ikinci sınıf dersi iken 4 üniversitede birinci sınıf dersidir.

Dersin 9 programda *‘Baskı Teknikleri’* şeklinde isimlendirilmiştir. Bunun dışında bir üniversitede *‘Basım Teknikleri’*, iki üniversitede ise *‘Ofset Baskı Sistemleri’* adıyla müfredatta yer almaktadır. Ders, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Grafik Tasarım Programında seçimlik bir ders olarak yer alırken, diğer 12 üniversite programında ise zorunlu ders olarak yer almaktadır.

Ders, haftalık ders yükü açısından incelendiğinde, 5 üniversite programında dersin uygulamasının da olduğu görülmektedir. Diğer 8 üniversite programında ise ders ile ilgili herhangi bir uygulama yoktur. '*Basım Teknikleri*' dersinin kredi değeri ve AKTS değerleri ise üniversiteler arasında farklılık göstermektedir. Ders, üniversitelere göre en düşük 2, en yüksek 4 kredi değeri alırken AKTS açısından en küçük değer 2, en yüksek değer ise 6'dır. Ders ile ilgili en dikkat çekici nokta ise, Kadir Has Üniversitesi programında 3 saatlik haftalık ders yüküne sahip dersin uygulaması olmamasına rağmen AKTS değerinin 6 olmasıdır. Ortaya çıkan durum dersin yapısı ile ilgili bir çelişkinin olduğunu göstermektedir.

Dersin içerik ve amacı incelendiğinde, iki programda ders '*özgün baskı yapma yeterlilikleri*' üzerine yoğunlaşırken, diğer programlarda '*basım sanayisinde kullanılan baskı tekniklerinin; uygulama şekillerini, hazırlık süreçlerini, kalıp hazırlama süreçleri, birbirleri ile mukayeselerini, hizmet ettiği alanları*' içermektedir. Son olarak Nişantaşı Üniversitesi Grafik Tasarım Programı'nda ders '*grafik tasarımın üretiminde kullanılan malzemelerin özellikleri*' içeriğiyle müfredatta yer almaktadır.

'*Baskı Teknikleri*' dersleri içerik açısından karşılaştırıldığında çoğunlukla aynı içeriğe sahip oldukları görülmektedir. Ancak, dersin teorik ve uygulama dağılımı incelendiğinde; aynı içeriğe sahip olan programların bazılarında uygulama oluşu, bazılarında olmayışı bir çelişki olarak ortaya çıkmaktadır.

4. Baskıya Hazırlık Dersi

Tablo 93'te, '*Baskıya Hazırlık*' ders ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 93: Baskıya Hazırlık Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	3	Baskıya Hazırlık	Z	2	0	2	3
2	Devlet	Akdeniz	Serik	2	Baskıya Hazırlık	Z	2	0	2	3
3	Devlet	Amasya	Tasarım	2	Baskıya Hazırlık	Z	2	0	2	3
4	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	3	Baskıya Hazırlık	Z	2	0	2	2
5	Devlet	Ç.O. Mart	Ç.Tek.Bil.	4	Baskıya Hazırlık	Z	2	0	2	5
6	Devlet	Celal Bayar	Soma	4	Baskıya Hazırlık	Z	1	2	2	3
7	Devlet	Dumlupınar	K.Tek.Bil.	3	Baskıya Hazırlık	S	3	0	3	4
8	Devlet	Düzce	Gölyaka	2	Baskıya Hazırlık	Z	0	2	1	1
9	Devlet	Fırat	Tek.Bil.	3	Baskıya Hazırlık	S	2	0	2	3
10	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	1	Baskıya Hazırlık	Z	2	0	2	3
11	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	3	Baskıya Hazırlık	Z	2	1	3	4
12	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	4	Baskıya Hazırlık	Z	2	0	2	3
13	Devlet	M.A.Ersoy	BEG Tek.Bil.	1	Baskıya Hazırlık	Z	3	0	3	3
14	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	4	Baskıya Hazırlık	S	2	1	2,5	4
15	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	3	Baskıya Hazırlık	Z	3	0	3	3
16	Devlet	O. Mayıs	Samsun	1	Baskıya Hazırlık	Z	2	0	2	2
17	Devlet	Pamukkale	D.Tek.Bil.	3	Baskıya Hazırlık	Z	2	0	2	3
18	Devlet	Sinop	Gerze	2	Baskıya Hazırlık 1	Z	1	1	2	2
				4	Baskıya Hazırlık 2	Z	1	1	2	2
19	Devlet	Uludağ	Tek.Bil.	3	Baskıya Hazırlık	Z	2	0	0	2
20	Devlet	Gaziosmanpaşa	Erbaa	1	Baskıya Hazırlık	Z	2	0	2	2
21	Vakıf	F. Saraç MYO	MYO	4	Baskıya Hazırlık	Z	2	2	3	3
22	Vakıf	Doğuş	MYO	3	Baskıya Hazırlık	Z	0	2	1	2
23	Vakıf	İ. Gelişim	MYO	2	Baskıya Hazırlık	Z	2	1	3	5
24	Vakıf	İ. Kültür	İşletmecilik	1	Baskıya Hazırlık	Z	2	2	3	4
25	Vakıf	T. Özal	Ankara	4	Baskıya Hazırlık	Z	3	0	3	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 93 incelendiğinde, 'Baskıya Hazırlık' dersi toplamda 25 üniversite grafik tasarım programında yer almaktadır. Dersin yer aldığı 25 üniversitenin 4'ü vakıf üniversitesi, biri vakıf MYO ve 20'si ise devlet üniversitesidir. Ders, her dönemde yer almakla birlikte yoğunlaştığı dönem 9 programla üçüncü yarıyıldır. Ders, 3 üniversitede seçmeli ders olarak okutulurken, diğer 22 üniversite programında zorunlu olarak okutulmaktadır. Bunun yanında ders, sadece Sinop Üniversitesi Gerze MYO programında iki dönemlik ders olarak okutulmaktadır. Ders, tüm üniversitelerde aynı isimle okutulmaktadır.

Dersin uygulama ve teorik ders saati dağılımına bakıldığında, 10 programda dersin uygulaması bulunurken geri kalan 15 programda dersin uygulaması bulunmamaktadır. Uygulama saatleri ise 1 ile 2 ders saati arasında değişmektedir. Dersin kredisi ise, en düşük 1, en yüksek 3 olarak belirlenmiştir. AKTS değeri ise en

düşük 2, en yüksek 5 olmuştur. Öte yandan dikkat çeken en önemli konu ise Düzce Üniversitesi Gölyaka MYO programında dersin teorik yükü bulunmayışıdır.

Dersin amacı ile ilgili yapılan incelemede, daha önce analiz edilen diğer derslerdeki benzer bir durumun bu ders için de geçerli olduğu görülmektedir. Dersin bulunduğu 9 programda dersin amacı kelimesine *'baskı için hazırlık yapılmış orijinalerin bilgisayardan direkt filme çıkış almak yeterlilikleri kazandırmak'* şeklinde ifade edilmiştir. Ortaya çıkan durum; bir çok üniversite programının amaç konusunda birbirlerinden kopya çektiği gerçeğini bizlere göstermektedir. Belirtilen genel şablon dışında diğer programların amaçları ya da içerikleri incelendiğinde dersin, *'matbaacılığın doğuşu, gelişimi ve önemi'*, *'kağıt ve kağıtta fire hesabı'*, *'baskı öncesi kontroller, renk ayarı ve montaj'*, *'Acrobat Profesyonel ve Acrobat Distiller programlarına hakimiyet'* ve *'ofset baskı tekniklerinin ayrıntılı bir şekilde anlatılması'* konularına yoğunlaştığı görülmektedir.

'Baskıya Hazırlık' ana hatlarıyla bilgisayar ortamında tasarlanmış olan çalışmaların kullanılacak baskı türüne göre, baskıda sorun çıkarmayacak şekilde hazırlanması süreçleridir. Ancak dersin programlarda belirtilen amaçları ve içerikleri incelendiğinde bu konunun üzerinde çok durulmadığı, belirtilen konu üzerinde duranların ise daha çok ofset baskı ile sınırlı bir amaca sahip olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan durum dersin amaç ve içerik açısından yeterli ve yetkin bir aktarıma sahip olmadığı gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

5. Bilgisayar Destekli Görüntü İşleme/Görüntü Düzenleme Dersi

Tablo 94'te, *'Bilgisayar Destekli Görüntü İşleme/Görüntü Düzenleme'* ders ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 94: Bilgisayar Destekli Görüntü İşleme/Görüntü Düzenleme Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	B. Şeyh E.	Bozüyük	2	Bil. Destekli Görüntü İşlem	Z	2	2	4	4
2	Devlet	Atatürk	Oltu	2	Sayısal Fotoğraf	S	2	0	2	2
3	Devlet	Atatürk	Tortum	2	Sayısal Fotoğraf	S	2	0	2	2
4	Devlet	Ege	Ege	3	Görüntü İşleme Teknikleri 1	S	2	2	3	4
				4	Görüntü İşleme Teknikleri 2	S	2	2	3	4
5	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	3	Görüntü Düzenleme	S	2	0	2	2
				4	Bilgisayarda Resim İşleme	S	2	0	2	4
6	Devlet	O. Mayıs	Samsun	3	Görüntü İşleme Teknikleri 1	S	3	2	4	3
				4	Görüntü İşleme Teknikleri 2	S	3	2	4	4
7	Vakıf	T. Özal	Ankara	3	Sayısal Fotoğraf	S	2	0	2	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

'Görüntü İşleme' temelli dersler, incelenen programlar arasında 7 programda yer almaktadır. Dersin yer aldığı 7 programın biri vakıf, 6'sı ise devlet üniversitesidir. Oluşturulan tabloya göre, ders daha çok ikinci sınıf dersidir. Ders üç üniversitede iki dönemlik ders olarak kurgulanmıştır. Bunun yanında Kırıkkale Üniversitesi Kırıkkale MYO Grafik Tasarım programında ders iki dönemlik olmakla birlikte her iki dönemde de dersin ismi birbirinden farklıdır. Ders üçüncü dönemde 'Görüntü Düzenleme' ismiyle yer alırken, dördüncü dönemdeki devam dersinde 'Bilgisayarda Resim İşleme' adını almaktadır. Bozüyük MYO programında ders zorunlu olarak okutulmaktadır. Dersin bulunduğu diğer programlarda ise ders, seçmeli ders statüsündedir.

Dersin uygulama ve teorik ders saati dağılımını bakıldığında, 4 programda uygulamanın bulunmadığı görülmektedir. Uygulamanın olmadığı programlardaki dersin teorik ders saati ise 2'dir. Diğer üç programda ise dersin teorik ders saat yükü bir programda 3, diğer iki programda ise 2 olarak belirlenmiştir. Uygulama ders saat yükü ise üç programda da 2 olarak belirlenmiştir. Dersin kredi ve AKTS değerlerine bakıldığında, hem kredi ve hem AKTS için en düşük değer 2, en yüksek değer ise 4'tür.

Dersin bulunduğu programlarda yazılan amaç ve içerik incelendiğinde, yazılanların iki eksen etrafından toplandığı görülmektedir. Birinci eksen '*görüntülerde genel düzenlemeler yapma yeterliliği kazandırmak*', ikinci eksen ise '*fotoğraf işleme, basma, renk ayarlamalarını yapma ve dijital ortamda renk ayrımı yapma yeterliliği kazandırmak*'tır. Bunun dışında '*resim sanatının kullandığı tüm görsel enstrümanları bilgisayar programları sayesinde uygulayabilmesini öğrenmek*' bir diğer amaçtır. Öte yandan içerik açısından dikkat çeken husus ise '*web sayfaları ve sunumlar için banner ve buton hazırlama*' başlığının da dersin içeriğinde yer almasıdır. Ancak bu tür uygulamaların dersin amacı ile uyumlu olmadığı düşünülmektedir.

Ders genel olarak değerlendirildiğinde içerik olarak güncel olmadığı görülmektedir. Özellikle '*dijital ortamda renk ayrımı yapılması*' artık kullanılan bir teknoloji değildir. Çünkü günümüzde belirtilen işlem otomatik olarak yapılmakta, tasarımcının ya da operatörün ekstra bir işlem yapmasına gerek bulunmamaktadır. Bunun dışında tamamen web tabanlı bir dersin içeriği olması gereken, '*banner ve buton yapımı*' yeterliliklerinin incelenen ders kapsamında yer alması, dersin

amacından sapan bir içeriğe sahip olduğunu düşündürmektedir. Öte yandan bir diğer güncel olmayan kavram ise ders isminde geçen '*Bilgisayar Destekli*' ifadesidir. Günümüzde artık grafik tasarım faaliyetleri bilgisayardan ayrı düşünülemez.

6. Bilgisayar Destekli Sayfa Tasarımı Dersi

Tablo 95'te, '*Bilgisayar Destekli Sayfa Tasarımı*' ders ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 95: Bilgisayar Destekli Sayfa Tasarımı Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	Akdeniz	Serik	3	Bil. Destekli Sayfa Tas. 1	Z	2	2	4	4
				4	Bil. Destekli Sayfa Tas. 2	Z	2	2	4	4
2	Devlet	Amasya	Tasarım	3	Bil. Destekli Sayfa Tas. 1	Z	2	2	3	4
				4	Bil. Destekli Sayfa Tas. 2	Z	2	2	3	4
3	Devlet	Trakya	Güzel S.	2	Bil. Destekli Sayfa Tas. 1	S	2	1	2,5	3
				4	Bil. Destekli Sayfa Tas. 2	S	1	1	1,5	2
4	Vakıf	Yaşar	MYO	4	Sayfa Tas.	Z	0	3	2	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 95 incelendiğinde dersin biri vakıf, üçü devlet olmak üzere 4 programda yer aldığı görülmektedir. Ders, Yaşar Üniversitesi MYO Grafik Tasarım Programı dışında kalan diğer programlarda iki dönemlidir.. Ders, tüm programlarda ikinci sınıf dersi olarak okutulmaktadır. Ayrıca Trakya Üniversitesi Güzel Sanatlar MYO Grafik Tasarım Programı'nda seçmeli, dersin yer aldığı diğer programlarda ise zorunlu olarak okutulmaktadır.

Dersin bulunduğu tüm programlarda dersin uygulama ders saati yükü bulunmaktadır. Uygulama ders saati Trakya Üniversitesi programında 1, Yaşar Üniversitesi programında 3 saat olarak belirtilmişken, diğer programlarda uygulama ders saati 2'dir. Teorik ders yükü açısından incelendiğinde ise, Yaşar Üniversitesi programında 0 teorik ders saati yer alırken, Trakya Üniversitesi programında 1, dersin bulunduğu diğer programlarda ise teorik ders saati 2 olarak belirtilmiştir. Dersin kredi değeri 1,5 ile 4 arasında değişirken, AKTS değeri 2 ile 4 arasında değişen değerler almaktadır.

'*Bilgisayar Destekli Sayfa Tasarımı*' dersi ile ilgili yapılan araştırmalarda, dersin bulunduğu Grafik Tasarım Programlarında, dersle ilgili herhangi bir amaca ve içeriğe rastlanmamıştır.

7. Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım Dersi

Ders müfredatlarında ‘Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım’ dersi, üç ya da dört dönemlik devam dersi olarak yer almaktadır. Dolayısıyla aşağıdaki Tablo 96’da sadece ‘Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım (1 ibareli olanlar dahil)’ ders ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 96: Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım (1 ibareli olanlar dahil) Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Anadolu	Porsuk	3	Bil. Dest. Grafik Tasarım 1	Z	2	1	3	3
2	Devlet	Bartın	Bartın	3	Bil. Dest. Grafik Tasarım	Z	2	1	4	4
3	Devlet	B. Ecevit	Krd.Eğr.	3	Bil. Dest. Grafik Tasarım 1	Z	3	2	4	6
4	Devlet	Ege	Ege	3	Bil. Dest. Grafik Tasarım 1	S	2	2	3	4
5	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	3	Bil. Dest. Grafik Tasarım 1	S	2	1	2,5	3
6	Devlet	Hitit	İskilip	2	Bil. Dest. Grafik Tasarım 1	S	2	2	3	3
7	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	2	Bil. Dest. Grafik Tasarım	Z	2	2	3	3
8	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	1	Bil. Dest. Grafik Tasarım 1	Z	3	2	4	7
9	Devlet	O. Mayıs	Samsun	2	Bil. Dest. Grafik Tasarım 1	Z	2	2	3	3
10	Devlet	Trakya	Güzel S.	1	Bil. Dest. Grafik Tasarım 1	S	2	1	2,4	3
11	Devlet	G.paşa	Erbaa	2	Bil. Dest. Grafik Tasarım 1	Z	2	2	3	5
12	Devlet	B.Ş. Edebali	Bozüyük	3	Bil. Destekli Tasarım 1	Z	3	2	5	5
13	Devlet	C. Bayar	Soma	2	Bilgisayarda Tasarım	S	1	0	1	2
14	Devlet	Fırat	Tek.Bil.	2	Bilgisayarla Tasarım	S	2	1	3	4
15	Devlet	Sinop	Gerze	1	Bil. Destekli Tasarım 1	Z	2	2	3	4
16	Devlet	S. Demirel	Isparta	2	Bil. Destekli Tasarım	Z	2	1	2,5	4
17	Devlet	S. Demirel	Uluborlu	2	Bil. Destekli Tasarım	Z	2	1	2,5	4
18	Vakıf	İ. Aydın	Anadolu Bil	1	Bil. Dest. Grafik Tasarım 1	Z	2	2	3	5
19	Vakıf	Beykent	MYO	1	Bil. Dest. Grafik Tasarım	Z	2	2	3	5
20	Vakıf	İ. Ekonomi	MYO	2	Bil. Dest. Grafik Tasarım	Z	2	4	4	6
21	Vakıf	İ. Kültür	İşletmecilik	2	Bil. Dest. Grafik Tasarım 1	S	2	0	2	3
22	Vakıf	Okan	MYO	3	Bil. Dest. Grafik Tasarım 1	Z	2	4	4	4
23	Vakıf	Toros	MYO	1	Bil. Dest. Grafik Tasarım	Z	1	4	3	6
24	Vakıf	Avrasya	MYO	1	Bil. Destekli Tasarım	Z	2	2	3	5
25	Vakıf	Bilgi	MYO	1	Bil. Destekli Tasarım 1	Z	3	0	3	5
26	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	1	Bil. Destekli Tasarım 1	Z	1	2	2	5
27	Vakıf	İ. Gelişim	MYO	3	Bil. Destekli Tasarım	S	1	1	2	3
28	Vakıf	Kadir Has	K. Has	3	Bilgisayarlı Grafik Tas.	Z	2	2	3	9
29	Vakıf	Nişantaşı	MYO	1	Bil. Destekli Tasarım 1	S	2	1	3	4
30	V.MYO	Plato	MYO	1	Bil. Destekli Tasarım 1	Z	1	3	3	5

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

‘Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım’ dersi, incelendiğinde 1 vakıf MYO, 12 vakıf üniversitesi ve 17 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 30 yükseköğretim

kurumu grafik tasarım programı müfredatında yer almaktadır. Ders, 11 programda birinci dönem dersi olarak okutulurken, 10 programda ikinci dönem, 9 programda ise üçüncü dönem dersi olarak okutulmaktadır. Öte yandan ders, 9 programda seçimlik ders statüsünde iken, 21 programda zorunlu ders statüsündedir.

Ders uygulamalı bir ders olmasına rağmen, incelenen programların üçünde dersin uygulama ders saati bulunmamaktadır. Diğer programlarda ise, dersin 1 ile 4 arasında değişen uygulamalı ders saat yükü olduğu görülmektedir. Bunun yanında dersin teorik ders saat yükü ise en düşük 1 en yüksek ise 3'tür. Öte yandan dersin kredi ve AKTS değerleri ise oldukça geniş bir değer aralığına sahiptir. Dersin kredi değeri 1 ile 5 arasında bir değer alırken, AKTS ise 2 ile 9 arasında bir değer alır.

Ders, isim açısından değerlendirildiğinde, birbirine çok benzeyen değişik isimler almaktadır. Ders, 17 programda '*Bilgisayar Destekli Grafik Tasarım*' ismini alırken, 10 programda '*Bilgisayar Destekli Tasarım*', 1 programda '*Bilgisayarda Tasarım*', 1 Programda '*Bilgisayarla Tasarım*' ve yine 1 programda '*Bilgisayarlı Grafik Tasarım*' isimlerini almaktadır.

'*Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım*' dersinin programlardaki amaç ve içerikleri incelendiğinde, dersin amacının '*tasarım yapılırken kullanılan paket programların öğretilmesi*' olduğunu söylemek mümkündür. Ancak üniversite bazında bakıldığında dersin amacının oldukça kapsamlı olduğu görülmektedir. Örneğin; grafik tasarım sektöründe yaygın olarak kullanılan paket programlar serisi olan Adobe Creative serisi programların (Photoshop, Illustrator, Indesign vb.) tek bir derste anlatılacağı amaç ve içeriklerde belirtilmiştir. Her bir programın oldukça ayrıntılı olduğu göz ve her birinin tasarım sektöründe birbirinden ayrı amaçlar için kullanıldığı düşünüldüğünde 14 haftalık ders programı içinde her birinin öğretilmesi mümkün değildir. Bunun dışında bazı programlarda ders '*öğrencilerin görsel materyaller karşısındaki farkındalık düzeylerini artırarak, görsel iletişim yetisini kuvvetlendirmek*' amacına da sahiptir.

8. Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım 2 Dersi

'*Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım 2*' dersi, ile ilgili bir dizi bilgi tabloda 97'de yer almaktadır.

Tablo 97: Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım 2 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Anadolu	Porsuk	4	Bil. Dest. Grafik Tas. 2	Z	2	1	3	3
2	Devlet	B. Ecevit	Krd.Erğ	4	Bil. Dest. Grafik Tas. 2	Z	3	2	4	6
3	Devlet	Ege	Ege	4	Bil. Dest. Grafik Tas. 2	S	2	2	3	4
4	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	4	Bil. Dest. Grafik Tas. 2	S	3	1	3,5	4
5	Devlet	Hitit	İskilip	3	Bil. Dest. Grafik Tas. 2	S	2	2	3	3
6	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	2	Bil. Dest. Grafik Tas. 2	Z	3	2	4	7
7	Devlet	O. Mayıs	Samsun	3	Bil. Dest. Grafik Tas. 2	S	2	2	3	3
8	Devlet	G.paşa	Erbaa	3	Bil. Dest. Grafik Tas. 2	Z	2	2	3	6
9	Devlet	B.Şeyh E.	Bozüyük	4	Bil. Destekli Tas. 2	Z	3	2	5	5
10	Devlet	Sinop	Gerze	2	Bil. Destekli Tas. 2	Z	2	1	3	4
11	Vakıf	İ. Aydın	AnadoluBil	2	Bil. Dest. Grafik Tas. 2	Z	2	2	3	4
12	Vakıf	Okan	MYO	4	Bil. Dest. Grafik Tas. 2	Z	2	4	4	0
13	Vakıf	Bilgi	MYO	2	Bil. Destekli Tas. 2	Z	3	0	3	5
14	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	2	Bil. Destekli Tas. 2	Z	1	2	2	4
15	Vakıf	Nişantaşı	MYO	2	Bil. Destekli Tas. 2	Z	2	1	3	4
16	V. MYO	Plato	MYO	2	Bil. Destekli Tas. 2	Z	1	3	3	5

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Devam dersi olan ‘*Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım 2*’ dersinin 1 vakıf MYO, 5 vakıf üniversitesi ve 10 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 16 programda yer aldığı görülmektedir. Ders, 6 programda ikinci dönem, 3 programda üçüncü dönem ve 7 programda ise dördüncü dönem okutulmaktadır. Bunun yanında ders, 4 programda seçimsel bir ders iken, 12 programda zorunlu ders kapsamındadır. Ders müfredatında zorunlu olarak yer alan ‘*Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım*’ dersinin devamı olan ‘*Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım 2*’ dersi de zorunlu statüdedir.

Bilgi Üniversitesi Grafik Tasarım Programı dışındaki tüm programlarda uygulama ders saati bulunmaktadır. Dersin bulunduğu programlardaki uygulama en az 1 en çok 4 ders saati yüke sahiptir. Dersin kredi değeri ise 2 ile 5 arasında değer alırken, AKTS değeri ise 0 ile 7 arasında değer almaktadır. Öte yandan dersin ismi, 10 programda ‘*Bilgisayar Destekli Grafik Tasarım 2*’ iken, 6 programda ‘*Bilgisayar Destekli Tasarım 2*’ şeklindedir.

Dersin amacı ve içeriği incelendiğinde, devam dersi olduğu için ‘*Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım*’ dersinin devamı niteliğinde bir amaca ve içeriği sahiptir. Bir önceki derste paket programlarla ilgili bilgi edinen öğrenciler, bu derste ‘*grafik uygulama programlarını kullanarak, basılı reklam tasarımı olan kartvizit, el ilanı, etiket ve broşür tasarımı yaparak, teknik ölçülendirme ve logo/amblem tasarımı nüanslarına ilişkin*’ yeterlilikler kazanacakları amaç olarak belirtilmiştir. Bunun

dışında bir programda ‘Adobe Photoshop CS5’ paket programının öğretilmesi amaç olarak belirtilirken, bir diğer programda da ‘3 Boyutlu Modelle ve render alma tekniklerine ilişkin yeterlilikler’ amaç olarak belirtilmiştir.

Ders, devamı olduğu ‘Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım’ dersinde olduğu gibi yine dersin yapısını aşan bir içeriğe sahiptir. Diğer bir deyişle devam dersinde olduğu gibi dersin amacı net olarak ifade edilmemiştir. Amaç, bir dizi paket programları öğretmek midir, yoksa basılı materyal tasarımları mı yapmaktır? Ya da bir dizi masa üstü yayıncılık programını etkili ve doğru kullanarak tasarım yapabilecek nitelikte mezun vermek midir? Ayrıca hem ulusal kredi değerine, hem de AKST değerine bakıldığında aynı adlı dersin kredi değerleri arasındaki farkı fark etmemek mümkün değildir.

9. Bilgisayar Destekli Grafik Tasarım 3 Dersi

‘Bilgisayar Destekli (Grafik) Tasarım 3’ dersi, ile ilgili bir dizi bilgi Tablo 98’de yer almaktadır.

Tablo 98: Bilgisayar Destekli Grafik Tasarım 3 Dersi Bilgileri

Statü	Ünv.	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS	
1	Vakıf	İ. Aydın	AnadoluBil	3	Bil. Dest. Grafik Tasarım 3	Z	2	2	3	4
2	Vakıf	Beykent	MYO	2	Bil. Dest. Grafik Tasarım (İleri Düzey)	Z	2	2	3	4
3	Vakıf	İ. Aydın	AnadoluBil	4	İleri Düzey Bil. Grafiği	Z	2	2	3	4

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Devam dersi olan ‘Bilgisayar Destekli Grafik Tasarım 3’ ders 3 vakıf üniversite grafik tasarım programında yer almaktadır. Devamı olduğu diğer dersler gibi ders, üç programda da zorunlu ders kapsamındadır.

‘Bilgisayar Destekli Grafik Tasarım 3’ dersinin teorik ve uygulama ders saat yükü yer alan programların tamamında aynı değerlere sahiptir. Dersin yer aldığı programların tamamında dersin teorik ders saati 2, uygulama ders saati 2’dir. Yine aynı şekilde dersin kredi ve AKTS değerleri de aynıdır. Ders kredisi 3, AKTS değeri ise 4 değerine sahiptir.

Ders farklı kurumlarda farklı içeriklere sahiptir. Örneğin; bir programda ‘ambalaj tasarımı ve ambalaj tasarımının gelişimi, satış ve pazarlama açısından ambalajın önemini tanıtmak, ambalaj tasarımını çeşitli sektörlerle göre uyarlama’ amaç olarak belirtilirken, bir diğer programda ‘interaktif grafik tasarım ürünleri tasarlayıp uygulayabilme becerisi kazandırmak’ amaç olarak belirtilmiştir.

10. Ciltleme Teknikleri Dersi

Tablo 99’da ‘Ciltleme Teknikleri’ dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 99: Ciltleme Teknikleri Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	Akdeniz	Serik	3	Ciltleme Teknikleri	S	2	0	2	2
2	Devlet	Amasya	Tasarım	3	Ciltleme Teknikleri	Z	2	0	2	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 99 incelendiğinde ‘Ciltleme Teknikleri’ dersinin sadece iki devlet üniversitesi programlarında yer aldığı görülmektedir. Ders bir programda seçmeli ders statüsünde iken, diğer üniversitede ise zorunlu ders statüsündedir. İncelenen ders her iki üniversitede programında da üçüncü dönem dersidir. ‘Ciltleme Teknikleri’ dersi uygulama ders saati yükü olmayan teorik bir ders olarak müfredatta yer almaktadır. Kredi ve AKTS değeri ise her iki üniversitede aynıdır. Bunun yanında ‘Ciltleme Teknikleri’ dersi ile ilgili yapılan aramalar sonucunda amaç ve içerik bilgisine ulaşamamıştır.

11. Görsel Algılama Dersi

Tablo 100’de, ‘Görsel Algılama’ dersi ile ilgili bir dizgi bilgi yer almaktadır.

Tablo 100: Görsel Algılama Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	B.Şeyh E.	Bozüyük	1	Görsel Algı ve Yaratıcılık 1	Z	1	3	4	4
			2	Görsel Algı ve Yaratıcılık 2	Z	1	3	4	4	
2	Devlet	B. Ecevit	Krd.Erg.	2	Görsel Algılama ve İletişim	Z	3	0	3	3
3	Devlet	C. Bayar	Soma	1	Görsel Algılama ve İletişim	Z	2	0	2	3
4	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	2	Görsel Algılama ve İletişim	S	2	0	2	4
5	V. MYO	Plato	MYO	4	İmge ve Metin	Z	2	1	3	4

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 100 incelendiğinde ‘Görsel Algılama’ dersinin biri vakıf MYO olmak üzere toplamda 5 üniversite grafik tasarım programında olduğu görülmektedir. Ders sadece Kastamonu Üniversitesi Grafik Tasarım Programı müfredatında seçmeli bir ders olarak yer alırken, diğer programlarda zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Ayrıca ders Bozüyük MYO Grafik Tasarım Programında ‘Görsel Algı ve Yaratıcılık’ adıyla iki dönem olarak okutulmaktadır. Diğer programlarda ise ders tek dönemlidir.

Ders 3 grafik tasarım programında teorik ders olarak okutulurken, 2 grafik tasarım programında uygulama ders saat yükü de bulunmaktadır. Kredi değeri olarak

en 2 en çok 4 değerini almıştır. Bunun yanında ders; 3 programda 4, 2 programda ise 3 AKTS değerine sahiptir.

Dersin içeriğine ve amacına, 2 programda ulaşılamazken; diğer 3 programdaki dersin amaçları ve içerikleri birbirinden farklıdır. Ders, bir programda ‘*grafik tasarımda görsel algı ve iletişim ilişkisinin önemini öğretmek grafik tasarım ürünlerindeki etkililiği kavratmak*’ amacına sahipken, bir diğer programda ‘*sözlü, sözsüz, yazılı, biçimsel, biçimsel olmayan ve örgüt içi ve dışı arasında iletişim kurma yeterlilikleri kazandırmayı*’ amaçlar. Öte yandan dersin bulunduğu son programda amaç ‘*görsel imgelerin bir iletişim aracı olarak farklı kültürlerde nasıl kodlandığını ve bu kodların görsel ve yazılı metinler olarak grafik tasarım alanında nasıl kullanıldığını teorik sunumlarla analiz edebilmek ve uygulamalı projelerle gerçekleştirmek*’ şeklinde ifade edilmiştir. Burada da aynı isimli dersin, içeriğinin ve amacının farklı oluşu üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur.

12. Görsel İletişim Dersi

Tablo 101’de, ‘*Görsel İletişim*’ dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 101: Görsel İletişim Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	3	Görsel İlet. Tasarımı	S	2	0	2	3
2	Devlet	Anadolu	Porsuk	3	Görsel İlet. Tasarımı	Z	2	2	3	5
				4	Görsel İlet. ve Rek.	Z	2	1	3	3
3	Devlet	B.Şeyh E.	Bozüyük	1	Görsel İlet. ve Grafik	Z	2	0	2	2
4	Devlet	Dumlupınar	Kütahya	1	Görsel İlet. Giriş	Z	3	0	3	4
5	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	3	Gör. İlet. ve Grafik Tas.	Z	4	0	4	6
6	Devlet	Bartın	Bartın	1	Görsel İletişim	Z	2	0	2	2
7	Devlet	Düzce	Gölyaka	4	Görsel İletişim	S	1	1	2	3
8	Devlet	Erciyes	M.Çıkrıkçı	2	Görsel İletişim	Z	2	0	2	2
9	Devlet	Sinop	Gerze	4	Görsel İletişim	Z	2	0	2	2
10	Devlet	S. Demirel	Isparta	3	Görsel İletişim	Z	2	0	2	3
11	Devlet	S. Demirel	Uluborlu	3	Görsel İletişim	Z	2	0	2	3
12	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	4	Görsel İletişim	S	2	0	2	4
13	Vakıf	Gedik	Gedik	3	Görsel İletişim	Z	2	0	2	3
14	Vakıf	Toros	MYO	4	Görsel İletişim	Z	1	2	2	2
15	Vakıf	K. Has	K. Has	3	Görsel İlet. Tasarımı	Z	3	0	3	6
16	Vakıf	İ. Ekonomi	MYO	2	Görsel İletişim	Z	2	2	3	4
17	Vakıf	Okan	MYO	3	Görsel İletişim	S	3	0	3	4
18	V.MYO	F. Saraç	MYO	3	Görsel İlet. Uyg.	Z	0	3	3	3
19	V.MYO	Plato	MYO	1	Görsel İletişim	Z	2	1	3	6

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 101 incelendiğinde dersin 2 vakıf MYO, 5 vakıf üniversitesi ve 12 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 19 grafik tasarım programında yer aldığı görülmektedir. ‘Görsel İletişim’ dersi; 4 programda birinci dönem, 2 programda ikinci dönem, 9 programda üçüncü dönem ve son olarak 5 programda dördüncü dönemde yer almaktadır. Ortaya çıkan sonuç dersin bir devam dersi olmadığı ve her dönem okutulabileceğidir. Bunun dışında ders, 12 programda ‘Görsel İletişim’ ismini alırken, 7 programda ‘Görsel İletişim’ ismini de içine alan değişik isim kombinasyonlarıyla müfredatta yer almaktadır.

‘Görsel İletişim’ dersi, 13 programda uygulaması olmayan teorik bir ders olarak okutulurken, 6 programda 1 ile 3 arasında değişen uygulamalı ders saati ile okutulmaktadır. Teorik ders saat yükü ise en düşük 0, en yüksek 4 ders saati değerine sahiptir. Dersin kredi yükü 2 ile 4 aralığında değer alırken, AKTS değerinin aralığı ise 2 ile 6 arasındadır.

Ders genel olarak, ‘işaretler, semboller ve görüntüleri okuyabilme ve detaylı olarak analiz edebilme, temel düzeyde yeti kazandırmak, yeni anlam ve fikirlerin üretilmesinde temsili görüntüye anlam yükleme beceri kazandırmak’ amacına odaklanmıştır. Bunun dışında dersin ismi ‘Görsel İletişim ve Grafik Tasarım’ olduğunda, dersin amacına ‘grafik tasarım ilkeleri ve tasarım sürecini kavratmak’ yeterliliği eklenmiştir.

Ders ile ilgili en büyük çelişki, dersin teorik ve uygulama haftalık ders saat yükü ile AKTS değeri arasındaki uyumsuzluktur. Kırklareli Üniversitesi Grafik Tasarım Programı’nda 4 saatlik teorik bir dersin, 6 AKTS değerini sahip olması bahsedilen uyumsuzluğa örnektir. Bu durum, dersin yapısı bakımından ciddi bir çelişkiyi bünyesinde barındırır. Çünkü 6 AKTS yükü, yaklaşık bir dönem için 150 saatlik bir çalışmayı gerektirir. Ancak haftalık 4 saatlik teorik ders ile bunu başarmak mümkün değildir. Ortaya çıkan durum, öğrencinin, ders yürütücüsünün gözetimi olmaksızın okul dışında yüksek saatler çalışmasını gerektirir. Bu ise dersin verimini olumsuz yönde etkilemekte, öğrencinin eğitim sürecinde tek başına bırakılması gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

13. Görsel Tasarım 1 Dersi

Tablo 102’de, bir devam dersi olan ‘Görsel Tasarım 1’ dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 102: Görsel Tasarım 1 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	2	Görsel Tasarım 1	Z	4	2	5	7
2	Devlet	Akdeniz	Serik	3	Görsel Tasarım 1	Z	2	2	4	4
3	Devlet	Amasya	Tasarım	3	Görsel Tasarım 1	Z	2	2	3	4
4	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	3	Görsel Tasarım 1	Z	4	4	6	7
5	Devlet	B. Ecevit	Krd.Eğr.	3	Görsel Tasarım 1	Z	3	2	4	5
6	Devlet	Ç.O. Mart	Ç.Tek.Bil.	2	Görsel Tasarım 1	Z	6	2	7	7
7	Devlet	C. Bayar	Soma	3	Görsel Tasarım 1	Z	5	2	6	9
8	Devlet	Dumlupınar	K.Tek.Bil.	2	Görsel Tasarım 1	Z	3	0	3	5
9	Devlet	Düzce	Gölyaka	1	Görsel Tasarım 1	Z	1	3	3	5
10	Devlet	Ege	Ege	3	Görsel Tasarım 1	Z	4	4	6	8
11	Devlet	Atatürk	Oltu	3	Görsel Tasarım 1	Z	4	2	5	5
12	Devlet	Atatürk	Tortum	3	Görsel Tasarım 1	Z	4	2	5	5
13	Devlet	Fırat	Tek.Bil.	3	Görsel Tasarım 1	Z	6	2	8	6
14	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	3	Görsel Tasarım 1	Z	3	3	4,5	0
15	Devlet	Gümüşhane	MYO	1	Görsel Tasarım 1	Z	2	1	3	5
16	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	3	Görsel Tasarım 1	Z	3	2	4	5
17	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	1	Görsel Tasarım 1	Z	5	3	8	8
18	Devlet	M.A.Ersoy	Tek.Bil.	2	Görsel Tasarım 1	Z	3	4	5	7
19	Devlet	N. Erbakan	Seydişehir	2	Görsel Tasarım 1	Z	5	1	5,5	4
20	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	2	Görsel Tasarım 1	Z	3	1	3,5	4
21	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	2	Görsel Tasarım 1	Z	4	1	4,5	5
22	Devlet	O. Mayıs	Samsun	3	Görsel Tasarım 1	Z	6	2	7	8
23	Devlet	Pamukkale	D.Tek.Bil.	1	Görsel Tasarım 1	Z	2	2	3	4
24	Devlet	S.Demirel	Isparta	3	Görsel Tasarım 1	Z	2	1	2,5	5
25	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	3	Görsel Tasarım 1	Z	2	1	2,5	5
26	Devlet	Trakya	Güzel S.	2	Görsel Tasarım 1	Z	5	3	6,5	8
27	Devlet	G.paşa	Erbaa	3	Görsel Tasarım 1	Z	3	1	4	5
28	Vakıf	Avrasya	MYO	3	Görsel Tasarım	Z	3	0	3	5
29	Vakıf	Bilgi	MYO	3	Görsel Tasarım 1	Z	3	0	3	4
30	Vakıf	Doğuş	MYO	2	Görsel Tasarım 1	Z	2	2	5	8
31	Vakıf	Gedik	Gedik	2	Görsel Tasarım 1 (İllüstratör)	Z	3	4	5	5
32	Vakıf	Gediz	MYO	3	Görsel Tasarım 1	Z	2	2	3	4
33	Vakıf	İ. Gelişim	MYO	3	Görsel Tasarım Temelleri	Z	2	2	3	6
34	Vakıf	İ. Kültür	İşletmecilik	1	Görsel Tasarım 1	Z	2	2	3	4
35	Vakıf	Nişantaşı	MYO	3	Görsel Tasarım 1 (3 Boyutlu Grafik)	Z	1	2	3	4
36	Vakıf	Toros	MYO	3	Görsel Tasarım 1	Z	2	2	3	6
37	Vakıf	T. Özal	Ankara	2	Görsel Tasarım 1	Z	3	2	4	7
38	Vakıf	Yaşar	MYO	3	Görsel Tasarım 1	Z	0	4	2	5
39	V.MYO	F. Saraç	MYO	2	Görsel Tasarım 1	Z	1	3	3	6
40	V.MYO	Şişli	MYO	3	Görsel Tasarım 1	Z	2	2	3	8

T:Teorik / **U:**Uygulama / **K:**Kredi / **AKTS:** Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 102 incelendiğinde ‘Görsel Tasarım 1’ dersinin, 2 vakıf MYO, 11 Vakıf üniversitesi ve 27 devlet üniversitesi olmak üzere, toplamda 40 grafik tasarım

programı müfredatında yer aldığı görülmektedir. Ders, tüm programlarda zorunlu statüsünde yer alırken, en çok okutulduğu dönem ise 23 programla üçüncü dönemdir. Öte yandan ders, Gedik Üniversitesi programında '*Görsel Tasarım 1 (İllüstratör)*' ismini taşıırken, İstanbul Gelişim Üniversitesi programında '*Görsel Tasarımın Temelleri*' ismiyle; Nişantaşı Üniversitesi programında ise '*Görsel Tasarım 1 (3 Boyutlu Grafik)*' ismi ile yer almaktadır.

Ders, 3 grafik tasarım programında teorik bir ders olarak okutulurken, diğer programlarda hem teorik hem de uygulamalı bir ders olarak okutulmaktadır. İncelenen ders, teorik ders saat yükü olarak en düşük 1 en yüksek 6 ders saati değerini alırken, uygulama ders saat yükü olarak ise en düşük 1 en yüksek 4 ders saati değerini alır. Bunun yanında dersin kredi ve AKTS değerlerine ilişkin durum incelendiğinde, dersin kredi değer aralığının 2 ile 8 arasında, AKTS değer aralığının ise 0 ile 9 arasında değiştiği saptanmıştır.

'*Görsel Tasarım 1*' dersinin amacı 13 programda '*Bilgisayarda görsel tasarımlar oluşturma yeterlilikleri kazandırmak*' şeklinde belirtilmiştir. Amacın kelimesi kelimesine aynı oluşu daha önce incelenen pek çok derste de olduğu gibi üzerinde durulması gereken ciddi bir konuyu ifade etmektedir. Programlar ders amaçlarını oluştururken özgün olmak yerine, birbirlerinden kopyalamak yoluyla edindikleri gerçeği gün yüzüne çıkmaktadır. Bunun dışında farklı tanımlamalarla 12 programda dersin amacı '*görsel tasarımda dikkat edilmesi gereken hususlar, harf, rakam ve yazı düzenlemeleri, tasarım öncesi hazırlık, eksik çalışmaları, tipografik düzenlemeler, kurumsal kimlik tasarımı, logo ve amblem hazırlanışı, afi, kartvizit, broşür, takvim, kitap kapağı vb. ürünlerin tasarımlarının yapılması*' üzerine yoğunlaşmıştır.

Bunun yanında bir programda amaç '*film ya da video görsel tasarımların estetik özelliklerini öğrenilen kavramlarla çözümleyebilme*' olarak belirtilirken, bir diğer programda ise amaç '*dijital video yöntemlerini, yazılımları ve hareketli görüntünün temellerini atmak ve video çekim yöntemlerini ve görüntü işleme tekniklerini kullanarak tasarım yapma becerisi kazandırmak*' olarak belirtilmiştir. Belirtilen amacın, dersin genel amacı dışında kaldığı görülmektedir. Bir diğer programda ise '*temel tasarım ilkeleri ve temel tasarım öğelerinin anlatılması vasıtası ile yaratıcılığın geliştirilmesi*' amaç olarak belirtilmiştir. Ancak belirtilen amaç,

'Temel Sanat Eğitimi' dersinin amacıyla çakışmakta olup, genel ders amacının dışında kalmaktadır.

14 programda 'Görsel Tasarım 1' dersinin amacına ve içeriğine ulaşılammıştır.

14. Görsel Tasarım 2 Dersi

Tablo 103'te, bir devam dersi olan 'Görsel Tasarım 2' dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 103: Görsel Tasarım 2 Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	3	Görsel Tasarım 2	Z	3	2	4	5
2	Devlet	Akdeniz	Serik	4	Görsel Tasarım 2	Z	2	2	4	4
3	Devlet	Amasya	Tasarım	4	Görsel Tasarım 2	Z	2	2	3	4
4	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	4	Görsel Tasarım 2	Z	3	2	4	5
5	Devlet	B. Ecevit	Krd.Erg.	4	Görsel Tasarım 2	Z	3	2	4	5
6	Devlet	Ç.O. Mart	Ç.Tek.Bil.	3	Görsel Tasarım 2	Z	4	2	5	7
7	Devlet	C. Bayar	Soma	4	Görsel Tasarım 2	Z	3	2	3	4
8	Devlet	Dumlupınar	K.Tek.Bil.	3	Görsel Tasarım 2	Z	3	0	3	5
9	Devlet	Düzce	Gölyaka	2	Görsel Tasarım 2	Z	1	3	3	5
10	Devlet	Ege	Ege	4	Görsel Tasarım 2	Z	3	2	4	4
11	Devlet	Atatürk	Oltu	4	Görsel Tasarım 2	Z	5	2	6	6
12	Devlet	Atatürk	Tortum	4	Görsel Tasarım 2	Z	5	2	6	6
13	Devlet	Fırat	Tek.Bil.	4	Görsel Tasarım 2	Z	4	1	5	6
14	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	4	Görsel Tasarım 2	Z	4	1	4,5	0
15	Devlet	Gümüşhane	MYO	2	Görsel Tasarım 2	Z	2	1	3	6
16	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	4	Görsel Tasarım 2	Z	3	2	4	6
17	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	2	Görsel Tasarım 2	Z	4	1	5	5
18	Devlet	M.A.Ersoy	Tek.Bil.	3	Görsel Tasarım 2	Z	3	2	4	6
19	Devlet	N. Erbakan	Seydişehir	3	Görsel Tasarım 2	Z	5	1	5,5	4
20	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	3	Görsel Tasarım 2	Z	3	1	3,5	4
21	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	3	Görsel Tasarım 2	Z	4	1	4,5	5
22	Devlet	O. Mayıs	Samsun	4	Görsel Tasarım 2	Z	3	2	4	5
23	Devlet	Pamukkale	D.Tek.Bil.	2	Görsel Tasarım 2	Z	3	2	4	4
24	Devlet	S. Demirel	Isparta	4	Görsel Tasarım 2	Z	3	1	3,5	4
25	Devlet	S. Demirel	Uluborlu	4	Görsel Tasarım 2	Z	3	1	3,5	4
26	Devlet	Trakya	Güzel S.	3	Görsel Tasarım 2	Z	3	2	4	4
27	Devlet	G.paşa	Erbaa	4	Görsel Tasarım 2	Z	3	1	4	6
28	Vakıf	Bilgi	MYO	4	Görsel Tasarım 2	Z	0	0	0	4
29	Vakıf	Doğuş	MYO	3	Görsel Tasarım 2	Z	0	5	3	5
30	Vakıf	Gedik	Gedik	3	Görsel Tasarım 2 (İllüstratör)	Z	3	4	5	5
31	Vakıf	Gediz	MYO	4	Görsel Tasarım 2	Z	2	2	3	4

Tablo 103'ün devamı

32	Vakıf	İ. Gelişim	MYO	4	Görsel Tasarım Uygulamaları	S	3	1	4	5
33	Vakıf	İ. Kültür	İşletmecilik	2	Görsel Tasarım 2	Z	2	2	3	4
34	Vakıf	Nişantaşı	MYO	4	Görsel Tasarım 2 (3 Boyutlu Grafik)	Z	1	2	2	4
35	Vakıf	Toros	MYO	4	Görsel Tasarım 2	Z	2	2	3	5
36	Vakıf	T. Özal	Ankara	3	Görsel Tasarım 2	Z	2	4	4	5
37	Vakıf	Yaşar	MYO	4	Görsel Tasarım 2	Z	0	4	2	5
38	V.MYO	Şişli	MYO	4	Görsel Tasarım 2	Z	2	2	3	6
39	V.MYO	F. Saraç	MYO	3	Görsel Tasarım 2	Z	0	3	3	5

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 103'e göre bir devam dersi olan 'Görsel Tasarım 2' dersi, 2 vakıf MYO, 10 vakıf üniversitesi ve 27 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 39 yükseköğretim kurumu grafik tasarım programı bünyesinde yer almaktadır. Ders, İstanbul Gelişim Üniversitesi Grafik Tasarım programında seçmeli olup, diğer 38 programda zorunlu olarak okutulmaktadır. Dersin ismi, sadece İstanbul Gelişim Üniversitesi programında 'Görsel Tasarım Uygulamaları' ismini almıştır. Diğer programlarda isim aynıdır. Dersin ismi, Gedik Üniversitesi programında 'Görsel Tasarım 2 (İllüstratör)' ismi ile yer alırken, Nişantaşı Üniversitesi programında 'Görsel Tasarım 2 (3 Boyutlu Grafik)' ismi ile yer almaktadır.

Dersin, teorik ve uygulama dağılımında bakıldığında, iki programda dersin uygulama olmaksızın okutulduğu görülmektedir. Diğer programlarda ise uygulama ders saati 1 ile 5 ders saati arasında değişiklik göstermektedir. Ayrıca 4 programda dersin teorik ders saati olmadığı görülmektedir. Diğer programlarda ise teorik ders saati değeri 1 ile 5 ders saati arasında değişmektedir. Dersin kredi ve AKTS değerlerine ilişkin durum incelendiğinde, en düşük 2 en yüksek ise 6 kredi değerini aldığı; AKTS değerinin ise 4 ile 7 arasında değiştiği görülmektedir.

Dersin amacı incelendiğinde, diğer pek çok derste karşılaşıldığı gibi pek çok programda yazım yanlısına kadar aynı amaç cümlesi karşımıza çıkmaktadır. Dersin bulunduğu 12 grafik tasarım programında amaç 'Bilgisayar ortamında görsel tanıtım malzemeleri oluşturma yeterlilikleri kazandırmak' olarak ifade edilmiştir. Bunun dışında dersin amacını 'gerçek veya gerçeğe yakın içerikli proje konuları üzerinde yeni düşünceler geliştirerek; fotoğraf, illüstrasyon ve tipografik elemanlar veya bunların birlikteliklerinden yararlanarak bu düşünceleri grafik bir bütünlük içinde sunmaya yönelik uygulamalar' şeklinde ifade eden programlar da bulunmaktadır.

Dersin içeriğinde ise daha çok grafik tasarım alanı için geliştirilmiş paket programlar kullanarak afiş, logo, kartvizit, takvim, etiket, kitap kapağı vb. ürünlerin tasarımlarının öğrencilere yaptırılacağı belirtilmektedir. Genel içerik ve amaçtan farklı olarak Nişantaşı Üniversitesi programında ders kapsamında 3 boyutlu tasarım yeterliliği geliştirileceği ifade edilmektedir.

15. Görsel Tasarım 3 Dersi

Tablo 104'te bir devam dersi olan '*Görsel Tasarım 3*' dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 104: Görsel Tasarım 3 Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS	
1	V.MYO	F. Saraç	MYO	4	Görsel Tasarım 3	Z	1	3	3	4
2	Vakıf	Gedik	Gedik	4	Görsel Tasarım 3 (Flash)	Z	3	4	5	5

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 104'e göre '*Görsel Tasarım 3*' dersi biri Vakıf MYO, diğeri Vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 2 üniversite grafik tasarım programında yer almaktadır. Her iki programda da zorunlu olarak okutulan dersin bulunduğu dönem ise her iki üniversitede de 4. yarıyıldır.

Her iki yükseköğretim kurumunda da dersin hem teorik hem de uygulama ders saati yükü bulunmaktadır. Ancak Faruk Saraç MYO programında dersin teorik yükü 1, uygulama yükü 3 iken, Gedik Üniversitesi programında dersin teorik yükü 3, uygulama yükü 4 ders saati olarak belirlenmiştir. Buna göre dersin kredi ve AKTS değerleri de farklılık göstermektedir. Faruk Saraç MYO programında dersin kredisi 3, AKTS değeri 4 olarak belirlenmiştir. Gedik Üniversitesi programında ise dersin kredi ve AKTS değeri aynıdır.

Faruk Saraç MYO programında dersin amacı '*öğrencilerin kompozisyon kurallarını göz önünde bulundurarak, kurgu programını temel fonksiyonlarıyla öğrenip, kurgu teorisi hakkında detaylı bilgi sahibi olmak, üretim süreçlerini öğrenebilme*' şeklinde belirtilmişken, Gedik Üniversitesi programında dersin amacı '*Resim ve görüntü işleyerek çeşitli ürünlerin tasarımı uygulamalarının Flash programı kullanılarak yapılması*' şeklinde belirtilmiştir. Yine, dersin isminin aynı olmasına rağmen amaç ve içeriklerinin birbirinden farklı olması, üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur.

15. Grafik Desen Dersi

'Grafik Desen' dersi ile ilgili bir takım veriyi gösterir Tablo 105, aşağıda yer almaktadır.

Tablo 105: Grafik Desen Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	2	Grafik Desen	Z	2	2	3	4
2	Devlet	Akdeniz	Serik	2	Grafik Desen	Z	2	2	4	4
3	Devlet	Amasya	Tasarım	2	Grafik Desen	Z	2	2	3	4
4	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	2	Grafik Desen	Z	4	0	4	4
5	Devlet	B. Ecevit	Krd.Erğ	2	Grafik Desen	Z	2	1	3	3
6	Devlet	Ç.O. Mart	Ç.Tek.Bil.	3	Grafik Desen	Z	3	1	4	5
7	Devlet	C. Bayar	Soma	4	Grafik Desen	Z	2	1	3	4
8	Devlet	Dumlupınar	K.Tek.Bil.	3	Grafik Desen	S	3	0	3	4
9	Devlet	Düzce	Gölyaka	2	Grafik Desen	Z	1	2	2	3
10	Devlet	Ege	Ege	2	Grafik Desen	Z	2	1	2,5	4
11	Devlet	Erciyes	M.Çıkrıkçı	1	Grafik Desen	Z	3	1	4	4
12	Devlet	Atatürk	Oltu	1	Grafik Desen	S	2	0	2	2
13	Devlet	Atatürk	Tortum	1	Grafik Desen	S	2	0	2	2
14	Devlet	Fırat	Tek.Bil.	2	Grafik Desen	Z	3	0	3	6
15	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	3	Grafik Desen	Z	2	1	2,5	3
16	Devlet	Gümüşhane	MYO	1	Grafik Desen 1	Z	2	1	3	5
				2	Grafik Desen 2	Z	2	1	3	5
17	Devlet	Hitit	İskilip	1	Grafik Desen	S	1	3	3	3
18	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	2	Grafik Desen	Z	3	0	3	4
19	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	2	Grafik Desen	Z	3	0	2	2
20	Devlet	M.A. Ersoy	Tek.Bil.	2	Grafik Desen	Z	3	0	3	4
21	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	2	Grafik Desen	Z	4	1	4,5	5
22	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	2	Grafik Desen	Z	1	1	1,5	2
23	Devlet	O. Mayıs	Samsun	2	Grafik Desen	Z	2	1	2,5	2
24	Devlet	Pamukkale	D.Tek.Bil.	2	Grafik Desen	Z	2	2	3	3
25	Devlet	Trakya	Güzel S.	3	Grafik Desen	Z	1	2	2	2
26	Devlet	Uludağ	Tek.Bil.	2	Grafik Desen	Z	1	0	2	5
27	Devlet	G.paşa	Erbaa	2	Grafik Desen	Z	2	1	3	4
28	Vakıf	İ. Aydın	AnadoluBil	1	Grafik Desen	Z	0	2	1	4
29	Vakıf	Bilgi	MYO	2	Grafik Desen	Z	3	0	3	5
30	Vakıf	Doğuş	MYO	3	Grafik Desen	Z	0	3	2	2
31	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	1	Grafik Desen	Z	2	2	3	5
32	Vakıf	Gedik	Gedik	3	Grafik Desen	Z	1	2	2	5
33	Vakıf	Gediz	MYO	4	Grafik Desen	S	1	2	2	3
34	Vakıf	Nişantaşı	MYO	2	Grafik Desen	Z	2	1	3	4
35	Vakıf	Toros	MYO	2	Grafik Desen	Z	2	2	3	4
36	Vakıf	T. Özal	Ankara	3	Grafik Desen	Z	3	0	3	2
37	V.MYO	F. Saraç	MYO	1	Grafik Desen	Z	2	2	3	6

T:Teorik / **U:**Uygulama / **K:**Kredi / **AKTS:** Avrupa Kredi Transfer Sistemi

'*Grafik Desen*' dersi 37 üniversite programında yer almaktadır. Üniversite türlerine göre incelendiğinde dersin bir Vakıf MYO, 9 Vakıf üniversitesi ve 27 devlet üniversitesi programında mevcut olduğu görülmektedir. Ders, 5 programda seçmeli ders olarak okutulurken, 32 programda zorunlu olarak okutulmaktadır. Öte yandan ilgili tablo incelendiğinde, dersin en çok (21 program) ikinci yarıyıl müfredatında yer aldığı görülmektedir. Müfredata göre dersin en az yer aldığı dönem ise 4. yarıyıldır. Bunun dışında dersin ismi, söz konusu programların tamamında '*Grafik Desen*' ismiyle yer almakta olup, sadece Gümüşhane Üniversitesi programında iki dönemli bir ders olarak okutulmaktadır.

Tablo incelendiğinde dersin, iki programda teorisi olmayan sadece uygulamalı bir ders olarak okutulduğu görülmektedir. Diğer programlarda ise dersin teorik ders saat yükü 1 ile 4 arasında değişen değerlere sahiptir. Ders, uygulama açısından değerlendirildiğinde ise dersin 11 programda uygulaması olmayan bir ders olarak okutulduğu ortaya çıkmaktadır. Uygulama ders saat yükü olduğunu söyleyen programlarda ise dersin uygulama ders saat yükü, 1 ile 3 arasında değişmektedir. Dersin kredisi en düşük 1, en yüksek 4,5 değerini alır. AKTS değeri ise, en düşük 2, en yüksek 6 değerini almaktadır.

Dersin amacı, 9 programda aynı olup '*Öğrencilere; Grafik çalışmaları için grafiksel yorumlama ve semboller oluşturma uygulamaları yaptırmak*' olarak belirtilmiştir. Diğer pek çok derste olduğu gibi, '*Grafik Desen*' dersinde de içeriklerin kopyala-yapıştır ile pek çok programca ortak kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. Bunun dışında ders diğer programlarda '*disiplinli bir uygulama ile öğrencinin desen tekniğini geliştirmek ve kendi özgün dillerini geliştirmek için farklı malzemeler kullanmayı teşvik etmek*', '*Objelerin yapısal özelliklerine uygun stilize ve deforme çalışmaları yapabilmek*', '*Zorunlu olarak modelden desen çalışmaları yapmak*' ve '*Füzen, grafit, çini mürekkebi vb. malzemeler kullanılarak çeşitli teknikleri göstererek, öğrencinin resimsel alt yapısını oluşturmak*' amaçları doğrultusunda işleneceği görülmektedir.

Ders içeriği bakımından incelendiğinde ise, daha çok soyut ve somut kavramlar üzerinde çalışarak, stilize ve deforme çalışmalarının yapılması üzerinde durulacağı ifade edilmektedir. Bu haliyle ders, müfredatta yer alan '*Temel Sanat*' ve '*Temel Sanat Eğitimi*' derslerinin içeriği ile benzerlik göstermektedir. İçerikleri aynı, iki farklı dersin müfredat içinde yer alması gibi garip bir durum meydana gelmektedir.

Ortaya çıkan durum, iki dersten birinin fazla olduğu ve müfredattan çıkarılmasının daha doğru olabileceğini gündeme getirmektedir.

16. Grafik Sanat(ı) Tarihi Dersi

Tablo 106’da ‘*Grafik Sanat(ı) Tarihi*’ dersine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 106: Grafik Sanat(ı) Tarihi Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	4	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	3
2	Devlet	Akdeniz	Serik	4	Grf. Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
3	Devlet	Amasya	Tasarım	4	Grf. Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
4	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	2	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	2
5	Devlet	Bartın	Bartın	2	Grf. Sanat Tarihi	Z	3	0	3	3
6	Devlet	B. Ecevit	Krd.Erg.	1	Grf. Sanat Tarihi	Z	3	0	3	3
7	Devlet	Ç.O.Mart	Ç.Tek.Bil.	2	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	3
8	Devlet	C.Bayar	Soma	2	Grf. Sanatı Tarihi	Z	1	0	1	2
9	Devlet	Düzce	Gölyaka	4	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	3
10	Devlet	Atatürk	Oltu	2	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	2
11	Devlet	Atatürk	Tortum	2	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	2
12	Devlet	Fırat	Tek.Bil.	2	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	2
13	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	2	Grf. Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
14	Devlet	Hitit	İskilip	2	Grf. Sanat Tarihi	S	3	0	3	3
15	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	2	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	2
16	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	2	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	2
17	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	4	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	2
18	Devlet	M.A.Ersoy	Tek.Bil.	2	Grf. Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
19	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	2	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	2
20	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	2	Grf. Sanat Tarihi	S	2	0	2	3
21	Devlet	O.Mayıs	Samsun	1	Grf. Sanatı Tarihi	S	2	0	2	2
22	Devlet	Pamukkale	D.Tek.Bil.	3	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	3
23	Devlet	Sinop	Gerze	4	Grf. Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
24	Devlet	S.Demirel	Isparta	2	Grf. Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
25	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	2	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	2
26	Devlet	Trakya	Güzel S.	4	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	2
27	Devlet	Uludağ	Tek.Bil.	2	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	3
28	Devlet	G.paşa	Erbaa	1	Grf. Sanatı Tarihi	S	2	0	2	2
29	Devlet	B.Şeyh E.	Bozüyük	1	Grf. Tasarım Tarihi 1	Z	2	0	3	3
				2	Grf. Tasarım Tarihi 2	Z	2	0	3	3
30	Vakıf	Doğuş	MYO	1	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	2
31	Vakıf	Gedik	Gedik	1	Grf. Sanat Tarihi	Z	2	0	2	2
32	Vakıf	İ.Gelişim	MYO	4	Grf. Sanat Tarihi	S	2	1	3	5

Tablo 106'nın devamı

33	Vakıf	K.Has	K.Has	2	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	2	2	4
34	Vakıf	Nişantaşı	MYO	3	Grf. Sanatı Tarihi	Z	1	1	2	2
35	Vakıf	Toros	MYO	3	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	2
36	Vakıf	T.Özal	Ankara	3	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	0	2	3
37	Vakıf	Gediz	MYO	2	Grf. Tasarım Tarihi	Z	2	0	2	2
38	Vakıf	Işık	MYO	2	Grf. Tasarım Tarihi	Z	3	0	3	5
39	Vakıf	İ.Ekonomi	MYO	2	Grf. Tasarım Tarihi	Z	2	0	2	3
40	Vakıf	Yaşar	MYO	2	Grf. Tasarım Tarihi	S	2	0	2	3
41	V.MYO	Şişli	MYO	1	Grf. Sanatı Tarihi	Z	2	1	3	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 106 incelendiğinde, dersin 1 Vakıf MYO, 11 Vakıf üniversitesi ve 29 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 41 yükseköğretim kurumu grafik tasarım programında yer aldığı görülmektedir. Ders, 6 programda seçmeli, 36 programda ise zorunlu olarak okutulmaktadır. Ders, tüm dönemlerde okutulabilen bağımsız bir derstir. Bununla birlikte dersin en çok yer aldığı dönem ise 23 programla ikinci yarıyıldır. Dersin en az yer aldığı yarıyıl ise üçüncü yarıyıldır. Dersin ismi ise 36 programda '*Grafik Sanat(ı) Tarihi*' olarak yer alırken, 5 programda dersin adı '*Grafik Tasarım Tarihi*' olarak yer almaktadır. Ortaya çıkan durum, '*Grafik Sanatı*' ile '*Grafik Tasarım*' tarihi arasında bir fark olup olmadığı sorusunu gündeme getirmektedir.

Dersin teorik ve pratik ders yükü dağılımına bakıldığında, dersin 37 programda teorik bir ders olarak okutulduğu görülmektedir. Dersin bulunduğu 4 programda ise; dersin 1 ile 2 arasında değişen uygulama ders yükü olduğu anlaşılmaktadır. Dersin kredi değeri incelendiğinde; 32 programda kredi değeri 2 iken, bir programda kredi değerinin 1 ve 8 programda dersin kredi değerinin 3 olduğu ortaya çıkmıştır. Tabloya göre dersin bulunduğu programlara göre AKTS değeri ise en düşük 2, en yüksek 5 değerini almaktadır.

Ders içerik açısından incelendiğinde 10 programda dersin amacı '*öğrenciye, yazının ortaya çıkışı, görsel dilin gelişimi ve günümüze kadar olan gelişmeleri kavrayabilme yeterlilikleri kazandırmak*' olarak belirlenmiştir. Diğer 3 programda dersin amacı '*Grafik tasarımın tarihi gelişimini, sosyal, politik, ekonomik ve teknolojik gelişmelerle olan bağlantısını kavramak; akımlar, ünlü tasarımcılar ve eserlerini tanımak, yorumlar geliştirmek*' olarak belirtilmiştir. Ders içerik olarak

yazının buluşundan başlayarak bir tarihsel kronoloji üzerinden günümüze kadar geçen süreçte ortaya çıkan tüm sanat akımlarından bahsedileceği bir yapıya sahiptir.

Ders, amaç ve içerik açısından bir temel alan dersi olan ‘Sanat Tarihi’ dersi ile benzerlik göstermektedir. Aynı içerik yapılanmasına sahip olmasına rağmen her iki dersin pek çok program müfredatında yer aldığı saptanmıştır. Her iki dersin aynı program içinde yer almasıyla, öğrencilere aynı içeriği defalarca aktararak zaman israfına yol açıldığını söylemek mümkündür.

17. Grafik Tasarım 1 Dersi

Tablo 107’de ‘*Grafik Tasarım 1*’ dersine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 107: Grafik Tasarım 1 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Bartın	Bartın	1	Grafik Tasarım 1	Z	2	1	4	4
2	Devlet	Erciyes	M.Çıkrıkçı	3	Grafik Tasarım 1	Z	3	1	4	4
3	Devlet	Hitit	İskilip	2	Grafik Tasarım 1	Z	2	4	5	7
4	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	2	Grafik Tasarım 1	S	2	0	2	3
5	Devlet	Pamukkale	D.Tek.Bil	1	Grafik Tasarım	Z	2	1	3	3
6	Devlet	Sinop	Gerze	1	Grafik Tasarım	Z	2	2	3	4
7	Devlet	Uludağ	Tek.Bil.	2	Grafik Tasarım 1	Z	6	0	2	8
8	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	3	Grafik Tasarımı 1	Z	2	1	2,5	3
9	Devlet	S.Demirel	Isparta	2	Grafik Tasarımı	S	2	0	2	3
10	Vakıf	İ.Arel	MYO	1	Grafik Tasarım 1	Z	2	2	3	6
11	Vakıf	İ.Esenyurt	MYO	1	Grafik Tasarım 1	Z	2	4	4	6
12	Vakıf	Gediz	MYO	1	Grafik Tasarım 1	Z	2	2	3	4
13	Vakıf	İ.Kültür	İşletmecilik	1	Grafik Tasarım	Z	2	2	3	4
14	Vakıf	Okan	MYO	1	Grafik Tasarım 1	Z	2	2	3	4
15	Vakıf	Toros	MYO	2	Grafik Tasarım	Z	2	2	3	4
16	Vakıf	T. Özal	Ankara	1	Grafik Tasarım 1	Z	3	0	3	4
17	Vakıf	İ.Aydın	Anadolu Bil	1	Grafik Tasarımı	Z	0	2	1	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

‘*Grafik Tasarım 1*’ ders 8 Vakıf üniversitesi ve 9 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 17 program bünyesinde yer almaktadır. Ders, 2 üniversitede seçmeli okutulurken, 15 üniversite programında zorunlu olarak okutulmaktadır. Tablo incelendiğinde dersin 10 programda birinci dönem, 5 programda ikinci dönem ve 2 programda üçüncü dönem dersi olarak okutulmaktadır. Dersin ismi tüm programlarda aynı olup; sadece 3 programdaki ders ismi ‘*Grafik Tasarımı*’ şeklindedir. Bu durumun çok önemli bir fark olmadığı düşünülmektedir.

Tabloya göre, dersin bulunduğu 4 programda dersin uygulama ders yükü bulunmazken, diğer 13 programdaki uygulama ders yükü 1 ile 4 arasında değişen

değerler almaktadır. Dersin, teorik ders yükü durumuna bakıldığında ise, bir programda herhangi bir teorik ders yükü bulunmazken, diğer 16 programdaki teorik ders yükü en düşük 2, en yüksek 6 değerini almaktadır. Ders, kredi değeri bakımından incelendiğinde, dersin bulunduğu programlarda dersin kredisinin en düşük 1, en yüksek 5 değerini aldığı görülmektedir. Yine aynı şekilde ders, AKTS değeri bakımından incelendiğinde, dersin 3 ile 8 arasında değişen AKTS değeri aldığı görülmektedir.

Dersin amacı genel olarak *'öğrencilere bilgisayar yardımıyla görsel tasarımlar oluşturma yeterliliği kazandırmak'* üzerine yoğunlaşmaktadır. Ayrıca genel amaçtan farklı olarak *'Öğrencilerin görsel materyaller karşısındaki farkındalık düzeylerini arttırıp görsel iletişim becerilerini kuvvetlendirmek'* ve *'Grafik anlatım dili ve grafik tasarımda görsel problemlerin çözüm yöntemlerini kavratmak'* amaçları da programlarda yer almaktadır.

Dersin içeriğine bakıldığında ise, ders kapsamında öğrencilere, bilgisayar ortamında grafik tasarım alanı için üretilmiş paket programların kullanımı ile ilgili genel ve giriş düzeyinde bilgilerin verileceği saptanmıştır. Bunun dışında bazı program içeriklerinde ise, öğrencilere paket programlar kullanılarak çeşitli görsel tasarım unsurlarının (logo, kitap kapağı, kartvizit vb.) tasarım çalışmalarının da yaptırılacağı görülmektedir. Bu yönüyle dersin dersleri ile içerik açısından çakıştığı görülmektedir.

18. Grafik Tasarım 2 Dersi

Tablo 108'de, *'Grafik Tasarım 2'* dersine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 108: Grafik Tasarım 2 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Bartın	Bartın	2	Grafik Tasarım 2	Z	2	1	3	3
2	Devlet	Erciyes	M.Çıkrıkçı	4	Grafik Tasarım 2	Z	3	1	2	2
3	Devlet	Hitit	İskilip	3	Grafik Tasarım 2	Z	2	4	4	7
4	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	3	Grafik Tasarım 2	S	2	0	2	3
5	Devlet	Uludağ	Tek.Bil.	3	Grafik Tasarım 2	Z	4	0	4	4
6	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	4	Grafik Tasarımı 2	Z	2	1	2,5	3
7	Vakıf	İ.Arel	MYO	2	Grafik Tasarım 2	Z	2	2	3	6
8	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	2	Grafik Tasarım 2	Z	2	4	4	6
9	Vakıf	Gediz	MYO	2	Grafik Tasarım 2	Z	2	2	3	4
10	Vakıf	T. Özal	Ankara	2	Grafik Tasarım 2	Z	3	0	3	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Bir devam dersi olan ‘*Grafik Tasarım 2*’ dersi, 4 vakıf üniversitesi ve 6 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 10 yükseköğretim kurumu grafik tasarım programında yer almaktadır. Ders, bir programda seçmeli ders iken, diğer 9 programda zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Ders, 5 programda ikinci dönemde yer alırken, 3 programda üçüncü dönem, 2 programda ise dördüncü dönem dersi olarak yer almaktadır. Ders, tüm programlarda aynı isimle yer almaktadır.

Dersin teorik ve uygulama dengesine bakıldığında, dersin 3 programda uygulama olmaksızın teorik olarak okutulduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında dersin teorik ders yükü ise 2 ile 4 arasında değişen ağırlıklara sahiptir. Dersin uygulaması olduğunu belirten programlarda ise dersin uygulama ders yükü ağırlığı 1 ile 4 arasında değişen değerler almaktadır. Dersin kredi değeri ise programlar arasında farklılık göstermekte olup en düşük 2, en yüksek ise 4 kredi değerini almaktadır. Aynı durum AKTS değeri için de geçerlidir. Dersin AKTS değeri 2 ile 7 arasında değişen değerler almaktadır. Tabloya göre dersin uygulama ders saat yükü arttıkça, derse verilen AKTS değerinin de artmaktadır.

Dersin amacı ve içeriği ‘*Grafik Tasarım 1*’ dersi ile aynı olup, ayrı bir amaç ve içerik belirtilmemiştir. Ancak bu durumun, dersin verimliliğini olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

19. Grafik Tasarım 3 Dersi

Aşağıdaki Tablo 109’da, ‘*Grafik Tasarım 3*’ dersine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 109: Grafik Tasarım 3 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Hitit	İskilip	4	Grafik Tasarım 3 (Proje)	Z	3	4	5	9
2	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	3	Grafik Tasarım 3	Z	2	4	4	6
3	Vakıf	Gediz	MYO	3	Grafik Tasarım 3	Z	2	2	3	4
4	Vakıf	İ. Arel	MYO	3	Grafik Tasarım 3	Z	2	2	3	6

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

‘*Grafik Tasarım 3*’ dersi bir devam dersi olup 3 vakıf üniversitesi ve 1 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 4 yükseköğretim kurumu programında yer almaktadır. Ders, yer aldığı tüm programlarda zorunlu ders statüsünde olup ikinci sınıf müfredatı içinde yer almaktadır.

Tabloya göre ders, tüm programlarda teorik ve uygulamalı olarak işlenmektedir. Dersin teorik ders yükü üç programda 2, bir programda ise 3 ders saati

iken, uygulama ders yükü, iki programda 2, iki programda ise 4 ders saat yüküne sahiptir. Dersin kredi değeri ise 3 ile 5 arasında değişmektedir. AKTS açısından incelendiğinde ise, dersin en düşük 4 en yüksek 9 AKTS değeri aldığı görülmektedir.

Ders, devam dersi olmasına rağmen içerik olarak ‘*Grafik Tasarım 1 ve 2*’ derslerinden farklılık gösterir. Ayrıca dersin bulunduğu programlar açısından da dersin amacı farklılaşmaktadır. Hitit Üniversitesi programında ‘*öğretilen tasarım olgu ve süreçleri dahilinde hazırlanacak bir proje ile çeşitli grafik tasarım ürünlerinin oluşturularak bunların sunulması*’ amacı yer alırken, İstanbul Esenyurt Üniversitesi programında amaç, ‘*Grafik tasarımda fotoğraf kullanımı*’ üzerine yoğunlaşmaktadır. Gediz Üniversitesi programında ise amaç ‘*Baskı için hazırlığı yapılmış orijinalerin direk filme çıkış alma yeterliliği*’ kazandırmak olarak belirtilmiştir. Son olarak İstanbul Arel Üniversitesinde dersin amacı ise ‘*dış mekan reklamcılığı, promosyon ürünleri, müşteriye sunum ve üç boyutlu dış mekan reklam tasarımlarına ilişkin yeterlilikler kazandırmak*’ olarak belirtilmiştir.

20. Grafik Tasarım 4 Dersi

Tablo 110’da, ‘*Grafik Tasarım 4*’ dersine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 110: Grafik Tasarım 4 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Vakıf	İ.Arel	MYO	4	Grafik Tasarım 4	Z	2	2	3	6
2	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	4	Grafik Tasarım 4	Z	2	4	4	6

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Devam dersi olan ‘*Grafik Tasarım 4*’ dersi, sadece iki vakıf üniversitesinin grafik tasarım programında yer almaktadır. Her iki programda da ders 4 dönem dersi olup zorunlu olarak okutulmaktadır. Her iki programda da teorik ve uygulama ders yükü bulunmakta olup, AKTS değerleri aynıdır. İstanbul Arel Üniversitesi Grafik Tasarım programındaki dersin kredisi 3 iken, İstanbul Esenyurt Üniversitesi Grafik Tasarım programındaki dersin kredisi 4 değerine sahiptir.

Her iki üniversite grafik tasarım programında da dersin amacı öğrencinin hayali ya da gerçek bir kurum, firma ya da ürün seçerek, çeşitli grafik tasarım unsurlarını bir bütün içinde hazırlanması üzerine yoğunlaşmaktadır. İstanbul Arel Üniversitesi Grafik tasarım programında dersin değerlendirmesinin öğretim elemanlarından oluşan bir komisyonca değerlendirileceği belirtilirken, diğer üniversitede konu ile ilgili bir açıklama bulunmamaktadır.

21. Grafik Üretim Teknikleri Dersi

'Grafik Üretim Teknikleri' dersi ile ilgili bir dizi bilgi aşağıdaki Tablo 111'de yer almaktadır.

Tablo 111: Grafik Üretim Teknikleri Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Anadolu	Porsuk	4	Grafik Üretim Teknikleri	Z	2	1	3	3
2	Devlet	Erciyes	M.Çıkıkcı	4	Grafik Üretim Teknolojisi	Z	2	0	2	2
3	Devlet	Hitit	İskilip	3	Grafik Üretim Teknikleri	S	3	0	3	3
4	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	3	Grafik Üretim Teknikleri	Z	2	0	2	3
5	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	3	Grafik Üretim Teknolojisi	S	2	1	2,5	4
6	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	3	Grafik Üretim Teknikleri	Z	2	1	2,5	3
7	Devlet	Sinop	Gerze	4	Grafik Üretim Teknikleri	Z	3	1	4	2
8	Devlet	S.Demirel	Isparta	4	Grafik Üretim Teknikleri	S	3	0	3	3
9	Vakıf	Toros	MYO	3	Grafik Üretim Teknikleri	Z	2	2	3	4

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 111 incelendiğinde 'Grafik Üretim Teknikleri' dersinin 1 vakıf üniversitesi ve 8 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 9 üniversite grafik tasarım programında yer aldığı görülmektedir. Ders, 3 programda seçmeli ders statüsünde iken, 6 programda zorunlu okutulmakta olup, ikinci sınıf müfredatında yer alan bir derstir. Ders, iki programda 'Grafik Üretim Teknolojisi' ismini almıştır. Ancak bu durumun dersin genel ismini olumsuz yönde etkileyen bir farklılık değildir.

'Grafik Üretim Teknikleri' dersi, 5 programda uygulamalı ders olarak okutulurken, diğer 4 programda dersin uygulama yükü bulunmamaktadır. Dersin uygulama ders yükü ise en düşük 1, en yüksek 2 saat olarak belirlenmiştir. Dersin teorik ders saati yüküne bakıldığında ise yaygın olarak (6 program) 2 ders saati olduğu görülmektedir. Öte yandan dersin kredisi 2 ile 4 kredi değerini alırken, AKTS değer aralığı ise 2 ile 4 arasında değişmektedir.

Dersin genel olarak amacı 'grafik tasarım paket programları ile oluşturulan tasarım unsurlarının baskıya hazırlanması süreçlerinin anlatılması' üzerine yoğunlaşmaktadır. İçerik olarak ise, 'kağıdın tarihi, baskı sistemleri, baskı altı malzemeleri, montaj, film, kalıp ve baskıda görüntünün oluşumu' üzerine odaklandığı tespit edilmiştir. Bunun dışında Erciyes Üniversitesi grafik tasarım programı içeriğinde, teknik gezi düzenlenerek öğrencilerin matbaa firmalarına götürüleceği belirtilmiştir.

22. İllüstrasyon Dersi (1 ve 2 Dahil)

'İllüstrasyon' dersi incelenen müfredatlar içinde tek ders ya da devam dersi olarak yer almaktadır. Tabla 112'de tüm programlardaki 'İllüstrasyon' dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 112: İllüstrasyon Dersi Bilgileri (1 ve 2 Dahil)

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	3	İllüstrasyon	Z	4	2	5	7
2	Devlet	Akdeniz	Serik	3	İllüstrasyon	Z	2	2	4	4
3	Devlet	Amasya	Tasarım	3	İllüstrasyon	Z	2	2	3	4
4	Devlet	Anadolu	Porsuk	2	İllüstrasyon	Z	2	1	3	3
5	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	2	İllüstrasyon	Z	4	2	5	5
6	Devlet	Bartın	Bartın	3	İllüstrasyon	Z	2	1	4	4
7	Devlet	B.Ş.E.Ali	Bozüyük	3	İllüstrasyon	S	2	0	3	3
8	Devlet	B.Ecevit	Krd.Eğr.	3	İllüstrasyon	S	3	0	3	4
9	Devlet	Ç.O.Mart	Ç.Tek.Bil.	4	İllüstrasyon	Z	4	2	5	7
10	Devlet	C.Bayar	Soma	2	İllüstrasyon	Z	2	1	3	5
11	Devlet	Dumlupınar	K.Tek.Bil.	4	İllüstrasyon	Z	3	0	3	4
12	Devlet	Düzce	Gölyaka	4	İllüstrasyon	Z	3	3	5	5
13	Devlet	Ege	Ege	2	İllüstrasyon	Z	3	3	4,5	7
14	Devlet	Erciyes	M.Çıkrıkçı	3	İllüstrasyon	Z	3	1	4	4
15	Devlet	Atatürk	Oldu	2	İllüstrasyon	Z	3	2	4	6
16	Devlet	Atatürk	Tortum	2	İllüstrasyon	Z	3	2	4	6
17	Devlet	Fırat	Tek.Bil.	2	İllüstrasyon	Z	5	1	6	6
18	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	3	İllüstrasyon 1	Z	2	1	2,5	3
				4	İllüstrasyon 2	Z	2	1	2,5	3
19	Devlet	Gümüşhane	MYO	3	İllüstrasyon 1	Z	2	1	3	3
					İllüstrasyon 2	Z	2	1	3	3
20	Devlet	Hitit	İskilip	3	İllüstrasyon	S	1	4	3	3
21	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	2	İllüstrasyon	Z	3	2	4	5
22	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	3	İllustrasyon	Z	4	2	6	6
23	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	3	İllüstrasyon	S	2	2	3	4
				4	Bil.Destekli İllüstrasyon	S	2	2	3	4
24	Devlet	M.A.Ersoy	Tek.Bil.	3	İllüstrasyon	Z			4	5
25	Devlet	N.Erbakan	Seydişehir	3	İllüstrasyon	Z	3	0	3,5	4
26	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	3	İllüstrasyon	Z	3	1	3,5	4
27	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	3	İllüstrasyon	Z	3	1	3,5	4
28	Devlet	O.Mayıs	Samsun	3	İllüstrasyon	Z	4	2	5	6
29	Devlet	Pamukkale	D.Tek.Bil.	3	İllüstrasyon	Z	4	2	5	6
30	Devlet	Sinop	Gerze	4	İllüstrasyon	Z	2	1	3	3
31	Devlet	S.Demirel	Isparta	3	Bil.Destekli İllüstrasyon 1	S	3	0	3	3
				4	Bil.Destekli İllüstrasyon 2	S	3	0	3	3

Tablo 112'nin devamı

32	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	4	İllüstrasyon	S	3	0	3	3
33	Devlet	Trakya	Güzel S.	4	İllüstrasyon	Z	4	2	5	5
34	Devlet	Uludağ	Tek.Bil.	3	İllüstrasyon	Z	5	0	1	5
35	Devlet	G.paşa	Erbaa	3	İllüstrasyon	Z	4	2	5	5
36	Vakıf	İ.l Arel	MYO	4	İllüstrasyon	Z	1	2	2	5
37	Vakıf	Avrasya	MYO	3	İllüstrasyon	S	3	0	3	3
38	Vakıf	İ. Aydın	A.Bil	4	İllüstrasyon	Z	2	2	3	5
39	Vakıf	Beykent	MYO	2	İllüstrasyon	Z	1	2	2	5
40	Vakıf	Bilgi	MYO	3	İllüstrasyon 1	Z	3	0	3	5
				4	İllüstrasyon 2	Z	3	3	4	5
41	Vakıf	Doğuş	MYO	3	İllüstrasyon	Z	2	4	4	6
42	Vakıf	İ.Esenyurt	MYO	3	İllüstrasyon 1	Z	2	2	3	3
				4	İllüstrasyon 2	Z	2	2	3	3
43	Vakıf	Gedik	Gedik	4	İllüstrasyon	Z	2	4	4	4
44	Vakıf	Gediz	MYO	3	İllüstrasyon	Z	2	2	3	5
45	Vakıf	İ.Gelişim	MYO	3	İllüstrasyon 1	Z	2	2	3	4
				4	İllüstrasyon 2	Z	3	1	4	4
46	Vakıf	İ. Kültür	İşletmecilik	3	İllüstrasyon 1	Z	2	3	4	5
				4	İllüstrasyon 2	Z	2	0	2	2
47	Vakıf	Nişantaşı	MYO	3	İllüstrasyon	Z	2	1	3	5
				4	İllüstrasyon Uyg.	Z	1	2	2	3
48	Vakıf	T.Özal	Ankara	3	İllüstrasyon 1	Z	0	3	3	4
				4	İllüstrasyon 2	S	3	0	3	4
49	Vakıf	Yaşar	MYO	3	İllüstrasyon 1	Z	0	4	2	4
				4	İllüstrasyon 2	Z	0	4	2	4
50	Vakıf	Işık	MYO	3	Dij.İllüstrasyon	Z	3	0	3	5
51	V.MYO	F.Saraç	MYO	3	İllüstrasyon 1	Z	1	2	3	4
52	V.MYO	Şişli	MYO	3	İllüstrasyon 1	Z	1	2	2	6
				4	İllüstrasyon 2	Z	2	2	3	4

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 112 incelendiğinde, 'İllüstrasyon' dersinin 2 Vakıf MYO, 15 Vakıf Üniversitesi ve 35 Devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 52 üniversite grafik tasarım programında olduğu görülmektedir. Ders 7 programda seçmeli ders statüsündeyken 45 programda zorunlu olarak okutulmaktadır. Ders en çok üçüncü dönem dersi olarak okutulurken, en az ikinci dönem dersi olarak okutulmaktadır. Birinci dönem müfredatında ise ders yer almamaktadır. Bunun yanında, 'İllüstrasyon' dersi 12 programın müfredatında iki dönemlik ders statüsündedir. Dersin adı 50 program müfredatında 'İllüstrasyon' iken; Isparta MYO müfredatında 'Bilgisayar Destekli İllüstrasyon', Işık Üniversitesi MYO programında ise 'Dijital İllüstrasyon' olarak yer almaktadır.

'İllüstrasyon' dersi 10 programda teorik bir ders olarak okutulurken, diğer programlarda en az 1, en çok 4 ders saati uygulama yükü olduğu görülmektedir. Bunun yanında dersin teorik ders yükü olmayan program sayısı 2 olup; teorik ders saat yükü ise 1 ile 5 ders saati arasında değişen değerler almaktadır. Dersin kredi ve AKTS değeri üniversite bazında incelendiğinde, en düşük kredi değeri 1 ile Uludağ Üniversitesi Grafik Tasarım Programında olduğu görülmektedir. En yüksek kredi değeri ise 6 olup iki devlet üniversitesi programında yer almaktadır. Ders, AKTS değeri bakımından en düşük 2, en yüksek 7 değerini almaktadır. Ders ile ilgili en dikkat çeken özellik ise, Uludağ Üniversitesi programında dersin 5 teorik ders saatine sahip olması ve AKTS değerinin de 5 olmasıdır. Uygulamalı bir ders olduğu görülen 'İllüstrasyon' dersinin uzun teorik ders yükünü nasıl karşıladığı üzerinde düşünülmesi gereken bir konu olarak karşımızda durmaktadır.

Dersin amacı incelendiğinde, dersin yapısı ile tutarlılık gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte 11 üniversite programında dersin amacının aynı kelimeler ve aynı cümle yapısı ile belirtilmiş olması dikkat çekici bir durumdur. Bunun dışında, 18 programın ders içeriklerine ise ulaşamamıştır.

Ders içerik açısından değerlendirildiğinde, dersin bulunduğu programların genelinde bir tutarlılığın olduğu görülmektedir. Ders içerik olarak 'İllüstrasyonun, tanımı, uygulama alanı, grafik tasarımdaki yeri ve önemi, figür çalışmaları, imgesel kompozisyon çalışmaları ve çeşitli illüstrasyon çalışmaları (kitap kapağı, kitap resimleme vb.) yaptırılması' konularına yer vermektedir. Bunun yanında belirtilen içerik dışında Balıkesir MYO programında dersin 'kurşun kalem, kuruboya, suluboya, anilin, guaj ve akrilik boya teknikleri' ile ilgili bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca Gerze MYO Grafik Tasarım Programında dersin amacının yukarıda sayılan amaçların yanında kaslar, organlar vb. şeyleri çize ilmek adına 'Tıbbi çizim tekniklerini öğretmek' olduğu da belirtilmiştir.

Dersin içeriği genel anlamda değerlendirildiğinde, yapılması öngörülen tüm uygulama faaliyetlerinin bir dönemlik ders için oldukça fazla olduğu görülmektedir. Özellikle, uygulama boyutunun olmadığı tespit edilen programlarda tüm belirtilen çalışmaların nasıl yapılacağı açık değildir. Bunun yanında, dersin içeriğinden belirtilen çalışmaların elle çizim yöntemiyle mi yoksa bilgisayarda paket program kullanılarak mı yapılacağı 4 program dışında belirsizdir.

23. Kurumsal Kimlik Tasarımı Dersi

Tablo 113’de, ‘Kurumsal Kimlik Tasarımı’ dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 113: Kurumsal Kimlik Tasarımı Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tü	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	Bartın	Bartın	3	Kurumsal Kimlik Tasarımı	S	2	1	4	4
2	Devlet	Hitit	İskilip	3	Kurumsal Kimlik Tasarımı	S	2	2	3	3
3	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	3	Kurum Kimliği Tasarımı	S	2	2	3	4
4	Devlet	M.A.Ersoy	Tek.Bil.	4	Kurumsal Kimlik	S	2	0	2	3
5	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	4	Grafik Tas. Kurumsal Kimlik	S	3	0	3	3
6	Vakıf	İ.Ekonomi	MYO	4	Kurumsal Kimlik	S	2	2	3	3
7	Vakıf	Okan	MYO	3	Marka ve Kur. İmaj Tas.	S	3	0	3	4
8	V.MYO	Plato	MYO	3	Grafik Tas. Kurumsal Kimlik	Z	1	2	2	5
9	V.MYO	F.Saraç	MYO	3	Marka ve Kurumsal İmaj	Z	2	0	2	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 113’e göre ders, 2 Vakıf MYO, 2 Vakıf Üniversitesi ve 5 Devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 9 üniversite programında yer almaktadır. Der, 7 programda seçmeli ders statüsünde iken, 2 üniversite programında zorunlu olarak okutulmaktadır. Zorunlu olarak okutulan programların her ikisi de vakıf MYO statüsündeki programlardır. Öte yandan ders ikinci sınıf dersi olarak okutulmakla birlikte ders adında çok çeşitlilik söz konusudur. Bununla birlikte dersin adında ‘Kurumsal’ ve ‘Kimlik’ vurgusu dikkat çekmektedir.

Dersin, 4 programda uygulaması olmayan teorik bir ders olarak yürütülmektedir. Dersin teorik ders yükü 1 ile 3 ders saati arasında değişen değer almaktadır. Bunun yanında dersin kredi değeri ve AKTS yükü değerlendirildiğinde; ders, en düşük 2, en yüksek 4 kredi değerini alırken; AKTS değeri ise 2 ile 5 arasında değişen değerler almaktadır.

Dersin amaç olarak; ‘marka, kurumsal kimlik ve kurum imajı’ kavramlarına odaklandığı görülmektedir. Ayrıca ders kapsamında ‘marka kimliğinin oluşturulması ve sürdürülebilirliğinin anlatılması’ amaç olarak belirtilmiştir. Ders, içerik olarak incelendiğinde amaç ile benzerlik göstermekte olup; öğrencilerin uygulama yapması kapsamında ‘kurumsal kimlik el kitabı’ oluşturulacağı belirtilmiştir.

Ders, genel anlamda değerlendirildiğinde, yoğun uygulama boyutunun olduğu görülmektedir. Buna rağmen, ders saatinin gerek teorik gerekse uygulamada düşük kaldığını söylemek mümkündür. Ayrıca uygulama ders saat yükünün olmadığı programlarda, ders içeriğinde uygulama yapılacağı belirtilmesi bir çelişkiyi ortaya

koymaktadır. Bir diğer çelişki ise, benzer amaç ve içeriğe sahip olmasına rağmen programlarda dersin adının çeşitlilik göstermesidir.

24. Masaüstü Yayıncılık Dersi

Tablo 114’de, ‘Masaüstü Yayıncılık’ dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 114: Masaüstü Yayıncılık Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Anadolu	Porsuk	4	Masaüstü Yayıncılık	Z	2	2	3	3
2	Devlet	Bartın	Bartın	2	Masaüstü Yayıncılık	S	2	1	4	4
3	Devlet	B.Şeyh E.	Bozüyük	3	Masaüstü Yayıncılık	Z	2	2	5	5
4	Devlet	B.Ecevit	Krd.Erg.	3	Masaüstü Yayıncılık	S	3	0	3	4
5	Devlet	Erciyes	M.Çıkrıkçı	3	Masaüstü Yayıncılık 1	Z	3	1	5	5
				4	Masaüstü Yayıncılık 2	Z	3	1	4	4
6	Devlet	Hitit	İskilip	4	Masaüstü Yayıncılık	Z	2	2	3	4
7	Devlet	M.A.Ersoy	Tek.Bil.	2	Masaüstü Yayıncılık	S	2	0	2	3
8	Devlet	Sinop	Gerze	3	Masaüstü Yayıncılık	Z	1	3	3	4
9	Devlet	S.Demirel	Isparta	2	Masaüstü Yayıncılık	Z	2	1	2,5	4
10	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	2	Masaüstü Yayıncılık	Z	2	1	2,5	4
11	Vakıf	Gedik	Gedik	3	Masaüstü Yayıncılık	Z	3	2	4	4
12	Vakıf	K.Has	K.Has	4	Masaüstü Yayıncılık	Z	3	0	3	6
13	Vakıf	Yaşar	MYO	3	Masaüstü Yayıncılık	Z	0	4	2	4
14	Vakıf	Avrasya	MYO	4	Grafik ve MÜY	Z	3	0	3	6
15	V.MYO	F.Saraç	MYO	4	Masaüstü Yayıncılık	Z	0	2	2	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 114 incelendiğinde dersin 1 Vakıf MYO, 4 Vakıf Üniversitesi ve 10 Devlet Üniversitesi olmak üzere toplamda 15 programda yer aldığı görülmektedir. Ders 3 programda seçmeli ders statüsünde iken; 12 programda zorunlu olarak okutulmaktadır. Öte yandan tabloya göre ders Erciyes Üniversitesi Grafik Tasarım Programında iki dönemlik bir ders iken diğer programlarda ders tek dönemlik olarak kurgulanmıştır. Ayrıca tabloya göre ders, en çok ikinci sınıf müfredatında yer almaktadır.

Dersin teorik ve uygulama ders saat yükü dağılımına bakıldığında, 4 programda dersin uygulama yükü olmayıp teorik olarak işlendiği görülmektedir. Diğer programlarda ise dersin uygulama ders saati yükü en düşük 1 en yüksek 4 ders saati olduğu görülmektedir. Dersin teorik durumu incelendiğinde ise 2 programda dersin hiçbir teorik yükü olmadığı görülürken, dersin bulunduğu diğer programlarda teorik ders saati yükü 1 ile 3 arasında değişen ders saati yüküne sahiptir. Ders kredi değeri olarak en düşük 2, en yüksek 5 kredi değerini alırken, AKTS değeri olarak ise

2 ile 6 arasında değişen değerler almaktadır. En dikkat çekici husus ise, 6 AKTS değerine sahip 2 programda da dersin uygulama ders saati yükünün olmayışıdır.

Dersin amacı incelendiğinde, neredeyse her programda dersin amacı farklılık göstermektedir. Buna göre dersin amacı çeşitli programlarda aşağıdaki şekillerde dile getirilmektedir.

- ‘Çok sayfalı ürünlerin tasarımının yapılması’
- ‘Tasarlanmış unsurların baskıya hazırlık süreçleri’
- ‘Öğrencilerin içindeki yaratıcılıkları dışarı çıkarabilmeleri için onları yüreklendirmek’
- ‘Mezuniyet sonrasında öğrencinin çalışacağı yerlerdeki görevlerinin tanıtılması’

Dersin içeriğine bakıldığında ise, amaçtaki benzer çeşitlilik karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında yukarıdaki bilgilere ek olarak öğrencilerin grafik tasarım alanındaki paket programları kullanarak çeşitli grafik unsurlarının, tasarlanması işlemleri de ders içeriğinde yer almaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, dersin benzer isimlere sahip olmasına rağmen içerik olarak oldukça farklı içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Daha önce incelenen derslerle benzer şekilde dikkat çeken bir diğer çelişkili durum ise uygulama yükünün olmamasına rağmen ders içerik ve amacında uygulama vurgusunun yapılmasıdır.

25. Matbaa Terminolojisi Dersi

‘Matbaa Terminolojisi’ dersi ile ilgili bir dizi bilgi aşağıda yer alan Tablo 115’te listelenmiştir.

Tablo 115: Matbaa Terminolojisi Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Vakıf	İ.Aydın	Anadolu Bil	3	Matbaa Terminolojisi	Z	2	0	2	3
2	Vakıf	İ.Esenyurt	MYO	4	Matbaa Terminolojisi	Z	2	0	2	2
3	Vakıf	Toros	MYO	3	Matbaa ve Mat. Tek.	Z	2	0	2	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Elde eden bulgulara göre, ders sadece 3 vakıf üniversitesi programında yer almaktadır. Ders ikinci sınıf dersi olup, tüm üniversite programlarında zorunlu olarak okutulmaktadır. Dersin uygulama ders saati yükü olmayıp teorik bir ders statüsünde görülmektedir. Her üç programda da dersin teorik ders saat yükü ve kredi değeri 2

olarak belirtilmiştir. AKTS değeri ise, bir programda 3 iken, diğer iki programda ise 2 değerindedir.

Dersin amacına bakıldığında, her üç programda da dersin amacının '*basım sektörünün tüm departmanları ve basım sektörünün tanıtılması*' üzerine odaklandığı görülmektedir. Ders içeriğinin ise, '*Matbaacılığın doğuşundan, matbaa alanında kullanılan malzemelerin tanıtılması, kullanılan baskı tekniklerinin anlatılması ve grafik tasarım ile olan ilgisinin anlatılması*' olarak belirtilmiştir.

26. Meslek Hesaplamaları Dersi

'*Meslek Hesaplamaları*' dersi ile ilgili bir dizi bilgi aşağıda yer alan Tabla 116'da listelenmiştir.

Tablo 116: Meslek Hesaplamaları Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	Akdeniz	Serik	1	Mes. Hesaplamaları	S	2	0	2	2
2	Devlet	Amasya	Tasarım	1	Mes. Hesaplamaları	Z	2	0	2	2
3	Vakıf	İ.Kültür	İşletmecilik	4	Mes. Hesaplamaları	S	2	0	2	2

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 116 incelendiğinde, dersin 1 Vakıf Üniversitesi ve 2 Devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 3 programda yer aldığı görülmektedir. Ders, 2 programda seçmeli ders olarak okutulurken, 1 programda zorunlu olarak okutulmaktadır. Dersin uygulama ders saati yükü olmayıp teorik bir ders statüsünde olduğu görülmektedir. Her üç programda da dersin teorik ders saat yükü, kredi ve AKTS değeri 2 olarak belirtilmiştir.

Dersin amacına bakıldığında, her üç programda da dersin amacının '*işin basılması ile ilgili kalıp, kağıt, mürekkep ve baskı maliyetlerinin hesaplanması*' üzerine odaklandığı görülmektedir. Bunun yanında dersin içeriği de amaç ile aynı yapıdadır.

27. Paket Program Kullanımı Dersi

'*Paket Program Kullanımı*' dersi ile ilgili bir dizi bilgi aşağıda yer alan Tabla 117'de listelenmiştir.

Tablo 117: Paket Program Kullanımı Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	Erciyes	M.Çıkrıkçı	2	Paket Prog. Kullanımı 1	Z	3	1	2	2
				3	Paket Prog. Kullanımı 2	Z	3	1	4	4
2	Devlet	Hitit	İskilip	1	Paket Prog. Kullanımı 1	S	2	2	3	3
				2	Paket Prog. Kullanımı 2	S	2	2	3	3
3	Devlet	S.Demirel	Isparta	1	Mesleki Bilgisayar	Z	2	1	2,5	4
4	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	1	Mesleki Bilgisayar	Z	2	1	2,5	4
5	Vakıf	Yaşar	MYO	1	Mesleki Bilgi Tek.1	Z	0	4	2	4
				2	Mesleki Bilgi Tek. 2	Z	0	4	2	4
6	Vakıf	K.Has	K.Has	2	Bil. Grafiklerine Giriş	Z	2	2	3	6

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 117 incelendiğinde, dersin 2 Vakıf Üniversitesi ve 4 Devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 6 programda yer aldığı görülmektedir. Ders, 1 programda seçmeli ders olarak okutulurken, 5 programda zorunlu olarak okutulmaktadır. Elde edilen verilere göre dersin 3 programda iki dönemlik, 3 programda tek dönemlik ders olduğu görülmektedir.

Ders, Yaşar Üniversitesi programında teorik ders saati yüküne sahip değilken, diğer programlarda teorik ders saati yükü en az 2 en çok 3 ders saatidir. Uygulama ders saati yükü ise en az 2, en çok 4 ders saat yüküdür. Ders, kredi ve AKTS değerleri açısından incelendiğinde, 2 ile 4 arasında kredi değeri alırken; AKTS değeri ise 2 ile 6 arasında değişen değerler almaktadır.

Dersin amaç ve içeriği aynı olup '*Öğrenciye, paket programların kullanımı ile ilgili temel bilgi ve becerilerin verilerek grafik tasarımı kullanılan paket programların tanıtmak*' olarak belirtilmiştir.

28. Portfolyo Dersi

Tablo 118'de, '*Portfolyo*' dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 118: Portfolyo Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Bartın	Bartın	4	Portfolyo Tasarımı	Z	2	1	5	5
2	Devlet	B.Ecevit	Krd.Erg.	4	Portfolyo Tasarımı	S	3	0	3	4
3	Devlet	Düzce	Gölyaka	4	Portfolyo	S	1	2	2	3
4	Devlet	Gümüşhane	MYO	4	Kişisel Sunum ve Portfolyo	S	2	0	2	4
5	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	4	Portfolyo Tasarımı	S	2	0	2	4
6	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	4	Portfolyo Tasarımı	S	2	2	3	4
6	Devlet	M.A.Ersoy	Tek.Bil.	4	Portfolyo	Z			5	5
7	Devlet	Pamukkale	D. Tek.Bil.	4	Portfolyo	Z	1	1	2	3
8	Devlet	Sinop	Gerze	2	Portfolyo Tasarımı	S	1	1	2	3
9	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	3	Portfoylu	S	3	0	3	3
10	Devlet	Uludağ	Tek.Bil.	4	Portfolyo Tasarımı	S	1	0	2	3
11	Devlet	Ga.paşa	Erbaa	4	Proje Haz. Tek.	Z	3	1	4	5
12	Devlet	Hitit	İskilip	3	Sunum Dos.Tas. 1	Z	2	2	3	3
				4	Sunum Dos.Tas. 2	Z	2	2	3	4
13	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	4	Portfolyo Tasarımı	Z	2	2	3	4
14	Vakıf	Gedik	Gedik	4	Portfolyo	Z	0	2	1	4
15	Vakıf	Gediz	MYO	4	Portfolyo Tasarımı	Z	1	2	2	3
16	Vakıf	Işık	MYO	4	Portfolyo Tasarımı	Z	3	0	3	4
17	Vakıf	İ. Ekonomi	MYO	4	Portfolyo Yönetimi	Z	0	2	2	3
18	Vakıf	Yaşar	MYO	4	Portfolyo Tasarımı	Z	0	3	2	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 118 incelendiğinde dersin 6 Vakıf Üniversitesi ve 12 Devlet Üniversitesi olmak üzere toplamda 18 programda yer aldığı görülmektedir. Ders 8 programda seçmeli ders statüsünde iken; 10 programda zorunludur. Öte yandan tabloya göre ders Hitit Üniversitesi Grafik Tasarım Programında iki dönemlik bir ders olarak kurgulanmışken; diğer programlarda ders tek dönemlik olarak yer almaktadır.

Dersin teorik ve uygulama ders saat yükü dağılımına bakıldığında, 4 programda dersin teorik ders yükü olmayıp uygulamalı olarak işleneceği görülmektedir. Teorik ders yükü olan programlarda ise en az 1, en çok 3 teorik ders saati yüküne sahiptir. Dersin uygulama boyutunda bakıldığında ise, 6 programda dersin uygulama ders saati yükü bulunmamaktadır. Diğer programlarda ise uygulama ders saati yükü 1 ile 5 arasında değişmektedir. Dersin kredi değer aralığı 1 ile 5 arasında değişirken, AKTS yükü ise en düşük 3, en yüksek 5 değerini almaktadır.

Dersin yer aldığı programlarda amaç ve içerik bakımından birliktelik söz konusudur. Tüm programlarda dersin amacı ve içeriği aynı olup, 'öğrencilerin mezun

olmadan önce, iş yaşamına adım atarken kendilerini ve çalışmalarını en doğru ve en profesyonel biçimde hazırlayıp sunmaları' şeklinde belirtilmiştir.

29. Reklam Grafiği Dersi

Tablo 119'da, 'Reklam Grafiği' dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 119: Reklam Grafiği Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Kastamonu	2	Reklam Grafiği	S	2	0	2	4
2	Devlet	Kırklareli	4	Reklam Grafiği	S	2	2	3	4
3	Vakıf	T.Özal	3	Reklam Grafiği	Z	3	0	3	3
4	Vakıf	Toros	3	Reklam Grafiği	Z	2	2	3	4
5	Vakıf	İ. Gelişim	3	Grafikte Reklamcılık	S	2	0	2	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Elde edilen Tablo 199'a göre ders, 3 Vakıf Üniversitesi ve 2 Devlet Üniversitesi olmak üzere toplamda 5 programda yer aldığı görülmektedir. Ders 3 programda seçmeli ders statüsünde iken; 2 programda zorunlu olarak okutulmaktadır.

Dersin teorik ve uygulama ders saat yükü dağılımına bakıldığında, 3 programda dersin uygulama ders yükü olmayıp teorik bir ders olarak işleneceği görülmektedir. Dersin teorik ders yükü 2 ile 3 arasında ders saati yüküne sahipken, uygulama ders yükü olan programlarda uygulama ders saat yükü 2 olarak belirlenmiştir. Dersin kredi değeri en düşük 2, en yüksek 3 değerini alırken, AKTS değeri ise 3 ile 4 arasında değişen değerleri almaktadır.

Yapılan araştırmalarda dersin amacı ve içeriği ile ilgili herhangi bir bulguya ulaşılamamıştır.

30. Storyboard Dersi

Tablo 120'de, 'Storyboard' dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 120: Storyboard Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Sinop	2	Storyboard	Z	0	2	1	3
2	Vakıf	Yaşar	3	Storyboard	S	0	4	2	4

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 120'ye göre ders, 1 Vakıf Üniversitesi ve 1 Devlet Üniversitesi olmak üzere toplamda 2 programda yer aldığı görülmektedir. Ders, bir programda seçmeli

diğer programda zorunlu ders statüsündedir. Her iki programda da dersin teorik ders saat yükü bulunmazken uygulama ders saat yükü, Sinop Üniversitesi programında 2, Yaşar Üniversitesi programında ise 4 olarak belirlenmiştir.

Her iki programda da dersin amacı ve içeriği ve amacı aynı olup ‘*Bir fikir veya öykünün en etkili biçimde görselleşmesine yardımcı olabilecek unsurların tanıtılması; bakış açıları, tip ve mekan araştırmaları, kamera açıları, kompozisyonlar, renk ve atmosferlerin neler olabileceğinin detaylı olarak incelenmesi taslaklar hazırlayarak uygulamalar yapılması.*’ Şeklinde ifade edilmiştir.

31. Temel Grafik Tasarım Dersi

Tabla 121’de, ‘*Temel Grafik Tasarım*’ dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 121: Temel Grafik Tasarım Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Akdeniz	Serik	2	Temel Grafik Tasarım	Z	2	2	4	5
2	Devlet	Amasya	Tasarım	2	Temel Grafik Tasarım	Z	2	2	3	5
3	Devlet	Erciyes	M.Çıkırkçı	2	Temel Grafik	Z	2	0	2	2
4	Devlet	O.Mayıs	Samsun	2	Temel Grafik Tasarımı	S	1	1	0	3
5	Vakıf	İ. Gelişim	MYO	2	Temel Grafik Tasarım	Z	2	2	3	7
6	Vakıf	Işık	MYO	1	Temel Grafik Tasarım	Z	0	6	3	6
7	Vakıf	İ. Ekonomi	MYO	1	Temel Grafik Tasarım	Z	0	6	3	8

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Elde edilen Tabla 121’e göre dersin, 3 Vakıf Üniversitesi ve 4 Devlet Üniversitesi olmak üzere toplamda 7 programda yer aldığı görülmektedir. Ders 1 programda seçmeliy 6 programda zorunlu olarak okutulmaktadır.

Dersin teorik ve uygulama ders saat yükü dağılımına bakıldığında, 2 programda dersin teorik ders saati yükü olmayıp uygulamalı bir ders olarak işleneceği görülmektedir. Uygulama ders saat yükü ise en düşük 1 en yüksek 6 ders saati değerine sahiptir. Programlardan birinde ise dersin uygulama ders yükü olmayıp teorik bir ders olarak işleneceği görülmektedir. Dersin kredi değeri en düşük 2, en yüksek 4 değerini alırken; AKTS değeri ise 2 ile 8 arasında değişen değerler almaktadır. En yüksek AKTS değerine sahip olan İzmir Ekonomi Üniversitesi Grafik Tasarım Programında dersin teorik ders saati yükü bulunmamaktadır.

Yapılan araştırmalarda dersin amacı ve içeriği ile ilgili herhangi bir bulguya ulaşılamamıştır.

32. Tipografi/Yazı ve Tipografi Dersi

Aşağıdaki Tablo 122’de, Grafik Tasarım programlarında en yaygın ders olan ‘*Tipografi/Yazı ve Tipografi*’ dersi ile ilgili bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 122: Tipografi/Yazı ve Tipografi Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS	
1	Devlet	Anadolu	Porsuk	1	Tipografi 1	Z	2	1	3	2,5
				2	Tipografi 2	Z	2	0	2	2
2	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	2	Tipografi	Z	2	0	2	2
				2	Tipografi	Z	2	1	3	3
3	Devlet	Bartın	Bartın	3	Bil. Tipografi	Z	1	1	3	3
				3	Bil. Tipografi	Z	1	1	3	3
4	Devlet	B.Ecevit	Krd.Erg.	1	Tipografi 1	Z	3	0	3	3
				2	Tipografi 2	Z	3	0	3	3
5	Devlet	C.Bayar	Soma	3	Tipografi	Z	3	1	4	6
6	Devlet	Dumlupınar	K.Tek.Bil.	4	Bil. Des. Yazı Tasarımı	Z	3	0	3	3
7	Devlet	Düzce	Gölyaka	1	Tipografi 1	S	2	1	3	4
				2	Tipografi 2	S	2	1	3	4
8	Devlet	Erciyes	M.Çıkrıkçı	1	Yazı	Z	3	1	5	5
				3	Tipografi 1	Z	3	1	3	3
9	Devlet	Atatürk	Oltu	4	Tipografi 2	Z	1	1	2	2
				2	Tipografi	S	2	0	2	2
10	Devlet	Atatürk	Tortum	2	Tipografi	S	2	0	2	2
11	Devlet	Fırat	Tek.Bil.	4	Tipografi	S	2	1	3	4
12	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	2	Tipografi	S	2	1	2,5	4
13	Devlet	Gümüşhane	MYO	4	Tipografi	S	2	0	2	4
14	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	3	Yazı-Tipografi	Z	2	2	3	5
				4	Bil. Des. Tipografi	Z	2	2	3	4
15	Devlet	M.A.Ersoy	Tek.Bil.	2	Yazı-Tipografi	Z	3	0	3	4
				4	Tipografi Uyg.	S	3	0	2	3
16	Devlet	N.Erbakan	Seydişehir	1	Yazı ve Tipografi	Z	3	1	3,5	4
				2	Tipografik Tasarım	Z	1	1	1,5	2
17	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	3	Tipografi	Z	3	1	3,5	4
18	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	3	Yazı-Tipografi	Z	2	0	2	3
19	Devlet	Pamukkale	D. Tek.Bil.	3	Tipografi	Z	2	1	3	3
20	Devlet	Sinop	Gerze	2	Tipografi 1	Z	2	0	2	2
				3	Tipografi 2	Z	2	1	3	4
21	Devlet	Uludağ	Tek. Bil.	3	Tipografi	S	1	0	2	3
22	Devlet	Ahi Evran	Mucur	3	Yazı ve Tipografi	Z	2	2	3	4
23	Devlet	Akdeniz	Serik	1	Yazı ve Tipografi	Z	2	2	4	4
24	Devlet	Amasya	Tasarım	1	Yazı ve Tipografi	Z	2	2	3	4

Tablo 122'nin devamı

25	Devlet	B.Şeyh. E.	Bozüyük	1	Yazı-Tipografi 1	Z	2	2	4	4
				2	Yazı-Tipografi 2	Z	2	2	4	4
26	Devlet	Ç.O.Mart	Ç. Tek.Bil.	1	Yazı-Tipografi	S	3	1	4	3
27	Devlet	Dumlupınar	K. Tek.Bil.	1	Yazı-Tipografi	Z	3	0	3	5
28	Devlet	Ege	Ege	2	Yazı ve Tipografi	Z	2	0	2	4
				1	Yazı-Tipografi	Z	2	2	3	4
29	Devlet	Hitit	İskilip	2	Yazı Karakter Tas.	S	2	2	3	3
				4	Deneysel Tipografi	S	1	3	3	3
				1	Yazı ve Tipografi	S	2	0	2	4
30	Devlet	O.Mayıs	Samsun	1	Yazı ve Tipografi	S	2	0	2	4
31	Devlet	S.Demirel	Isparta	1	Yazı ve Tipografi	Z	2	1	2,5	4
32	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	1	Yazı ve Tipografi	Z	2	1	2,5	4
33	Devlet	Trakya	Güzel S.	1	Yazı ve Tipografi	S	1	1	1,5	4
34	Devlet	G.paşa	Erbaa	1	Yazı ve Tipografi	Z	2	0	2	4
35	Vakıf	İ. Arel	MYO	2	Tipografik Tasarım	Z	2	2	3	4
36	Vakıf	Avrasya	MYO	3	Tipografik Uyg.	S	2	0	2	3
37	Vakıf	İ.Aydın	A. Bil	1	Tipografi	Z	0	2	1	4
				2	Bil. Yazı Tasarımı	Z	0	2	1	2
38	Vakıf	Beykent	MYO	1	Tipografi	Z	2	0	2	5
39	Vakıf	Bilgi	MYO	2	Tipografi 1	Z	4	0	4	5
				3	Tipografi 2	Z	4	0	4	5
40	Vakıf	Doğuş	MYO	2	Tipografi 1	S	2	2	3	4
				3	Tipografi 2	S	2	2	3	4
41	Vakıf	Gediz	MYO	3	Tipografi	Z	2	2	3	4
				4	İleri Tipofrafi	Z	1	2	2	3
42	Vakıf	Işık	MYO	1	Tipografi 1	Z	3	0	3	5
				2	Tipografi 2	Z	3	0	3	5
43	Vakıf	İ. Ekonomi	MYO	1	Tipografi 1	Z	3	0	3	8
				2	Tipografi 2	Z	2	2	3	4
44	Vakıf	K.Has	K.Has	2	Tipografi	Z	2	2	3	6
45	Vakıf	Nişantaşı	MYO	2	Tipografi 1	Z	3	1	4	5
				3	Tipografi 2	S	3	1	4	5
46	Vakıf	Okan	MYO	2	Geliş. Tipografik Tas.1	Z	2	2	3	4
				3	Tipografi ve Yazı	Z	2	2	3	4
				4	Geliş. Tipografik Tas.2	S	2	2	3	0
47	Vakıf	Toros	MYO	1	Tipografi 1	Z	1	2	2	2
				2	Bil. Des. Tipografi	Z	1	2	2	2
48	Vakıf	T.Özal	Ankara	3	Tipografi 1	S	4	0	4	3
				4	Tipografi 2	S	4	0	4	4
49	Vakıf	Yaşar	MYO	2	Tipografi	Z	1	2	2	4
50	Vakıf	İ.Gelişim	MYO	1	Graf. Yazı ve Tipografi	Z	2	2	3	5
51	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	3	Yazı ve Tipografi	Z	2	0	2	2
52	Vakıf	Gedik	Gedik	2	Yazı ve Tipografi	Z	2	2	3	3
53	V.MYO	F. Saraç	MYO	2	Yazı-Tipografi	Z	2	2	3	3
54	V.MYO	Plato	MYO	1	Tipografi	Z	1	2	2	4
55	V.MYO	Şişli	MYO	1	Tipografi 1	Z	2	1	3	4
				2	Tipografi 2	Z	2	1	3	4

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 122'ye göre, *'Tipografi'* dersi Grafik Tasarım Programlarında okutulan en yaygın derstir. Ders, 3 Vakıf MYO, 18 Vakıf üniversitesi ve 34 devlet üniversitesi olmak üzere 54 Grafik Tasarım Programı müfredatında yer almaktadır. Tipografi dersi, 3 programda üç ayrı dönemde okutulurken, 19 Programda iki dönemlik ders olarak okutulmaktadır. Diğer 33 programda ise ders tek dönemlik olarak okutulmaktadır. Ders, 12 programda seçmeli, 41 programda ise zorunlu olarak okutulmaktadır. Dersin genel kullanılan isimlerinin *'Tipografi'* ve *'Yazı ve Tipografi'* olduğu görülmektedir. Tabloya göre dersin her dönem görülmekle birlikte en sık görüldüğü dönemler birinci ve ikinci dönemlerdir.

'Tipografi' dersi, teorik ve uygulama ders yükü açısından değerlendirildiğinde, teorik ders yükü bakımından en düşük 1, en yüksek ise 4 ders saati teorik ders yükünün belirlendiği görülmektedir. Aynı şekilde uygulama ders yükü incelendiğinde ise en düşük 1 en yüksek 3 ders saati uygulama yükü olduğu karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte 11 programda uygulama ders yükü olmadığı görülmektedir. Dersin kredi değeri incelendiğinde, kredi değerinin 1 ile 5 arasında değer aldığı gözlenmektedir. AKTS aralığı ise 2 ile 8 arasında değişen değerlere sahiptir.

Dersin amacının iki ekseninde yoğunlaştığı görülmüştür. Birinci eksen *'Tipografinin tarihi gelişimi ve tipografinin önemli öğeleri olan harf, sözcük, satır ve boşluk düzenleri'* üzerine odaklanırken, diğer eksen ise *'tipografinin duyu ve düşüncelerin aktarımında kullanılacak bir tasarım öğesi olarak kullanımı ve deneysel çalışmaların yapılması'* üzerine odaklanmaktadır.

Dersin içeriğine bakıldığında, tüm programlarda benzerlik görülmektedir. Ders içerik olarak yazının tarihi gelişiminden başlayarak, grafik tasarımda yazının/tipografinin kullanımı ile bitmektedir. Ayrıca, tipografi ile ilgili terminolojik bilgi verileceği de içerikte rastlanmaktadır. 9 programda dersin içerik ve amacına ulaşamamıştır.

33. Endüstriye Dayalı Eğitim/Staj

Meslek Yüksekokulları için *'staj'* işlemleri, ilgili mevzuat çerçevesinde³⁶, her üniversitenin senatosunca kabul edilen *'staj yönergesi'* ile yürütülmektedir. Kanuni bir zorunluluk olarak yürütülen staj işlemleri ile ilgili grafik tasarım programlarının

³⁶ 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu Ek 23. Madde, 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği,

bulunduğu her üniversite bünyesinde farklı uygulama örnekleri bulunmaktadır. En yaygın kullanılan uygulama yöntemi, öğrencilerin alanları ile ilgili bir sektör işletmesinde 1. ya da 2. Sınıf sonunda yaz aylarında çalışması üzerine kurgulanmıştır. Bunun dışında kullanılan bir diğer yöntem ise Bologna süreci etkisiyle stajın dönem içinde ‘İşyeri Uygulaması’ ya da ‘Yerinde Uygulama’ adları altında ders olarak yer almaktadır. Bu tür uygulamalarda stajın bir AKTS değeri vardır. İncelenen programlardaki staj uygulaması en düşük 1 en yüksek ise 16 AKTS değerini almaktadır. Öte yandan incelenen programların staj için kullandıkları bir diğer ismin ise ‘Endüstriye Dayalı Eğitim’ olduğu görülmektedir.

İncelenen tüm programlarda yer alan stajın amacı, öğrencilerin alanları ile ilgili okul yaşantısında edinmiş oldukları teorik konuları yerinde ve iş üstünde görerek uygulama kabiliyetlerini attırmak yönündedir.

34. Yayım/n Grafiği Dersi

Tablo 123’de ‘Yayım/n Grafiği’ dersine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 123: Yayım/n Grafiği Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	2	Yayın Grafiği	Z	2	2	3	5
2	Devlet	Akdeniz	Serik	4	Yayın Grafiği	Z	2	2	4	4
3	Devlet	Amasya	Tasarım	4	Yayın Grafiği	Z	2	2	3	4
4	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	4	Yayın Grafiği	Z	2	2	3	4
5	Devlet	Bartın	Bartın	4	Yayın Grafiği	Z	2	1	4	4
6	Devlet	B. Ecevit	Krd.Erg.	4	Yayın Grafiği	S	3	0	3	4
7	Devlet	Ç.O.Mart	Ç. Tek. Bil.	3	Yayın Grafiği	Z	3	1	4	3
8	Devlet	C.Bayar	Soma	4	Yayın Grafiği	Z	3	1	4	4
9	Devlet	Dumlupınar	K. Tek. Bil.	4	Yayın Grafiği	S	3	0	3	4
10	Devlet	Düzce	Gölyaka	3	Yayın Grafiği	Z	2	2	3	3
11	Devlet	Ege	Ege	4	Yayın Grafiği	Z	3	1		3
12	Devlet	Atatürk	Oltu	4	Yayın Grafiği	Z	3	2	4	4
13	Devlet	Atatürk	Tortum	4	Yayın Grafiği	Z	3	2	4	4
14	Devlet	Fırat	Tek. Bil.	4	Yayın Grafiği	Z	3	1	4	4
15	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	4	Yayın Grafiği	Z	2	0		3
16	Devlet	Gümüşhane	MYO	3	Yayın Grafiği 1	Z	2	1	3	2
				4	Yayın Grafiği 2	Z	2	1	3	2
17	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	4	Yayın Grafiği	Z	2	1	3	3
18	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	4	Yayın Grafiği	Z	3	1	4	4
19	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	3	Yayın Grafiği	S	2	2	3	4
20	Devlet	M.A.Ersoy	Tek.Bil.	3	Yayın Grafiği	Z			4	4

Tablo 123'ün devamı

21	Devlet	N.Erbakan	Seydişehir	4	Yayın Grafiği	Z	3	0	3	3
22	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	4	Yayın Grafiği	Z	3	1		4
23	Devlet	O.Mayıs	Samsun	4	Yayın Grafiği	Z	2	2		0
24	Devlet	Pamukkale	D. Tek. Bil.	3	Yayın Grafiği	Z	3	1	4	5
25	Devlet	Sinop	Gerze	3	Yayın Grafiği	Z	1	2	2	3
26	Devlet	S.Demirel	Isparta	3	Yayın Grafiği	S	3	0	3	3
27	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	3	Yayın Grafiği	S	3	0	3	3
28	Devlet	Trakya	Güzel S.	4	Yayın Grafiği	Z	2	2	3	3
29	Devlet	Uludağ	Tek. Bil.	4	Yayın Grafiği	Z	3	0	1	4
30	Devlet	G.paşa	Erbaa	4	Yayın Grafiği	Z	3	1	4	5
31	Vakıf	İ.Arel	MYO	3	Yayım Grafiği 1	Z	1	2	2	4
				4	Yayım Grafiği 2	Z	1	2	2	4
32	Vakıf	Avrasya	MYO	2	Yayın Grafiği	Z	2	2	3	6
33	Vakıf	Doğuş	MYO	4	Yayın Grafiği	S	2	2	3	3
34	Vakıf	İ.Esenyurt	MYO	4	Yayım Grafiği	Z	2	2	3	4
35	Vakıf	Gedik	Gedik	1	Yayın Grafiği	Z	3	4	5	5
36	Vakıf	Gediz	MYO	3	Yayın Grafiği	S	2	2	3	4
37	Vakıf	İ.Gelişim	MYO	3	Yayın Grafiği 1	Z	0	2	1	4
				4	Yayın Grafiği 2	Z	2	1	3	4
38	Vakıf	Işık	MYO	4	Sürelı Yay. Tas.	S	3	0	3	5
39	Vakıf	İ.Ekonomı	MYO	4	Sürelı Yay. Tas.	Z	1	2	2	3
40	Vakıf	İ.Kültür	İşletmecılık	3	Yayın Grafiği	Z	2	3	4	5
41	Vakıf	T.Özal	Ankara	4	Yayın Grafiği	Z	4	0	4	3
42	V.MYO	Şışlı MYO	MYO	2	Yayın Grafiği 1	Z	1	2	2	4
				3	Yayın Grafiği 2	Z	1	2	2	6
43	V.MYO	Plato MYO	MYO	4	Mizanpaj Tas.	S	2	1	3	4

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 123'e göre 'Yayım/n Grafiği' dersi Grafik Tasarım Programlarında okutulan en yaygın derslerden biri konumundadır. Ders, 2 Vakıf MYO, 11 Vakıf üniversitesi ve 30 Devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 43 Grafik Tasarım programında yer almaktadır. Ders, 4 programda iki dönemli ders olarak okutulurken 39 programda ders tek dönemlik olarak okutulmaktadır. 'Yayım/n Grafiği' dersinin en yaygın okutulduğu dönem 4. dönemdir. Bunun yanında ders, 9 programda seçmeli olarak okutulurken, 34 programda zorunlu olarak okutulmaktadır.

Dersin adı, 3 program dışında 'Yayım/n Grafiği' şeklinde isimlendirilmiştir. Dersin ismiyle ilgili dikkat çeken husus ise dersin adında geçen iki farklı kelime olan 'Yayım' ve 'Yayın' kelimelerinin kullanılmış olmasıdır. Dersin adının 'Yayım Grafiği' olarak geçtiği program sayısı iki iken; 39 programda dersin adı 'Yayın

Grafiği’ şeklindedir. Diğer isimler ise *‘Mizanpaj Tasarımı’* ve *‘Sürelî Yayın Tasarımı’* isimleridir.

Dersi teorik ve uygulama ders saat yükü dağılımına bakıldığında, 9 programda dersin uygulama yükü olmayıp teorik olarak işleneceği görülmektedir. Diğer programlarda ise dersin uygulama ders saati yükü en düşük 1 en yüksek 4 ders saatidir. Dersin teorik durumu incelendiğinde ise 1 programda dersin hiçbir teorik yükü olmadığı görülürken, dersin bulunduğu diğer programlarda teorik ders saati yükü 1 ile 4 arasında değişen ders saati yüküne sahiptir. Ders kredi değeri olarak en düşük 2, en yüksek 5 kredi değerini alırken, AKTS değeri olarak ise 2 ile 6 arasında değişen değerler almaktadır. En dikkat çekici husus ise, 5 AKTS değerine sahip 1 programda da dersin uygulama ders saati yükünün olmayışıdır.

Dersin amacı incelendiğinde, programların amaç açıklamalarının 3 grupta toplandığı görülmektedir. Birinci grup amaç daha çok *‘gazete ve dergi sayfa tasarımının yapılmasına’* odaklanırken. İkinci grup amaç; sürelî yayıncılık yanında *‘masaüstü yayıncılık yazılımları kullanılarak tasarım, uygulama ve baskı öncesi hazırlık süreçlerini de’* öğrenmektir. Son amaç grubunda ise *‘öğrencilere tasarım sürecinin öğretilerek, basım ve yayın kuruluşlarında tasarım yapılması’* amacı üzerinde durmaktadır. Yapılan araştırmalarda 15 programda ders ile ilgili amaç ifadelerine rastlanamamıştır.

Dersin içeriğine bakıldığında, amacındaki çeşitlenmenin içerikte devam etmediği görülmektedir. Ders içerik olarak *‘dergi tasarımı, gazete tasarımı ve her iki tasarımın mizanpaj ve montajının yapılması’* konularına yer vermektedir. İçerikte bir diğer vurgu ise tasarımın ve belirtilen işlerin alana özgü bilgisayar paket programları kullanılarak yapılacağı vurgulanmasıdır.

4.3.1.4. Mesleki Uzmanlık Dersleri

Bu bölümde, öğrencinin grafik tasarım alanı ile bağlantılı bir konuda ileri düzey uzmanlaşmasına olanak tanıyacak derslerle ilgili içerikler çeşitli kriterlere (içerik, ders saati, uygulama/teorik durumu, AKTS ve Kredi) göre analiz edilecektir. Bu bölümde yer alan dersler alfabetik sıra ile değerlendirilmiştir.

1. 3D Modelleme ve Animasyon Dersi

Tablo 124’de, *‘3D Modelleme ve Animasyon’* dersine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 124: 3D Modelleme ve Animasyon Dersi Bilgileri

Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS	
1	Vakıf	İ. Arel	MYO	4	3D Modelleme	Z	1	2	2	3
2	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	4	3D Modelleme	Z	1	2	2	4
3	Vakıf	Gediz	MYO	4	3D Grafik Tasarım	Z	1	2	2	3
4	Vakıf	Işık	MYO	4	3D Modelleme Animasyon	Z	3	0	3	4
5	Vakıf	İ. Ekonomi	MYO	4	3D Modelleme Animasyon	Z	2	2	3	3
6	Vakıf	Okan	MYO	3	3D Animasyon	Z	2	2	3	4
7	V.MYO	F.Saraç	MYO	4	3D Modelleme	S	1	2	3	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 124 incelendiğinde ‘3D Animasyon’ ya da ‘3D Modelleme’ dersi 1 Vakıf MYO ve 6 vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 7 programda yer almaktadır. Ders hiçbir devlet üniversitesi bünyesinde yer almazken, dersin yaygın olarak okutulduğu sınıf 2. Sınıftır. Bunun yanında ders 6 programda zorunlu olarak okutulurken, 1 programda seçmeli olarak okutulmaktadır.

Dersin teorik ve uygulama ders saat yükü dağılımı incelendiğinde, bir programda hiçbir uygulama ders yükü görünmezken, diğer programlarda dersin uygulama ders saat yükü hepsinde 2 ders saatidir. Bunun yanında dersin teorik ders yükü verilerine bakıldığında, tüm programlarda dersin teorik ders yükü görülmektedir. Teorik ders saat yükü en düşük 1, en yüksek ise 3 ders saat yüküne sahiptir. Ders, kredi açısından değerlendirildiğinde, dersin bulunduğu 3 programda dersin kredi değeri 2 iken, 4 programda dersin kredi değeri 3’tür. Ders, 4 programda 3 AKTS değerine sahipken 3 programda ise 4 AKTS değerine sahiptir.

Dersin amaç ve içeriği incelendiğinde ise 7 programda da aynı amaç ve içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Ders tüm programlarda ‘öğrencilerin 3 boyutlu karakter ve obje donanım tasarlama yöntemleri ile üretim süreçlerini öğretilmesi’ amacıyla yer almaktadır. Dersin içeriği de amaç ile aynı yapıya sahiptir. Dikkat çeken en önemli hususlardan birisi ise dersin isimlerinde farklılık olmasına rağmen içeriğin ortak olmasıdır.

2. Ambalaj Tasarımı 1 ve 2 Dersi

Tablo 124’de ‘Ambalaj Tasarımı 1 ve 2’ dersine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 125: Ambalaj Tasarımı 1 ve 2 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversitesi	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	4	Ambalaj Tas.	Z	2	2	3	4
2	Devlet	Akdeniz	Serik	4	Ambalaj Tas.	Z	2	2	4	3
3	Devlet	Amasya	Tasarım	4	Ambalaj Tas.	Z	2	2	3	3
4	Devlet	Anadolu	Porsuk	3	Ambalaj Tas. 1	Z	2	1	3	3
				4	Ambalaj Tas. 2	Z	2	1	3	3
5	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	4	Ambalaj Tas.	Z	2	2	3	4
6	Devlet	Bartın	Bartın	3	Ambalaj Tas.	Z	3	1	5	5
7	Devlet	B.Ş.E.Ali	Bozüyük	4	Ambalaj Tas.	S	2	2	5	5
8	Devlet	B.Ecevit	Krd.Eğr.	2	Ambalaj Tas.	S	3	0	3	3
9	Devlet	Ç.O.Mart	Ç. Tek. Bil.	3	Ambalaj Tas.	Z	3	1	4	3
10	Devlet	C.Bayar	Somo	3	Ambalaj Tas.	Z	3	1	4	5
11	Devlet	Dumlupınar	K.Tek. Bil.	2	Ambalaj Tas. 1	Z	3	0	3	4
				3	Ambalaj Tas. 2	Z	3	0	3	4
12	Devlet	Düzce	Gölyaka	4	Ambalaj Tas.	Z	1	3	3	5
13	Devlet	Ege	Ege	2	Ambalaj Tas.	Z	2	2	3	4
14	Devlet	Atatürk	Oltu	3	Ambalaj Tas.	Z	2	2	3	4
15	Devlet	Atatürk	Tortum	3	Ambalaj Tas.	Z	2	2	3	4
16	Devlet	Fırat	Tek. Bil.	4	Ambalaj Tas.	Z	2	1	3	5
17	Devlet	Giresun	Tek. Bil.	3	Ambalaj Tas.	Z	3	1	4	4
18	Devlet	Gümüşhane	MYO	3	Ambalaj Tas. 1	Z	2	1	2	3
				4	Ambalaj Tas. 2	Z	2	1	3	3
19	Devlet	Hitit	İskilip	3	Ambalaj Tas.	Z	2	2	4	5
20	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	4	Ambalaj Tas.	Z	2	2	3	4
21	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	4	Ambalaj Tas.	Z	3	1	4	3
22	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	4	Ambalaj Tas.	S	2	2	3	4
23	Devlet	M.A.Ersoy	Tek. Bil.	4	Ambalaj Tas.	Z			5	6
24	Devlet	N.Erbakan	Seydişehir	4	Ambalaj Tas.	Z	2	1	2,5	3
25	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	4	Ambalaj Tas.	Z	3	1	4	4
26	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	4	Ambalaj Tas.	Z	3	1	4	4
27	Devlet	O. Mayıs	Samsun	3	Ambalaj Tas.	Z	2	2	4	4
28	Devlet	Pamukkale	D.Tek. Bil.	4	Ambalaj Tas.	Z	2	2	3	5
29	Devlet	Sinop	Gerze	4	Ambalaj Tas.	Z	3	1	4	3
30	Devlet	S.Demirel	Isparta	3	Ambalaj Tas.	S	3	0	3	3
31	Devlet	S. Demirel	Uluborlu	3	Ambalaj Tas.	S	3	0	3	3
32	Devlet	Trakya	Güzel S.	3	Ambalaj Tas.	Z	2	2	3	3
33	Devlet	Uludağ	Tek. Bil.	4	Ambalaj Tas.	Z	3	0	1	4
34	Devlet	G.paşa	Erbaa	3	Ambalaj Tas.	Z	3	1	4	5
35	Devlet	Erciyes	MYO	4	End. Graf. Tas.	Z	3	1	2	2
36	Devlet	Atatürk	Oltu	3	End. Ürünleri Tas.	Z	3	2	4	4
37	Devlet	Atatürk	Tortum	3	End. Ürünleri Tas.	Z	3	2	4	4
38	Vakıf	İ. Arel	MYO	3	Ambalaj Graf. 1	Z	1	2	2	4
				4	Ambalaj Graf. 2	Z	1	2	2	4
39	Vakıf	Avrasya	MYO	3	Ambalaj Tas.	Z	3	0	3	6
40	Vakıf	Beykent	MYO	2	Ambalaj Tas.	Z	1	2	2	6
41	Vakıf	Bilgi	MYO	3	Ambalaj Tas.	Z	3	3	4	3
42	Vakıf	Doğuş	MYO	4	Ambalaj Tas.	Z	0	4	2	2
43	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	3	Ambalaj Tas. 1	Z	2	2	3	6
				4	Ambalaj Tas. 2	Z	2	2	3	4

Tablo 125'in devamı

44	Vakıf	Gedik	Gedik	3	Ambalaj Tas.	Z	2	2	3	4
45	Vakıf	Gediz	MYO	4	Ambalaj Tas.	Z	2	2	3	4
46	Vakıf	İ.Gelişim	MYO	2	Ambalaj Tas.	Z	2	2	3	6
47	Vakıf	İ. Ekonomi	MYO	0	Ambalaj Tas.	S	1	2	2	3
48	Vakıf	K.Has	K.Has	4	Ambalaj Tas.	Z	3	0	3	6
49	Vakıf	İ. Kültür	İşletmecilik	2	Ambalaj Tas.	Z	2	1	3	3
50	Vakıf	Nişantaşı	MYO	3	Ambalaj Tas. 1	Z	2	1	3	3
				4	Ambalaj Tas. 2	Z	2	1	3	3
51	Vakıf	Okan	MYO	4	Ambalaj Tas.	Z	2	4	4	4
52	Vakıf	T. Özal	Ankara	4	Ambalaj Tas.	Z	3	0	3	2
53	Vakıf	Beykent	MYO	3	End.ve Rek. Graf.	Z	0	4	4	8
54	Vakıf	Toros	MYO	3	End. Ürn. Graf. 1	Z	2	2	3	6
				4	End. Ürn. Graf. 2	Z	2	2	3	5
55	V.MYO	Plato	MYO	4	Ambalaj Tas.	Z	2	1	3	4
56	V.MYO	Şişli	MYO	3	Ambalaj Tas.	Z	1	2	2	6

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 125'e göre mesleki uzmanlaşma dersi olarak kabul edilen 'Ambalaj Tasarımı' dersi, 2 Vakıf MYO, 17 Vakıf üniversitesi ve 36 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 56 programda yer almaktadır. Dersin yaygın ismi 'Ambalaj Tasarımı' olup 6 programda dersin adı farklılık göstermektedir. Ders 6 programda seçmeli ders statüsünde yer alırken diğer 50 programda 'Ambalaj Tasarımı' dersi zorunlu olarak okutulmaktadır. İlgili dersin iki dönemlik ders olarak okutulduğu program sayısı ise 7'dir. Ders, ağırlıklı olarak ikinci sınıfta okutulmaktadır.

Dersin teorik ve uygulama ders saat yükü dağılımına bakıldığında, 3 programda dersin uygulama yükü olmayıp teorik olarak işleneceği görülmektedir. Diğer programlarda ise dersin uygulama ders saati yükü en düşük 1, en yüksek 4 ders saatidir. Dersin teorik durumu incelendiğinde ise, 1 programda dersin hiçbir teorik yükü olmadığı, dersin bulunduğu diğer programlarda 1 ile 3 arasında değişen teorik ders saati yükü bulunduğu belirlenmiştir. Ders kredi değeri olarak en düşük 1, en yüksek 5 kredi değerini alırken, AKTS değeri aralığı ise 2 ile 6 arasında değişen değerler almaktadır. En dikkat çekici husus ise, 6 AKTS değerine sahip 1 programda da dersin uygulama ders saati yükünün olmayışıdır.

Dersin amacı, tüm programlarda aynıdır. Ders, öğrencilere kutu için konstrüksiyon tasarımı ve görsel tasarım yapılması; ardından çıkış alınarak uygulanması becerilerini kazandırma amacı taşımaktadır.

Dersin içeriği incelendiğinde ise, içerik olarak ambalaj tarihi, ambalajın gündelik hayattaki yeri ve önemi, ambalaj ve marka arasındaki ilişki, ambalajda renkler, kağıt üzerine raportlama teknikleri konularına yer verildiği görülmektedir.

3. Animasyon 1 ve 2 Dersi

Tablo 126'da, '*Animasyon 1 ve 2*' dersine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 126: Animasyon 1 ve 2 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Anadolu	Porsuk	3	Animasyon	Z	2	1	3	3
2	Devlet	Uludağ	Tek.Bil.	3	Animasyon	S	1	0	2	3
3	Devlet	Hitit	İskilip	4	Grf. Animasyon	S	1	2	2	3
4	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	3	Grf. Animasyon	S	2	2	3	4
5	Devlet	Pamukkale	D.Tek. Bil.	3	Grf. Animasyon 1	Z	2	1	3	4
				4	Grf. Animasyon 2	Z	2	1	3	4
6	Devlet	S. Demirel	Isparta	2	Grf. Animasyon 1	Z	2	1	2,5	4
				3	Grf. Animasyon 2	Z	2	1	2,5	4
7	Devlet	S. Demirel	Uluborlu	2	Grf. Animasyon 1	Z	2	1	2,5	4
				3	Grf. Animasyon 2	Z	2	1	2,5	4
8	Devlet	Ç.O.Mart	Ç.Tek. Bil.	3	Grf. ve Animasyon 1	S	2	2	3	4
				4	Grf. ve Animasyon 2	S	2	0	2	3
9	Devlet	Düzce	Gölyaka	3	Grf. ve Animasyon	S	1	2	2	3
10	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	3	Grf. ve Animasyon 1	Z	2	1	3	4
				4	Grf. ve Animasyon 2	Z	2	0	2	4
11	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	4	Grf. ve Animasyon	S	2	0		3
12	Devlet	Trakya	Güzel S.	3	Grf. ve Animasyon 1	Z	2	1	2,5	3
				4	Grf. ve Animasyon 2	S	1	1	1,5	2
13	Devlet	Sinop	Gerze	3	Grf. ve Animasyon	S	1	2	2	3
14	Vakıf	İ. Arel	MYO	3	Animasyon	Z	1	2	2	3
15	Vakıf	Gediz	MYO	3	Animasyon 1	S	2	2	3	4
				4	Animasyon 2	S	2	2	3	4
16	Vakıf	İ.Ekonomi	MYO	3	Animasyon Tek.	Z	2	4	4	4
				3	Har. Grafik Tas.	Z	2	2	3	4
17	Vakıf	Toros	MYO	3	Animasyon	S	2	0	2	2
18	Vakıf	Yaşar	MYO	4	Animasyon	S	0	4	2	4
19	Vakıf	İ. Kültür	İşlet.	1	Grf. Animasyon	S				3
20	Vakıf	İ. Aydın	A.Bil	3	Grf. ve Animasyon	Z	2	2	3	4
21	Vakıf	Bilgi	MYO	3	Grf. ve Animasyon 1	Z	3	0	3	4
				4	Grf. ve Animasyon 2	Z	3	0	3	4
22	Vakıf	Doğuş	MYO	3	Grf. ve Animasyon 1	S	2	1	3	4
				4	Grf. ve Animasyon 2	S	2	1	3	4
23	Vakıf	Gedik	Gedik	3	Grf. ve Animasyon 1	Z	3	2	4	4
				4	Grf. ve Animasyon 2	Z	3	2	4	4

Tablo 126'nın devamı

24	Vakıf	İ. Gelişim	MYO	3	Grf. ve Animasyon	S	2	2	3	5
25	Vakıf	K. Has	K.Has	4	Grf. ve Animasyon	Z	2	2	3	6
26	Vakıf	Nişantaşı	MYO	3	Grf. ve Animasyon 1	S	2	1	3	4
				4	Grf. ve Animasyon 2	S	2	1	3	4
27	Vakıf	Işık	MYO	3	Hareketli Grafik Tas.	Z	3	0	3	4
28	V.MYO	F.Saraç	MYO	4	Animas. (After Ef.)	S	1	2	3	3
29	V.MYO	Plato MYO	MYO	3	Animasyon Tek.	Z	2	1	3	5
30	V.MYO	Şişli MYO	MYO	4	Grf. ve Animasyon	Z	1	2	2	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 126 incelendiğinde 'Animasyon' dersi 3 vakıf MYO, 14 vakıf üniversitesi ve 13 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 30 program bünyesinde yer almaktadır. Dersin yaygın ismi 'Grafik ve Animasyon' olup 14 program müfredatında bu isimle yer almaktadır. Ders, 15 programda zorunlu, 15 programda seçmeli olarak okutulmaktadır. 'Animasyon' dersi 3 programda birinci sınıf dersi olarak yer alırken, diğer 27 programda ikinci sınıf dersidir.

Dersin teorik ve uygulama ders saat yükü dağılımına bakıldığında, 8 programda teorik olarak işleneceği görülmektedir. Diğer programlarda ise dersin uygulama ders saati yükü en düşük 1, en yüksek 4 ders saatidir. Programlardan birinde dersin hiçbir teorik yükü olmadığı görülürken, dersin bulunduğu diğer programlarda teorik ders saati yükü 1 ile 3 arasında değişen ders saati yüküne sahiptir. Ders kredi değeri olarak en düşük 1,5; en yüksek 4 kredi değerindedir. AKTS değeri aralığı ise 2 ile 6 arasında değişen değerler almaktadır.

Tüm programlarda ortak bir amacın olduğu görülmektedir. Buna göre ders, 'öğrenciye grafik tasarım ilkeleri doğrultusunda, grafik tasarım elemanlarını kullanarak çeşitli ortamlar için hareketli tasarımlar oluşturma yeterliliği kazandırma' amacını taşımaktadır. Ders açısından programlar arasındaki tek fark belirtilen amacı gerçekleştirmek için kullanacakları alana özgü paket program farklılığıdır.

Dersin içeriğinin de, amaçta olduğu gibi dersin bulunduğu programlarda ortak bir içerik olduğu görülmektedir. Dersin bulunduğu tüm programlarda içerik 'animasyonun temelleri, animasyon teknikleri, ses ve video düzenleme işlemleri ve animasyon düzenleme işlemlerini yapabilme' şeklindedir. Amaçta olduğu gibi burada da belirtilen yeterlilikleri kazandırmak için kullanılacak olan alana özgü paket programlar arasında farklılıklar söz konusudur.

4. Multimeyda 1 ve 2 Dersi

Tablo 127’de, ‘*Multimedya 1 ve 2*’ dersine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 127: Multimedya 1 ve 2 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Türü	T	U	K	AKTS
1	Devlet	S. Demirel	Uluborlu	4	Multimeyda Kul.	S	3	0	3	3
2	Devlet	Akdeniz	Serik	2	Çoklu Ortam Uyg.	S	2	0	2	2
3	Devlet	Amasya	Tasarım	2	Çoklu Ortam Uyg.	Z	2	0	2	2
4	Devlet	B.Ş.E.Ali	Bozüyük	3	İnteraktif Grafik Tas.	S	3	1	4	4
5	Vakıf	Işık	MYO	3	Multimedya 1	Z	3	0	3	4
				4	Multimeyda 2	Z	3	0	3	4
6	Vakıf	İ. Ekonomi	MYO	3	Multimedya 1	Z	3	0	3	3
				4	Multimeyda 2	Z	3	0	3	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 127 incelendiğinde ‘*Multimedya*’ dersi, 2 vakıf üniversitesi ve 4 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 6 program bünyesinde yer almaktadır. Ders, 3 programda zorunlu, 3 programda seçmeli olarak okutulmaktadır. Vakıf üniversiteleri programlarında ders iki dönemlik, devlet üniversitelerinde tek dönemlik olarak okutulmaktadır.

Ders teorik ve uygulama ders saat yükü dağılımlarına bakıldığında, 5 programda hiçbir uygulama ders saat yükü yoktur. Bir programda ise 1 ders saati uygulama yükü olduğu görülmektedir. Dersin teorik ders saat yükü ise 4 programda 3 ders saati iken, 2 programda iki ders saatidir. Dersin kredisine bakıldığında ise en düşük 2, en yüksek 4 kredi değerine sahip oldu görülmektedir. AKTS değeride ulusal kredideğerleri gibidir.

Yapılan araştırmalarda dersin amacı ve içeriği ile ilgili herhangi bir bulguya ulaşılamamıştır.

5. Özgün Baskı 1 ve 2 Dersi

Tablo 128’de, ‘*Özgün Baskı 1 ve 2*’ dersine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 128: Özgün Baskı 1 ve 2 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	4	Özgün Baskı	Z	2	2	3	4
2	Devlet	Akdeniz	Serik	3	Özgün Baskı 1	Z	2	2	4	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	2	2	4	4
3	Devlet	Amasya	Tasarım	3	Özgün Baskı 1	Z	2	2	3	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	2	2	3	4
4	Devlet	Anadolu	Porsuk	3	Özgün Baskı 1	Z	2	1	1	2,5
				4	Özgün Baskı 2	Z	2	2	3	4
5	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	3	Özgün Baskı 1	Z	2	2	3	3
				4	Özgün Baskı 2	Z	2	2	3	4
6	Devlet	Bartın	Bartın	2	Özgün Baskı Tek.	S	2	1	4	4
7	Devlet	B.Ş.E.Abil	Bozüyük	3	Özgün Bas. Res.	S	3	0	3	3
8	Devlet	B.Ecevit	Krd.Erg.	3	Özgün Baskı 1	Z	2	2	3	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	2	2	3	4
9	Devlet	Ç.O.Mart	Ç.Tek.Bil.	4	Özgün Baskı 2	S	2	2	3	5
10	Devlet	C.Bayar	Soma	3	Özgün Baskı 1	Z	2	2	3	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	2	2	3	4
11	Devlet	Dumlupınar	K.Tek.Bil.	3	Özgün Baskı 1	Z	3	0	3	5
				4	Özgün Baskı 2	Z	3	0	3	4
12	Devlet	Düzce	Gölyaka	3	Özgün Baskı 1	Z	2	2	3	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	2	2	3	4
13	Devlet	Ege	Ege	3	Özgün Baskı 1	Z	3	1	2,5	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	2	2	3	4
14	Devlet	Erciyes	MYO	4	Özgün Bas. Graf.	Z	3	1	2	2
15	Devlet	Atatürk	Oltu	3	Özgün Baskı 1	Z	3	2	4	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	3	2	4	4
16	Devlet	Atatürk	Tortum	3	Özgün Baskı 1	Z	3	2	4	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	3	2	4	4
17	Devlet	Fırat	Tek.Bil.	3	Özgün Baskı 1	Z	3	1	4	3
				4	Özgün Baskı 2	Z	3	1	4	4
18	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	3	Özgün Baskı 1	Z	3	1	3,5	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	3	1	3,5	5
19	Devlet	Hitit	İskilip	4	Özgün Baskı	S	1	3	3	3
20	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	3	Özgün Baskı 1	Z	2	2	3	5
				4	Özgün Baskı 2	Z	2	2	3	4
21	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	3	Özgün Baskı 1	Z	3	1	4	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	3	1	4	3
22	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	3	Özgün Baskı	S	2	2	3	4
23	Devlet	N. Erbakan	Seydişehir	3	Özgün Baskı 1	Z	3	1	3,5	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	3	1	3,5	4
24	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	3	Özgün Baskı 1	S	2	1	2,5	4
				4	Özgün Baskı 2	S	2	1	2,5	4
25	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	3	Özgün Baskı 1	Z	3	0	3	3
				4	Özgün Baskı 2	Z	4	0	4	3

Tablo 128'in devamı

26	Devlet	O.Mayıs	Samsun	3	Özgün Baskı 1	Z	2	2	3	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	2	2	3	5
27	Devlet	Pamukkale	D.Tek.Bil.	3	Özgün Baskı 1	Z	2	1	3	4
				4	Özgün Baskı 2	Z	2	2	3	5
28	Devlet	S.Demirel	Isparta	2	Özgün Baskı	Z	2	0	2	3
29	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	2	Özgün Baskı	Z	2	0	2	3
30	Devlet	Trakya	Güzel S.	2	Özgün Baskı 1	Z	2	2	3	3
				3	Özgün Baskı 2	Z	2	2	3	3
31	Devlet	G.paşa	Erbaa	3	Özgün Baskı	S	3	1	4	3
				4	Özgün Baskı 2	S	1	3	3	3
32	Vakıf	Bilgi	MYO	3	Özgün Baskı 1	Z	3	0	3	2
				4	Özgün Baskı 2	Z	3	0	3	2
33	Vakıf	Doğuş	MYO	2	Özgün Baskı 1	Z	1	3	3	2
				3	Özgün Baskı 2	Z	0	4	2	2
34	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	3	Özgün Baskı	Z	2	2	3	4
35	Vakıf	Gedik	Gedik	1	Özgün Baskı Sis.	Z	2	2	3	3
36	Vakıf	İ.Kültür	İşletmecilik	3	Özgün Baskı 1	Z	2	0	2	2
				4	Özgün Baskı 2	Z	2	0	2	2
37	Vakıf	Nişantaşı	MYO	3	Özgün Baskı 1	Z	2	1	3	3
				4	Özgün Baskı 2	Z	1	2	2	2
38	Vakıf	Toros	MYO	1	Özgün Baskı 1	Z	1	2	2	2
				2	Özgün Baskı 2	Z	1	2	2	2
39	Vakıf	T.Özal	Ankara	3	Özgün Baskı 1	S	2	0	2	2
				4	Özgün Baskı 2	S	2	0	2	2
40	Vakıf	Yaşar	MYO	3	Özgün Baskı 1	S	0	4	2	4
				4	Özgün Baskı 2	S	0	4	2	4
41	V.MYO	F.Saraç	MYO	3	Özgün Baskı Tek.	Z	1	2	3	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 128 incelendiğinde 'Özgün Baskı' dersinin 1 vakıf MYO, 9 vakıf üniversitesi ve 31 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 41 program bünyesinde yer aldığı gözlenmektedir. Ders, 32 programda zorunlu olarak okutulurken, 9 programda seçmeli olarak okutulmaktadır. Ders, 28 programda iki dönemlik ders olarak kurgulanmıştır. Diğer programlarda ise ders tek dönemlidir. Ders, yaygın olarak 'Özgün Baskı' ismiyle müfredata yer almakta olup; en çok ikinci sınıfta okutulmaktadır.

Dersin teorik ve uygulama ders saat yükü dağılımlarına bakıldığında, 8 programda hiçbir uygulama ders saat yükü olmadığı görülmektedir. Uygulama ders saat yükü olan programlarda ise yük, en düşük 1, en yüksek 4 ders saati olmaktadır. Dersin teorik dağılımı değerlendirildiğinde ise 2 programda dersin teorik ders saat yükü olmadığı görülmektedir. Teorik ders saat yükü ise 1 ile 4 arasında değişen

değerleri alabilmektedir. Dersin kredi değeri en düşük 1, en yüksek 4'tür. Dersin 2 ile 5 arasında değişen AKTS değerleri aldığı görülmektedir.

Dersin amacı tüm programlarda aynı eksendedir. Tüm programlarda ders '*öğrencilere özgün baskı türleri olan çukur, linol, ipek baskı, ağaç baskı, taş baskı vb. ile ilgili yeterlilikleri kazandırmak*' amacındadır.

'*Özgün Baskı*' dersinin içeriği ise amaç da olduğu gibi tüm programlarda aynı özelliktedir. Tüm programlarda ders '*çukur, linol, ipek, ağaç, taş vb. baskı türleri hakkında teorik bilgiler verilerek atölye ortamında her bir baskı türüne uygun baskıların gerçekleştirilmesi*' içeriğine sahiptir.

6. Reklam Fotoğrafçılığı Dersi

Tablo 129'da, '*Reklam Fotoğrafçılığı*' dersine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 129: Reklam Fotoğrafçılığı Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Erciyes	MYO	4	Reklam Fotoğrafçılığı	Z	1	1	2	2
2	Devlet	Atatürk	Oltu	3	Reklam Fotoğrafçılığı	S	2	2	3	3
3	Devlet	Atatürk	Tortum	3	Reklam Fotoğrafçılığı	S	2	2	3	3
4	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	2	Stüdyo Fotoğrafçılığı	Z	3	0	3	3
5	Devlet	Gümüşhane	MYO	3	Rek. Fotoğrafçılığı 1	S	2	0	2	4
				4	Rek. Fotoğrafçılığı 2	S	2	0	2	4
6	Devlet	Kırklareli	Lüleburgaz	4	Reklam Fotoğrafçılığı	S	2	2	3	4
7	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	4	Stüdyo Fotoğrafçılığı	Z	3	0	3	4
8	Vakıf	Işık	MYO	3	Stüdyo Fotoğrafçılığı	Z	3	0	3	4
9	Vakıf	İ.İkonomi	MYO	3	Stüdyo Fotoğrafçılığı	Z	1	2	2	3
10	Vakıf	Okan	MYO	3	Reklam Fotoğrafçılığı	Z	2	4	4	5
11	Vakıf	T. Özal	Ankara	2	Reklam Fotoğrafçılığı	S	2	0	2	2
12	Vakıf	Yaşar	MYO	4	Reklam Fotoğrafçılığı	Z	1	2	2	4

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 129'a göre '*Reklam Fotoğrafçılığı*' dersi 5 vakıf üniversitesi ve 7 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 12 program bünyesinde yer almaktadır. Ders, 7 programda zorunlu, 5 programda seçmelidir. '*Reklam Fotoğrafçılığı*' dersi, sadece Gümüşhane Üniversitesi Grafik Tasarım Programında iki dönemlik bir derstir.

Dersin, uygulama ders saati yükü 5 programda bulunmamaktadır. Uygulama ders sata yükü olan programlarda ise uygulama yükü 1 ile 4 ders saati arasında değişen değerler almaktadır. Dersin teorik ders saat yükü ise tüm programlarda olup

en düşük 1 en yüksek ise 2 değerine sahiptir. Dersin kredi değeri 2 ile 3 arasında değişen değerler alırken; AKTS değer aralığı ise en düşük 2 en yüksek 4'tür.

Dersin amacı, tüm programlarda aynı olup 'öğrencinin temel stüdyo işlemlerini öğrenerek, stüdyo ortamında yapması gerekenler hakkında yeterlilikler kazandırmak'tır. Dersin içeriği de amacı gibi tüm programlarda aynı eksendedir. Ders içeriğinde 'ışık kompozisyonu, stüdyo malzemelerinin tanıtımı, çeşitli ürünlerin (model, mücevher, sanayi ürünleri vb.) fotoğraf çekimleri için yapılması gerekenler' yer almaktadır.

7. Web Tasarımı 1 ve 2 Dersi

Tablo 130'da, 'Web Tasarımı 1 ve 2' derslerine ilişkin bir dizi bilgi yer almaktadır.

Tablo 130: Web Tasarımı 1 ve 2 Dersi Bilgileri

	Statü	Üniversite	MYO	D	Ders Adı	Tür	T	U	K	AKTS
1	Devlet	Ahi Evran	Mucur	4	Web Tasarımı	Z	2	2	3	4
2	Devlet	Akdeniz	Serik	4	Web Tasarımı	Z	2	2	4	3
3	Devlet	Amasya	Tasarım	4	Web Tasarımı	Z	2	2	3	3
4	Devlet	Anadolu	Porsuk	3	Web Tasarımı	Z	1	1	2	2
5	Devlet	Balıkesir	Balıkesir	4	Web Tasarımı	Z	1	2	2	3
6	Devlet	Bartın	Bartın	4	Web Tasarımı	Z	2	1	4	4
7	Devlet	B.Ş.E.Ali	Bozüyük	4	Web Tasarımı	S	2	4	5	5
8	Devlet	B.Ecevit	Krd.Erg.	3	Web Tasarımı	S	3	0	3	4
9	Devlet	Ç.O.Mart	Ç.Tek.Bil.	3	Web Tasarımı	Z	3	1	4	5
10	Devlet	Dumlupınar	K.Tek.Bil.	4	Web Tasarımı	S	3	0	3	4
11	Devlet	Düzce	Gölyaka	3	Web Tasarımı	Z	1	2	2	3
12	Devlet	Ege	Ege	4	Web Tasarımı	Z	2	1	2,5	3
13	Devlet	Erciyes	M.Çıkırıkçı	2	Web Tasarımı	Z	3	1	2	2
14	Devlet	Atatürk	Oltu	3	Web Tasarımı	Z	2	2	3	3
				4	Web Editörü	Z	2	2	3	3
15	Devlet	Atatürk	Tortum	3	Web Tasarımı	Z	2	2	3	3
				4	Web Editörü	Z	2	2	3	3
16	Devlet	Fırat	Tek.Bil.	4	Web Tasarımı	Z	2	1	3	3
17	Devlet	Giresun	Tek.Bil.	3	Web Tas. Ani.	Z	3	0	3	3
				4	Web Tasarımı	Z	3	0	3	3
18	Devlet	Kastamonu	Kastamonu	4	Web Tasarımı	Z	2	1	3	5
19	Devlet	Kırıkkale	Kırıkkale	3	Web Tasarım	Z	2	1	3	2
				4	Web Graf. Tas.	S	2	2	3	4
20	Devlet	M.A.Ersoy	Tek.Bil.	4	Web Tasarımı	Z	4	0	4	5
21	Devlet	N.H.B.Veli	H.B.Veli	4	Web Tasarımı	Z	3	1	3,5	4

Tablo 130'un devamı

22	Devlet	N.H.B.Veli	MYO	4	Web Tasarımı	S	2	0	2	3
23	Devlet	O. Mayıs	Samsun	2	Web Tasarımı	Z	2	1	2,5	3
24	Devlet	Pamukkale	D. Tek.Bil.	4	Web Tasarımı	Z	2	1	3	4
25	Devlet	Sinop	Gerze	3	Web Tasarımı	Z	1	1	2	4
26	Devlet	S.Demirel	Isparta	3	Web Tas. 1	S	3	0	3	3
				4	Web Tas. 2	S	3	0	3	3
27	Devlet	S.Demirel	Uluborlu	3	Web Tasarımı	S	3	0	3	3
28	Devlet	Trakya	Güzel S.	4	Web Tasarımı	Z	2	1	2,5	3
29	Devlet	Uludağ	Tek.Bil.	3	Web Tas. 1	Z	3	0	1	3
				4	Web Tas. 2	S	1	0	2	3
30	Devlet	G.paşa	Erbaa	2	Web Tasarımı	Z	2	1	3	3
31	Vakıf	Avrasya	MYO	4	Web Tasarımı	Z	3	0	3	6
32	Vakıf	İ. Aydın	A. Bil	3	Web Tas. 1	Z	2	2	3	4
				4	Web Tas. 2	Z	2	2	3	4
33	Vakıf	Beykent	MYO	3	Web Tasarımı	S	2	1	3	5
34	Vakıf	Doğuş	MYO	4	Web Tasarımı	S	0	4	2	3
35	Vakıf	İ. Esenyurt	MYO	2	Web Tasarımı	Z	2	2	3	4
36	Vakıf	Gedik	Gedik	4	Web Tasarımı	Z	2	2	3	3
37	Vakıf	Gediz	MYO	3	Web Tasarımı	S	1	2	2	3
38	Vakıf	İ. Arel	MYO	2	Web Tasarımı	Z	1	2	2	4
39	Vakıf	İ. Kültür	İşletm.	4	Web Tasarımı	Z	2	1	3	3
40	Vakıf	Nişantaşı	MYO	4	Web Tasarımı	Z	2	1	3	3
41	Vakıf	T.Özal	Ankara	3	Web Tasarımı	Z	3	0	3	3
42	Vakıf	Yaşar	MYO	1	Web Tas.Giriş	S	1	2	2	4
43	Vakıf	K.Has	K.Has	3	Ağ Tasarımı	Z	2	2	3	7
44	V.MYO	F.Saraç	MYO	3	Web Tas. 1	Z	1	2	3	3
				4	Web Tas. 2	Z	2	2	3	3
45	V.MYO	Plato	MYO	3	Web Tasarımı	Z	2	1	3	4
46	V.MYO	Şişli	MYO	4	Web Tasarımı	Z	1	2	2	3

T:Teorik / U:Uygulama / K:Kredi / AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Tablo 130'a göre 'Web Tasarımı' dersi 3 vakıf MYO, 13 vakıf üniversitesi ve 30 devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 46 program bünyesinde yer almaktadır. Ders, 34 programda zorunlu, 12 programda seçmeli olarak okutulmaktadır. Tablo incelendiğinde dersin 8 programda iki dönemlik ders olarak kurgulandığı görülmektedir. Ders, yaygın olarak 'Web Tasarımı' ismiyle müfredata yer almaktadır.

Dersin teorik ve uygulama ders saat yükü dağılımlarına bakıldığında, 10 programda hiçbir uygulama ders saat yükü olmadığı görülmektedir. Uygulama ders saat yükü olan programlarda ise yük; en düşük 1, en yüksek 4 ders saati olmaktadır.

Dersin teorik dağılımı değerlendirildiğinde ise 1 programda dersin teorik ders saat yükü olmadığı görülmektedir. Teorik ders saat yükü ise 1 ile 4 arasında değişen değerleri alabilmektedir. Dersin kredi ise en düşük 1, en yüksek 5 kredi değerini alabilmektedir. Öte yandan dersin AKTS değerine bakıldığında 2 ile 7 arasında değişen değerleri aldığı görülmektedir.

Dersin amacı tüm programlarda aynı eksendedir. Tüm programlarda ders *'internet ortamı için web sayfası tasarlama ve grafik ara yüz tasarımlarının oluşturulması yeterliliklerini kazandırmak'* amacındadır.

'Web Tasarımı' dersinin içeriği ise amaçta olduğu gibi tüm programlarda aynı özelliğe sahiptir. Tüm programlarda ders *'HTML ve CSS kod yapısının anlatılması, Frame'ler aracılığı ile web sayfası oluşturmak, zengin içerikli web sayfaları ve kullandıkları farklı teknolojiler hakkında bilgi verilmesi'* içeriğine sahiptir.

4.3.1.5. Yetkinlik Dersleri

Bu bölümde, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi çalışmaları sonucunda ortaya çıkan 5.Düzey (Önlisans Eğitimi) tanımında yer alan *'Yetkinlikler'* bölümünde tanımlanan, *'Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği'*, *'Öğrenme Yetkinliği'*, *'İletişim ve Sosyal Yetkinlik'* ve *'Alana Özgü Yetkinlik'* alt bölümlerinde yer alan ve tanımlanan yeterlilikleri öğrencilere kazandırmak amacıyla müfredatta yer alan dersler hakkında genel bilgi verilmektedir.

Tablo 131'de, grafik tasarım programlarının, öğrencilerin yetkinliklerini geliştirmek üzere müfredatlarında yer verdikleri derslerle ilgili bilgiler yer almaktadır.

Tablo 131: Yetkinlik Dersleri (Genel)

Dersin Adı	Statü		Tür	
	D	V	S	Z
Araştırma Yöntem ve Teknikleri	18	2	13	7
Beden Eğitimi 1 ve 2	2	0	2	0
Bilimsel ve Kültürel Etkinlikler	3	0	1	2
Çevre Koruma	6	2	1	7
Girişimcilik	11	7	13	5
Güzel Sanatlar	4	1	4	1
İletişim	16	4	16	4
İlk Yardım	3	1	4	0
İşçi Sağlığı ve Güvenliği	5	2	7	0
İşletme Yönetimi	13	3	13	3
Kalite Yönetim Sistemleri	14	4	15	3
Kariyer Gelişimi	0	5	3	2
Matematik	20	6	1	25
Meslek Etiği	19	5	21	3
Mesleki Gelişmeler	22	3	9	16
Mesleki İngilizce	2	3	2	3
Sosyal Sorumluluk Projesi	1	3	0	4
Sunum Teknikleri	4	0	1	3
Üniversite Yaşamına Giriş	3	4	4	3

D: Devlet Üniversitesi / V: Vakıf Üniversitesi / S: Seçmeli Ders / Z: Zorunlu Ders

Tablo 131 incelendiğinde, grafik tasarım programlarında öğrencilere yetkinlik kazandırmak üzere müfredatta yer alan en yaygın ders ‘*Matematik*’ dersidir. Ders, 20 devlet, 6 vakıf üniversitesi programında yer almaktadır. Öte yandan ders, 25 programda zorunlu, 1 programda ise seçmeli olarak okutulmaktadır. Dersin amacı, ‘*öğrenciye, mesleği için gerekli olan matematik bilgi ve becerilerini işine uygulayabilme yeterliliği*’ kazandırmaktır.

İkinci en yaygın ders ise ‘*Mesleki Gelişmeler*’ dersidir. Ders, 22 devlet ve 3 vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 25 programda yer almaktadır. Ders, 9 programda seçimlik ders statüsündeyken, 16 programda zorunlu olarak okutulmaktadır. ‘*Mesleki Gelişmeler*’ dersinin amacı ise ‘*öğrencilere güncel olayları, gündemi ve grafik tasarım ile ilgili gelişmeleri takip etme yeterlilikleri*’ kazandırmaktır.

Yetkinlik dersi kapsamında yer alan en yaygın üçüncü ders ‘*Meslek Etiği*’ dersidir. Ders, 19 devlet ve 5 vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 24 program bünyesinde yer almaktadır. Ders, 21 programda zorunlu olarak okutulurken, 3 programda seçimlik ders statüsündedir. ‘*Meslek Etiği*’ dersi, *adından da anlaşılacağı gibi ‘öğrencilere, meslekleri ile ilgili yeterlilikleri kazandırmak’* amacına sahiptir.

Son olarak, dördüncü sırada yer alan bir diğere yetkinlik dersi ise *'Araştırma Yöntem ve Teknikleri'* dersidir. Ders, 18 devlet ve 2 vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 20 program bünyesinde yer almaktadır. Ders, 7 programda zorunlu olarak okutulurken, 13 programda seçimlik ders statüsündedir. *'Araştırma Yöntem ve Teknikleri'* dersi *'öğrencilere, bilim, bilimsel bilgi hakkında bilgi vererek, bir konu üzerinden bilimsel bir çalışma yapabilme yeterlilikleri kazandırmak'* amacına sahiptir.

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'deki grafik tasarım önlisans programlarının durumunu ortaya koyarak, programlarda iş piyasasının güncel ihtiyaçlarına uygun revizyonların yapılmasına ya da alternatif bir program önerisi hazırlanmasına yönelik olarak bir dizi araştırmaya ve inceleme yapılmıştır. Bur çerçevede, öncelikle mevcut yükseköğretim önlisans grafik tasarım programlarının içerikleri çeşitli kriterler açısından (teorik ve uygulama ters saati, AKTS, amaç ve içerik) değerlendirilmiştir. Sonrasında diğer ülke örnekleri incelenmiştir. Son aşamada ise grafik tasarım eğitiminin öğrenciler dışındaki paydaşları olan akademisyenler, sektör çalışanları ve işletme sahiplerine anket uygulanmıştır. Yukarıda sayılan üç aşama ile ilgili elde edilen bilgilere 'Sonuç' alt başlığında yer verilmiştir.

Genel öneriler dışında, paydaşlara (akademisyen, sektör çalışanları ve işletme sahipleri) yapılan anket kapsamında elde edilen bilgiler ile 3 akademisyen ve 5 sektör çalışan ile yapılan derinlemesine görüşme ve gerçekleştirilen çalıştay sonrasında ortaya çıkan veriler doğrultusunda yüksek öğretim önlisans düzeyi için bir 'Grafik Tasarım Programı' taslağı hazırlanmıştır. Taslak program önerisi EK1'de yer almaktadır.

5.1. ABD, İngiltere, Hindistan ve Malezya'da Grafik Tasarım Önlisans Programlarıyla İlgili Genel Sonuç ve Sonuç ve Değerlendirme

1. Diğer ülkelerdeki önlisans düzeyindeki eğitim uygulamaları incelendiğinde her bir ülkede kendine özgü bir yapılanma olduğu görülmüştür. Bunun birlikte incelenen ülkelerdeki programların ortak özelliğinin, sektörün değişen ihtiyaçlarına hızla uyum sağlayan ve teknolojiye ayak uyduran dinamik bir ders yapılanması olduğu tespit edilmiştir.

2. Türkiye'dekine en yakın uygulamaların yer aldığı Amerika Birleşik Devletleri önlisans programlarındaki derslerin ağırlıklı olarak mesleki alan derslerinden oluştuğu gözlenmektedir. Mesleki alan derslerinde ise ağırlıklı olarak 2D tasarım (görüntü işleme, sayfa tasarımı, reklam grafiği vb.), ambalaj tasarımı dersleri ve web tasarımı dersleri oluşturmaktadır.

3. İncelenen ülkelerden Birleşik Krallıkta eğitim yapılanması modüler olarak kurgulanmıştır. Ancak bu ülkedeki modüler yapılanma, Ülkemizdeki modüler sistemden farklıdır. Her bir modülün altında modülün ağırlığına göre dersler bulunmaktadır.

4. Hindistan'daki örneklerde ağırlığın çoğunlukla web tasarımı ve animasyon üzerine yoğunlaşmış olması dikkat çekicidir.

5. İncelenen son ülke olan Malezya'da da 2D tasarım dersleri ağırlıklıdır. Malezya'daki önlisans grafik tasarım eğitimi uygulamalarındaki en önemli fark; beşinci ya da altıncı dönemin tamamen sektör içinde geçiriliyor olmasıdır.

5.2. Paydaşlara Uygulanan Anket Bulguları İle İlgili Genel Sonuç ve Değerlendirmeye Dayalı Öneriler

Akademisyenler, sektör çalışanları ve iş verenlere uygulanan anketlerden elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar ve bunlar hakkındaki yorumlar genel hatları ile aşağıda sunulmaktadır:

1. Sektör işletmelerinin işe alımdaki en önemli kriteri, "deneyim"dir. Dolayısıyla öğrencilerin okul yaşantısı içinde sektörle ilişki içine girecek bir yapılanma çok önemli hale gelmiştir. Öğrencilerin ilgili sektör işletmelerinde daha fazla zaman geçirmeleri gerekmektedir. İş piyasasında geçirilecek zaman ile ilgili düzenleme Milli Eğitim Bakanlığı'nın meslek liselerindeki staj uygulamasına yönelik bir yapılanmanın önlisans programlarına uyarlanması şeklinde olabileceği gibi Malezya'daki önlisans grafik tasarım programlarındaki gibi artı bir dönem iş yeri uygulaması şeklinde de kurgulanabilir. Ayrıca seçilen yöntem her ne olursa olsun, öğrencinin iş yerinde geçirdiği sürenin krediye ve AKTS değerine yansıtılması gereklidir.

2. Anket bulgularına göre sektörü temsil eden 181 işletmenin önümüzdeki 5 yıllık dönemde (2015-2020) 369 grafik tasarımcıya ve 242 grafik tasarımcı yardımcısına ihtiyacı olduğu görülmektedir. 181 işletmenin ihtiyaçları ile tüm sektörün ihtiyaçları arasında tam bir orantı kurulması mümkün olmasa da; oldukça yüksek sayıda bir eleman ihtiyacı olduğu ortadadır.

Bölüm 3.6'da (Türkiye'deki Grafik Tasarım Eğitime Kurumsal Bakış) ayrıntılı olarak incelenen yükseköğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin ve mezunların sayıları dikkate alındığında, eleman ihtiyacını karşılamak konusunda eğitim

kurumlarının yetersiz kalacağını söylemek mümkündür. Dolayısıyla var olan eğitim kurumlarının kontenjanlarının gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

3. Mesleki derslerdeki eksikliklerin yanısıra anket bulguları ile ortaya çıkan bir başka sonuç, sektör çalışanlarının insan ilişkileri (iletişim) ve ekiple çalışma becerileri konusunda da eksiklikleri olduğudur. Yükseköğretim kurumları sürekli eğitim merkezleri aracılığı ile ya da kurumsal firmalar kendi bünyelerinde sektör çalışanlarının bahsedilen eksiklerine yönelik eğitim programları düzenliyor olsalar da, mezuniyet sonrasında beklemek yerine, mevcut eğitim programlarında da belirtilen konuları geliştirici dersleri müfredata eklemek gereklidir.

4. Ankete cevap veren tüm paydaşlar; akademisyenler, sektör çalışanları ve işletme sahipleri; mezunların, grafik tasarım sektörünün hitap ettiği tüm alanlarda geniş bir bilgi ve beceri tabanına sahip olmaları gerektiği görüşündedirler. Ayrıca, geniş tabanlı beceri üzerinde temel düzeyde uzmanlaşmaların da olması gerektiği paydaş görüşleri arasındadır. Dolayısıyla eğitim programlarında bu tür bir yapılanmanın oluşturulması gerekmektedir.

5. Tüm paydaşlar, önlisans düzeyindeki grafik tasarım mezunlarının baskı sistemleri ve baskı malzemeleri konusunda bilgi sahibi olmaları gerektiği görüşünü bildirmektedirler. Paydaşlar, öğrencilerin/mezunların tasarladıkları işlerin farklı baskı teknikleri ile ilişkisini kurabilmeleri; tasarım, malzeme ve maliyet analizi yapabilmeleri için program müfredatında baskı konulu derslerin olması gerektiğini ifade etmektedirler.

6. Öğrencilerin kendilerinin farkında olarak, ezbere dayanmayan, bilgiye kolaylıkla erişebilen, dolayısıyla teknolojiyi ileri düzeyde kullanarak yeni gelişmelere uyum sağlayabilecek yeterliliği kazanmış olmasının sektöre adaptasyonlarını kolaylaştıracağı da paydaşların ortak görüşlerinden biridir. Bunun gerçekleşmesinin yolu da yeni bir müfredat hazırlanması ve programda bu yapının kurulmasıdır.

7. Grafik tasarım programlarının öğrenciler dışındaki çeşitli taraflara (Sektör çalışanları, grafik tasarıma meraklı olanlar vb.) yönelik faaliyetlerde bulunması konusunda ilk sırada gelen faaliyet, "atölye çalışmaları" olmuştur. Seminer ya da sertifika programlarının düzenlenmesinin son sırada kalmış olması üzerinde düşünülmesi ve araştırması gereken bir konudur.

8. Taraflara uygulanan anket sonucunda verilen eğitimin teorik, uygulama ve teknoloji kullanımı dengesinde, eğitim yapılanmasının %50'lik kısmının tamamen

uygulamaya yönelik olması gerekliliği ön plana çıkmıştır. Teorinin ağırlığının en düşük düzeyde tutulması gerektiği görüşü paydaşlarca benimsenirken; bilgisayar kullanımını ise %30'lar düzeyinde olması gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla mevcut programların ders müfredatları bulgular ışığında gözen geçirelerek revize edilmelidir. Tez kapsamında hazırlanan program tasarısında (EK1) ise ortaya çıkan değerler dikkate alınmıştır.

9. Önlisans grafik tasarım programı mezunlarının unvanının ne olması gerektiği sorusuna, tüm taraflar arasında grafik tasarım programı mezunlarının unvanının 'Grafik Tasarımcı' olması gerektiği konusunda fikir birliği oluşmuştur. Bununla birlikte doğru bir isimlendirmenin yapılabilmesi için tüm paydaşların bir araya geldiği çalıştaylar ile önlisans düzeyi için 5. Seviye meslek standardının acilen geliştirilmesi gerekmektedir.

10. Grafik tasarım alanında eğitim veren önlisans düzeyi ile lisans düzeyi arasında ne tür farklar olabileceği konusu araştırılmıştır. Tarafların verdikleri cevaplara göre her iki eğitim düzeyi arasındaki en anlamlı fark; önlisans düzeyinde uygulama ağırlıklı iken; lisans düzeyinde kuram ve uygulamanın eğitimde daha dengeli olması yönündeki görük farkı olduğu gözlenmektedir.

11. Yapılan çalışmalarda üniversite ve sektör arasındaki iletişim de sorgulanmıştır. Tüm taraflarda okul ile sanayi arasındaki ilişkinin düşük olduğu ancak okul ile sanayi arasındaki ilişkinin çok önemli olduğu görüşü hakimdir. Öneri olarak hazırlanan programda (EK1) öğrencilerin sektörle ilişkisinin yoğun olması için gerekli önlemler alınmaya çalışılmıştır.

12. Araştırma kapsamında ele alınan bir diğer konu ise eğitim kurumlarının eğitim öğretim faaliyetlerinde güncel teknolojiyi kullanma durumuyla ilgilidir. Tahmin edildiği gibi eğitim kurumlarının teknolojinin gerisinde kaldığı gerçeği ortaya çıkmıştır. Öneri olarak hazırlanan programda bu konuda da gerekli tavsiyeler yer almaktadır.

13. Ortaya çıkan bir başka durum ise eğitim faaliyetlerini yürüten akademisyenlerin sektörel deneyim durumudur. Anketi cevaplayan paydaşlar, akademisyenlerin sektör deneyiminin düşük olduğu görüşüne sahiptir. Akademisyenlerin sektörel deneyim eksikliğinin sebeplerinin bir başka araştırmada ayrıntılı olarak ele alınması gerektiği düşünülmektedir.

5.3. Türkiye’deki Önlisans Grafik Tasarım Programlarının Müfredatları Hakkında Genel Sonuç ve Değerlendirmeye Dayalı Öneriler

Türkiye yükseköğretim sistemi içinde eğitim-öğretim faaliyetlerini yürüten grafik tasarım programlarının müfredatının çeşitli kriterlere göre (teorik, uygulama, AKTS içerik ve amaç) değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan bulgular aşağıda yer almaktadır.

1. Bölüm 4.3.1’de ayrıntılı olarak incelendiği gibi, hemen hemen her ön lisans programının kendine özgü bir müfredatı mevcuttur. Uygulamalı eğitim gereken sanatsal ve teknik konulardaki çoğu dersin müfredatta teorik olarak görüldüğü ya da uygulama derslerinin son derece az olduğu tespit edilmiştir. Eğitim kurumlarında yeterli uygulama yapamayan İstanbul, Ankara, İzmir gibi şehirlerdeki meraklı öğrenciler, uygulama eksikliklerini sektörde staj ya da yarı zamanlı çalışma yoluyla kapatabilmektedirler. Ancak Doğu, Karadeniz ve İç Anadolu’da sektörün yeterince gelişmemiş olduğu şehirlerdeki öğrencilerin böyle bir şansları da yoktur. Dolayısıyla grafik tasarım sektörünün yoğunlaştığı illerde ya da bölgelerde grafik tasarım program sayısı arttırılırken; sektörün aktif olmadığı bölgelerde yer alan programların kapatılmasının harcanan emek, zaman ve yatırımın verimliliği açısından yararlı olacağı düşünülmektedir. Doğru bir değerlendirme yapılabilmesi için Yükseköğretim Kurumu’nun hızlı bir şekilde bölgesel iş piyasası ihtiyaç analizlerini yapması gerekmektedir.

2. Yapılan inceleme sonunda grafik tasarım programlarında temel alan dersi olarak okutulan dersler arasında bir bütünlüğün olmadığı ve içerik olarak birbirlerini kapsadıkları ortaya çıkmıştır. Özellikle ‘Temel Sanat Eğitimi’ dersi ile ‘Desen’ dersinin birbirlerinin içeriklerini kapsadıkları görülmüştür.

3. Baskı teknikleri dersi az sayıda program müfredatında bulunmaktadır. Bu sonuç, anket sonuçlarıyla karşılaştırıldığında katılımcıların beklentilerinin mevcut programlarca karşılanmadığı ortaya çıkmaktadır. Öte yandan ‘Baskıya Hazırlık’ dersinin ise ‘Baskı Teknikleri’ dersine nispeten müfredatlarda daha yaygın olduğu; ancak yine de yeterli düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

4. Aynı program müfredatında yer alan ‘Grafik Tasarım’ dersleri ile ‘Görsel İletişim Tasarımı’ derslerinin içerikleri birbirlerini kapsamaktadır. Yani ders içerikleri ve amaç aynı iken ders isimlerinin farklılaşması durumu ortaya çıkmıştır. Aynı

programda aynı içeriğin, isimleri değişik derslerle tekrar ediliyor olmasının mantığı anlaşılammıştır.

5. Öğrencilerin özgün baskı türleri ile baskı yaparak sanatsal çalışmalar ortaya koyması bir bakış açısı kazanmaları adına katkı veriyor olmakla birlikte öğrencilerin ders kapsamında öğrendiklerini ilgili sektör işletmelerinde kullanmaları mümkün değildir. Asıl amacı iş piyasalarına teknoloji ile uyumlu çalışabilecek nitelikli ara insan gücü kazandırmak olan ön lisans programlarında, öğrencilerin uzun zamanlarının sanatsal baskı çalışmalarına ayrılması anlamlı bulunmamaktadır.

6. Grafik tasarım programlarının tamamı genel olarak incelendiğinde, pek çok dersin içerik ve amaç bağlamında birbirlerine benzer özellikte cümlelerle tanımlandığı tespit edilmiştir. Bu durum ve sebepleri bir bakışa araştırmanın konusu olarak ayrıca değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Amerika Birleşik Devletleri Ankara Büyükelçiliği (2011). *'Amerika'da Yaşam'* New York,
- Asker, M. (1983). *'Grafik Sanatlar Tarihi ve Yorumlar'* İstanbul, MÜGSF Yayınları
- Aydağül, B. (2006). *'Beceriler, Yeterlilikler ve Mesleki Eğitim: Politika Analizi ve Öneriler'* İstanbul, Sabancı Üniversitesi ve TÜRKONFED, Artpres
- Balcı, A. (Ed.) (2011). *'Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri'* Ankara, Pagem Akademi
- Boekraad, H. (2000). *'Copy Prof A New Method for Design and Education'*, (Edit by, Edith Gruson and Gert Staal, 'Graphic design as Visual Rhetoric Principles for Desing Educakiton, Rotterdam,
- Becer, E. (1999). *'İletişim ve Grafik Tasarımı'*, Ankara, Dost Kitabevi
- Bektaş, D. (1992). *'Çağdaş Grafik Tasarımın Gelişimi'*, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları
- Cheney, G.R., Ruzzi, B.B. ve Muralidharan, K. (2006). *'A Profile of The Indian Education System'*, National Center on Education and The Economy
- Çetinsaya, G. (2014). *'Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi İçin Bir Yol Haritası'* Eskişehir, A.Ü. Basımevi
- Demirel, F. (2011). *'Sultan II. Abdulhamid'in Mirası: İstanbul'da Kamu Binaları'*, İstanbul, İstanbul Ticaret Odası Kültürel ve Sanatsal Araştırmaları Yayınları, Yayın No:2011-11
- Devlet Planlama Teşkilatı, (2014). *'Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018 Mesleki Eğitimin Yeniden Yapılandırılması Çalışma Grubu'* Ankara, DPT Yayınları.
- Devlet Planlama Teşkilatı (1963). *'I. 5 Yıllık Kalkınma Planı: 1963-1967'* Ankara, Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları
- Devlet Planlama Teşkilatı (1968). *'II. 5 Yıllık Kalkınma Planı: 1968-1972'* Ankara, Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları

- Devlet Planlama Teşkilatı (1977). *'III. 5 Yıllık Kalkınma Planı: 1973-1977'* Ankara, Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları
- Drucker, J. ve Mc Varish, E. (2013). *'Graphic Desing History 2/E'*, Pearson
- Durmuş, B., Yurtkoru, E.S. ve Çinko, M. (2013). *'Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi'* İstanbul, Beta Basım, 5. Baskı
- Erginer, A. (2009). *'Avrupa Birliği Eğitim Sistemleri'*, Ankara, Pagem Akademi, 3. Baskı
- Eşme, İ. (2007). *'Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu ve Sorunlar'* Ankara, YÖK Yayınları.
- Giddens, A. (1994). *'Modernliğin Sonuçları'*, E. Kuşdil (çev.) İstanbul, Ayrıntı Yayınları
- Gombrich, E.H. (1980). *'Sanatın Öyküsü'*, B. Çömert (çev.) İstanbul, Remzi Kitabevi
- Government of India Ministry of Human Resource Development (2014). *'Education for All Fowards Quality of Human Rescource Development'*, New Delhi
- Government of India Ministry of Human Resource Development (2012). *'Preliminary Report Malaysia Education Blueprint: 2013-2025'*, New Delhi
- Gürüz, K. (2003). *'Dünyada ve Türkiye'de Yükseköğretim Tarihi ve Bugünkü Sevk ve İdaresi Sistemleri'* 2. Baskı, Ankara, YÖK Yayınları.
- Gürüz, K., Erdoğan, Ş., Şengör, C., Türker, K. Ve Yurtsever, E. (1994). *'Türkiye'de ve Dünyada Yükseköğretim Bilim ve Teknoloji'* TÜSİAD Yayın No:94, İstanbul,
- Hoşgör, Ş. ve Tansel, A. (2010). *'2050'ye Doğru Nüfus Bilim e Yönetim: Eğitim, İşgücü, Sağlık ve Sosyal Güvenlik Sistemlerine Yansımaları'* İstanbul, TÜSİAD Yayınları, Yayın No:TÜSİAD-T/2010/11/505
- ICOGRADA (2011). *'Design Education Manifesto 2011'*, Italy, ISBN 978-0-9809179-0-1
- Internationalising Education (EP-Nuffic) (2015). *'Education System India: The Indian Education System Decribed and Compared With The Dutch System'*

- İstanbul Büyükşehir Belediyesi (2011). '*İSMEK Kataloğu*' İstanbul, İSMEK Yayınları
- Kalaycı, S. (2008). '*SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*' 3. Baskı, Ankara, Asil Yayın Dağıtım
- Karasar, N. (1981). '*Önlisans Eğitimi ve Teknik Eğitimde Uygulanabilirliği – Tarama Modelinde Bir Araştırma*' Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi
- Kavak, Y. (1999). '*Meslek Yüksekokulları, Değişim ve İş Hayatı İle İlişkiler*' Ankara, YÖK Yayınları
- Kavak, Y. (1992). '*Meslek Yüksekokullarında Değişim ve İş Hayatı İle İlişkiler*' Ankara, Evren Ofset
- Kerr, C. (2001). '*The Use of The University*' Harvard, Harvard University Press
- Kirsch, M. ve Beernaert, Y. (2011). '*Short Cycle Higher Education in Europe Level 5: Missin Link*' Brussels, EURASHE Publishing
- Knowles, M. (1973). '*The Adolt Learner: A Neglected Species*' Texas, Gulf PUBLISHING Company
- Küçükcan, T. ve Gür, B.S. (2009). '*Türkiye'de Yükseköğretim. Karşılaştırmalı Bir Analiz*' Ankara, SETA Yayınları, Pelin Ofset
- Lynton, N. (2004). '*Modern Sanatın Öyküsü*', C. Çapan ve S. Öziş (çev.) İstanbul, Remzi Kitabevi
- Meggs, P.B. ve Purvis, A.W. (2012). '*Meggs History of Graphic Design*', 5th Edition, Canada, Wiley Press
- Mercin, L. ve Alakuş, A.O. (2009). '*Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi*', Ankara, PagemA Yayıncılık
- Milli Eğitim Bakanlığı (2011). '*Grafik ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı*', Ankara, MEB Yayınları
- Milli Eğitim Bakanlığı (2015). '*Milli Eğitim İstatistikleri (Örgün Eğitim) 2014/15*', Ankara, MEB Yayınları

- Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi (2011). '*Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi Talimatnamesi*', İstanbul, MSGÜ Sanayi-i Nefise Mektebi-i Yayınları Çeviri Dizisi 1,
- OECD (2014). '*Education at a Glance 2014: OECD Indicator*' Paris, OECD Publishing
- OECD (1973). '*Problems of Employment for Graduates of Short-Cycle Higher Education and French Experience with University Institutes of Technology IUT's*' Paris, OECD Publishing
- Pekmezci, H. (1992). '*Tüm Yönleriyle Serigrafi, İpek Baskı*', Ankara, İlke Yayınları
- Parnou, R.J. (1989). '*Desktop Publishing The Awful Truth*', New York, Parnou Graphics
- Renda, G. ve Erol T. (1980). '*Başlangıçtan Bugüne Çağdaş Türk Sanatı Tarihi 1*', İstanbul, Tıglat Yayınevi
- Resmi Gazete, '*2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu*', 04.11.1981, sayı:17506
- Resmi Gazete, '*Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği*', 01.17.1996, sayı: 22683
- Resmi Gazete, '*1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu*' 24.06.1973, sayı:14374
- Resmi Gazete, '*Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2014-2016)*' 26.03.2014, sayı: 29163
- Resmi Gazete, '*Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği*' 14.02.2006, sayı: 26080,
- Resmi Gazete, '*Teknik Okulları Yönetmeliği*' 06.07.1953, sayı: 8450
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (1992). '*Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*', İstanbul, Remzi Kitapevi
- Tansuğ, S. (1993). '*Çağdaş Türk Sanatı*', İstanbul, Remzi Kitabevi
- Türkiye İstatistik Kurumu (2010). '*NACE Rev.2 Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflanması*' Ankara, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası

- Türkoğlu, A. (Ed.) (2015). *'Karşılaştırmalı Eğitim – Dünya Ülkelerinden Örneklerle'* Ankara, Anı Yayıncılık
- UNESCO (2010). *'World Data on Education in United Kingdom'* VII. Ed., Paris,
- UNESCO (2010). *'World Data on Education: Malaysia'* VII. Ed., Paris,
- University Grants Commission (2003). *'Higher Education India: Issues, Concerns and New Directions'*, New Delhi
- U.S. Departman of Education (2005). *'Education in The United States A Brief Overview'* Washington,
- Varda, Y. (1974). *'Yükseköğretimde Önlisans Sorunu'* İzmir, Ege Üniversitesi Matbaası
- Yükseköğretim Kurulu (2006). *'Meslek Yüksekokulları, Mevcut Durum ve Öngörüler'* Ankara, YÖK Yayınları
- Yükseköğretim Kurulu (1991). *'Türk Yükseköğretiminde On Yıl: 1981 Reformu ve Sonuçları'* Ankara, YÖK Yayınları
- Yükseköğretim Kurulu (1996). *'Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu'* Ankara, YÖK Yayınları
- Yükseköğretim Kurulu (2000). *'Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu'* Ankara, YÖK Yayınları
- Yükseköğretim Kurulu (2004). *'Meslek Yüksekokullarının Bugünkü Durumu ve Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okullarından Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişin Değerlendirilmesi'* Ankara, YÖK Yayınları
- Yükseköğretim Kurulu (2005). *'Türkiye Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu'* Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi
- Yükseköğretim Kurulu (2011). *'Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) Temel Alan Yeterlilikleri Sanat Temel Alanı Raporu'*, Ankara, YÖK Yayınları
- Yavuz, M. (2011). *'Malezya Ülke Raporu'*, Ankara, Dış Ticaret Müsteşarlığı, İhracatı Geliştirme Edüt Merkezi,

Wissema, J.G. (2009). 'Üçüncü Kuşak Üniversitelere Doğru; Geçiş Döneminde Üniversiteleri Yönetmek' İstanbul, Özyeğin Üniversitesi Yayınları

Makaleler

Ad., V.N.K. ve Er, K.O. (2011). 'The Comparison of Physics Curricula in Turkey and Malaysia' *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitim Dergisi (EFMED)*, Cilt:5, Sayı:2, 312-336

Adıgüzel, C. ve Berk, Ş. (2009). 'Mesleki ve Teknik Öğretimde Yeni Arayışlar: Yeterliğe Dayalı Modüler Sistemin Değerlendirilmesi' *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:VI, Sayı:I, 220-236

Akyurt, N. (2009). 'Meslek Yüksekokulları ve Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Yüksekokulu Öğrencilerinin Genel Profili' *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(11), 175-189

Alakuş, A.O. (2003). 'Dünden Bugüne Güzel Sanatlar Eğitimimizin Genel Bir Görünümü' *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:160, 1-9

Alkan, R.M., M. Suiçmez, M. Aydınkal ve M. Şahin. (2014). 'Meslek Yüksekokullarındaki Mevcut Durum ve Bazı Çözüm Önerileri' *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, Dec.2014, Vol.4, Issue 3, 133-140

Arap, S.K. (2010). 'Türkiye Yeni Üniversitelerine Kavuşurken: Türkiye'de Yeni Üniversiteler ve Kuruluş Gerekçeleri' *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65-1, 1-29

Bahşi, N. (2011). 'Meslek Yüksekokullarının Sorunları ve Yöneticilerinin Tutum ve Davranışları Üzerinde Bir Araştırma' *Çanakkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:20, Sayı:2, 165-178

Balcı, S. (1995A). 'Türkiye'deki Meslek Yüksekokullarının Kuruluşu ve Gelişimi' *Ankara Üniversitesi Çankırı Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Sayı:1, 5-10

Balcı, S. (1995B). 'Türkiye'de Teknikerlik Eğitimi ve İleriye Dönük Projeksiyonlar' *Ankara Üniversitesi Çankırı Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Sayı:1, 11-18

Balcı, S. (1992). 'MEB-YÖK-DB I. Endüstriyel Eğitim Projesinin Meslek Yüksekokullarına Getirdiği Katkılar' *Eğitim Dergisi*, Sayı:1, 1-15

- Başkan, G.A (2001). 'Türkiye'de Yükseköğretiminin Gelişimi' *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi dergisi Dergisi*, Cilt:21, Sayı:1, 21-32
- Becer, E. (1993). 'Yaratıcılık ve Grafik Tasarım' *Anadolu Sanat Dergisi*, Sayı:1, 43-49
- Bilge, İ. (2011). 'Sanatçı Mısınız? Tasarımcı Mısınız?' *Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi-YEDİ*, Sayı:5, 45-51
- Çolak, N. (2014). 'İKMEP ve Elektrik Önlisans Programları' *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi (EJOIR)*, Cilt:2, Özel Sayı, 113-124
- Demir, H. (2003). 'Geçmişten Günümüze Grafik Tasarımın İşlevi ve Başlıca Gelişim Evreleri' *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, Sayı:4, 57-62
- Demirtaş, B. ve Yılmaz, Ö. (2013). 'Türkiye'de Yükseköğretimde Küresel Standardizasyonu Yakalamada İKMEP ve Örnek Ülke Modelleriyle Karşılaştırma' *Electronic Journal of Vocational Colleges*, Mayıs, 130-135
- Elmacı, O., Poyraz, K., Çalık, M. (1998). Yükseköğretimde (Meslek Yüksekokullarında) Kalite Güvence Sisteminin Oluşturulmasına Yönelik Bir Değerlendirme Format önerisi' *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Dergisi*, Sayı:1, 111-137
- Emirgil, B.F. (2009). 'Yeni Mesleki Eğitim Yaklaşımı ve Yeni Mesleki Paradigmaların Türkiye'deki Yansımaları Olarak 'MEGEP'' *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı:56, 575-600
- Ergin, A. ve Yağcı, Ö. (2003). '4702 Sayılı Yasa Çerçevesinde Gerçekleştirilen MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Projesine Yönelik Bir Değerlendirme' *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 256-264
- Ergen, E.V. (2014). 'Çağdaş Grafik Tasarım Eğitiminde Kavramsal Düşünceyi ve Yaratıcı Algıyı Geliştirmeye Yönelik Projeler' *Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Sayı:3, 65-71
- Erkmen, B. (1983). 'Hazırlanmamış Bir Grafik Sanatlar Sözlüğünden Bazı Alıntılar' *Hürriyet Gösteri Sanat ve Edebiyat Dergisi*, (31), 74-91

- Ertürk, M. (2014). 'Grafik Sanatlardan İletişim Tasarımına: Görsel İletişim Tasarımı Bölümleri'nin Durumu' *Basım Dünyası Dergisi*, Sayı:83, 48-50
- Ertürk, M. (2014). 'Grafik Sanatlardan İletişim Tasarımına: Görsel İletişim Tasarımı Bölümleri'nin Durumu' *Basım Dünyası Dergisi*, Sayı:84, 46-49
- Genç, S.Z. ve Eryaman, M.Y. (2011). 'Değişen Değerler ve Yeni Eğitim Paradigması' *Sosyal Bilimler Dergisi*, 89-102
- Gropius, W. (1919). 'Bauhaus Manifesto and Program (1919)
- Güçlü, N. ve Bayrakçı, M. (2004). 'Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sistemi ve Hiçbir Çocuğun Eğitimsiz Kalmaması Reformu' *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:5, Sayı:2, 51-64
- Gümüšoğlu, Ş., Ünal S., Kestane Ö. (2010). 'Meslek Yüksekokullarında eğitimin Kalitesini Artırmaya Yönelik Çabalar ve Öğrenci Gözüyle Öğretim Elemanlarının Değerlendirilmesi: İzmir Meslek Yüksekokulu Örneği' *TUBAV Bilim Dergisi*, Cilt:3, Sayı:2, 201-214
- Gürbüz, R. (1995). 'Meslek Yüksekokullarının Geliştirilmesi İçin Teklifler' *Ankara Üniversitesi Çankırı Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Sayı:1, 1-4
- Göktaş, Y. (2009). 'Modern Eğitim Kurumlarının Batılılaşma Dönemindeki Gelişimi (1700-1900)' *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Sayı:22, 11-25
- Henden, R. (2006). 'Üçüncü Yılında Sınavsız Geçiş Uygulamaları: Alaplı Melek Yüksekokulu Örneği' *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:2, Sayı:4, 157-168
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi (2015). 'İSMEK Haber Bülteni', Sayı:14
- Kavak, Y. (1998). 'Short-Cycle Higher Education A Review of OECD Countries Experiences of Turkey' *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:14, 100-106
- Karacaoğlu, C.Ö. ve Çabuk, B. (2002). 'İngiltere ve Türkiye Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması' *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:155-156, 1-9
- Küçükahmet, L. (1977). 'İngiltere ve Galler Bölgesinde Eğitim' *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt:10, Sayı:1, 187-198

- Lee, M.N.N. (1999). 'Education in Malaysia:Toword Vision 2020' *School Effectiveness and School Improvement*, Vol.10, No:1 86-98
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). 'Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği' *Tebliğler Dergisi*, Sayı:2582
- Nargül, Ş. ve Yüksel, E. (2009). 'Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişte İzlenen kriterlerin Değerlendirilmesi' *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, Cilt:9, Sayı:2, Yıl:9, 189-205
- Odabaşı, B. (2013). 'Mesleki ve Teknik Önlisans Programlarında Kalite Arayışı: Sınavsız Geçiş' *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:22, Sayı:2, 269-286
- Önal, F.M ve Akpınar, B. (2007). 'Grafik Teknikerliği Programlarının Değerlendirilmesi' *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, Cilt:5, Sayı:2, 35-39
- Örs, T. (2003). 'Meslek Yüksekokullarının Toplumsal İşlevi Bir Meslek Yüksekokulunun Kurumsal İmaj Araştırması' *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Bahar 2003, Sayı:10, 1-16
- Özdemir, A. (2009). 'Veri Tabanlarından Bilgi Keşfi İle Meslek Yüksekokullarında Sınavsız Geçişin Değerlendirilmesi' *EKEV Akademi Dergisi*, Yıl:13, Sayı:40, 95-104
- Özdemir, D. ve Göktaş, Y. (2012). 'Meslek Yüksekokullarında İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Öğretim Programının Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi: Erzincan Üniversitesi Örneği' *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, Cilt:2, Sayı:2, 126-131
- Özsoy, V. (2001). 'Türkiye'de Resim İş Eğitimi (Sanat Eğitimi) Tarihine Kısa Bir Bakış' *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16:1, 109-121
- Polatcan, M. ve Polatcan A. (2015). 'Education System of Malaysia: A Comparison With Turkey in Terms of Purpose, Structures and Processes' *Route Educational and Social Science Journal*, Volume:2(2), 725-738
- San, İ. (2001). 'Sanatlar Eğitimi' *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt:34, Sayı:1, 23-34

- Sarıkavak, N. K. (2012). 'Grafik Tasarım Eğitiminin Geleceğine Bir Bakış' *Sanat Yazıları Dergisi*, 27, 113-132
- Soyak, A. (2003). 'Türkiye'de İktisadi Planlama: DPT'ye İhtiyaç Var mı?' *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(2), 167-182
- Sürmeli, K. (2013). 'Amerikan Grafik Tasarımında Avrupa Modernizmi' *NWSA-Fine Arts, Original Study*, 9(2), 101-110
- Şahin, İ., T. Fındık (2008). 'Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum ve, Sorunlar ve Çözüm Önerileri' *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 65-86
- Tanrısever, S., Erişen, Y. (2009). 'The Evaluation of Modular Education Programmes Develop for The 'Modernization of Vocational and Technical Education Project' *Procedia Social and Behavioral Sciences*, Vol.1, 1384-1388
- Tekeli, İ. (2010). 'Dünya'da ve Türkiye'de Üniversite Üzerine Konuşmanın Değişik Yolları' *Toplum ve Bilim Dergisi*, 97, 123-143
- Tepecik, A. (1998). 'Hizmet Pazarlamasında Grafik Sanatların Yeri ve Önemi' *Konfeksiyon Teknik Dergisi*, (52), 65-71
- Tunç, A. (2005). 'Yüksekokullarına Sınavsız Geçişin Değerlendirilmesi' *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:1, Sayı:2, 75-81
- Turani, A. (2011). 'Prehistoryadan Günümüze İnsanlığın Yarattığı Dört Temel Ekonomi ve Bunların Yaşam, Kültür ve Güzel Sanatlar Üzerinde Etikleri' *Sanat ve Tasarım Dergisi*, Sayı:08, 25-33
- Uçar, C. ve Özerbaş, M.A. (2013). 'Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye'deki Konumu' *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt:2, Sayı:2, Makale No:28, 242-253
- Uzun, D.A. (2014). 'Sanayi-i Nefise Mektebi ve Paris Güzel Sanatlar Okulu 'L'ecole DesBeaua Arts' Üzerine Bir Değerlendirme' *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl:2, Sayı:6, 75-81

Yıldız, A., Sönmez, C.T. ve Ciloşoğlu, M. (2015). 'Meslek Yüksekokullarında Sınavsız Geçiş ve Etkileri: Amasya Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Örneği' *EJOIR*, Özel Sayı, 201-214

Bildiriler

Bakı, F.İ (13-15 Haziran 2012). 'Bologna Sürecinde Kalite Yaklaşımının Öğrenme Performansına Etkisi Üzerine Bir Araştırma Önerisi' *Ulusal Meslek Yüksekokulları Çalıştayı ve Öğrenci Sempozyumu*, Bildiriler Kitabı, Ürgüp, 66-72

Balcı, S. ve Kabak, Ş. (09-10 Eylül 1996). 'Ara Eleman Kavramı ve Kalkınma Planlarında Ara Eleman Yetiştirme Politikaları' *21. Yüzyılda Meslek Yüksekokullarının Yeniden Yapılanması Konulu Uluslararası Sempozyum*, Bildiriler Kitabı, Çankırı, 298-302

Balcı, S. ve Kabak, Ş. (09-10 Eylül 1996). 'Meslek Yüksekokullarının Mevcut Durumu ve Yeniden Yapılandırılması Üzerine Bir Model Önerisi' *21. Yüzyılda Meslek Yüksekokullarının Yeniden Yapılanması Konulu Uluslararası Sempozyum*, Bildiriler Kitabı, Çankırı,

Bedük, A.D. (09-10 Eylül 1996). 'Meslek Yüksekokullarının Problemleri ve Yeniden Yapılandırılmasının Gerekliliği' *21. Yüzyılda Meslek Yüksekokullarının Yeniden Yapılanması Konulu Uluslararası Sempozyum*, Bildiriler Kitabı, Çankırı, 80-81

Çiçek, S. ve Keven, G. (13-15 Haziran 2012). 'İKMEP Değerlendirmesi: Biyomedikal Cihaz Teknolojileri Programı' *Ulusal Meslek Yüksekokulları Çalıştayı ve Öğrenci Sempozyumu*, Bildiriler Kitabı, Ürgüp, 55-62

ICOGRDA (2000). 'ICOGRADA Design Education Manifesto' *ICOGRADA Millenium Congress*, Seoul

İşler, H., Demir, B. ve Üştün, S. (13-15 Haziran 2012). 'Endüstriyel Gelişim Sürecinin Mesleki ve Teknik Eğitim Üzerindeki Etkisi' *Ulusal Meslek Yüksekokulları Çalıştayı ve Öğrenci Sempozyumu*, Bildiriler Kitabı, Ürgüp, 232-242

Mercin, L., Küçük, M. ve Çiğdem, N. (27-29 Nisan 2011). ‘Grafik Tasarımda Bellek ve Yaratıcılık Eğitime Yönelik ‘Görsel Tamamlama Testi’ Uygulaması’ *I. Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu ‘Dün, Bugün, Gelecek*, Bildiriler Kitabı, Ankara, 381-384

Polat, E., Sağocak, M. ve Ayçe, M.T. (21-23 Mayıs 2015). ‘Önlisans Grafik Tasarım Programı Mezun İzleme Araştırması ve Mezun Görüşlerinin Belirlenmesi Uygulaması’ *4. Uluslararası Meslek Yüksekokulları Sempozyumu*, Bildiriler Kitabı, Yalova, 82-90

Yazçayır, N. ve Yağcı, E. (2009). ‘Vocational and Technical Education in EU Nations and Turkey’ *Word Conference on Education Sciences*, Procedia Social and Behavioral Sciences, Vol.1, Issue:1, 1038-1042

_____ (8-11 September 2004). ‘Indian National Report on The Development of Education’ *Forty-Seventh Session of The International Conference on Education*, Geneva, 1-75

Tezler

Çakır, Ş. (2014). Modern Resim Sanatı ve Grafik Tasarım İlişkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Ertosun, A. (2006). Türkiye’deki Grafik Sanat Eğitimi ile Amerika’daki Grafik Sanat Eğitiminin Karşılaştırılması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi EBE.

Karamustafa, S. (2003). 21.Yüzyıl Türkiye’sinde Görsel İletişim Tasarımı Eğitimi. *Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi*. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi SBE.

Kınık, M. (2008). İlk Türk Matbaasından Günümüze Baskı Tekniklerinin Türk Grafik Tasarım Eğitime Yansımaları. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi EBE.

Naipoğlu, S.G. (2008). Sanayi-i Nefise Mektebi’nde Sanat Tarihi Yaklaşımı ve Vahit Bey. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE.

- Sokül, B. (2014). Yaygın Eğitim Kapsamında Mesleki Eğitim Sistemi ve Türkiye İş Kurumu İçin Bir Model Önerisi. *Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi*. Ankara: Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü.
- Turkaya, A. (2013). Ülkemizde Sektörel Gereksinimler Ekseninde Meslek Yüksekokulları Grafik Tasarım Programları. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi EBE.
- Türker, Ç. (2009). Üç Boyutlu Sanal Ortamda Görsel İletişim ve Grafik Tasarım Yüksek Lisans Eğitimi Program Önerisi. *Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi*. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi SBE.
- Varol, G. (2013). Yükseköğretim Programlarına Yansımaları Açısından Grafik Tasarımın Günümüzdeki Terminoloji Sorunu. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi EBE.

İnternet Kaynakları

- Ahi Evran Üniversitesi Mucur MYO (t.y.) <https://obs.ahievran.edu.tr/oibs/bologna/dersler.aspx> (17.01.2016)
- Amasya Üniversitesi Tasarım MYO (t.y.) http://serik.akdeniz.edu.tr/_dinamik/46/794.pdf (17.01.2016)
- Anadolu Üniversitesi Porsuk MYO (t.y.) <https://www.anadolu.edu.tr/akademik/meslek-yuksekokullari/562/grafik-tasarimi-programi/dersler> (17.01.2016)
- Atatürk Üniversitesi Oltu MYO (t.y.) <http://eobs.atauni.edu.tr/Program/P3.aspx> (17.01.2016)
- Atatürk Üniversitesi Tortum MYO (t.y.) <http://eobs.atauni.edu.tr/Program/P3.aspx> (17.01.2016)
- Avrasya Üniversitesi MYO (t.y.) <http://bologna.avrasya.edu.tr/kategori/ders-plani/on-lisans-meslek-yuksekokulu-grafik-tasarimi-72.html> (17.01.2016)
- Balıkesir Üniversitesi Balıkesir MYO (t.y.) http://ebs.balikesir.edu.tr/Ders_Plani.aspx?bno=4086&bot=4824 (17.01.2016)
- Banbury and Bicester College <http://www.banbury-bicester.ac.uk/graphic-design-higher-national-diploma-hnd> (15.01.2016)

- Bard Ford School (t.y.) '<http://www.bradfordschoolcolumbus.edu/our-programs/graphic-design>' (12.01.2016)
- Bartın Üniversitesi Bartın MYO (t.y.) http://bbs.bartın.edu.tr/Ders_Planı.aspx?bno=51&bot=67 (17.01.2016)
- Bedford College '<http://www.bedford.ac.uk/our-courses/subjects/art-and-design/graphic-design-btec-hnd>' (15.01.2016)
- Beykent Üniversitesi MYO (t.y.) <http://ebs.beykent.edu.tr/2013/TR/Akademik-Programlar/Onlisans/808/814/815/Ders-Planı-ve-Yapısı> (17.01.2016)
- Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Bozüyük MYO (t.y.) <http://bologna.bilecik.edu.tr/bolumbilgi.aspx?icerik=Dersler&bno=151&bot=315> (17.01.2016)
- Briarcliffe College '<http://www.briarcliffe.edu/Documents-and-Resources>' (13.01.2016)
- Bournemouth & Poole College '<http://www.hndgraphics.co.uk/hnd-graphics.html>' (15.01.2016)
- Bülent Ecevit Üniversitesi Karadeniz Ereğli MYO (t.y.) <http://eobs.beun.edu.tr/Program/DersPlan/60105> (17.01.2016)
- Celal Bayar Üniversitesi Soma MYO (t.y.) <http://katalog.cbu.edu.tr/Site/CourceStructure.aspx?ProgramID=363&lang=1> (17.01.2016)
- Canterbury College '<http://www.canterburycollege.ac.uk/higher-education1/courses/art-design-industries/full-time/hnd-graphic-design>' (15.01.2016)
- Central Wyoming College https://www.cwc.edu/c/document_library/get_file?uuid=eb1c4686-0938-4976-adcb-2a76e5828ceb&groupId=472984 (12.01.2016)
- City of Glasgow College '<https://www.cityofglasgowcollege.ac.uk/courses/art-and-design/hnd-graphic-design>' (15.01.2016)
- City of Inslington College '<http://www.academiccourses.com/HND-Graphic-Design/UK/candi>' (15.01.2016)
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale MYO (t.y.) http://ebs.comu.edu.tr/Ders_Planı.aspx?bno=1212&bot=1728 (17.01.2016)

- Delgado Community College <http://www.dcc.edu/academics/arts-humanities/visual-communications.aspx> (12.01.2016)
- Doğuş Üniversitesi MYO (t.y.) <http://www.dogus.edu.tr/tr/bologna/catalog.asp?BolumId=107> (17.01.2016)
- Dokuz Eylül Üniversitesi (t.y.) <http://www.deugsf.com/sayfa/-200512.html> (22.12.2015)
- Don Bosco IGACT 'http://www.dbigact.com/?page_id=186#ffs-tabbed-172' (17.01.2016)
- Dumlupınar Üniversitesi Kütahya Teknik Bilimler MYO (t.y.) <http://obs.dpu.edu.tr/oibs/bologna/dersler.aspx> (17.01.2016)
- Düzce Üniversitesi Gökaya MYO (t.y.) http://bbs.duzce.edu.tr/Ders_Plani.aspx?bno=77&bot=98 (18.01.2016)
- Edinburgh College '<http://www.edinburghcollege.ac.uk/Courses/Redirected/CRIVCGDB16/CRIVCGDB16>' (15.01.2016)
- Ege Üniversitesi Ege MYO (t.y.) <http://ebys.ege.edu.tr/ogrenci/ebp/organizasyon.aspx?kultur=trTR&Mod=0&ustbirim=19&birim=91&altbirim=-> (18.01.2016)
- Erciyes Üniversitesi Mustafa Çıkrıkçıoğlu MYO (t.y.) <http://dbp.erciyes.edu.tr/Program/P3.aspx> (18.01.2016)
- Erican College '<http://college.erican.edu.my/en/academic.php?catid=6&pid=3>' (21.01.2016)
- Faruk Saraç MYO (t.y.) <http://www.faruksarac.edu.tr/bolumler.php?lng=tr&id=105> (18.01.2016)
- Fırat Üniversitesi Teknik Bilimler MYO (t.y.) <https://obs.firat.edu.tr/oibs/bologna/dersler.aspx> (18.01.2016)
- First Things First Manifesto (t.y.) <http://maxb.home.xs4all.nl/ftf1964.htm> (18.12.2015)
- Gaziosmanpaşa Üniversitesi Erbaa MYO (t.y.) <http://obs.gop.edu.tr/oibs/bologna/dersler.aspx> (18.01.2016)

- Gedik Üniversitesi Gedik MYO (t.y.) <http://www.gedik.edu.tr/akademik-birimler/yuksekokullar/gedik-meslek-yuksekokulu/grafik-tasarim> (18.01.2016)
- Gediz Üniversitesi MYO (t.y.) <http://ects.gediz.edu.tr/cs.php?bid=2225> (18.01.2016)
- Giresun Üniversitesi Teknik Bilimler MYO (t.y.) <http://ubs.giresun.edu.tr/ogrenci/ebp/organizasyon.aspx?kultur=trTR&Mod=0&ustbirim=40&birim=13&altbirim=-> (18.01.2016)
- Gümüşhane Üniversitesi Gümüşhane MYO (t.y.) <http://obs.gumushane.edu.tr/oibs/bologna/dersler.aspx> (18.01.2016)
- Hitit Üniversitesi İskilip MYO (t.y.) <http://www.iskilipmyo.hitit.edu.tr/gtp/Detay/tr-tr/Icerik/ders-mufredati> (18.01.2016)
- Independence University 'http://www.independence.edu/wp-content/uploads/2015/11/school-catalog.pdf' (13.01.2016)
- Indian Hills Community Colleges 'http://catalog.indianhills.edu/preview_program.php?catoid=35&poid=3288&returnto=2170' (17.01.2016)
- International Academy of Design and Technology 'http://catalog.careered.com/~media/catalogs/56/catalog.ashx' (13.01.2016)
- Instituts Universitaires de Technologie (t.y.) <http://www.iut.fr/le-reseau-des-iut/presentation.html> (20.12.2015)
- İstanbul Arel Üniversitesi MYO (t.y.) <https://eski.arel.edu.tr/tr/eobs/63/39/dersplani/142/17/4/4> (18.01.2016)
- İstanbul Aydın Üniversitesi Anadolu Bil MYO (t.y.) <http://www.ebs.aydin.edu.tr/index.iau?Page=BolumDersleri&BK=69&DersTuru=0&ln=tr> (18.01.2016)
- İstanbul Bilgi Üniversitesi MYO (t.y.) http://ects.bilgi.edu.tr/Department/Detail?catalog_departmentId=10085&itemName=CourseStructureDiagram (18.01.2016)

- İstanbul Büyükşehir Belediyesi (t.y.) <http://ismek.ibb.gov.tr/branslar3.aspx> (22.12.2015)
- İstanbul Esenyurt Üniversitesi MYO (t.y.) <http://www.esenyurt.edu.tr/sayfa/grafik-tasarimi-programi/bolum-dersleri/5881> (18.01.2016)
- İstanbul Gelişim Üniversitesi MYO (t.y.) <http://myo.gelisim.edu.tr/Bolumdetey-11-1-grafiktasarimi-.html> (18.01.2016)
- İstanbul Kültür Üniversitesi MYO (t.y.) http://www.iku.edu.tr/TR/ects_bolum.php?m=3&p=22&f=6&r=0&ects=ders (18.01.2016)
- İstanbul Şişli MYO (t.y.) http://www.sisli.edu.tr/programdetay/12/grafik_tasarimi (18.01.2016)
- İzmir Ekonomi Üniversitesi MYO (t.y.) <http://ects.ieu.edu.tr/new/akademik.php?sid=curr> (18.01.2016)
- Kadir Has Üniversitesi Kadir Has MYO (t.y.) <http://bologna.khas.edu.tr/on-lisans/183/plan> (18.01.2016)
- Kırıkkale Üniversitesi Kırıkkale MYO (t.y.) <http://obs.kku.edu.tr/oibs/bologna/dersler.aspx> (18.01.2016)
- Kırklareli Üniversitesi Lüleburgaz MYO (t.y.) <http://obs.kirklareli.edu.tr/oibs/bologna/dersler.aspx> (18.01.2016)
- Linton University College 'http://www.linton.edu.my/programmes/visual-arts/diploma-in-graphic-design' (21.01.2016)
- Limkokwing University 'http://www.limkokwing.net/malaysia/academic/courses_details/diploma_in_graphic_design_technology' (21.01.2016)
- Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Buca Emin Gülmez Teknik Bilimler MYO (t.y.) <http://ects.mehmetakif.edu.tr/tr/index.php?page=bolumDetay&bolumID=160&dalID=252&birimID=15&bTurID=4> (18.01.2016)
- Necmettin Erbakan Üniversitesi Seydişehir MYO (t.y.) <http://konya.edu.tr/storage/files/department/seydisehirmeslekyuksekokulu/GRAF%C4%B0K%20TASARIM%20%C4%B0CER%C4%B0KLER.pdf> (18.01.2016)
- Marmara Üniversitesi (t.y.) <http://gsf.marmara.edu.tr/fakulte/tarihce/> (22.12.2015)

- Milli Eğitim Bakanlığı (t.y.) <http://www.umem.org.tr/index.php/okulliste.html>
(23.12.2015)
- Milwaukee Area Technical College School of Media and Cerative Arts
'<http://mca.matc.edu/graphicdesign/index.php/semester-1/>' (13.01.2016)
- Milton Keynes College '<http://www.mkcollege.ac.uk/courses/find-a-course/detail/136624>' (15.01.2016)
- Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi (t.y.) <http://www.msgsu.edu.tr/faculties/guzel-sanatlar-fakultesi/grafik-tasarim> (22.12.2015)
- Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi MYO (t.y.) <http://ects.nevsehir.edu.tr/ects/bilgipaketi/dil/tr/bolum/350009/sayfa/1> (18.01.2016)
- Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Hacıbektaş Veli MYO (t.y.)
<http://ects.nevsehir.edu.tr/ects/bilgipaketi/dil/tr/bolum/351005/sayfa/1>
(18.01.2016)
- Nişantaşı Üniversitesi Nişantaşı MYO (t.y.) <http://nisantasi.edu.tr/uploads/Dosyalar/MYO%20BOLOGNA/Grafik%20Tasar%C4%B1m%2020.04.pdf>
(18.01.2016)
- Okan Üniversitesi MYO (t.y.) http://bbs.okan.edu.tr/Ders_Plani.aspx?bno=221&bot=51 (18.01.2016)
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun MYO (t.y.) <http://ebs.omu.edu.tr/ebs/program.php?dil=tr&mod=0&Program=4206#mf> (18.01.2016)
- Pamukkale Üniversitesi Denizli Teknik Bilimler MYO (t.y.)
<http://ebs.pau.edu.tr/BilgiGoster/Program.aspx?lng=1&dzy=1&br=329&bl=7848&pr=452&dm=3#dersPlanAKTS> (18.01.2016)
- Partt Institute '<https://www.pratt.edu/academics/school-of-art/undergraduate-school-of-art/associate-degrees/aos/graphic-design-aos/>' (14.01.2016)
- Plato MYO (t.y.) http://www.plato.edu.tr/bolum.aspx?id=3&s=ders_icerikleri
(18.01.2016)
- Portland Community College '<http://catalog.pcc.edu/programsanddisciplines/graphicdesign/#degreestext>' (13.01.2016)

- Rowan College '<http://www.rcbc.edu/degrees>' (14.01.2016)
- Raffles Millenium International College '<http://rafflesbangalore.com/index.php/academics/visual-communication-design>' (17.01.2016)
- Segi University and College '<http://www.segi.edu.my/en/programmes/creative-arts-design/diploma-in-graphic-design-#a>' (21.01.2016)
- Sinop Üniversitesi Gerze MYO (t.y.) http://bilgipaketi.sinop.edu.tr/69_7/akts_kredi/t (18.01.2016)
- Sunway University '<http://sunway.edu.my/university/FOA/graphics-multimedia>' (21.01.2016)
- Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta MYO (t.y.) <http://ispartamyosdu.edu.tr/assets/uploads/sites/88/files/ders-icerigi-grafik-10122015.pdf> (18.01.2016)
- Süleyman Demirel Üniversitesi Uluborlu Selahattin Karasoy MYO (t.y.) <http://uluborlumyosdu.edu.tr/assets/uploads/sites/180/files/grafikdersicerik-03122014.pdf> (18.01.2016)
- UCSI University '<http://www.ucsiuniversity.edu.my/icad/programmes/diploma/DiplomaGraphic.aspx>' (21.01.2016)
- University of Derby The London College UCK 'http://www.lcuck.ac.uk/?pg=courses/view%3Fmode=FT%26level=3%26prog_id=762#page=Structure' (15.01.2016)
- Taylor's University '<http://university.taylors.edu.my/design/programmes/undergraduate-programmes/diploma-graphic-communication-design>' (21.01.2016)
- The Art Institutes '<https://www.artinstitutes.edu/san-diego/Programs/Graphic-Design/373>' (13.01.2016)
- The New School Parsons '<http://www.newschool.edu/parsons/aas-graphic-design-curriculum/>' (14.01.2016)
- Toros Üniversitesi MYO (t.y.) <http://www.toros.edu.tr/sayfas/grafikdesicerikleri> (18.01.2016)

- Trakya Üniversitesi Şehit Ressam Hasan Rıza Güzel Sanatlar MYO (t.y.) http://tueobs.trakya.edu.tr/PresentationLayer/root/program/prog_navigator.aspx?path=2_3 (18.01.2016)
- Tunku Abdul Rahman University College '<http://www.tarc.edu.my/fsah/programmes.html>' (21.01.2016)
- Türkiye İş Kurumu (t.y.) <http://www.iskur.gov.tr/tr-tr/kurumsalbilgi.aspx> (21.12.2015)
- Türkiye İş Kurumu (t.y.) <http://www.beceri10.org.tr/index.php/becerinedir.html> (23.12.2015)
- Türkiye İş Kurumu (t.y.) <http://iskurkurs.com/beceri-10-nedir-s319.html> (23.12.2015)
- Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi (t.y.) <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=11> (22.12.2015)
- Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi (t.y.) <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=20> (22.12.2015)
- Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi (t.y.) <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=32> (22.12.2015)
- Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi (t.y.) <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=48> (22.12.2015)
- Uludağ Üniversitesi Teknik Bilimler MYO (t.y.) <http://bilgipaketi.uludag.edu.tr/Programlar/Detay/960?AyID=23#Dersler> (18.01.2016)
- Yaşar Üniversitesi MYO (t.y.) <https://obs.yasar.edu.tr/oibs/bologna/dersler.aspx> (18.01.2016)
- Yükseköğretim Kurulu (t.y.) istatistik.yok.gov.tr (11.01.2016)
- Yükseköğretim Kurulu (t.y.) <http://www.yok.gov.tr/web/uluslararası-iliskiler/bologna-sureci-nedir> (22.12.2015)
- Yükseköğretim Kurulu (t.y.) <http://www.yok.gov.tr/web/uluslararası-iliskiler/44> (22.12.2015)

- Yükseköğretim Kurulu (t.y.) http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/%2039711
(13.02.2016)
- Yükseköğretim Kurulu (t.y.) http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/18738 (13.02.2016)
- Walsall College '<https://www.walsallcollege.ac.uk/courses/details/btec-level-5-hnd-diploma-in-graphic-design-top-up-pearson>' (15.01.2016)
- _____ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/219167/v01-2012ukes.pdf (23.02.2016)
- _____ http://www.daaddelhi.org/imperia/md/content/passage-to-india/indian_education_system.pdf (13.03.2016)
- _____ <http://www.mfuc.org/images/studying-in-malaysia/france-malaysia-education-system.jpg> / (13.03.2016)
- _____ <http://www.mfuc.org/images/studying-in-malaysia/malaysian-higher-education-system.jpg> (13.03.2016)
- _____ <http://www.grafikerler.org/forum/konu/ideal-grafik-egitimi-nasil-olmali.8442/page-2> E.T. 02.03.2016

EK1- İş Piyasası İhtiyaçlarını Gözeten Bir Grafik Tasarım Önlisans Program Önerisi

Paydaşlara yapılan anket uygulaması, diğer ülke grafik tasarım önlisans programlarının incelenmesi ve Türkiye'deki önlisans grafik tasarım programlarının içeriklerinin irdelenmesi süreçlerinden sonra elde edilen bulgular doğrultusunda program önerisi geliştirilme aşamasına geçilmiştir. Program önerisi geliştirilirken on yıllık sektör deneyimi olan 5 çalışan¹ ve MYO grafik tasarım programlarında eğitim öğretim faaliyetlerini yürüten, sektör deneyimi ve akademik geçmişi grafik tasarım olan 3 akademisyen² ile 18-22 Eylül 2015 tarihleri arasında yüz yüze derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Derinlemesine görüşmeler sonucunda muhtemel ders isimleri çıkartılmıştır (EK2). Bir sonraki aşamada ise çıkarılan ders isimleri, bahsedilen 8 kişinin 05.10.2015 tarihinde katıldığı bir günlük çalıştay ile elenerek program taslağında kullanılan isimler belirlenmiştir.

1. Önlisans Programı Açma Yasal Kriterleri

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde yükseköğretim düzeyinde bölüm ya da program açmak Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından yürütülen bir süreçtir. Süreçleri YÖK bünyesinde yürüten birim ise Eğitim-Öğretim Dairesi Başkanlığıdır.

Yükseköğretim düzeyinden bölüm ya da program açmanın iki aşaması bulunmaktadır. Birinci aşama ön onay aşamasıdır. Bu aşamada üniversiteler ilgili daire başkanlığına çeşitli bilgilerin yer aldığı bir dosya göndermeleri istenir. Dosyada, Üniversite Senato Kararı, programın gerekçesi, açılmak istenen programla ilgili yurtdışı ve yurtiçi örnekler ve programın açılacağı bölgedeki durum hakkında bilginin yer almasını yeterli görür (yok.gov.tr).

Yükseköğretim Kurulu'nun birinci aşamadaki veriler doğrultusundaki onayından sonra üniversiteler, ilgili ayrıntılı dosyayı ve eklerini hazırlayarak tekrar Yükseköğretim Kurulu'na göndermeleri gerekmektedir. Bu aşama aynı zamanda programın öğrenci kabulü ile ilgili boyutu da içerir. İkinci aşamadaki hazırlanacak olan dosyada; programla ilgili bilgiler, akademik altyapı (Ek-1b ve Ek-1c) ve fiziki altyapı hakkında bilgilerin olması istenir (yok.gov.tr).

---

¹ Elvan Tokmak Bal – Yaklaşım Yayıncılık Yazı İşleri Müdürü, Zeynep Sakıncı – TÜBİTAK Grafik Sorumlusu, Ceyhan Akgün - Tasarım Sorumlusu, Z. Mehtap Arslan – Bağımsız Grafik Tasarımcı, Ferhan Yılmaz – ETS Tur Grafik Tasarım Birim Sorumlusu,

² Öğr.Gör. M. Taragay Ayçe – İstanbul Arel Üniversitesi, Öğr.Gör. Esra Bacaksız – Yıldız Teknik Üniversitesi, Öğr.Gör. Meral Sezgin Öney – Gedik Üniversitesi

Program önerisinin yukarıda sayılan yasal kriterler dikkate alınarak hazırlanması esası benimsenmiştir. Ancak uygulama sürecinde başta meslek yüksekokulları olmak üzere tüm branşlarda, istihdam olanakları ya da iş piyasası ihtiyaç analizleri gerekli hassasiyetle yapılmamaktadır. Gerekli çalışmaların yapılmamasının bir sonucu olarak uygun olmayan bölgelerde ya da şehirlerde uygun olmayan programların açılması söz konusu olabilmektedir.

2. Grafik Tasarım Programını Geliştirmede Belirlenen İlkeler

Yapılan araştırmalar doğrultusunda aşağıda yer alan ilkeler³ program hazırlanırken dikkate alınmıştır.

- Grafik tasarım programı, sektörün ihtiyaçlarını doğrudan karşılamak için tasarlanmıştır.
- Hazırlanan program ile öğrencilerin akademik, sektörel ve kişisel gelişimlerini ileriye taşımak esastır.
- Program eğitimleri temelde sektör ile etkileşime ve işbirliğine dayanır.
- Grafik tasarım programı mezunları teknik anlamda donanımlı ve kuramsal zenginliğinin temellerine sahiptir.

3. Önlisans Grafik Tasarım Program Önerisi

a. Program Gerekçesi

Grafik tasarım mesleğini icra edenler kendi ticari işletmelerini kurarak faaliyette bulunabilecekleri gibi, reklam ve tanıtım ajansları, yayınevleri, ambalaj üreticileri ve basımevlerinin tasarım ve baskı öncesi hazırlık birimlerinde görev alabilirler. Bazen de temel faaliyet alanları çok farklı olan herhangi bir kurum ya da özel sektör kuruluşunun bünyesinde grafik tasarım departmanında da görev alabilirler. Günümüzde pek çok kamu ve özel sektör kuruluşu, kendi çatıları altında grafik tasarım faaliyetleri gerçekleştirmektedirler.

TUİK verilerine bakıldığında sadece grafik tasarım işletmelerinin yıllık istihdam kapasitesinin ortalaması 7.054 kişi olduğu görülmektedir (Tablo 132). Bu sayıya, diğer alanlarda faaliyet gösteren işletmeler bünyesindeki grafik tasarım birimlerinde

---

³ İlgili Yasal mevzuat doğrultusunda kabul edilen ilkeler kesinlikle bulunması gerektiği için burada yer verilmemiştir. Hazırlanan program önerisi mevzuat çerçevesinde belirlenen ilkelere uyar.

çalışanlar ile ambalaj, basım ve yayın işletmelerinin bünyesinde çalışanlar dahil değildir.

Tablo 132: Yıllara Göre NACE Koduna göre Grafik Sektörü İstihdam durumu

	18.13	73.11	74.10	Toplam
2009	1.195	45.669	6.029	52.893
2010	1.631	53.996	4.640	60.267
2011	2.100	62.560	3.140	67.800
2012	2.025	65.109	3.359	70.493
2013	1.885	75.303	3.921	81.109

18.13: Basım ve Yayın Öncesi Hizmetler / 73.11: Reklam Ajansları Faaliyetleri / 74.10: Uzmanlaşmış Tasarım Faaliyetleri **Kaynak:** TÜİK Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri

Bütün bunlara ek olarak son beş yıllık süreçte yükseköğretim grafik tasarım programlarından mezun öğrenci sayılarına bakıldığında mezunların sektörün talep ettiği iş gücünü karşılamaktan uzak olduğu görülmektedir (Tablo 133). Dolayısıyla programın açılması ile sektörün ihtiyaçlarının karşılanmasına katkı verilmiş olacaktır. Böylece mezuniyet sonrasında öğrencilerin istihdamı önemli ölçüde garanti altında olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 133: Grafik Tasarım Programı Önlisans Öğrenci Sayıları (2010-2015)

Okul Türü	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	I.Ö.	II.Ö.	I.Ö.	II.Ö.	I.Ö.	II.Ö.	I.Ö.	II.Ö.	I.Ö.	II.Ö.	I.Ö.	II.Ö.
Devlet Ü.	1460	860	1605	865	1860	930	2125	1132	2385	1372	2709	1500
Vakıf Ü.	616	364	817	410	1090	436	1237	407	1416	465	1685	610
Vakıf MYO	103	0	126	0	214	0	297	52	375	120	507	131
Toplam	2179	1224	2548	1275	3164	1366	3659	1591	4176	1957	4901	2241

Kaynak: Yükseköğretim Kurumu İstatistik / ÖSYM verileri

b. Programla İlgili Bilgiler

Programın Adı

Programın adı taraflara (Akademisyen, Sektör Çalışanı, İşletme Sahibi) yapılan anket çalışmaları sonucuna göre ‘Grafik Tasarım Programı’ olarak belirlenmiştir.

Programın Kontenjan Sayıları, Dili ve Hazırlık Durumu

Programın kontenjanı grafik tasarım sektöründe yer alan işletmelere yapılan anket aracılığı ile elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulmuştur. Gerçekleştirilen anket grafik tasarım sektöründen seçilen 181 işletmeye uygulanmıştır. Anket kapsamında

sorulan sorulardan birisi ise 2015-2020 aralığında istihdam edilmesi muhtemel çalışan sayıları ile ilgidir. İlgili soru kapsamında 5 yıllık dönemde 369 grafik tasarımcı ve 242 grafik tasarımcı yardımcısına ihtiyaç olduğu görülmüştür (Bkz. Bölüm 3.4.3). Bunun yanında diğer yükseköğretim kurumlarındaki öğrenci kontenjan sayıları da değerlendirmeye alınarak gündüz öğretimi 25 ve gece öğretimi 25 olmak üzere toplamda 50 öğrenci kontenjanı belirlenmiştir.

Eğitim-öğretimin dili Türkçe olup İngilizce isteğe bağlı olarak öğrencinin seçimine bırakılmıştır.

Programın Mezunlarının Unvanı

Programdan mezun olanlar '**Grafik Tasarımcı**' unvanını alırlar. Program önlisans düzeyinde bulunduğu için yasal olarak '**Tekniker**' unvanı da bulunmaktadır.

Program Öğrenme Çıktıları

Program öğrenme çıktıları, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçeve çalışması dikkate alınarak üç başlık altında sıralanmıştır. Aşağıda, programdan mezun olmayı hak eden öğrencilerin mezuniyet ile birlikte öğrendikleri var sayılan 'Program Öğrenme Çıktıları' yer almaktadır.

Bilgi Düzeyi

- Grafik tasarım alanı ile alakalı kavramları tanımlayarak açıklar.
- Grafik tasarım alanı ile ilgili ilke, teknik ve yöntemleri tanımlayarak açıklar.
- Öğrenmeyi öğrenme perspektifi ile grafik tasarım alanı ile ilgili güncel kaynakları takip eder.
- Grafik tasarım bağlantılı paket programları (2D ve 3D programlar) tanır.

Beceri Düzeyi

- Verilen bir işi temel tasarım ilke ve elemanlarının uygun olanlarını kullanarak istenilen kriterlere uygun tasarım yapar.
- Tasarımını gerçekleştirdiği işi belirtilen mecra (outdoor, indoor, sanal ortamlar, baskı vb.) uygun hazırlar.
- Verilen işi yapmak için, işin özelliklerine uygun programı seçerek gerekli tasarımı yapar.

- Grafik tasarım alanı ile ilgili oraya çıkabilecek tasarım kökenli öngörülen hataları düzeltir.

Yetkinlik Düzeyi

- Grafik tasarım alanı içinde çeşitli faaliyetlerde birey olarak ya da bir ekip üyesi olarak görev alır.
- Kendisine verilen grafik tasarım ile ilgili bir çalışmayı bağımsız bir şekilde yürütür.
- Kendisini ve çevresinde yer alan diğer çalışanları geliştirici her türlü sosyal, kültürel ve mesleki faaliyetlerde yer alarak girişimcilik becerisini geliştirir.
- Duygu ve düşüncelerini yazılı olarak yazarak alanı ile ilgili alan dışı kişileri bilgilendirir.
- Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansı çerçevesinde belirlenen 'İleri Düzey' bilgisayar kullanım bilgisine sahip olur.
- Yaptığı grafik tasarım çalışmaları ile çevre ve canlı sağlığına hassasiyet gösterir.

Programdan Mezun Olma Koşulları

- Öğrenci mezun olabilmek için aşağıda yer alan maddeleri yeri getirmesi gerekir.
- Program öğrenme çıktılarını öğrenmiş olmak
- Müfredat bünyesinde yer alan dersleri 2,00 ve üzeri not ile başarılı bir şekilde bitirmek
- 120 AKTS değerinde kredi toplamış olmak
- Zorunlu 80 iş günü (her yıl sonunda 40 iş günü) stajını başarılı bir şekilde yapmış olmak

Ders Programı (Müfredat)

Tasarlanan grafik tasarım program önerisinde dersler; Temel Alan, Mesleki Alan, Yetkinlik ve Zorunlu olmak üzere dört gruba ayrılmıştır. Mesleki alan ise kendi içinde Grafik Tasarım, Ambalaj Tasarımı ve Web Tasarım olmak üzere üç alt alana ayrılmaktadır. Her alanın altında yer alan dersleri gösterir Tablo 134 aşağıda yer almaktadır.

Tablo 134: Derslerin Alt Alanlara Göre Ayrılması

Alan	Alt Alan	Ders adı	
Temel Alan		Temel Tasarım I	
		Temel Tasarım II	
		Grafik Tasarım Tarihi	
		Renk Bilgisi ve Teorisi	
		Reklam ve Tanıtım	
		Perspektif	
Mesleki Alan	Grafik Tasarım Alt Alanı	Yazı ve Tipografi	
		Görüntü İşleme Teknikleri	
		Reklam Tasarımı	
		Kurumsal Kimlik Tasarımı	
		Yayın Grafiği I	
		Yayın Grafiği II	
		Baskı Sistemleri	
		Baskı Öncesi Hazırlık Süreçleri	
		Fotoğrafçılık	
		İllüstrasyona I	
		İllüstrasyon II	
		Ambalaj Tasarımı Alt Alanı	Ambalaj Tasarımı ve Üretim Teknikleri I
	Ambalaj Tasarımı ve Üretim Teknikleri II		
	Ambalaj Ambalaj Tasarımı ve Üretim Teknikleri III		
	Web Tasarımı Alt Alanı	Web Tasarımı I	
		Web Tasarımı II	
	Yetkinlik		Mesleki Girişimcilik
			İngilizce I
İngilizce II			
Mesleki İngilizce			
Grafik Tasarım Sektörü			
YÖK Dersleri		Türk Dili I	
		Türk Dili II	
		Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	
		Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	
		Bilgisayar Kullanımı	
İşyeri Eğitimi/Staj		Her dönem sonunda 40 iş günü	

Planlanan yapıya göre, Temel alan altında 6 ders, grafik tasarım alt alanı altında 10 ders, ambalaj alt alanı altında 3 ders, web tasarımı alanı altında 2 ders, yetkinlik alanında 5 ders ve son olarak Yükseköğretim Kanunu ile zorunlu tutulan 5 ders bulunmaktadır. Toplamda ise 32 ders bulunmaktadır. YÖK dersleri olarak anılan dersler, ilgili Kanun hükümleri gereğince ders programlarında yer alması gerekmektedir.

Tüm derslerin toplam teorik yükü 61 saat iken, uygulama yükü 42 saat olmuştur. Ulusal kredi değeri ise 87 olurken, AKTS değeri ise Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi kriterlerine göre 120 AKTS olarak belirlenmiştir.

Tablo 135’de tasarlanan Grafik Tasarım Programına ait dönemlik ders programı (müfredat) yer almaktadır.

Tablo 135: Dönemlik Ders Programı
GRAFİK TASARIM PROGRAMI
DERS PROGRAMI

BİRİNCİ YIL				
I. Yarıyıl				
Ders Adı	T	U	K	AKTS
Türk Dili I	2	0	2	3
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	3
Temel Bilgisayar Kullanımı	1	2	3	4
İngilizce I	3	0	3	4
Temel Tasarım I	2	2	3	5
Sanat Tarihi	2	0	2	4
Reklam ve Tanıtım	3	0	3	3
Renk Bilgisi ve Teorisi	2	0	2	4
Toplam	16	6	20	30
II. Yarıyıl				
Ders Adı	T	U	K	AKTS
Türk Dili II	2	0	2	3
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2	3
İngilizce II	3	0	3	3
Temel Tasarım II	2	2	3	4
Fotoğrafçılık	1	2	2	3
Perspektif	2	2	3	4
Yazı ve Tipografi	1	2	2	2
Ambalaj Tasarımı ve Üretim Teknikleri I	2	2	3	4
Reklam Tasarımı (Proje 1)	2	2	3	4
Toplam	17	8	21	30
İKİNCİ YIL				
III. Yarıyıl				
Ders Adı	T	U	K	AKTS
Mesleki İngilizce	1	2	2	3
Baskı Sistemleri ve Malzemeleri	3	0	3	3
Ambalaj Tasarımı ve Üretim Teknikleri II	2	2	3	5
Yayın Grafiği I	1	2	2	4
İllüstrasyon I	2	2	3	5
Web Tasarımı I	2	2	3	4
Mesleki Girişimcilik	2	0	2	2
Görüntü İşleme Teknikleri (Proje 2)	2	2	3	4
Toplam	15	12	21	30
IV. Yarıyıl				
Ders Adı	T	U	K	AKTS
Sektör Deneyimi	1	2	2	2
Ambalaj Tasarımı ve Üretim Teknikleri III	2	2	3	4
3D Çizim Uygulamaları	1	4	3	4
Yayın Grafiği II	1	2	3	4
Baskı Öncesi Hazırlık Süreçleri	1	2	3	3
İllüstrasyon II	2	2	3	5
Web Tasarımı II	2	2	3	4
Kurumsal Kimlik Tasarımı (Proje 3)	2	2	3	4
Toplam	13	16	23	30
Genel Toplam	61	42	87	120

Kurgulanan yapıya göre bazı derslerin alınması için ön koşul belirlenmiştir. Ön koşullar Tablo 136’da gösterilmiştir.

Tablo 136: Program Ön Koşul Dersleri

Ders Adı	Ön Koşul Dersleri
Reklam Tasarımı	Temel Tasarım I
	Renk Bilgisi ve Teorisi
Kurumsal Kimlik Tasarımı	Reklam Tasarımı
Yayın Grafiği I	Yazı ve Tipografi
	Renk Bilgisi ve Teorisi
	Temel Tasarım I
	Temel Tasarım II
Yayın Grafiği II	Yayın Grafiği I
Ambalaj Tasarımı ve Üretim Teknikleri II	Ambalaj Tasarımı ve Üretim Teknikleri I
	Perspektif
Ambalaj Tasarımı ve Üretim Teknikleri III	Ambalaj Tasarımı ve Üretim Teknikleri II
İllüstrasyon I	Renk Bilgisi ve Teorisi
	Perspektif
İllüstrasyon II	İllüstrasyon I
3D Uygulamaları	Perspektif

Proje dersleri ikinci yarıyıldan itibaren başlamakta olup her bir projenin başarı ile tamamlanması şarttır. Öğrenciler proje çalışmalarını öğretim elemanlarından oluşan bir jüri önünde sunarlar ve öğretim elemanlarının verdikleri puanların ortalamasına göre geçme notu alırlar. Grafik tasarım program önerisinde 3 proje dersi belirlenmiştir.

‘Görüntü İşleme Teknikleri’ dersi birinci proje dersidir. Proje kapsamında öğrencilerin bir konu üzerinden görüntüler üzerinden manipülasyon çalışmaları yapmaları beklenir. ‘Reklam Tasarımı’ dersi ikinci proje dersidir. Reklam Tasarımı dersi kapsamında öğrenciler reklam unsurları olan afiş, broşür, katalog vb. ürünlerin bir konu etrafında tasarımını içerir. Son proje dersi ise ‘Kurumsal Kimlik Tasarımı’ dersidir. Ders kapsamında öğrencilerin belirlenen bir kurum ya da kuruluş adına kurumsal kimlik el kitabının bileşenlerinin tasarımını yapmaları beklenir.

Sektör Deneyimi

Program kapsamında öğrencilerin sektörle olan ilişkilerini geliştirmek adına staj uygulaması öngörülmüştür. Staj iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada

öğrencilerin ‘Grafik Tasarım Sektörü’ dersi kapsamında sektör işletmelerinin işleyişini izleyerek bir rapor hazırlanması planlanmıştır. İkinci aşamada ise öğrencilerin her yılın sonunda 40 iş günü (toplam da 80 iş günü) belirlenen sektör işletmesinde mesai saatlerinde çalışması esastır. İkinci aşamadan öğrencilerin başarılı sayılabilmesi için her gün için yapılan işlerin yer aldığı raporun yazılması ve 40 iş günü sonunda öğretim elemanları tarafından oluşturulan komisyon tarafından sözlü sınava tabi tutularak başarılı olması gerekmektedir.

Ek- 2 Derinlemesine Görüşme Sonucu Oluşan Muhtemel Ders Listesi

1	Temel Tasarım I
2	Temel Tasarım II
3	Grafik Tasarım Tarihi
4	Renk Bilgisi ve Teorisi
5	Perspektif
6	Desen
7	Yazı ve Tipografi
8	Bilgisayarda Tipografi
9	Görüntü İşleme Teknikleri
10	Reklam Tasarımı
11	Kitap Kapağı Tasarımı
12	Afiş Tasarımı
13	Kurumsal Kimlik Tasarımı
14	Bilgilendirme Tasarımı
15	Yayın Grafiği 1
16	Yayın Grafiği 2
17	Sosyal Sorumluluk Projesi
18	Baskı Öncesi Hazırlık Süreçleri
19	Baskı Sistemleri
20	İllüstrasyona I
21	İllüstrasyon II
22	Teknik İllüstrasyon
23	Baskı Sonrası Süreçleri
24	Bitirme Projesi
25	Ambaja Giriş
26	Ambalaj Grafiği 1
27	Ambalaj Grafiği 2
28	Ambalajda Baskı Hazırlık
29	3D Çizim Uygulamaları
30	Web Tasarımın Temelleri
31	Web Tasarım Uygulamaları
32	E-Ticaret
33	Mesleki Girişimcilik
34	İngilizce 1
35	İngilizce 2
36	Mesleki İngilizce
37	Grafik Tasarım Sektörü
38	İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği

EK-3 Akademisyen Anket Soruları

TÜRKİYE'DE GRAFİK TASARIM EĞİTİMİNİN DURUMU HAKKINDA AKADEMİSYENLERİN GÖRÜŞÜ

Değerli Akademisyen,

İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde, Doktora/Sanatta Yeterlilik tez çalışması olarak; Yrd. Doç.Dr. Gülsüm Gülnaz Gültekin danışmanlığında "Türk Yükseköğretim Sisteminde Grafik Tasarım Eğitimi ve Bir Model Önerisi" başlıklı tez çalışması yürütülmektedir. Aşağıdaki anket, grafik tasarım alanında akademisyenlerin görüşlerine dayalı olarak, grafik tasarım eğitiminin mevcut durumunu saptayarak eğitimin daha verimli hale getirilmesi için çözümler üretmeye yönelik bir adımdır. Verilen bilgiler kesinlikle üçüncü kişilerle paylaşılmayacak, sadece araştırma kapsamında kullanılacaktır.

Yardım ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Tez Danışmanı:

Yrd.Doç.Dr. Gülsüm Gülnaz Gültekin
gulsumgulnaz@gmail.com

Öğr.Gör.Orhan Sevindik
İstanbul Arel Üniversitesi
orhansevindik@arel.edu.tr
orhansevindik@gmail.com
0534 749 71 58
0212 540 96 96/2196

02.Çalışmakta olduğunuz üniversitenin statüsü aşağıdakilerden hangisidir? *

- Devlet Üniversitesi
- Vakıf Üniversitesi

03.Kadronuz aşağıdakilerden hangisindedir? *

- Enstitü
- Fakülte
- Meslek Yüksekokulu
- Diğer:

04.Kadro durumunuz aşağıdakilerden hangisidir? *

- Prof.
- Prof.Dr.
- Doç.
- Doç.Dr.
- Yrd.Doç.
- Yrd.Doç.Dr.
- Öğretim Görevlisi
- Araştırma Görevlisi
- Yarım Zamanlı (Ders Saat Ücretli)
- Emekli (Ders Saat Ücretli)
- Diğer:

05. Akademik Dereceniz aşağıdakilerden hangisidir? *

- Yüksek Lisans
- Doktor
- Doçent
- Profesör
- Diğer:

06. Uzmanlık Alanınız/Alanlarınız nedir?

Lütfen aşağıda boş bırakılan alana yazınız.

07-1. Grafik tasarım alanından mezun olan öğrenci; belirli bir alanda uzmanlaşmış olmalıdır. (Öğ. kağıt baskı tasarımı, dış mekan baskı tasarımı, web tasarımı, ara yüz tasarımı vb.) *

Lütfen 06-1'de yer alan ifadeyi önemine göre derecelendiriniz. 1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

07-2. Grafik tasarım alanından mezun olan öğrenci; grafik tasarım alanında geniş tabanlı bilgi ve beceriyle donanmış olmalı; farklı sektörlerle yönelik üretim yaparken kolay uyum sağlamalı *

Lütfen 06-2'de yer alan ifadeyi önemine göre derecelendiriniz. 1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

07-3. Grafik tasarım alanından mezun olan öğrenci; bilgisayar destekli tasarım konusunda ileri düzey beceri kazanmış olmalı *

Lütfen 06-3'de yer alan ifadeyi önemine göre derecelendiriniz. 1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

07-4. Grafik tasarım alanından mezun olan öğrenci; geleneksel yöntemlerle grafik tasarım uygulamaları yapabilmeli *

Lütfen 06-4'te yer alan ifadeyi önemine göre derecelendiriniz. 1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

07-5. Grafik tasarım alanından mezun olan öğrenci; baskı teknikleri ve malzemeleri hakkında kapsamlı bilgi sahibi olmalı *

Lütfen 06-5'te yer alan ifadeyi önemine göre derecelendiriniz. 1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

07-Diğer 1

Lütfen, yukarıda yer alan ifadeler dışında olması gerekenleri aşağıdaki metin kutusuna yazarak önem derecesini belirtiniz.

07-Diğer 2

Lütfen, yukarıda yer alan ifadeler dışında olması gerekenleri aşağıdaki metin kutusuna yazarak önem derecesini belirtiniz.

08. Grafik tasarım programlarında uygulamalı-teknik-teorik dersler veren akademisyenlerin sektör deneyimi olmalı mıdır? *

- Evet (9. Soruya geçiniz)
- Hayır (10. Soruya Geçiniz)

09. Akademisyenlerin deneyimi sizce kaç yıl olmalıdır? *

- 1-2 Yıl arası
- 3-4 yıl arası
- 4 yıl ve üstü
- Diğer:

10. Grafik tasarım eğitimi veren akademisyenler için sektörel deneyimi gerekli görmeme nedeninizi lütfen açıklayınız.

Lütfen aşağıdaki boş alana düşüncelerinizi yazınız.

11. Sizce grafik tasarım programlarından verilen eğitimin ekseni ne olmalıdır? *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız. 1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

	1	2	3	4	5
Öğrencinin Kendini keşfetmesi	☐	☐	☐	☐	☐
Çalışacağı sektörün koşullarına uyum	☐	☐	☐	☐	☐
Öğrenmeyi Öğrenme perspektifi	☐	☐	☐	☐	☐
Teknolojiye uyum ve kullanım becerisi geliştirme	☐	☐	☐	☐	☐
Grafik Tasarım kültürü ve bakış açısı kazandırmak	☐	☐	☐	☐	☐

Diğer

Lütfen yukarıda yer almayan ve önemli gördüğünüz noktaları belirtiniz.

12. Sizce grafik tasarım programları toplumun değişik kesimlerine yönelik faaliyetlerde (sertifika eğitimi, hizmet içi eğitim, seminer, yaşam boyu eğitim vb.) bulunmalı mıdır? *

- Evet (13. Soruya geçiniz.)
- Hayır (14. Soruya geçiniz.)

13. Sizce grafik tasarım bölümleri, diploma eğitimleri dışında ne tür eğitsel faaliyetler yürütmeli? *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız. 1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

	1	2	3	4	5
Sertifika	☐	☐	☐	☐	☐
Hizmet içi Eğitim	☐	☐	☐	☐	☐
Seminer	☐	☐	☐	☐	☐
Çalıştay (Workshop)	☐	☐	☐	☐	☐
Atölye Çalışmaları	☐	☐	☐	☐	☐

Diğer

Lütfen yukarıda yer almayan ve önemli gördüğünüz noktaları belirtiniz.

14. Grafik tasarım bölümleri, diploma eğitimleri dışında eğitsel faaliyetler yürütmelerini uygun bulmama nedenlerinizi lütfen açıklayınız.

15. Grafik tasarım programlarında teorik-uygulama-teknoloji kullanımı dengesi nasıl olmalıdır? *

Uygulama: el ile yapılan çizimleri ve yapılan baskı uygulamalarını ifade eder. Teknoloji

Kullanımı: tasarım süreçlerinde bilgisayar kullanımını ifade eder.

- %30 Teorik + %30 Uygulama + %40 Teknoloji Kullanımı
- %40 Teorik + %30 Uygulama + %40 Teknoloji Kullanımı
- %20 Teorik + %30 Uygulama + %50 Teknoloji Kullanımı
- %20 Teorik + %50 Uygulama + %30 Teknoloji Kullanımı
- %10 Teorik + %40 Uygulama + %50 Teknoloji Kullanımı
- %10 Teorik + %50 Uygulama + %40 Teknoloji Kullanımı
- Fikrim yok
- Diğer:

16. Grafik Tasarım Bölümü mezunlarının unvanı sizce ne olmalıdır? *

- Grafiker
- Grafik Tasarımcı
- Tasarımcı Grafiker
- Diğer:

17. Soru 16'da işaretlediğiniz unvan ile ilgili tanımınız ne olur? *

18. Grafik tasarım eğitiminin önlisans ile lisans düzeyi arasındaki en önemli fark size göre nedir? *

Lütfen aşağıda boş bırakılan yere görüşlerinizi yazınız.

Lütfen aşağıda yer alan grafik tasarım bölümlerindeki eksiklikler ile ilgili ifadeleri önem derecesine göre işaretleyiniz

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin düşüklüğü ve motivasyon eksikliği *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

Eğitim müfredatından kaynaklanan sorunlar; teorik ve uygulamalı/teknoloji destekli dersler arasındaki dengesizlik *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

Grafik tasarım alanında sürekli yeni teknolojilerin kullanılması ve eğitim kurumlarında yeni teknolojilere erişim güçlüğü yaşanması; atölyelerin sektörün gerisinde kalması *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

Üniversite-sektör işbirliğinin zayıf olması nedeniyle iş başı eğitimi, staj ve işe yerleştirme süreçlerinde karşılaşılan güçlükler *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

Mezunların, iş piyasasının talep ettiği donanıma ve yeterliklere erişmeden diplomaya ulaşması *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

Öğretim elemanların sektörel deneyim eksikliği *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

Grafik tasarım eğitimi bölümleri arasındaki yetersiz iletişim *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

Lütfen aşağıdaki soruları belirlenen ölçeğe göre işaretleyiniz.

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Grafik tasarım eğitimi Türkiye’de hakkettiği değeri görmüyor. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Grafik tasarım eğitimi en önemli sorununu sanat ve sektörü birleştirme bilme noktasında yaşıyor. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Eğitim veren akademisyenler pedagojik ve andragojik yeterliliklere sahip olmalıdır. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Fiziksel olanakların kısıtlı oluşu, verilen eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkiler. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Vakıf üniversitelerinde Grafik tasarım eğitiminin veriliyor olması, alanı olumsuz etkilemiştir. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Önlisans düzeyindeki grafik tasarım eğitimlerinin daha çok teknik ağırlıklı olduğunu düşünüyorum. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Lisans düzeyindeki grafik tasarım eğitimlerinin sanatsal anlamda bir kültür oluşturmaya yönelik olduğunu düşünüyorum. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Grafik tasarım eğitimi alan önlisans öğrencileri, tamamen sektöre yönelik eğitim almaları gerekir. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Üniversite düzeyindeki grafik tasarım eğitimi çok yönlü olması ve yaratıcılığı beslemesi gerekir. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Akademisyenlerin aşırı yükleri (ders saati, öğrenci sayısı vb.) özgün bir eğitim vermelerine engel oluyor. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Üniversitedeki grafik tasarım eğitimi tamamen akademisyenin yeterliliğine dayalıdır. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Ekleme istediğiniz bir başka konu ya da konular var ise aşağıdaki boş alanı kullanabilirsiniz.

EK-4 İşletme Sahibi Anket Soruları

GRAFİK TASARIM SEKTÖRÜ İŞVEREN GÖRÜŞLERİ

Değerli Sektör Temsilcisi,

İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde, Doktora/Sanatta Yeterlilik tez çalışması olarak; Yrd. Doç.Dr. Gülsüm Gülnaz Gültekin danışmanlığında "Türk Yükseköğretim Sisteminde Grafik Tasarım Eğitimi ve Bir Model Önerisi" başlıklı tez çalışması yürütülmektedir. Aşağıdaki anket, grafik tasarım sektör temsilcilerinin görüşlerine dayalı olarak grafik tasarım eğitiminin mevcut durumunu saptayarak eğitimin daha verimli hale getirilmesi için çözümler üretmeye yönelik bir adımdır. Verilen bilgiler kesinlikle üçüncü kişilerle paylaşılmayacak, sadece araştırma kapsamında kullanılacaktır. Yardım ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Tez Danışmanı:

Yrd.Doç.Dr. Gülsüm Gülnaz Gültekin
gulsumgulnaz@gmail.com

Öğr.Gör.Orhan Sevindik
İstanbul Arel Üniversitesi
orhansevindik@arel.edu.tr
orhansevindik@gmail.com
0534 749 71 58
0212 540 96 96/2196

* Gerekli

01-İşletmenize ait aşağıdaki bilgileri lütfen doldurunuz.

- 01.01-İşletmenin Adı
- 01.02-İşletmenin Telefonu
- 01.03-İşletmenin E-posta adresi
- 01.03- İşletmede çalışan sayısı

02- İşletmenizde bulunan iş pozisyonlarını, lütfen aşağıdaki listeden işaretleyiniz. *

Birden fazla seçim yapabilirsiniz.

- Yönetim
- İdari Hizmetler
- Muhasebe (Mali Hizmetler)
- Grafik Tasarımcı
- Grafik Tasarımcı Yardımcısı
- Sanat Yönetmeni (Art Director)
- Müşteri Temsilcisi
- Metin Yazarı
- Yaratıcı Direktör (Creatif Director)
- Medya Planlamacısı
- Medya Satın Alıcı
- Medya Araştırmacısı
- Fotoğraf
- Film Prodüksiyonu
- Basılı İşler Prodüksiyonu
- Trafik
- Diğer:

03- Yeni eleman alırken göz önünde bulundurduğunuz kriterler nelerdir?

Lütfen önem sırasına göre numaralandırınız.

1 En az önemliyi, 5 En çok önemliyi ifade eder. *

	1	2	3	4	5
Mesleki Eğitim	☐	☐	☐	☐	☐
Deneyim	☐	☐	☐	☐	☐
Deneme süresi verip gözlemek	☐	☐	☐	☐	☐
Referans	☐	☐	☐	☐	☐

Diğer

04-Kuruluşunuzun önümüzdeki 5 yıl içinde alması muhtemel eleman sayısı kaç olabilir?

Lütfen ihtiyaç duyduğunuz alanlara göre sayı belirtiniz. Örnek: Grafik Tasarımcı:2*

	İhtiyaç Yok	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Yönetici	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
İdari Hizmetler	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mali Hizmetler	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grafik Tasarımcı	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grafik Tasarım Yardımcısı	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sanat Yönetmeni (Art Director)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Medya Planlamacısı	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Medya Satın Almacı	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Medya Araştırmacısı	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Müşteri Temsilcisi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	İhtiyaç Yok	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Metin Yazarı	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yaratıcı Direktör (Creatif Director)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fotoğraf	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Film Prodüksiyon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Baskılı İşler Prodüksiyon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trafik	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Çizgi Film ve Animasyon Uzmanı	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Diğer

05-Kuruluşunuzda çalışan personelin hangi eğitime ihtiyaçları olduğunu düşünüyorsunuz?

Lütfen önem sırasına göre sıralayınız.

1 En az önemliyi, 5 En çok önemliyi ifade eder. *

	1	2	3	4	5
Mesleki Eğitim	☐	☐	☐	☐	☐
İnsan İlişkileri (İletişim)	☐	☐	☐	☐	☐
Bilişim Teknolojileri	☐	☐	☐	☐	☐
Ekiple Çalışma Becerileri	☐	☐	☐	☐	☐

Diğer

Lütfen aşağıdaki soruları Grafik Tasarım alanında Önlisans düzeyinde eğitim alan çalışanları düşünerek cevaplandırınız.

* Önlisans; Türk Yüksek Öğretim Sistemindeki meslek yüksek okullarında yürütülen 2 yıl süreli mesleki ve teknik eğitimi kapsar. Avrupa Yeterlik Çerçevesi (AYÇ) kapsamında günümüzde ön lisans mezunları 5. Seviye Meslek Elemanı olarak anılmaktadır. 2005 yılı öncesinde ise teknik programlardan mezun olanlar "tekniker", diğer programlardan mezun olanlar ilgi alanının "meslek elemanı" olarak adlandırılmaktadır.

06- İşletmeniz bünyesinde önlisans düzeyinden mezun çalışanınız var mıdır? *

- Var (7. Soruya geçiniz.)
- Yok (13. Soruya geçiniz)

07- İşletmenizde önlisans eğitimi almış çalışan sayısı kaçtır?

Lütfen aşağıda boş bırakılan yere rakamla yazınız.

08-Grafik tasarım alanından önlisans düzeyinde mezun olan çalışan; belirli bir alanda uzmanlaşmış olmalıdır. (Örg. kağıt baskı tasarımı, dış mekan baskı tasarımı, web tasarımı, ara yüz tasarımı vb.)

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

09-Grafik tasarım alanından önlisans düzeyinde mezun olan çalışan; grafik tasarım alanında geniş tabanlı bilgi ve beceriyle donanmış olmalı; farklı sektörlere yönelik üretim yaparken kolay uyum sağlamalı

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

10-Grafik tasarım alanından önlisans düzeyinde mezun olan çalışan; bilgisayar destekli tasarım konusunda ileri düzey beceri kazanmış olmalı

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

11-Grafik tasarım alanından önlisans düzeyinde mezun olan çalışan; geleneksel yöntemlerle grafik tasarım uygulamaları yapabilmeli

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

12-Grafik tasarım alanından önlisans düzeyinde mezun olan çalışan; baskı teknikleri ve malzemeleri hakkında kapsamlı bilgi sahibi olmalı

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

Diğer 1

Lütfen, yukarıda yer alan ifadeler dışında olması gerekenleri aşağıdaki metin kutusuna yazarak önem derecesini belirtiniz.

Diğer 2

Lütfen, yukarıda yer alan ifadeler dışında olması gerekenleri aşağıdaki metin kutusuna yazarak önem derecesini belirtiniz.

13-Grafik tasarım önlisans programlarında uygulamalı-teknik-teorik dersler veren akademisyenlerin sektör deneyimi olmalı mıdır? *

- Evet (14. Soruya geçiniz)
- Hayır (15. Soruya geçiniz)

14-Akademisyenlerin Deneyimi sizce kaç yıl olmalıdır?

Lütfen, yukarıda yer alan ifadeler dışında olması gerekenleri aşağıdaki metin kutusuna yazarak önem derecesini belirtiniz.

- 1-2 Yıl Arası
- 3-5 Yıl Arası
- 5 yıl ve üstü
- Diğer:

15-Grafik tasarım eğitimi veren akademisyenler için sektörel deneyimi gerekli görmeme nedeninizi lütfen açıklayınız.

Lütfen aşağıdaki boş alana düşüncelerinizi yazınız.

16-Sizce grafik tasarım önlisans programlarında verilen eğitimin eksenini ne olmalıdır? *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız. 1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

	1	2	3	4	5
Öğrencinin Kendini keşfetmesi	☐	☐	☐	☐	☐
Çalışacağı sektörün koşullarına uyum	☐	☐	☐	☐	☐
Öğrenmeyi Öğrenme perspektifi	☐	☐	☐	☐	☐
Teknolojiye uyum ve kullanım becerisi geliştirme	☐	☐	☐	☐	☐
Grafik Tasarım kültürü ve bakış açısı kazandırmak	☐	☐	☐	☐	☐

Diğer

Lütfen yukarıda yer almayan ve önemli gördüğünüz noktaları belirtiniz.

17-Sizce grafik tasarım önlisans programları toplumun değişik kesimlerine yönelik faaliyetlerde (sertifika eğitimi, hizmet içi eğitim, seminer, yaşam boyu eğitim vb.) bulunmalı mıdır? *

- Evet (18. Soruya geçiniz.)
- Hayır (19. Soruya geçiniz.)

18-Sizce grafik tasarım programları, diploma eğitimleri dışında ne tür eğitsel faaliyetler yürütmeli?

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız. 1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

	1	2	3	4	5
Sertifika	☐	☐	☐	☐	☐
Hizmet içi Eğitim	☐	☐	☐	☐	☐
Seminer	☐	☐	☐	☐	☐
Çalıştay (Workshop)	☐	☐	☐	☐	☐
Atölye Çalışmaları	☐	☐	☐	☐	☐

Diğer

Lütfen yukarıda yer almayan ve önemli gördüğünüz noktaları belirtiniz.

19-Grafik tasarım önlisans programları, diploma eğitimleri dışında eğitsel faaliyetler yürütmelerini uygun bulmama nedenlerinizi lütfen açıklayınız.

20-Grafik tasarım önlisans programlarında teorik-uygulama-teknoloji kullanımı dengesi nasıl olmalıdır? *

Uygulama: el ile yapılan çizimleri ve yapılan baskı uygulamalarını ifade eder. Teknoloji Kullanımı: tasarım süreçlerinde bilgisayar kullanımını ifade eder.

- %30 Teorik + %30 Uygulama + %40 Teknoloji Kullanımı
- %40 Teorik + %30 Uygulama + %40 Teknoloji Kullanımı
- %20 Teorik + %30 Uygulama + %50 Teknoloji Kullanımı
- %20 Teorik + %50 Uygulama + %30 Teknoloji Kullanımı
- %10 Teorik + %40 Uygulama + %50 Teknoloji Kullanımı
- %10 Teorik + %50 Uygulama + %40 Teknoloji Kullanımı
- Fikrim yok
- Diğer:

21-Grafik Tasarım önlisans mezunlarının unvanı sizce ne olmalıdır? *

- Grafiker
- Grafik Tasarımcı
- Tasarımcı Grafiker
- Teknik Grafiker
- Diğer:

22-Soru 19'da işaretlediğiniz unvan ile ilgili tanımınız ne olur?

23-Grafik tasarım eğitiminin önlisans ile lisans düzeyi arasındaki en önemli fark size göre nedir?

Lütfen aşağıda boş bırakılan yere görüşlerinizi yazınız.

Lütfen aşağıda yer alan grafik tasarım programlarındaki eksiklikler ile ilgili ifadeleri önem derecesine göre işaretleyiniz

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

24-Grafik tasarım alanında sürekli yeni teknolojilerin kullanılması ve eğitim kurumlarında yeni teknolojilere erişim güçlüğü yaşanması; atölyelerin sektörün gerisinde kalması eğitim kalitesini düşürmektedir. *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

25-Üniversite-sektör işbirliğinin zayıf olması nedeniyle iş başı eğitimi, staj ve işe yerleştirme süreçlerinde karşılaşılan güçlükler *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

26-Mezunların, iş piyasasının talep ettiği donanıma ve yeterliklere erişmeden diplomaya ulaşması *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

27-Öğretim elemanların sektörel deneyim eksikliği *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

Lütfen aşağıdaki soruları belirlenen ölçğe göre işaretleyiniz.

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

28-Grafik tasarım eğitimi Türkiye’de hakkettiği değeri görmüyor. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

29-Grafik tasarım eğitimi en önemli sorununu sanat ve sektörü birleştirme/bütünleştirme noktasında yaşıyor. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

30-Fiziksel olanakların kısıtlı oluşu, verilen eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkiler. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

31-Vakıf üniversitelerinde Grafik tasarım eğitiminin veriliyor olması, alanı olumsuz etkilemiştir. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

32-Önlisans düzeyindeki grafik tasarım eğitimlerinin daha çok teknik ağırlıklı olduğunu düşünüyorum. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

33-Lisans düzeyindeki grafik tasarım eğitimlerinin sanatsal anlamda bir kültür oluşturmaya yönelik olduğunu düşünüyorum. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

34-Grafik tasarım eğitimi alan önlisans öğrencileri, tamamen sektöre yönelik eğitim almaları gerekir. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

35-Üniversite düzeyindeki grafik tasarım eğitimi çok yönlü olması ve yaratıcılığı beslemesi gerekir. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

36-Üniversitedeki grafik tasarım eğitimi tamamen akademisyenin yeterliliğine dayalıdır. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Ekleme istediğiniz bir başka konu ya da konular var ise aşağıdaki boş alanı kullanabilirsiniz.

EK-5 Sektör Çalışan Anket Soruları

TÜRKİYE'DE GRAFİK TASARIM EĞİTİMİNİN DURUMU HAKKINDA SEKTÖR ÇALIŞANLARININ GÖRÜŞLERİ

Değerli Sektör Çalışanı,

İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde, Doktora/Sanatta Yeterlilik tez çalışması olarak; Yrd. Doç.Dr. Gülsüm Gülnaz Gültekin danışmanlığında "Türk Yükseköğretim Sisteminde Grafik Tasarım Eğitimi ve Bir Model Önerisi" başlıklı tez çalışması yürütülmektedir. Aşağıdaki anket, grafik tasarım alanındaki çalışanların görüşlerine dayalı olarak grafik tasarım eğitiminin mevcut durumunu saptayarak eğitimin daha verimli hale getirilmesi için çözümler üretmeye yönelik bir adımdır. Verilen bilgiler kesinlikle üçüncü kişilerle paylaşılmayacak, sadece araştırma kapsamında kullanılacaktır. Yardım ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Tez Danışmanı:

Yrd.Doç.Dr. Gülsüm Gülnaz Gültekin
gulsumgulnaz@gmail.com

Öğr.Gör.Orhan Sevindik
İstanbul Arel Üniversitesi
orhansevindik@arel.edu.tr
orhansevindik@gmail.com
0534 749 71 58
0212 540 96 96/2196
* Gerekli

01- Lütfen cinsiyetinizi işaretleyiniz *

- Kadın
- Erkek

02- Kaç yaşındasınız? *

Lütfen aşağıda yer alan seçeneklerden size uygun olanı işaretleyiniz.

- 18 yaş altı
- 18-30 yaş
- 31-40 yaş
- 41-50 yaş
- 50 yaş üstü
- Diğer:

03- Eğitim durumunuz. *

Lütfen aşağıda yer alan seçeneklerden size uygun olanı işaretleyiniz.

- İlkokul/İlköğretim
- Lise
- Meslek Lisesi (Grafik)
- Meslek Lisesi (Diğer)
- Meslek Yüksekokulu (Grafik Tasarım)
- Meslek Yüksekokulu (Diğer)
- Üniversite (Lisans)(Grafik Tasarım)
- Üniversite (Lisans)(Diğer)
- Yüksek Lisans
- Doktora
- Diğer:

04- Mesleki unvanınız nedir? *

Lütfen aşağıda yer alan seçeneklerden size uygun olanı seçiniz.

- Sanat Yönetmeni (Art Direktör)
- Sanat Yönetmen Yardımcısı (Jr. Art Direktör)
- Grafik Tasarımcı
- Yardımcı Grafik Tasarımcı
- Teknik Grafiker
- Diğer:

05- Mesleki deneyim süreniz nedir? *

Lütfen aşağıda yer alan seçeneklerden size uygun olanı seçiniz.

- 1 yıldan az
- 1-5 Yıl
- 5-10 Yıl
- 11-15 Yıl
- 16-20 Yıl
- 20 yıl üstü
- Emekliyim

Lütfen aşağıdaki soruları Grafik Tasarım alanında Önlisans düzeyinde eğitim alan çalışanları düşünerek cevaplandırınız.

* Ön lisans; Türk Yüksek Öğretim Sistemindeki meslek yüksek okullarında yürütülen 2 yıl süreli mesleki ve teknik eğitimi kapsar. Avrupa Yeterlik Çerçevesi (AYÇ) kapsamında günümüzde ön lisans mezunları 5. Seviye Meslek Elemanı olarak anılmaktadır. 2005 yılı öncesinde ise teknik programlardan mezun olanlar "tekniker", diğer programlardan mezun olanlar ilgi alanının "meslek elemanı" olarak adlandırılmaktadır.

06-Grafik tasarım alanından önlisans düzeyinde mezun olan çalışan; belirli bir alanda uzmanlaşmış olmalıdır. (Örg. kağıt baskı tasarımı, dış mekan baskı tasarımı, web tasarımı, ara yüz tasarımı vb.) *

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

07-Grafik tasarım alanından önlisans düzeyinde mezun olan çalışan; grafik tasarım alanında geniş tabanlı bilgi ve beceriyle donanmış olmalı; farklı sektörlere yönelik üretim yaparken kolay uyum sağlamalı *

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

08-Grafik tasarım alanından önlisans düzeyinde mezun olan çalışan; bilgisayar destekli tasarım konusunda ileri düzey beceri kazanmış olmalı *

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

09-Grafik tasarım alanından önlisans düzeyinde mezun olan çalışan; geleneksel yöntemlerle grafik tasarım uygulamaları yapabilmeli *

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

10-Grafik tasarım alanından önlisans düzeyinde mezun olan çalışan; baskı teknikleri ve malzemeleri hakkında kapsamlı bilgi sahibi olmalı *

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

1 2 3 4 5

En Az Önemli   En Çok Önemli

Diğer 1

Lütfen, yukarıda yer alan ifadeler dışında olması gerekenleri aşağıdaki metin kutusuna yazarak önem derecesini belirtiniz.

Diğer 2

Lütfen, yukarıda yer alan ifadeler dışında olması gerekenleri aşağıdaki metin kutusuna yazarak önem derecesini belirtiniz.

11. Grafik tasarım programlarında uygulamalı-teknik-teorik dersler veren akademisyenlerin sektör deneyimi olmalı mıdır? *

- Evet (12. Soruya geçiniz)
- Hayır (13. Soruya Geçeniz)

12. Akademisyenlerin deneyimi sizce kaç yıl olmalıdır?

- 1-2 Yıl arası
- 3-4 yıl arası
- 4 yıl ve üstü
- Diğer:

13. Grafik tasarım eğitimi veren akademisyenler için sektörel deneyimi gerekli görmeme nedeninizi lütfen açıklayınız.

Lütfen aşağıdaki boş alana düşüncelerinizi yazınız.

14. Sizce grafik tasarım programlarından verilen eğitimin eksenini ne olmalıdır? *
Lütfen önem sırasına göre puanlayınız. 1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

	1	2	3	4	5
Öğrencinin Kendini keşfetmesi	☐	☐	☐	☐	☐
Çalışacağı sektörün koşullarına uyum	☐	☐	☐	☐	☐
Öğrenmeyi Öğrenme perspektifi	☐	☐	☐	☐	☐
Teknolojiye uyum ve kullanım becerisi geliştirme	☐	☐	☐	☐	☐
Grafik Tasarım kültürü ve bakış açısı kazandırmak	☐	☐	☐	☐	☐

Diğer

Lütfen yukarıda yer almayan ve önemli gördüğünüz noktaları belirtiniz.

15. Sizce grafik tasarım programları toplumun değişik kesimlerine yönelik faaliyetlerde (sertifika eğitimi, hizmet içi eğitim, seminer, yaşam boyu eğitim vb.) bulunmalı mıdır? *

- Evet (16. Soruya geçiniz.)
- Hayır (17. Soruya geçiniz.)

16. Sizce grafik tasarım programları, diploma eğitimleri dışında ne tür eğitsel faaliyetler yürütmeli?

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız. 1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

	1	2	3	4	5
Sertifika	☐	☐	☐	☐	☐
Hizmet içi Eğitim	☐	☐	☐	☐	☐
Seminer	☐	☐	☐	☐	☐
Çalıştay (Workshop)	☐	☐	☐	☐	☐
Atölye Çalışmaları	☐	☐	☐	☐	☐

Diğer

Lütfen yukarıda yer almayan ve önemli gördüğünüz noktaları belirtiniz.

17. Grafik tasarım bölümleri, diploma eğitimleri dışında eğitsel faaliyetler yürütmelerini uygun bulmama nedenlerinizi lütfen açıklayınız.

18. Grafik tasarım programlarında teorik-uygulama-teknoloji kullanımı dengesi nasıl olmalıdır? *

Uygulama: el ile yapılan çizimleri ve yapılan baskı uygulamalarını ifade eder. Teknoloji Kullanımı: tasarım süreçlerinde bilgisayar kullanımını ifade eder.

- %30 Teorik + %30 Uygulama + %40 Teknoloji Kullanımı
- %40 Teorik + %30 Uygulama + %40 Teknoloji Kullanımı
- %20 Teorik + %30 Uygulama + %50 Teknoloji Kullanımı
- %20 Teorik + %50 Uygulama + %30 Teknoloji Kullanımı
- %10 Teorik + %40 Uygulama + %50 Teknoloji Kullanımı
- %10 Teorik + %50 Uygulama + %40 Teknoloji Kullanımı
- Fikrim yok
- Diğer:

19. Grafik Tasarım program mezunlarının unvanı sizce ne olmalıdır? *

- Grafiker
- Grafik Tasarımcı
- Tasarımcı Grafiker
- Diğer:

20. Soru 19'da işaretlediğiniz unvan ile ilgili tanımınız ne olur? *

21. Grafik tasarım eğitiminin önlisans ile lisans düzeyi arasındaki en önemli fark size göre nedir? *

Lütfen aşağıda boş bırakılan yere görüşlerinizi yazınız.

Lütfen aşağıda yer alan grafik tasarım bölümlerindeki eksiklikler ile ilgili ifadeleri önem derecesine göre işaretleyiniz

1 en az önemliyi, 5 en çok önemliyi ifade eder.

22- Grafik tasarım alanında sürekli yeni teknolojilerin kullanılması ve eğitim kurumlarında yeni teknolojilere erişim güçlüğü yaşanması; atölyelerin sektörün gerisinde kalması *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

23- Üniversite-sektör işbirliğinin zayıf olması nedeniyle iş başı eğitimi, staj ve işe yerleştirme süreçlerinde karşılaşılan güçlükler *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

24- Mezunların, iş piyasasının talep ettiği donanım ve yeterliklere erişmeden diplomaya ulaşması *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

25- Öğretim elemanların sektörel deneyim eksikliği *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

26- Grafik tasarım eğitimi bölümleri arasındaki yetersiz iletişim *

Lütfen önem sırasına göre puanlayınız.

1 2 3 4 5

En az önemli   En çok önemli

Lütfen aşağıdaki soruları belirlenen ölçüğe göre işaretleyiniz.

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

27- Grafik tasarım eğitimi Türkiye’de hakettiği değeri görmüyor. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

28- Grafik tasarım eğitimi en önemli sorununu sanat ve sektörü birleştirme/bütünleştirme noktasında yaşıyor. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

29- Vakıf üniversitelerinde Grafik tasarım eğitiminin veriliyor olması, alanı olumsuz etkilemiştir. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

30- Fiziksel olanakların kısıtlı oluşu, verilen eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkiler. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

31- Önlisans düzeyindeki grafik tasarım eğitimlerinin daha çok teknik ağırlıklı olduğunu düşünüyorum. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

32- Lisans düzeyindeki grafik tasarım eğitimlerinin sanatsal anlamda bir kültür oluşturmaya yönelik olduğunu düşünüyorum. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

33- Grafik tasarım eğitimi alan önlisans öğrencileri, tamamen sektöre yönelik eğitim almaları gerekir. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

34- Üniversite düzeyindeki grafik tasarım eğitiminin çok yönlü olması ve yaratıcılığı beslemesi gerekir. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

35- Akademisyenlerin aşırı yükleri (ders saati, öğrenci sayısı vb.) özgün bir eğitim vermelerine engel oluyor. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

36- Üniversitedeki grafik tasarım eğitimi tamamen akademisyenin yeterliliğine dayalıdır. *

1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

1 2 3 4 5

Kesinlikle Katılmıyorum   Kesinlikle Katılıyorum

Ekleme istediğiniz bir başka konu ya da konular var ise aşağıdaki boş alanı kullanabilirsiniz.

ÖZGEÇMİŞ

E-Posta Adresi	orhansevindik@gmail.com
Telefon (İş)	2125409696-2253
Telefon (Cep)	2125409797
Adres	İstanbul Arel Üniversitesi Sefaköy Yerleşkesi Halkalı Cad. No:101 Kemalpaşa Mah. Sefaköy/Küçükçekmece/İstanbul

Öğrenim Durumu

Lisans 2013 – Devam ediyor	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi/Sosyoloji Pr. (Açıköğretim)
Yüksek Lisans 2005-2009	ANKARA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Yetişkin Eğitimi (YL) (Tezsiz)
Lisans 2001-2004	GAZİ ÜNİVERSİTESİ Teknik Eğitim Fakültesi/Matbaa Eğitimi Bölümü/Matbaa Öğretmenliği Pr.

Görevler

Öğr.Gör. 2011 – ...	İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ Meslek Yüksekokulu/Görsel, İşitsel Teknikler Ve Medya Yapımcılığı Bölümü/Basım Ve Yayın Teknolojileri Pr. (Ücretli)
---------------------	---

İdari Görevler

MYO Müdür Yrd. 2015-2016	İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ/Meslek Yüksekokulu
Program Başkanı 2014-...	İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ/Meslek Yüksekokulu/Görsel, İşitsel Teknikler Ve Medya Yapımcılığı Bölümü/Basım Ve Yayın Teknolojileri Pr. (Ücretli)

Eserler

Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

1. YILMAZ FATİH, SEVİNDİK ORHAN, AKPOLAT CEM (2015). Safety in Turkish Printing and Publishing Sector; Evaluation of Awareness Levels of the Workers on Health and Safety Issues. International Journal of Multidisciplinary and Current Research, 3, 79-86. (Yayın No: 1331724)
2. SEVİNDİK ORHAN, BACAKSIZ ESRA, KARATEPE AKİF KEMAL (2013). Survey of Observing Printing and Publishing Technologies Program Graduates at

Vocational School of Higher Education in Turkey (State - Foundation University). Procedia - Social and Behavioral Sciences, 106, 2484-2491., Doi: 10.1016/j.sbspro.2013.12.285 (Yayın No: 1331732)

3. SEVİNDİK ORHAN, KARATEPE GÜRÜN SEÇİL, KARATEPE AKİF KEMAL (2013). A Training Model for “Typesetting Operator” Profession in the Publishing Industry (Design-Implementation-Evaluation). Procedia - Social and Behavioral Sciences, 106, 264-272., Doi: 10.1016/j.sbspro.2013.12.031 (Yayın No: 1331728)
4. SEVİNDİK ORHAN, BACAKSIZ ESRA, KARATEPE AKİF KEMAL (2013). Survey of Observing Printing and Publishing Technologies Program Graduates at Vocational School of Higher Education in Turkey (State - Foundation University). Procedia - Social and Behavioral Sciences, 106, 2484-2491., Doi: 10.1016/j.sbspro.2013.12.285 (Yayın No: 1331732)

B. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında (proceedings) basılan bildiriler :

1. Sevindik Orhan, Bacaksiz Esra, Karatepe Akif Kemal (2013). Survey of Observing Printing and Publishing Technologies Program Graduates at Vocational School of Higher Education in Turkey (State - Foundation University). PROCEDIA - SOCIAL AND BEHAVIORAL SCIENCES, 106, 2484-2491., Doi: 10.1016/j.sbspro.2013.12.285 (Tam metin bildiri)(Yayın No:1084987)
2. Sevindik Orhan, Karatepe Seçil Gürün, Karatepe Akif Kemal (2013). A Training Model for “Typesetting Operator” Profession in the Publishing Industry (Design-Implementation-Evaluation). PROCEDIA - SOCIAL AND BEHAVIORAL SCIENCES, 106, 264-272., Doi: 10.1016/j.sbspro.2013.12.031 (Tam metin bildiri)(Yayın No:1084992)
3. Orhan Sevindik, Ayşe Umur, Dilek Koyuncu (2011). AB Ulusal Yeterlilik Sistemi ve Meslek Standartları ile Matbaa (Basım ve Yayın) Sektöründe Değişen İş Gücü Yeterliliklerinin, Eğitim ve İstihdam Kriterlerinin İncelenmesi. IV.Uluslararası Matbaa Teknolojileri Sempozyumu(4), 274-298. (Tam metin bildiri)(Yayın No:95341)
4. Orhan Sevindik, G Gülnaz Gültekin, Hatice Parlak (2011). Ankara İli Basım Sektörü İş Piyasası İhtiyaç Analizi (Ankara 2011-2014). IV.Uluslararası Matbaa Teknolojileri Sempozyumu(4), 46-55. (Tam metin bildiri)(Yayın No:95356)
5. Orhan Sevindik, Niyazi Kansu, Sema Bayram (2011). Reklam Ajansları ve Yayıncılık Sektörünün İş Piyasası İhtiyaç Analizi (Ankara 2011-2014). IV.Uluslararası Matbaa Teknolojileri Sempozyumu(4), 439-449. (Tam metin bildiri)(Yayın No:95351)

6. Orhan Sevindik (2007). Ankara İli Eleman İhtiyaç Analizi. II.Uluslararası Matbaa Teknolojileri Sempozyumu(2), 125-136. (Tam metin bildiri)(Yayın No:95327)
7. Orhan Sevindik (2007). Alternatif Meslek Yüksekokulu Programı Önerisi. II.Uluslararası Matbaa Teknolojileri Sempozyumu(2), 125-136. (Tam metin bildiri)(Yayın No:95336)
8. Orhan Sevindik (2003). Baskı Sonrası Operatörü Yetiştirmede Alternatif Bir Eğitim Modeli. I.Uluslararası Matbaa Teknolojileri Sempozyumu(1), 125-136. (Tam metin bildiri)(Yayın No:95312)

E. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında basılan bildiriler:

1. AKPOLAT CEM,SEVİNDİK ORHAN,YILMAZ FATİH (2014). Basım - Yayım Sektöründe Çalışanların İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Konusundaki Farkındalık Düzeyleri, Tutum ve Değerlendirmeleri. İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ YEREL SEMPOZYUMU VE SERGİSİ, 1(1), 61-68., (Yayın No:1433719)

Üniversite Dışı Deneyim

2008-2010	Grafik Tasarım Birim Sorumlusu	Yaşam3geni Yayıncılık Eğitim Ltd. Şti, Fırmanın her türlü kurumsal unsunlarının (afiş, antetli, zarf, kartvizit vb.) ve yayınlarının (kitap, dergi vb.) süreçlerinin yönetimi ve tasarımların yapılması., (Ticari (Özel))
2008-2010	İşletme Müdürü	Yaşam3geni Yayıncılık Eğitim Ltd.Şti., Eğitim kurumunun her türlü finansal ve etkinlik programlarının hazırlanması, kontrol edilmesi ve şirketin işleyişinin takibini kapsamaktadır., (Ticari (Özel))
2005-2006	Bölüm Şefi	Cem Webofset Ltd.Şti., Kamu İhale Kurumu'nun günlük olarak çıkan bülteninin (300-700 sayfa arası) film çıkış süreci dahil tasarlanması, düzenlemesi ve baskıya hazırlanması. Mevcut abonelerle ilgilenilmesi, (Ticari (Özel))
2004-2005	Fiyatlandırma Birim Sorumlusu	Umut Tanı Matbaa A.Ş., Fiyat talebinde bulunan müşterilerin istekleri doğrultusunda ürünün ortaya çıkması için gerekli aşamalara ilişkin maliyetin verilmesi. Teklif mektubunun yazılması ve istenen şekilde müşteriye ulaştırılması. Günlük, haftalık ve aylık raporları hazırlamak., (Ticari (Özel))